nu2014

UMEÅ 8-10 OKTOBER

Abstracts

Innehållsförteckning

Keynote: Desire Lines: Creativity and Conformity in Higher Education 9

Keynote: Promoting 21st century learning skills for higher education success 10

Keynote: Hur lydiga ska vi vara? En analys av de senaste decenniernas nationella (kvalitets) utvärderingar av högre utbildning i Sverige 11

Keynote: Kunskapen som mätsticka och som sätt att leva och arbeta 12

3: Google Glass in Dental Education at Umeå University 13

4: Designs of Digital Didactics – What Designs of Teaching Practices Enable Deeper Learning in Co-located Settings? 14

6: DECODING THE DISCIPLINES – COLLABORATIVELY EXPLORING EXPERTISE 16

7: En framtida utmaning. Övergången från akademiskt knuten informationskompetens till arbetsplatsanknuten informations-kompetens 17

9: En workshop om kollaborativt lärande: att pröva uppkopplade digitala medier för att förstärka studentaktiva moment? 18

10: Kommunikationsträning med progression 19

11: Lärande samtal som didaktisk metod inom högre utbildning 20

14: Studenters erfarenheter av att använda mobil teknik och öppna webbresurser i en distansbaserad masterutbildning 22

15: Självständighet i självständiga arbeten – från styrdokument till praktik 23

16: Erfarenheter från Industry reviewing inom projektkurser 24

18: Seminarierummet eller lärandemål? Studenternas föreställningar om en kurs i databaskonstruktion 25

20: Akademisk diskurs möter praxis diskurs i högre utbildning 26

21: Lärarstudenters uppfattningar om forskningsanknytning och hållbar utveckling inför kommande lärargärning 27

22: Bruk av "flipped classeroom" i prosessorientert akademisk skriving 28

24: Praktiskt stöd för starkare pedagogiskt fokus i högre utbildning 29

25: Rum på campus i högre utbildning: design, handlingsutrymme och rumsdidaktik. 30

26: När lärarstudenter blir änglar - Multimodalt perspektiv på högskolepedagogik 32

27: Critical Reading and Action in Ph.D. Studies - or how to identify 'a slice of cake' 33

28: Hur ger man lärare och studenter bästa möjliga stöd och support? 34

29: Gränser mellan erfarenhetsbaserad kunskap och professionellt yrkeskunnande i yrkeslärarutbildningen 35

30: Förstaårsstudenters och lärares förhållningssätt till laborationer i fysik 36

31: Nettbrett i praksisveiledning. Digitalisert observasjons- og veiledningsplattform i lærerutdanningen 37

32: Peer reviewing för att utveckla kritiskt tänkande 39

33: Nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen - verksamhetsintegrerat lärande 40

35: Internationalisering på distans, ICC@home 41

36: Publicera i tidskriften Högre Utbildning! 42

37: Den lärande organisationen – När utländska lärare möter studiekulturer vid ett svenskt lärosäte 43

38: Stöd för lärares skrivande om och för undervisning 45

39: Nätbaserad "Prepkurs i kemi" för receptarie- och apotekarstudenter - en nyckel till framgång? 46

40: Kvalitet i distansutbildning 47

41: PORTFOLIO FÖR IT-STUDENTER – ETT PROJEKT VID LTU 48

42: Webinar som arena för lärande 49

43: Skrivguiden.se : Utveckling av en digital skrivguide 50

44: Blandade resurser för lärande 52

45: Skapa förutsättningar för forskning – generiska färdigheter för doktorander 53

46: Varför spendera tid på interaktion? – En undersökning av studenters användning av ett asynkront diskussionsforum 54

47: Reflektiv Extraherande Tentamen (RET) 55

49: Studentlyftet – en bro till självständiga universitetsstudier i matematik 56

50: Vad är sagt om den nya generationens forskarhandledare? - om högre utbildning i forskarhandledning, kritik och erkännande av forskarhandledare i media 57

51: Forskningssamarbete mellan forskare och lärare – en brygga mellan undervisning och vetenskap 59

52: Forskningsanknytning av högskolepedagogisk utbildning 60

53: Skattning av studenters allmänna kompetenser 61

54: Hur kan en språkpolicy bli verklighet? 63

55: Att fostra akademiker genom nya pedagogiska utmaningar? 64

56: Identitet, olikhet, jämlikhet: Mot en normkritisk pedagogisk praxis för den högre utbildningen 65

57: Lärarstudenter som medforskande aktörer i praxisnära ämnesdidaktisk forskning 66

58: MOOCs och kvalitet - en omöjlig kombination? 67

59: Universitetsgemensam bemanningsplanering och dess konsekvenser för verksamheten 68

60: Student Generated Content 69

61: Fakultetsövergripande seminarieserie för studenter som genomför kandidatprojekt - fokus på muntlig och skriftlig progression 70

62: Vad är det att ”sätta studenten i centrum”? 71

63: Undervisningens forskningsanknytning - utkast till analysmodell 73

64: Modet att tänka och göra kritiskt. Motstånd mot akademiska kulturers mode 74

65: Modell, material och metod – hur kan vi organisatoriskt stöda studenter att avlägga kandidatexamen? 75

66: Certifications in Higher Education – Friend or Foe? 76

67: Behöver vi nya ord för att tala om framtidens utbildning? 77

68: Att introducera studenter i det egna ämnets akademiska litteracitet 78

69: Starta ”paddan” nu börjar vi! 79

70: CDIO - Öka genomströmning i datavetenskapliga kurser 80

71: Utbildning, handledning och stödmaterial – en kostnadseffektiv symbios för utveckling av undervisningen 82

72: KI 2.0 – en entreprenöriell resa 83

73: Att motivera till kontinuerlig pedagogisk kompetensutveckling för lärare inom högre utbildning – framkomliga vägar och strategier? 84

74: Införandet av e-portfolio på Hälsovägledarprogrammet 85

75: Kapacitetsutveckling för e-lärande vid Mittuniversitetet 86

76: Strategiskt ledarskap och Pedagogisk Digital Kompetens 88

77: Undervisningsmetod- det förbjudna didaktik perspektivet 89

78: Making learning possible – nätbaserad utbildning vid Högskolan Dalarna 90

79: Lära mer vid övning – Polisutbildningen i Umeå 91

80: Om öppna lärande kulturer med OER 92

81: IKT i undervisning – entusiasm eller professionalitet? 93

82: Bredare förståelse genom självgenererande laborationer 94

84: Praktiskt stöd för starkare pedagogiskt fokus i högre utbildning 95

85: Vad kan studenterna lära sig genom att titta i backspegeln? 96

86: "Kaos", "Trist" eller "Bra" – Hur kan vi använda studenternas röster för utveckling? 97

87: Lokaler för lärande 2.014 98

88: Att utveckla kommunikation som professionellt verktyg - ett sätt att möjliggöra likvärdighet. 99

89: Pedagogisk digital kompetens - vad behöver göras inom högre utbildning 100

90: Examensarbetet som brygga mellan utbildning och praktikerfält 101

91: Projektledning som miljö för ökade generiska färdigheter 102

92: KPU från Campus till Molnet 103

93: Kommunikation som professionellt verktyg - gestaltning kan möjliggöra likvärdighet. 104

94: Aktiv studentmedverkan som tillgång och utmaning för universitet 105

95: Dekonstruerad länkning - kritiska reflektioner kring "constructive alignment" inom pedagogisk utveckling 106

96: Pedagogical Quality E-learning Workshop 107

97: Vad händer med resultaten av kursvärderingen?- uppföljning, analys och åtgärder 108

98: Att vara en lärande organisation i praktiken - Pedagogisk utveckling på Anna Lindh-biblioteket 109

99: Metoder och verktyg för utvärdering av kursinslag i informationskompetens 110

100: Fra visjon til stagnasjon? – Om bruken av læringsassistenter for å kvalitetssikre høyere utdanning 111

102: Ett paradigmskifte väntar!? Flipped classroom eller kärt barn har många namn. 113

103: Användandet av bilder i högre undervisning 114

104: Ett pilotförsök med time-based blended learning i basårskontext 115

105: Länkning Uppsala – Balkan; universitetspedagogiskt utvecklingsarbete i tre länder på Balkan 116

106: Making learning possible - Nätbaserad utbildning för funktionsnedsatta studenter 117

107: KVOOC istället för MOOC för att höja den Pedagogiska Digitala Kompetensen (PDK) 118

108: Kartläggning av studentupplevelser som verktyg för professionell reflektion 119

109: Nätbaserat för fler: Om pedagogiskt visionsarbete vid Göteborgs universitet 120

110: Från lärare till pedagogisk utvecklare på ett år? 121

111: Det uppkopplade samhället och högre utbildning 123

112: Ökat e-lärande för höjd kvalitet i lärandet i campusbaserad universitetsutbildning – hur når vi dit? 124

113: Meningsfull pedagogisk kontextualisering – exemplet den fältbaserade socionomutbildningen vid Göteborgs universitet 125

115: Lärarens ansvar och betydelse för ett gott seminarieklimat 127

116: Pedagogisk utveckling 128

119: Ett samtal om en mer bildad och samtalande akademisk kultur 129

120: IT-pedagoger vid institutionen – ett verksamhetsnära stöd 130

121: Att motivera studenter - en viktig uppgift! 131

122: Modell för kvalitetssäkring av bedömning över hela utbildningsprogram 132

123: Näringslivskopplad utveckling som lärform: Projekt och case inom interaktionsdesign 134

124: Examination av självständighet och analytisk förmåga vid laborativt arbete 135

125: Vikten av pedagogisk utveckling i kvalitetsarbete: CDIO som metod och inspiration 136

126: Att vända en trend och att ändra en undervisningstradition. 137

127: Seminariet i högre utbildning: att stötta studenter i seminariets muntliga diskurs 138

128: Att granska kvaliteten på e-lärande med hjälp av evidensbaserade indikatorer 139

129: Studenters upplevelse av laborationer - en grund för förändringsarbete 140

130: Hur ska vi introducera studenterna till högre utbildning? 141

131: Kollegial granskning av självständiga arbeten i samband med UKÄ:s kvalitetsutvärdering 142

132: Interaktiv undervisning studenter med hjälp av smarta digitala verktyg – exempel Socrative 144

133: Kunskaper, färdigheter och dygder – tre hjul under en vagn? 145

134: Sök- och skrivguiden: hur utvecklade SLU-biblioteket en användarvänlig, modern och inspirerande webbhandledning i informationskompetens? 146

135: Pedagogiskt ledarskap för pedagogisk excellens – femton år av utveckling 147

136: Ny modell för utvärdering av utbildningsprogram vid Luleå tekniska universitet 148

138: IMPOER - IMPLEMENTERING AV ÖPPNA LÄRRESURSER (OER) I SJUKSKÖTERSKEPROGRAMMET, HÖGSKOLAN DALARNA 149

139: Chefen som pedagogisk ledare? 150

140: Samproduktion med industrin för att skapa en flexibel utbildning på avancerad nivå 151

141: Integrationskurs som motiverar ... 152
142: Uppsatsskrivande med kickstart ... 153
143: Between common goods and market goods: reflections on course development and marketization of higher education ... 154
144: From values and beliefs to teaching practice – a case study of novice tutors ... 155
145: Linneuniversitetets Wikipediaprojekt ... 156
146: Utveckling av ingenjörsprogrammens struktur vid Luleå tekniska universitet ... 157
147: Pedagogisk Digital Kompetens - Lärarkompetens & kvalitet i nätundervisning. ... 158
148: Essä: produktivt skrivande för uppsatser ... 159
149: Utmaningar för nya forskarhandledare: en studie vid Sveriges Lantbruksuniversitet ... 160
150: Medialiserade studentlärkulturer – vad lär vi oss av detta? ... 161
151: Förändra din undervisning: vad vet vi? ... 162
152: Forskningscirkeln som resurs för att utveckla lärares kunskap om hur de kan stödja studenters läs- och skrivutveckling i högre utbildning ... 163
153: Seminariet i högre utbildning: seminariet på tavlan ... 164
154: Fokus på lärande – pedagogisk utveckling i teori och praktik ... 165
155: Muntliga examinationer som länk mellan undervisning och examensmål ... 166
156: Eat the cake and keep it: Or how to get the best out of your Peer-Instruction sessions, without sacrificing lectures ... 167
157: Iscensatta normer inom högre utbildning ... 169
158: Direktsända föreläsningar med studentinteraktion ... 170
159: Mentorskap i universitet – en givande länk mellan studier och arbetsliv ... 171
160: Företagsanpassad utbildning på masternivå - utmaningar och erfarenheter ... 172
163: Förändring av lärstrategier under första studieterminen ... 173
164: Erfarenheter av utvecklad förekomst av arbetslivsanknytning i kursplaner. ... 174
165: Den lärande flervetenskapliga miljön - ett tidsödande helvete eller en rockande resa ... 175
166: Muntligt vs. skriftligt seminarium: en enkätundersökning om studenters upplevelser ... 176
167: Studenters och basgruppshandledares uppfattningar om problembaserat lärande ... 177
168: Bildning för vår tids bibliotek - till nytta för vår tids studenter? ... 178
169: Konstnärliga utbildningar och vetenskap - ett exempel från Luleå Tekniska Universitet ... 179
170: Praktikutvecklingen kommer i andra hand – Att kompetensutveckla adjunkter med Högre seminariet som modell ... 180
171: Bildskapande för kreativt lärande i högskoleutbildning ... 182
172: Att utveckla ett didaktisktsamtal om programmeringsundervisning - Didaktik inom ämnet datavetenskap ... 184
173: E-boken som pedagogisk resurs ... 185
174: Att utveckla utbildningsprogram tillsammans-en utmaning för det pedagogiska ledarskapet/lärarskapet på alla nivåer ... 186

175: Akademisk redlighet – en nätbaserad kurs för lärare och studenter vid Göteborgs universitet 188

176: Utvecklar lärarna sin pedagogiska digitala kompetens i de "behörighetsgivande" högskolepedagogiska kurserna? 189

177: TD-Challenge - erfarenheter från temadag för Teknisk design 191

179: Vilken väg tar den kritiska granskningen? Studenter i samtal om en vetenskaplig artikel 192

180: Att hitta på något och göra det 194

181: Föremål, berättelser och kulturarv - om bildning i praktiken 195

182: Developing opensnh.se to be an open repository for OER 196

183: Forskarcirklar - kollegialt förändringsinstrument inom universitet och högskola 197

184: Kunskapens mellanrum. Forskningscirkel som utmanar och utvidgar gränserna mellan vetenskap, högskolepedagogik och konst 198

185: Att kunskapa i mellanrum och genom överlappningar 199

186: Skriande behov och tyst kunskap 200

187: Vad är utbildning på vetenskaplig grund? 201

188: Användning av MOOC-verktyg i en campuskurs om objektorienterad programmering och design 202

190: Innovationspiloter – studenter ökar innovationsförmågan hos företag 203

191: Handleda handledarna 204

192: Att erbjuda pedagogisk kompetensutveckling via deltagande i en cMOOC - erfarenheter från lärare och deltagare 205

196: Doctoral Colleges, added-value and their leadership 206

197: Den gode universitetsläraren - bilder om och av universitetslärare 208

198: Svensk praxis och bedömningskriterier kring pedagogisk skicklighet – i internationell och kritisk belysning 209

199: Kursdesign för lärande: Hur vi motiverar studenter att arbeta hårt med rätt saker under hela kursen, individuellt och i grupp. 210

200: Lära ut perspektiv på psykologi: utveckling av en modell för att resa mellan tankestilar 211

201: En alternativ process för handledarskap av examensarbeten genom handledarpar och grupphandledning 212

202: En öppen utbildning 213

203: Change laboratory as a tool for collaborative sustainable pedagogical development 214

204: Att bedöma pedagogisk skicklighet – erfarenheter från en kurs för pedagogiskt sakkunniga 215

205: En praxisgemenskap för lärare 216

206: E-portfölj för dokumentation av pedagogiska meriter? 217

207: Mot en professionalisering av det pedagogiska ledarskapet vid Umeå universitet 218

208: Dialogseminarier för att kvalificera ett samtalsuppdrag!? 219

209: Learning to write through learning about writing: an intervention study 220

210: Seminarium – en uppfinning med historia 221

211: Teaching Planners Plan? An Educational Project in the Making 222

212: Rum för seminarium 223

213: Formal and Informal Power in the Leadership for Curriculum Change in Nordic Engineering Education 224

Keynote: Desire Lines: Creativity and Conformity in Higher Education

Anthony Dean

Prof. Performing Arts, University of Winchester, UK

The Higher Education landscape has changed in significant ways over the last 30 years in response to EU, national and institutional imperatives. While the objectives sought through these imperatives have often been well intentioned (and probably necessary) they have also fostered a range of unintended consequences – both for the way we teach in Higher Education and the way our students approach their learning.

The cumulative effect of an array of unintended consequences has, perhaps, given rise to increasingly instrumentalist approach to both the shaping of our delivery of – and the students approach to – learning. Drawing on nearly three decades of experience as a lecturer and academic leader in the UK Higher Education sector, I will discuss the various ways which, in my view, a range of desirable change objectives have inadvertently affected the learning and teaching experience.

Through my presentation I will ask if the 'desire lines' of student learning are at increasing variance with our intended 'maps' of HE delivery?

Keynote: Promoting 21st century learning skills for higher education success

Sanna Järvelä

Prof. Educational Sciences, University of Oulu, Finland

Success in life and work in today's knowledge society calls for 21st century skills, i.e., skills for learning, creative and critical thinking, collaboration, and the ability to utilize ICT in these areas. Learning in and for the 21st century requires motivational competence and effective learning strategies in individual and collaborative learning settings. Today's higher education should help learners become aware of their strengths and weaknesses in a learning situation, so as to help them develop skills and strategies to continue to learn throughout their lives. The challenge is no longer about knowledge delivery, but in creating an environment that effectively combines the pedagogical, social and technological affordances in the form of tools and activities for learners to themselves construct knowledge by engaging and inspiring them to learn. In this presentation I will describe our theoretical ideas of 21st century learning skills, review recent advancement in technology enhanced learning and provide concrete cases of promoting these skill in higher education context.

Keynote: Hur lydiga ska vi vara? En analys av de senaste decenniernas nationella (kvalitets) utvärderingar av högre utbildning i Sverige

Christina Segerholm
Prof. Pedagogik, Mittuniversitetet

Utvärdering av högre utbildning är internationellt sett tämligen utbredd och policyaktörer tycks ha stor tilltro till dessa utvärderingsaktiviteter. Organisationen European Association for Quality Assurance in Higher Education ansluter nu 21 medlemmar, vilket kan ses som en indikation på hur ”kvalitet” och aktiviteter för att ”säkerställa” kvalitet har vunnit mark. Sverige är inget undantag när det gäller utbredningen och tilltron till utvärderingsaktiviteter och deras inriktning på ”kvalitet”. Allt sedan 1993 års högskolereform har olika sorters utvärderingar, modeller och system utvidgats och avlöst varandra. Min presentation handlar om en analys av dessa nationella system och modeller och vad de förmedlar för värden och vilka möjliga verkningar de har på vad högre utbildning är och vad vi kollektivt utvecklar för syn på vad högre utbildning ska vara. Utvärdering är aldrig någon objektiv verksamhet utan påverkar de verksamheter som läggs under lupp på gott och på ont. Vår kunskap om dessa verkningar är emellertid ännu tämligen begränsad och tilltron till utvärderingsaktiviteters positiva potential är fortfarande stor, både bland policymakare och verksamma inom högskolan. Jag utmanar den uppfattningen och pekar genom analysen på ett antal potentiella problem som vi bör uppmärksamma.

Keynote: Kunskapen som mätsticka och som sätt att leva och arbeta

Sven-Eric Liedman

Prof. emeritus Idéhistoria, Göteborgs universitet

I dagens utbildningsvärld från förskola till forskarutbildning finns en grundtanke att kunskap är mätbar. Den kan poäng- och betygsättas. I ytlig mening är det förstås också så. Men med enbart måttstockar i hand kommer man inte åt kunskap i djupare mening.

Att lära sig något kan vara rent instrumentellt. Jag lär mig en portkod för att komma in i huset där jag bor. Men i en utbildning ska man inte bara lära sig för att klara proven (= komma in genom porten till det hägrande yrket). Kunskaperna ska ligga till grund för mitt kommande liv. En utbildning ska lära mig reflektera, vända och vrida på problem, ställa frågor. Livet är aldrig som en provskrivning.

Kampen mellan ytlig inlärning och en mer genomgripande bildningsprocess kan följas århundraden tillbaka. Historien ger oss ibland en klarsyn inför nutidens svårfångade mångfald. Genom några exempel från det förflutna ska jag försöka formulera en ståndpunkt som kan var giltig idag. Den kan sammanfattas: Kunskapen är inte bara mätbar. Den är också ett sätt att leva och arbeta, och genom ständigt förnyad och utvidgad kunskap kan vi både bli bättre och nyttigare som yrkesmänniskor och samhällsmedborgare och själva få ett rikare liv.

3: Google Glass in Dental Education at Umeå University

Eva Mårell-Olsson & Isa Jahnke

GoogleGlass belongs to the category of wearable technology and is a head-mounted, voice-controlled device that the user wears like a pair of glasses. We have integrated GoogleGlass as a device in dentistry programme at Umeå University to make learning visible (Mårell-Olsson & Hudson, 2008; Mårell-Olsson, 2012). We focused on activities where dentist students have their clinical practice with the patients.

Aim/methods:
The aim is to explore how GoogleGlass can facilitate the communication between students and teacher. 18 dentist students and one university teacher participated. Data for the study has been collected through observations, video recordings and interviews with the teacher.

Findings/results:
---Before GoogleGlass. The dentist students had patients in a booth. When a student needed help from the teacher, they wrote the number of the booth on a white board where they are located with their patient so the teacher would know, looking at the white board, that a student needed help with something.

---With GoogleGlass. The dentist students have patients in a booth. The students use mobile devices (iPads) and the teacher uses GoogleGlass to communicate with each other. The students send emails or a Google Hangout message to the teacher that describes where they are, in which booth and what they need help with. The teacher gets a notification through a sound, while wearing Google Glass that means that one of the students has sent a message. The teacher is then able to read the message through GoogleGlass and reply to the student by a voice message.
Students and the teacher expressed that the communication between them has been better facilitated through the integration of mobile devices and GoogleGlass.
In the presentation, we will illustrate the results of the study focusing on the students' and teacher's experiences. Furthermore, the challenges will be shown, for example the need of a wireless network that is working properly.

Discussion:
We just started with using GoggleGlass in higher education but we already see some challenges, advantages and benefits with such technology and that they can have a huge impact on re-imagining and re-designing higher education in forms of digital didactical designs (Jahnke et al., 2013). Bringing IT and new forms of technology into known work processes often generates the need to change old routines and/or adapt the work processes to new ways of working, teaching and learning in higher education.

References
Jahnke, I., Norqvist, L., & Olsson, A. (2013). Designing for iPad-classrooms. In Adjunct Proceedings of the European Computer-Supported Cooperative Work (ECSCW), Cyprus.

Mårell-Olsson, E. & Hudson, A. (2008). To Make Learning Visible: In what way can ICT and Multimedia Contribute? Tidskrift för lärarutbildning och forskning, no3-4, pp. 73–90.

Mårell-Olsson, E. (2012). Att göra lärandet synligt? Individuella utvecklingsplaner och digital dokumentation. Doktorsavhandling. Umeå Unviersitet.

4: Designs of Digital Didactics – What Designs of Teaching Practices Enable Deeper Learning in Co-located Settings?

Isa Jahnke, Eva Mårell-Olsson, Peter Bergström, Lars Norqvist & Andreas Olsson.

Introduction and aim of the study

In last years, there have been two major changes in Sweden that have led to new situations and new challenges for Swedish schools. A new school reform started in 2011, at the same time there was a boom using mobile technologies in teaching and learning. Traditionally, Information and Communication Technology (ICT) "has been segregated from the normal teaching classroom", e.g. computer labs (Henderson & Yeow, 2012). This has been changed with the advent of smaller flexible devices, like media tablets. There is a shift from separating ICT and education to co-located settings (DeChiara et al. 2007; Schmidt et al. 1999): mobile technology becomes part of classrooms; both merged into new teaching spaces. We assume these new situations affect teaching and learning in different aspects. More specifically, from a Digital Didactics approach, we study on how the new situation affects didactical designs in co-located settings – physical teaching spaces enhanced by mobile technologies. In detail, the project investigates teaching practices in co-located settings with regard to the quality of learning (surface to deep learning; Kember, 1997). The results informs teacher and higher education.

Research question

What kinds of digital didactical designs do teachers apply in media tablet-enhanced classrooms, how and why?

Methods

A qualitative approach (Bauer & Gaskell, 2000; Patton, 1990) is used to explore teaching practices applied by teachers from the apporach of Digital Didactical Design (Jahnke et al, 2013). We use mixed methods, particularly, classroom observations, teacher interviews, student group interviews and surveys. In a rural municipality in Denmark and within the preschool teacher education at Umeå University in Sweden, we started in 2012 to study such designs.

Findings

The innovative teachers' digital didactical designs embrace a) new learning goals where more than one correct answer exists (it supports deeper learning), b) focus on learning as a process in informal-in-formal learning spaces using guided reflections, c) making learning visible in different products (e.g., text, videos, podcasts). There is a change from traditional course-based learning into learning expeditions. Secondly, there are the other teachers who don't apply digital didactical designs. From them, the project learned that there is a gap in the didactical designs, what the teachers' role "think" and really "do",

•a gap between 'didactical design thinking' and doing with and without ICT.

•a gap on how some of the teachers perceive themselves and their practices ("innovative" and "aligned" – but it is not).

The study reveals that there is a practice of a teacher-students-loneliness in educational institutions instead of a reflective teacher's community of practice where teachers discuss situations and learn from it. We argue that in order to progress in educational development towards both professional teaching as well as surface and deeper learning, it needs a change towards teacher's learning and applying of digital didactical design thinking.

References

Bauer, M. & Gaskell, G. (2000): Qualitative Researching with text, image and sound. London: Sage.

Biggs, J. & Tang, C. (2007): Teaching for Quality Learning at University. 3rd, New York.

DeChiara, R., Di Matteo, A., Manno, I., Scarano, V. (2007). CoFFEE: Cooperative Face2Face educational environment. In Collaborative Computing: Networking, Applications and Worksharing, 2007 Conference, pp. 243-252, doi: 10.1109/COLCOM.2007.4553836

Jahnke, I., Norqvist, L. & Olsson, A. (2013). Digital didactical designs in iPad-classrooms. In proceedings of EC-TEL 2013, European Conference on Technology-Enhanced Learning.

Kember, D. (1997). A reconceptualisation of the research into university academics' conceptions of teaching, Learning and Instruction, 7(3), pp. 255–275.

Mårell-Olsson, E. & Hudson, A., (2008). To Make Learning Visible: In what way can ICT and Multimedia Contribute? In Tidskrift för lärarutbildning och forskning, no 3–4, 2008 pp 73–90.

Patton, M.Q. (1990). Qualitative evaluation and research methods. 3rd ed. London: Sage.

Schmidt, A., Beigl, M., & Gellersen, H. (1999). There is more to context than location. In Computers & Graphics, Volume 23, Issue 6, pp. 893-901, DOI 10.1016/S0097-8493(99)00120-X.

6: DECODING THE DISCIPLINES – COLLABORATIVELY EXPLORING EXPERTISE

Lotta Jons

This workshop builds on the notion that however skilled a scholar might be in her subject, the teaching of the very same subject is a different concern. On the one hand. On the other hand; Who is better equipped to design learning activities, than those who are experts in subject-thinking. Drawing on scholars of thinking and learning inside the disciplines in higher education, Joan Middendorf and David Pace (2004) developed the Decoding the Disciplines Model, suggested as a method for drawing on the skills of the expertise in helping the students to learn their subject. Middendorf and Pace announces the method by stating; "Using the Decoding the Disciplines model, faculty who are deeply ingrained in their disciplinary research answer a series of questions to understand how students think and learn in their field. The cross-disciplinary nature of the process clarifies the thinking for each discipline…".Working the model thus is helpful in discerning disciplinary specific ways of thinking, as well as cross-disciplinary thinking skills. The potential of using the model will be discussed in the end of the workshop.

The workshop sets out to work on three of the eight steps of the Middendorf-Pace Decoding the Disciplines-model, thereby affording an opportunity for the participants to discern, articulate, and compare their subject specific ways of thinking and practicing in regards to a specific learning assignment.
After the workshop, the participants will be on their way as regards to discerning and articulating their specific subject way of thinking and practicing, a knowledge which might be employed in order to design a learning task/activity that opens up the subject for her/his students. In addition, the participant will be equipped with a method for working cooperatively on identifying, discerning and articulating discipline specific thinking . They will also be able to discern on the one hand subject specific ways of thinking as well as cross-disciplinary thinking skills on the other hand.

7: En framtida utmaning. Övergången från akademiskt knuten informationskompetens till arbetsplatsanknuten informations-kompetens

Christina Brage, Marie-Louise Axelsson & Kajsa Gustafsson Åman.

Dagens studenter är vana med tillgång till digitala resurser via sitt akademiska bibliotek, en möjlighet de går miste om i samband med att de lämnar universitetet. Resurser som t ex fulltexttidskrifter, artikeldatabaser och e-uppslagsverk m.m. blir i regel inte tillgängliga för utexaminerade studenter när de kommer ut i arbetslivet. Forskningsstudier förtydligar problemet med att arbetsgivare vill ha anställda som kan hantera informationssökning och effektivt använda information .

För att säkerställa att studenternas informationskompetens är överförbar till arbetslivet lägger vi redan nu stor vikt vid att definiera och konkretisera de transfererbara kompetenserna i undervisningen på biblioteket. Detta för att hjälpa studenterna att inte enbart klara universitetets studiekrav utan också för att de ska erhålla färdighet för livslångt lärande med möjligheter att söka fram, värdera och använda information även efter studietiden.

Men är undervisningen vi ger värd något i arbetslivet?

För att ta reda på informationsbehoven och beteenden hos nyutexaminerade vid informationssökning i arbetslivet skickade vi ut en nätbaserad enkät till 415 alumner vid tio olika program. Vi nådde 396 och av dessa svarade 146 (36,8%).

Det övergripande målet för studien var att utforska alumnernas professionella informationsvärld. Våra frågor gällde vilka informationstyper de använder i sin arbetsvardag och hur de skaffar sig den informationen. Vi frågade också om de kompetenser alumnerna skaffat sig i informationssökning under studieåren är användbara i arbetslivet.

Resultatet av undersökningen visade att majoriteten av alumnerna föredrar att använda informationsresurser som är nära tillhands, såsom Google. Ett önskemål var att bibliotekarier i undervisningen mer måste visa på hur man söker och värderar information på det fria Internet.

Den informationstyp de flesta alumnerna använder på sin arbetsplats är av annan typ än den undervisningen på biblioteket gällt. Det är intranät, kollegor och arbetsplatsinterna dokument som svarar för informationsbehov och för läsning väljer fler av de svarande böcker och webbsidor före forskningsartiklar.

Trots att en stor procentuell andel av alumnerna svarade att de fann undervisningen i informationssökning användbar, drar vi slutsatsen att denna undervisning inte är helt tillämplig i arbetslivet. De färdigheter studenterna tillägnat sig under studietiden är inte tillräckligt överförbara till arbetslivet. Denna slutsats leder till att vi behöver ändra en hel del i vår undervisning i informationssökning.

"What Information Competencies Matter in Today's Workplace?" Alison J. Head, Michele Van Hoeck, Jordan Eschler, and Sean Fullerton, Library and Information Research, May 2013, vol. 37, no. 114, 75 - 104 (29 pages).

9: En workshop om kollaborativt lärande: att pröva uppkopplade digitala medier för att förstärka studentaktiva moment?

Pernilla Severson

Syftet är att stimulera till ett möte kring kollaborativt lärande och dess koppling till pedagogisk utveckling inom högre utbildning som har med IT att göra. Målgrupp är de som arbetar med IT och lärande. Kommunikationsmässigt finns förhoppningen att presentationen ska bidra till ett lärande samtal kring digitala mediers kollaborativa möjligheter. I denna pecha kucha presenteras utvecklingen av en workshop för att öka förståelse för vad kollaborativt lärande kan och bör innebära i en digital mediemiljö med fokus på studentaktiva moment. Workshopen genomfördes den 25/4 2013 och var en del av konferensen Öppna lärandemiljöer, på Malmö högskola. Just kollaborativt lärande lyfte vi som möjligt och givande möte mellan IT-understött lärande och studentaktiva arbetsformer. Arbetet bygger på resonemang kring kollaborativt lärande och dess kopplingar till digitala medier (Dillenbourg, 1999; Miyake, 2007). 20 bilder presenteras vilka belyser vad som krävs, uppdraget som gjordes och dess genomförande. Det som framgår i resultaten är att: 1) det är svårt att ställa upp förhållanden i förväg som garanterar effektivt kollaborativt lärande. 2) det finns inga bevis för att förklara för andra är bättre än att förklara för sig själv. Vad betyder detta för olika andra försök som görs kring IT och lärande?

10: Kommunikationsträning med progression

Susanne Pelger & Sara Santesson

Studenterna på den naturvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet ska bli skickliga – inte bara på naturvetenskap, utan också på att kommunicera sina kunskaper. Detta är målet med den naturvetenskapliga fakultetens kommunikationsprojekt. Naturvetarstudenterna ska under hela sin utbildningstid träna sin kommunikativa kompetens, och kommunikationsträningen ska integreras i ämnesundervisningen och ledas av fakultetens egna lärare. Därför satsar den naturvetenskapliga fakulteten nu på att ge alla sina lärare inspiration och verktyg för att stödja sina studenters kommunikationsutveckling. Stor vikt läggs vid en varierad kommunikationsträning, där inte minst populärvetenskapligt skrivande framhålls som ett medel att både utveckla kommunikationsfärdigheter och ämnesförståelse. Kommunikationsträningen blir därmed, inte ett tillägg till, utan en förstärkning av ämnesstudierna.

Förmågan att kommunicera sitt ämne i olika sammanhang och med olika grupper är ett av Högskoleförordningens övergripande mål för såväl kandidat- som magister- och masterexamen (1). Det är en av de generella färdigheter som värderas högst i arbetslivet. Träning av denna förmåga måste därför ha hög prioritet i utbildningen.

Det som har visat sig vara mest effektivt vad gäller studenternas utveckling av kommunikationsfärdigheter är att dessa tränas i ett ämnessammanhang (2). På så sätt förstärker ämnesstudierna och kommunikationsträningen varandra. Genom ett ämnesöverskridande samarbete har vi utvecklat en modell för integrerad kommunikationsträning (3) med övningar som följer en progression.

En integrerad kommunikationsträning, där ansvaret ligger på ämneslärarna, är dock inte oproblematisk. Inom ramen för kommunikationssatsningen ges därför alla lärare vid Naturvetenskapliga fakulteten möjlighet att gå en högskolepedagogisk kurs, KomNU, där de själva utvecklar ett kommunikationsmoment inom sin egen undervisning. Under kursen, som ges ämnesvis, diskuteras och säkerställs också en progression mellan de olika kommunikationsmomenten i studenternas utbildning. Härigenom ska studenterna ges förutsättningar att nå de högt ställda kommunikationssmål som finns uppsatta i utbildningsplaner och Högskoleförordning. Projektet i sin helhet kommer att slutredovisas i en rapport under 2015.

I denna presentation kommer vi att berätta om kursens upplägg och om lärarnas erfarenheter – både positiva och negativa – av kommunikationsundervisning. Vi kommer också att ge exempel på projekt som har utvecklats inom kursen.

Referense

1. Svensk Författningssamling (SFS 1993:100). Högskoleförordning.
2. Blåsjö, M. (2004). Studenters skrivande i två kunskapsbyggande miljöer. Stockholm Studies in Scandinavian Philology. Stockholm, Almqvist & Wiksell International.
3. Pelger, S. & Santesson, S. (2012). Retorik för naturvetare – skrivande som fördjupar lärandet. Lund, Studentlitteratur.
4. Pelger, S. Vad, hur och varför skriver naturvetarstudenter? I: Johansson, R. & Persson, A. (red.) Utbildningsvetenskap vid Lunds universitet. Antagen för publicering 2014.

11: Lärande samtal som didaktisk metod inom högre utbildning

Gunilla Albinsson & Kerstin Arnesson.

Den utvecklingsinriktade lärprocessen inom högre utbildning kan definieras som en rörelse. En lärprocess inleds när inlärda tankemönster inte räcker till och leder till sökandet efter ny kunskap och nya handlingsalternativ (jmf Dewey, 1933/1989). Individens lärande kan även förstås utifrån ömsesidiga strävanden mot gemensamt uppsatta mål inom en organisation och hänföras till Engeströms aktivitetsteori, som betonar lärandet på olika nivåer inom en organisation. Teorier som primärt fokuserar på det individuella lärandet är dock ofullständiga då det lärande som sker inom en organisation också måste förstås utifrån ett sociokulturellt perspektiv, som sker i interaktioner mellan människor (jfr Engeström et al 1999 a; Engeström et al 1999 b); Engeström, 2006). Ömsesidigt kollektivt lärande beskriver således en lärprocess som sker i samspel och kommunikation med andra. Lärandet handlar då om att gruppens medlemmar lär av varandra och tillsammans genom dialog utvecklar gemensamma och individuella handlingsstrategier. Dessa utformas i ömsesidig påverkan och i förhållande till de regler och normer som finns inom den specifika kontexten.

Författarna har i flera artiklar och rapporter visat hur de didaktiska metoderna lärande- reflektions- och dialogseminariet blivit medierande redskap för en reflexiv lärprocess och hur teoretisk kunskap och praktisk kunskap kunnat integreras. (Albinsson & Arnesson, 2010; Albinsson & Arnesson 2012; Arnesson & Albinsson, 2012; Albinsson, 2014; Arnesson, 2014)). I olika student- och arbetsgrupper har kunskapsutbyte och gemensamt lärande formaliserats. Med utgångspunkt i en interaktiv forskningsansats och den lärprocess där såväl praktisk användbar som teoretisk förankrad kunskap står i förgrunden har en modell byggts upp, som betonar ömsesidigt lärande, pedagogisk kompetens, tid och ett avgränsat problemområde.

Rundabordsamtalets syfte är att initiera en diskussion om vilken betydelse olika systematiskt utformade samtalsformer har inom högre utbildning. De frågeställningar som belyses är:
• Vilka begreppsliga innebörder finns i lärande-, reflektions- och dialogseminariet?
• Hur utformas handledarrollen för att understödja reflektion över handling?
• Hur kan handledaren skapa en samtalskultur som inbjuder till reflektion, analys och utvecklandet av gemensamma strategier för handling?
• Vad händer när studentgrupper lär av varandra? Vilken kunskap utvecklas när en grupp studenter kommunicerar och försöker förstå andras perspektiv och erfarenheter?

Rundabordssamtalet inleds med att författarna ger en kort presentation av egna erfarenheter av den didaktiska metoden lärande samtal inom olika kontexter och arbetsgrupper. Därefter diskuteras abstractets frågeställningar. Samtalet avslutas med konkluderande reflektioner.

Nyckelord: Lärande samtal, ömsesidigt reflexivt lärande, interaktion, kommunikation

Gunilla Albinsson Kerstin Arnesson
Universitetslektor i sociologi Universitetslektor i sociologi
Institutionen för industriell ekonomi Institutionen för industriell ekonomi
Blekinge Tekniska Högskola Blekinge Tekniska Högskola
Telefon: 0455- 38 56 37 Telefon: 0455-38 53 64

Referenslista
Albinsson, Gunilla. (2014). Utvecklingsinriktat lärande inom ESF-projektet Klara Livet. Följeutvärderingsrapport. Blekinge Institute of Technology. Research Report, Issue 3, ISSN 1103-1581, 2014:03. Applied Health Technology.

Arnesson, Kerstin. (2014). Lärande utvärdering i ESF-projektet Kompetens ivård och omsorg, KIVO Blekinge Institute of Technology. Research Report, Issue 1, ISSN 1103-1581, 2014:XX. Applied Health Technology.

Albinsson, Gunilla., Arnesson Kerstin. (2012). "Team Learning Activities: Reciprocal Learning through the Development of a Mediating Tool for Sustainable Learning." The Learning Organization. International Journal of Critical Studies in Organizational Learning. vol 19 (6).

Arnesson, Kerstin., Gunilla Albinsson. (2012). "Integration of Theory and Practice in Higher Education." International Journal of Educational Research. vol 53 pp. 370-380.

Albinsson, Gunilla., Arnesson, Kerstin. (2010). "How Critical Can You be as an On-going Evaluator?" International Journal of Action Research. 6 (2-3), pp. 256-287.

Dewey, John. (1933/1989). The Later Works, 1925-1953. Essays and How We Think. Carbondale: Southern Illinois University Press.

14: Studenters erfarenheter av att använda mobil teknik och öppna webbresurser i en distansbaserad masterutbildning

Niclas Ekberg & Ulrika Bergmark

Syftet med presentationen är att beskriva och diskutera erfarenheterna av en distansbaserad masterutbildning i utbildningsvetenskap, vilken har bedrivits som en del i Luleå tekniska universitets projekt ”Flexibelt lärande” och baserats på användningen av öppna webbapplikationer eller s.k. molntjänster. Vi vill också diskutera möjliga sätt att skapa goda lärandestödjande kursstrukturer gällande formuleringar av kursmål, utformningar av kurs- och examinationsuppgifter samt sätt att använda multimodal och interaktiv teknik.

Studien tar sin utgångspunkt i synen på tekniken som social konstruktion. Tekniken är vare sig att betrakta som bestyckad med en given mening eller möjlig att implementera i utbildning med förväntan om ett givet utfall. Frågor om hur tekniken ska användas och vad användningen syftar till förhandlas, omförhandlas och avgörs av de sociala grupperingar som berörs av tekniken.

Höstterminen 2013 påbörjades vid LTU en distansbaserad masterutbildning i utbildningsvetenskap. De 13 masterstudenterna introducerades i en lärmiljö sammansatt av öppna webbresurser, sk. molntjänster eller Web 2.0-applikationer. Google+ har utgjort utbildningens gemensamma informations- och kommunikationsnav. När det gäller studenternas individuella produktioner och examinationer har deras val av webbresurser för produktion och delning varit långt friare. Undersökningsmetoder i studien är: dokumentation av studentaktiviteterna i Google+, öppna enkätfrågor där studenterna tillfrågats om sina upplevelser av att använda öppna webbresurser i utbildningen samt uppföljande och individuella djupintervjuer med de studerande.

Resultaten visar på de öppna webbresursernas relativa enkelhet och användarvänlighet. Resultaten visar även hur tekniken främjar studenternas upplevelse av trygghet och kontroll samt att användningen av den nya tekniken öppnar för nya och annorlunda former av såväl individuell som gemensam metareflektion. Kursernas betoning på multimodalitet ifråga om lärares och studenters kommunikation och representation upplevs perspektivvidgande, men även tidskrävande – och i viss mån hämmande. Därtill visar resultaten att öppna webbresurser kan utgöra en för studenten svåröverblickbar lärmiljö samt innebära oklara tidsliga och rumsliga gränser mellan det privata och det professionella.

Resultaten i studien kan tjäna som exempel och inspirera till fortsatta pedagogiska samtal om lärandet, tekniken och multimodaliteten inom högre utbildning. Frågor som kan diskuteras är: Hur möjliggörs ett ömsesidigt samtal mellan lärare och studenter om teknikanvändningens betydelse för lärandet? Hur utformas lärobjekt, studentuppgifter och examinationer så att multimodaliteten tillför innehållet och lärandet ytterligare dimensioner? Hur omhändertas multimodaliteten i lärares bedömningar av studentuppgifter? Vart går och på vilka grunder sätts gränserna för lärarens insyn, engagemang och tidsåtgång? Vilken roll kan studenterna spela i den formativa bedömningsprocessen?

15: Självständighet i självständiga arbeten – från styrdokument till praktik

Jenny Magnusson & Hanna Sveen

Självständighet är en viktig dimension i högskoleutbildning i allmänhet och självständiga arbeten i synnerhet. I högskoleförordningen står det att studenten ska visa förmåga ”att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat” (Högskoleförordningen 2010: 541, vår kursiv) och detta ska sedan brytas ner i den specifika högskolans eller det specifika universitetets styrdokument på olika nivåer och tillämpas i undervisning och i bedömning. Utifrån det system som högskoleutbildningar utvärderas utifrån är det sedan i det självständiga arbetet där högskoleförordningens krav ska uppfyllas eller vara uppfyllda.

Det som för högskolornas del gör målet om självständighet till en utmaning är att det saknas tydliga kriterier för vad som anses vara självständighet och hur detta ska beskrivas, undervisas om och bedömas. Utifrån detta är sannolikheten stor att olika ämnen, kollegier och individer ser på detta på olika vis vilket kan bli problematiskt i olika sammanhang, inte minst vid de ovannämnda utvärderingarna.
För den specifika högskolans del handlar det i första hand om kursplaner, betygskriterier och de andra dokument som används i undervisningen - studiemanualer, texter om riktlinjer, kurs-PM etc - där självständighet behöver behandlas. Därutöver är lärarnas praxis relevant där styrdokumenten ska tillämpas i undervisning och bedömning.

Syftet i denna delstudie är att undersöka hur självständighetsbegreppet används på kurser där det skrivs självständiga arbeten på en högskola 2013. Användningen ska studeras utifrån lokala styrdokument och betygskriterier, uppfattningar från handledare och examinatorer och utifrån den faktiska handledningsinteraktionen.

Forskningsfrågor:
• I vilken omfattning och på vilket sätt förekommer självständighetsbegreppet i olika lokala styrdokument och betygskriterier som rör det självständiga arbetet?
• Hur diskuterar olika handledare och examinatorer sin egen tillämpning av självständighetsbegreppet?
• Vilken typ av självständighet möjliggörs och görs i handledningsinteraktionen handledare-student?

De olika styrdokumenten och betygskriterierna sammanställs i en korpus och analyseras därefter. Lärares uppfattningar undersöks och analyseras genom en fokusgruppsdiskussion som spelats in och transkriberats. Handledningsinteraktionen analyseras utifrån en transkription.

Ramverket för undersökningen är sociokulturellt då betydelse läggs vid hur synsätt och undervisning hos lärare och formuleringar i styrdokumenten styr möjligheterna för studenters lärande och möjligheten för studenterna att genomföra ett självständigt arbete.

16: Erfarenheter från Industry reviewing inom projektkurser

Åsa Cajander & Mats Daniels

Studenter behöver inte bara besitta ämneskunskap utan också ha färdigheter såsom kritiskt tänkande och kunskap kring ämeskulturer som de kommer att verka inom. Målet med projektet som presenteras här var att utarbeta fungerande metoder för utvecklande av kritisk tänkande och att genom Industry Reviewing säkerställa att studenterna får insikt i och förståelse för hur industrirepresentanter mottar texter och presentationer utifrån den ämneskultur industrirepresentanterna verkar inom.

Projektet var kopplat till projektorienterade undervisningsformer, vilka ofta beskrivs som lärandemiljöer där studenternas kritiska tänkande utvecklas. Hur denna utveckling går till är dock sällan beskriven och det råder brist på konkreta metoder och arbetssätt för att stödja denna utveckling (Daniels, 2011). Industry Reviewing är en ny metod utvecklad för att stödja lärmiljöer där kritiskt tänkande utvecklas som består av ett strukturerat arbetssätt för att fånga kommentarer och konstruktiv kritik från industriella samarbetspartner både på kort och lång sikt. I korthet består metoden av att genom möten med företag förstå de aspekter som industrin ser som centrala i studenternas arbeten samt att ta fram mallar för konstruktiv kritik och granskning baserad på dessa aspekter. Metoden inkluderar även uppföljning av hur studenternas arbete används inom företag på längre sikt. Dessutom möjliggör skrivprocessen av för industrin relevanta texter att studenterna tillägnar sig den ämneskultur som de kommer att verka i (Dysthe 2002). Detta förutsätter dock att de får stöd i denna lärprocess. Metoder för att införa granskning av texter från personer verksamma inom industrin ger möjlighet för kompletterande perspektiv och förståelse för studenterna.

Metoden Industry Reviewing har utvecklats och modifierats för att passa inom två projektbaserade kurser. Vi kommer att beskriva erfarenheter som gjorts i arbetet och även ge rekommendationer inför användning av metoden inom andra kurser. Erfarenheterna visar bland annat att studenterna uppskattar metoden mycket, samtidigt som de har svårt att förstå viss kritik som de får av företagen. Det är mycket motiverande för studenterna att veta att företagen verkligen lyssnar på det de har att säga samtidigt som företagen också kommer med förslag på förbättringar. Studenterna uppskattar också mycket att få en inblick i vad deras arbete har gett för bidrag i verksamheten. Företagen som vi har samarbetat med har ibland upplevt att det varit svårt att ge konstruktiv kritik, och de har emellanåt känt att de inte vetat vad de ska säga. Speciellt problematiskt tycker företagen att det är när studenterna inte gjort ett bra jobb, eller när studenterna använder terminologi som företagen inte behärskar.

Referense

Daniels, M. (2011) Developing and Assessing Professional Competencies: a Pipe Dream? Experiences from an Open-Ended Group Project Learning Environment, Digital Comprehensive Summaries of Uppsala Dissertations from the Faculty of Science and Technology nr 808, Acta Universitatis Upsaliensis, Uppsala.

Dysthe, O., Hertzberg, F., et al. (2002). Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning, Studentlitteratur.

18: Seminarierummet eller lärandemål? Studenternas föreställningar om en kurs i databaskonstruktion

Isto Huvila

Det är inte ovanligt att lärare och studenter har olika syn på vad som utgör en kurs och vad är det som är väsentligt i en utbildning. Ett bättre förståelse av hur studenterna begreppsligar undervisningsmoment, kursens struktur och deras relation till olika fysiska och icke-fysiska aspekter av inlärningsmiljön kan underlätta samspelet mellan läraren och studenterna. Förståelsen av studenternas föreställningar kan även användas för att lyfta fram lärandemål, kunskap och färdigheter som utbildningens centrala beståsdelar.

Denna presentation rapporterar om en studie på hur studenterna på kursen Databaskonstruktion (Informationsvetenskap, Handelshögskolan vid Åbo Akademi) begreppsligar kursen de deltar. Det empiriska materialet för studien samlades i form av konceptuella EER-modeller studenterna (N=45) ritade som en övningsuppgift på kursen under åren 2012-2013. Resultaten visar att studenterna hade en tendens att lyfta fram delvis konkreta och delvis organisatoriska aspekter av kursen och relativt sällan nämna kunskaper, färdigheter eller ämneshelheter som fanns inskrivna i lärandemål och schemat. Presentationen diskuterar mönster som upptäcktes i analysen, sannolika orsaker och tänkbara åtgärder för att styra studenternas uppmärksamhet från ramarna till kursinnehållet.

20: Akademisk diskurs möter praxis diskurs i högre utbildning

Anne Harju & Annika Åkerblom

Presentationen handlar om språkligt samspel i handledning av examensarbeten i grupp. Utgångspunkten är den kritik som riktats mot examensarbeten vid landets lärarutbildningar (Skolverket 2006). Huvudkritiken går bland annat ut på att många examensarbeten ger uttryck för normativitet i kombination med brist på kritiskt tänkande. Samma sorts kritik framkommer vid en extern och intern granskning av examensarbeten på Malmö högskola producerade 2007 vid Fakulteten för lärande och samhälle (Berglund 2013). Granskningen visar bland annat på svag medvetenhet om teori och brister i analys samt att studenterna inte skiljer mellan styrdokument och forskning. Vår utgångspunkt är att den kritik som riktas mot examensarbeten kan ses som ett pedagogiskt problem där det talade och skrivna språket står i fokus. Undervisning i högre utbildning handlar i stor utsträckning om användning av talat och skrivet språk där handledningssituationer utgör samtal om språk i form av text. Syftet med studien som presenteras är att undersöka språkliga samspel under handledningssituationer i grupp. Fokus ligger på skärningspunkter mellan studenters och handledares föreställningar om och syfte med examensarbetet. Som Englund (2011) påpekar, kan lärarutbildning ses som en arena där praxiskultur möter akademisk kultur med språkanvändningen som kritisk brytpunkt. Praxisdiskurser möts då mot akademisk diskurs i handledningsmöten. En intressant fråga är då vad som sker i mötet mellan dessa diskurser i förhållande till handledning och det slutgiltiga (skrivna) examensarbetet. Det empiriska materialet som ligger till grund för konferensbidraget kommer ursprungligen från ett forskningsprojekt där studenter på lärarutbildningen med inriktning mot förskola, fritidshem och årskurs 1-3 handleddes i grupp i samband med examensarbetet. Målet med det projektet var att stödja, och samtidigt studera kollaborativa lärsituationer i högre utbildning. Seminarierna spelades in och transkriberades. Analysen i föreliggande bidrag är gjord på detta material och är inspirerad av Basil Bernsteins kodteori.

21: Lärarstudenters uppfattningar om forskningsanknytning och hållbar utveckling inför kommande lärargärning

Christel Persson & Sollerhed Ann-Christin

Det förekommer brister avseende forskningsanknytningen i lärarutbildningen (Hattie & Marsh, 2006). I studien fångas den yttre miljön tillsammans med teknikutvecklingens påverkan. Levnadsvanor och handlingsberedskap inkluderas också i studien och benämns den inre miljön. Syftet var att undersöka en grupp lärarstudenters sätt att resonera kring hälso- och miljöfrågor under ett tremånadersprojekt. Centralt var att via seminarieform vägleda studenterna, som befann sig i slutfasen av sin lärarutbildning, i integrerad aktuell didaktisk forskning om folkhälsovetenskap, miljövetenskap och lärande för hållbar utveckling, samt undersöka deras syn på begreppet forskningsanknytning.
Övergripande frågeställning var:
Hur resonerar lärarstudenter i hälso- och miljöfrågor kopplat till den yttre och inre miljön?
Studenterna uttryckte också sina erfarenheter av forskningsanknytning i utbildningen.
Sjutton studenter i lärarutbildningen deltog i projektet. Seminarier, enkäter och fokusgruppsintervjuer genomfördes. Teoretiska utgångspunkter för analysen var Agens modell för hälsofaktorer och System jorden (Dahlgren & Whitehead, 1991; Andersson, 2001).
Studenterna uttryckte sina kunskapsbrister och kritiserade undervisningen de genomgått i hållbar utveckling i ungdomsskolan och lärarutbildningen, och menade att den oftast handlat om sopsortering. Såsmåningom kopplade de samman människors hårdutnyttjande av skog och mark genom transporter till och från träning med försämring av människans livsvillkor och hälsa. Studenterna vidgade perspektivet, från de innersta till de yttre sfärerna. Studenterna fann svårigheter att definiera ”forskningsanknytning” och ingen hade sökt eller läst vetenskapliga artiklar av nyfikenhet eller eget intresse. Den integrerade utgångspunkten kan likt frågor med naturvetenskapligt innehåll utifrån ett samhällsperspektiv medverka till utveckling av undervisningsredskap i kommande lärargärning (Ekborg et al., 2009). En medveten strategi var att förmedla vårt eget forskningsarbete vilket ligger i linje med Hattie & Marsh (1996) som pekar vikten av att studenter får möjlighet att möta sina lärare i forskarrollen, samt på de brister som kan uppstå då forskningsaktiviteter och undervisningsaktiviteter isoleras ifrån varandra. Lärarstudenter möter inte forskning eller konfronteras med forskningsfrågor kontinuerligt vilket kan tolkas som att forskning inte tillhör själva professionen. Det är viktigt att reflektera kring lärandeprocesser i högre utbildning.

Referense

Andersson, B. (2001). Elevers tänkande och skolans naturvetenskap: forskningsresultat som ger nya idéer. Stockholm: Skolverket.

Dahlgren, G. & Whitehead, M. (1991). Policies and strategies to promote social equity in health. Stockholm: Institute for Future Studies.

Ekborg, M., Ideland, M. & Malmberg, C. (2009). Science for life—a conceptual framework for construction and analysis of socio-scientific cases. NorDiNa, 5, 35–46.

Hattie, J. & Marsh, H. W. (1996). The Relationship between Research and Teaching: A Meta-Analysis. Review of Educational Research, 66(4), 507–542.

Keywords: Education for Sustainable Development (ESD), health and environment, lifestyle factors, links to research, teacher education

22: Bruk av "flipped classeroom" i prosessorientert akademisk skriving.

Nina Helgevold & Vegard Moen

I dette prosjektet har vi gjennom bruk av digitale verktøy ønsket å stimulere studentene til skriving av tekster. Spørsmålet vi stilte oss var følgende: Hvordan kan flipped classroom og prosessorientert skriving støtte studenter i arbeid med utvikling av fagtekster? Prosjektet ble utviklet med utgangspunkt i et kurs i vitenskapsteori og metode knyttet til skriving av bacheloroppgaven i Grunnskolelærerutdanningen.

Det ligger utfordringer i å få studentene til å skrive (Dysthe 2009). Målet med dette prosjektet var derfor å støtte studentene i å bruke skriving som medierende redskap i utvikling av egne bacheloroppgaver. Vi ønsket å ta i bruk flipped classroom (Berrett 2012, Bergmann & Sams 2012) i organisering og ledelse av prosessorientert skriving. Utvalgte tema ble introdusert i korte web forelesninger som studentene måtte ha sett før de møtte til undervisning på campus. I webforelesningene ble det også presentert oppgaver som studentene studentene skulle arbeide med frem til neste undervisningsøkt på campus.

En viktig tilleggsdimensjon utover støtte til skriving var at studentene skulle utvikle egen digital kompetanse ved å jobbe på denne måten. Evalueringer av lærerutdanningene i Norge har tidligere pekt på at IKT og digital kompetanse ikke utgjør en integrert del av utdanningen (NOKUT 2006, Hetland & Solum 2008, Berge et.al. 2009).

Kurset i vitenskapsteori og metode ble avsluttet i slutten av januar 2014 og vi er nå i gang med å analysere innsamlede data. Data består av studenttekster, spørreskjemamateriale og intervju med et utvalg studenter. Det legges opp til en tekstanalytisk tilnærming (Neumann 2001). Innledende analyser indikerer at arbeidsmåten har bidratt konstruktivt til studentenes skriving, men at selve arbeidsmåten (flipped classroom) og skriving av tekster var utfordrende.

En viktig målsetting med dette prosjektet var å gjøre oss nye erfaringer i det faglige arbeidet med studentene. Vi ønsket å prøve ut denne undervisningsformen, fordi digital kompetanse i stadig større grad etterspørres både av faglærere og studenter i grunnskolelærerutdanningene.

24: Praktiskt stöd för starkare pedagogiskt fokus i högre utbildning

Oskar Gedda & Åsa Wikberg Nilsson

Denna workshop tar ett pragmatiskt grepp på stöd och verktyg för pedagogisk utveckling. Med det menas att syftet är att diskutera och bearbeta ett antal konkreta verktyg som kan fungera som stöd för lärare och ledningspersoner att skapa ett starkare pedagogiskt fokus i utbildningen. Det handlar om att förstå hur de utmanar och stödjer pedagogisk verksamhet i högre utbildning samt hur deltagarna i konstruktiv samverkan kan utveckla och förbättra sådana verktyg. Målgrupp för workshopen är personal vid högskolor och universitet i allmänhet och utbildningsutvecklare/ansvariga och lärare i synnerhet.

Workshopen utgår från de verktyg och annat stöd som tagits fram och använts i den pedagogiska satsning som pågår vid LTU just nu. Vår upplevelse av pedagogiskt utvecklingsarbete är att det riskerar att i huvudsak blir antingen ett ledningsperspektiv, med administrativt drivna förbättringsåtgärder, eller att det blir eldsjälsdrivna förbättringsarbeten av enskilda praktiker. Det finns också forskning som pekar på att medel för pedagogisk utveckling tenderar att omvandlas till mål (Blossing 2012, med hänvisning till Sarason, 1980). Av det skälet är det viktigt att skapa artefakter i form av verktyg som bär intentionen från vision och strategi, hela vägen till den praktik som vardagen i högre utbildning utgör. För att skapa bättre förutsättningar för studenter att studera, så behöver inte bara studenter och lärare ett visst stöd, utan även ledare och administratörer.
Konkret utgår workshopen ifrån följande typer av verktyg/stöd:
• guider för olika roller (programguide, lärarguide)
• arbetsunderlag för studenter (dialogduk, kompetensmatris mm)
• former för professionella pedagogiska samtal (exv ett ansvarslöst pedagogiskt samtal vi kallar ”pedagogik på trekvarten”)

Tanken är att vi i workshopen jobbar gruppvis med olika verktyg där bakgrund och syfte diskuteras, för att gradvis fokusera utvecklingsmöjligheter och förbättringskapacitet (Blossing 2012). Ett av perspektiven är att diskutera hur de stärker studenters möjlighet att engagera sig, att kunna arbeta uthålligt och självständigt med sitt lärande. I slutet sammanfattar vi det genomförda arbetet, så att alla deltagare får ta del av varandras problematiserande och praktiska tankar om alla verktyg.
Vi ser det som ett erfarenhetsutbyte och gemensamt förbättringsarbete kring stöd för ett starkare pedagogiskt fokus i högre utbildning.

25: Rum på campus i högre utbildning: design, handlingsutrymme och rumsdidaktik.

Marie Leijon

Presentationen handlar om ett avslutat postdoktorprojektet vars syfte har varit att undersöka relationer mellan rum, interaktion och lärande i högre utbildning, med särskilt fokus på campus. Projektets idé presenterades vid NU-konferensen 2012 och syftet med detta paper är att presentera projektets huvudresultat. Följande forskningsfrågor är i fokus för presentationen: Vilken typ av rum möter studenter och lärare i en campusutbildning och hur är de utformade? Hur agerar deltagarna utifrån de resurser som rummet erbjuder?

För att undersöka detta har jag följt två grupper lärare och studenter inom lärarutbildning och specialistsjuksköterskeutbildning. Empirin består av videoinspelningar och fotografier från både de tomma rum som deltagarna möter och interaktion i rummen under seminarier och föreläsningar vid sammanlagt åtta tillfällen. Videobservationer kombineras med intervjuer med sju studenter och fem lärare. Med inspiration från "stimulated recall" har jag mött deltagare efter videoinspelningarna för att diskutera interaktion i rummen.

Studien ramas in av designteoretiskt perspektiv "Design för lärande" (Selander, 2009; Selander & Kress, 2010) där meningsskapande och lärande förstås som teckenskapande processer. Perspektivet erbjuder möjligheter att analysera aktiviteterna i högskolerummet i relation till den didaktiska design som formar innehållet, men även till den design som omger aktiviteten (Leijon, 2010; Leijon & Lindstrand, 2012). Särskilt fokus ligger på deltagarna som aktörer i sociala och kommunikativa situationer där rummet både inramar situationen och används som resurs i kommunikationen.

Resultatet visar hur rum kan förstås som betydelsefullt både i design för lärande och i lärande. Rum utgör en del av lärares didaktiska design, som en inramning för lärande. Rummets utformning på campus får konsekvenser för iscensättningen av en lärprocess. Rum är även något både studenter och lärare förhåller sig till och använder sig av som resurs under en lärprocess, design i lärande. Rum påverkar hur studenter och lärare interagerar och skapar mening i en lärandeprocess. Deltagarna förstår rummen på ett sätt vid iscensättningen, men måste förhålla sig till och ibland designa om rummen under processens gång. Särskilt intressant blir att diskutera handlingsutrymme, både i relation till lärarens didaktiska design och förutsättningar för lärande, men framförallt i relation till studenters och lärares arbete med att tolka och omforma rummet som en del av den lärväg de designar. I presentationen diskuteras även begreppet rumsdidaktik (Leijon, 2012abc, 2013ab, in progress).

Referense

Leijon, M., & Lindstrand, F. (2012). Socialsemiotik och design för lärande: Två multimodala teorier om lärande, representation och teckenskapande. Pedagogisk forskning i Sverige, 17(3-4), 171-192.

Leijon, M. 2010: Att spåra tecken på lärande. Mediereception som pedagogisk form och multimodalt meningsskapande över tid. (Malmö Studies in Educational Sciences: 52) Malmö: Malmö Högskola.

Leijon, Marie (2012a). The room in higher education - a space for learning? Paper presented at Designs for Learning 2012: 3rd International Conference Exploring Learning Environments, 25-27 April 2012, Copenhagen, Denmark: Conference Proceedings. s. 104-105

Leijon, M. 2012b: Campus space – a place for learning? Paper presented at the 6th International Conference on Multimodality. 22nd – 24th of August, 2012, University of London, United Kingdom.

Leijon, Marie (2012c). Rummet i högre utbildning en plats för lärande. Gränslöst lärande, NU 2012. Göteborg, 17-19 oktober 2012, Konferenskatalog. s. 24-25.

Leijon, M. (2013a): Rummet som resurs för lärande och i lärande. I L. Amhag, F. Kupferberg & M. Leijon (red.): Medierat lärande och pedagogisk mångfald. Lund: Studentlitteratur.

Leijon, Marie (2013b). Campus space in higher education as a place for learning. Keynote. 7th Creating Knowledge CKVII conference, 14-16 augusti, Lunds Universitet. http://learning.lub.lu.se/flow/creating-knowledge-vii.aspx?FlowCategoryID=266

Leijon, M (in progress). Space as designs for and in learning: Investigating the interplay between space, interaction and learning sequences in higher education. Visual communication (under review).

Selander, S. 2009: Didaktisk design. I S. Selander & E. Svärdemo-Åberg (red.): Didaktisk design i digital miljö – nya möjligheter för lärande. Stockholm: Liber.

Selander, S. & Kress, G. (2010). Design for lärande. Ett multimodalt perspektiv. Stockholm: Norstedts.

26: När lärarstudenter blir änglar - Multimodalt perspektiv på högskolepedagogik

Margaretha Häggström

Problemområde
Det multimodala perspektivet är i det närmaste obefintligt i universitetspedagogik. Trots att studenter efterfrågar alternativa, aktiva och interaktiva undervisningsformer är föreläsningar fortfarande dominerande (Hedin, 2006). Stöd för att iscensätta lärmiljöer som betonar interaktion och alternativa examinationer på högskolan finns i forskning om lärande och didaktik (se t ex Biggs & Tang 2007, Pettersen 2008, Elmgren & Henriksson 2010). Vinster med att införa multimodala representationer i redovisningar och examensarbeten är bl.a att reliabilitet i studenternas akademiska arbeten ökar, reflektion och analys blir tydligare och andra slags erfarenheter och kunskaper framträder (Danielsson, Graviz & Odelfors, 2010). Studenter uppger att deras självkännedom ökar.
Flera omständigheter bidrar till tröghet när det gäller högskolepedagogisk utveckling, exempelvis starka traditioner. Organisatoriska hinder och knappa resurser kan utgöra försvar för att inte utveckla pedagogik och didaktik. Tyvärr saknas ofta också viljan och framförallt kunskapen att förändra. Många som undervisar vid högskola och universitet – kanske de flesta? – har ingen lärarutbildning eller endast kompletterande högskolepedagogiska kurser. Ett hinder kan vara ämneskonceptionen vari undervisningen förväntas ske och inom vilken undervisande lärare format sin läraridentitet.

Syfte och frågeställningar
Syftet med mitt arbete, vilket presenteras i denna föredragning, är att utmana studenternas syn på svenskämnet, öka deras delaktighet och kommunikativa förmåga och därigenom stärka lärandet. Premissen är att med konsten som grund och didaktiskt verktyg utveckla, presentera och befästa kunskap inom akademisk utbildning.
• Hur ska vi få lärarstudenter och i förlängningen våra skolelever delaktiga? Hur vet vi att lärande verkligen sker?

Tillvägagångssätt - Performance som undervisningsmetod
Genom att låta lärarstudenter iscensätta sig själva får de prova att använda konsten som metod för lärande. I samtidskonsten återfinns ett flertal konstnärer som arbetar med att iscensätta sig själva, till exempel Cindy Sherman, Kate Pendry och Charlotte Gyllenhammar. Denna typ av konst benämns som performativ reflexivitet (Aure , 2011). Den här typen av uppgifter innebär att eleven i hög utsträckning får arbeta med sin identitet, något som för de allra flesta involverar känslor av olika slag, och arbetet kan få en existentiell dimension. Ett känslomässigt engagemang är en förutsättning för lärande (Illeris, 2001).

Resultat
För att studenterna ska få syn på det lärande som sker genom performance krävs tid för reflektion och återkoppling från medstudenter såväl som från lärare. När så sker är responsen på uppgiften i hög grad positiv, även då studenten från början varit skeptisk eller t.o.m. rädd.

27: Critical Reading and Action in Ph.D. Studies - **or how to identify 'a slice of cake'**

Britt-Marie Apelgren

While academic writing in relation to research development in postdoctoral education is an area well researched, studies on academic reading in this area are fewer. This paper explores the role of critical reading during one PhD student's doctoral studies and it highlights the learning process and transformation from being a student reader to becoming a critical researcher. Finding a small, well defined area of research, 'a slice of the cake' (Wisker, 2005:79), means to be able to take decisions that will form one's own research study – in particular, being able to defend choices made.

Previous research has shown that there are few case study examples on tertiary level related to doctoral supervision, pedagogical practice and pedagogy concerning critical reading (McAlpine 2012). As McAlpine (2012) reports, it is notable that doctoral reading is less reported than is writing, especially as doctoral students read more and spend more time reading than writing during their studies.

By using a specific interview technique within personal construct psychology, river interview (Apelgren, 2001; Pope & Denicolo, 2001), it is shown that there are certain times during the PhD journey when a change occurs in the way the student understands, explores and reviews his/her reading of the literature. These changes are interpreted as the student encountering threshold concepts (Kiley, M. & Wisker, G., 2009) that challenge and transform his/her way of viewing knowledge in relation to the research area. Extracts from mail conversations and notes from supervision sessions during one PhD student's first year will be provided in addition to interview data three years later, using the constructivist elicitation tool of a river interview. In the presentation I will argue for the use of more narrative, explorative and participant-centred interview techniques in order to deepen the understanding of significant changes during a student's PhD-studies.

References

Apelgren, B.M. (2001). Foreign Language Teachers' Voices: Personal Theories and Experiences of Change in Teaching English as a Foreign Language in Sweden. Gothenburg: University of Gothenburg Press

Kiley, M. & Wisker, G. (2009). Threshold concepts in research education and evidence of
threshold crossing'. Higher Education Research and Development, 28, 431–441.

McAlpine, L. (2012). Shining a light on doctoral reading: implications for doctoral identities
and pedagogies. Innovations in Education and Teaching International, 49:4, 351-361

Pope, M.L. & Denicolo, P.M. (2001). Transformative Education – personal construct approaches to practice and research. London: Whurr Publishers.

Wisker, G. (2005). The Good Supervisor. Basingstoke: Palgrave Macmillian.

28: Hur ger man lärare och studenter bästa möjliga stöd och support?

Ann Gustafsson & Maria Boström

Högskolan Dalarna har i tre år arbetat med att bygga upp en gemensam supportorganisation både för administrativa och tekniska frågor. Projektet kallades ”En väg in”, vilket var vad vi ville uppnå. Alla, både studenter och lärare ska bara ha en väg in till supporten; ett telefonnummer, en e-postadress, ett mötesrum på nätet för onlinesupport och en reception för personliga besök. I mitten av februari i år driftssattes den nya supportorganisationen. Vägen har varit lång och krokig, men vi tror på detta som ett vinnande koncept, inte bara för våra studenter och lärare, utan även för den personal som arbetar i supportorganisationen, Vi har fått en större gemenskap och förståelse för varandra mellan avdelningarna, vilket både underlättar vårt dagliga arbete och ökar trivseln bland personalen.

Bakgrunden till projektet var att det i olika sammanhang framkommit att studenter, lärare och övrig personal upplevde att det fanns en otydlighet om vart man skulle vända sig med olika frågor, så hösten 2011 inleddes samtal mellan IT-avdelningen, Avdelningen för studentservice, NGL-centrum och Lokal- och Försörjningsavdelningen och en förstudie startades.

Hösten 2012 tillsattes två projektledare som fick till uppgift att driva och samordna projektet Ny supportorganisation.

Personal från de fyra ingående avdelningarna engagerades i varje delprojektgrupp, för att få en bred förankring.

Den stora utmaningen i projektet har varit att få med sig all personal. Vi upptäckte en hel del skillnader i arbetssätt, rutiner, öppettider mm. Vi har bla arbetat med informationsmöten, dialogmöten och gruppdiskussioner. Vi har även tagit in en extern resurs som behandlat förändringsarbete och gruppdynamik. Vi ser nu efter tre år att inställningen har förändrats, från att ha varit avvaktande hos många, till att nu se fördelarna. Denna förändring i inställning var en förutsättning för att den gemensamma supportorganisationen skulle kunna driftssättas.

Vi vill gärna dela med oss av våra erfarenheter samt ta del av hur andra lärosäten arbetar med stöd och support för sina lärare och studenter. Högskolan Dalarna har sett detta som en oerhört viktig och central del för att lärarna ska få det stöd de behöver med tekniska och administrativa frågor, för att då kunna fokusera på sin roll, att skapa förutsättningar för lärande. Lika viktigt är att studenterna ska uppleva att de snabbt och effektivt får rätt hjälp i rätt tid.

29: Gränser mellan erfarenhetsbaserad kunskap och professionellt yrkeskunnande i yrkeslärarutbildningen

Lisbeth Amhag & Fredrik Sandberg

Syftet med studien är att beskriva och analysera gränser mellan yrkesprogram i högre utbildning på distans och självvärdering av erfarenhetsbaserad kunskap i professionell verksamhet. Vi är framförallt intresserade av hur dessa gränser upprätthålls och överskrids av medaktörer (lärare, handledare, kurskolleger m.fl.). En gräns är den mellan omedelbara sociala/kollektiva upplevelser och förberedda aktiviteter och interaktioner som vuxenstuderande möter i en nätbaserad kontext. En annan gräns är den mellan tidigare erfarenheter och professionellt yrkeskunnande som de studerande möter i en ny teoretisk, akademisk kontext.

Studien har genomförts i yrkeslärarutbildningen, 90 högskolepoäng med 22 studerande (15 kvinnor, 7 män) under tre fortlöpande högskolekurser på halvfart distans (ht12, vt13, ht13). Dessa blivande yrkeslärare är redan yrkesmässigt professionella i vid bemärkelse, men deras tidigare erfarenhetsbaserade kunskaper ska anpassas till både en teoretisk och nätbaserad akademisk kontext samt professionaliseras för ett arbete som yrkeslärare i gymnasieskolan. I varje kurs ingår 6 högskolepoäng verksamhetsförlagd utbildning och 9 högskolepoäng högskoleförlagd utbildning. Metodmässigt har lärprocesser i diskussionsfora, synkrona webinarier samt textbaserad chattkommunikation följts. Efter kursernas genomförande har empirin kompletterats med kvalitativa forskningsintervjuer med studenter (N=10).

Teoretiskt är studien främst baserad på sociokulturell teori, där vår förståelse av språk, kommunikation, kultur/bildning och olika aspekter av det sociala/kollektiva sammanhangets betydelse för studenters lärande och utveckling är centralt (Vygotsky, 1978; 1988; Wegerif, 2007; Wertsch, 1991; 1998; 2007). Därutöver tillämpas Banduras (1997; 1982; 2002) efficacy-begrepp på vilket sätt olika dimensioner formar studenternas förväntningar och prestationer, liksom computer self-efficacy (CSE), dvs. tro på egen förmåga, påverkan, output etc. för att kunna delta i en nätbaserad lärgemenskap med olika resurser och synkrona webinarier på ett framgångsrikt sätt (Compeau & Higgins, 1995). För att kunna belysa i vilken omfattning ett ömsesidigt erkännande av tidigare kunskaper ger bekräftelse används Honneths (1995) erkännandeteori för att kunna tydliggöra hur det en person redan kan anses värdefullt av medaktörerna. Erkännande av tidigare erfarenheter kan ske på fler sätt, men när erfarenheternas betydelse bekräftas, kan tron på den egna förmågan att utföra kursuppgifterna framgångsrikt i yrkeslärarutbildningen och det professionella yrkeskunnandet öka och därmed stödja studenters lärande.

30: Förstaårsstudenters och lärares förhållningssätt till laborationer i fysik

Gabriella Andersson, Jannika Andersson Chronholm & Johan Larsson

Laborationer används som ett närmast självklart inslag på naturvetenskapliga utbildningar. Mål och syften med laborationer kan skifta mellan olika kurser och är inte alltid uppenbara för studenterna (Hart et al., 2000; Russell & Weaver, 2008). Ofta förväntas de lära sig hantering av utrustning, tolkning av data och rapportskrivning, samtidigt som de ska få bättre förståelse för teorin genom att se fenomen ”i verkligheten”.

Johan Larsson undersökte 2012 hur hans studenter på tekniskt-naturvetenskapligt basår (högskoleförberedande) värderade olika undervisningsformer. Laborationer fick då sämst betyg. För att undersöka möjliga orsaker till detta tog vi initiativ till en fenomenografisk studie (Marton, 1981) av attityder till fysiklaborationer. Skriftliga enkätsvar samlades in från 38 förstaårsstudenter på kandidatprogrammet i fysik vid Uppsala universitet. Den öppna enkätfrågan inspirerades av en amerikansk studie (Russell & Weaver, 2008): ”Varför har vissa kurser laborationer?”. Samma enkät besvarades även av 18 anonyma lärare på Institutionen för fysik och astronomi. Både lärare och studenter har skrivit långa svar som vi kategoriserat fenomenografiskt, det vill säga vi har kartlagt förekomsten av attityder.

Det finns tydliga nivåer av progression; från ett distanserat, ointresserat förhållningssätt till en nivå där man har en uppfattning om framtida behov. Studien visar inte på några större skillnader mellan lärarnas och studenternas syn. Laborationer förväntas koppla teori till praktik samt ge tillfälle att träna på instrumenthantering och vetenskapligt arbetssätt. Några nämner också att laborationer ökar deras förståelse och lärande, ger social träning och förbereder dem för ett kommande arbetsliv.

Vår avsikt är att använda resultaten för att öka laborationernas upplevda värde, genom att uppmärksamma kollegor på de förekommande förhållningssätten och tillsammans förbereda oss för att bemöta dem. Frågor som vi vill diskutera är t.ex.:
Vill vi att studenterna ska tycka så här?
Hur speglar våra laborationsinstruktioner det vi vill att studenterna ska lära sig?
Hur kommunicerar vi mål och syften med varje laboration på bästa sätt?

Hart C., Mulhall, P., Berry, A., Loughran, J., & Gunstone, R. (2000). What is the purpose of this experiment? Or can students learn something from doing experiments? Journal of Research in Science Teaching, 37(7), 655-675.
Marton, F. (1981). Phenomenography – Describing conceptions of the world around us. Instructional Science, 10, 177-200.
Russell, C. B., & Weaver, G. C. (2008). Student Perceptions of the Purpose and Function of the Laboratory in Science: A Grounded Theory Study. International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning, 2(2), 1-14.

31: Nettbrett i praksisveiledning. Digitalisert observasjons- og veiledningsplattform i lærerutdanningen.

Petter Mathisen & Cato R P Bjørndal

Syfte samt frågeställning/problemställning

Prosjektet «Nettbrett i praksisveiledning» har som mål å prøve ut og utvikle bruk av nettbrett som observasjonsplattform i lærerutdanningens praksisveiledning. I prosjektets første fase utprøves bruk av nettbrett i veiledningsgrupper ved lærerutdanningen ved Universitetet i Agder (UiA) og Universitet i Tromsø (UiT), der både veiledere og studenter anvender hvert sitt nettbrett igjennom hele praksisperioden til å:
- gjøre egne observasjonsnotater
- besvare spørsmål fra praksisveileder og studenten som skal observeres
- ta bilder og videoopptak av lærerstudenters undervisning/læreraktivitet
- dele tekster/notater, samt vise hverandre bilder/videoopptak

Forskningsspørsmålet er: Hvordan kan bruk av nettbrett som observasjonsplattform påvirke kvaliteten i veiledning av lærerstudenter?

Förankring i forskning/praxis

De veiledede praksisperiodene fremheves gjerne som avgjørende for utvikling av studentenes kompetanse (f.eks.: Nilssen 2009; Børsheim 2013; Hounsell m.fl 2008). I praksisperiodene pendler studentene mellom tre relaterte aktiviteter. Undervisning, observasjon og veiledning, og sammenhengen mellom aktivitetene etter alt å dømme er avgjørende for veiledningens kvalitet.

I Nordisk praksisveiledning har idealet om refleksivitet (Schön 1983) stått sentralt (Handal og Lauvås 1980, 1983, 1987, Neufeldt et al. 1996). Likeså har god feedback ("quality feedback") vist seg å ha avgjørende betydning for studenters læringsprosess (Hattie & Timperley 2007; Lumadue og Fish 2010; Debuse et al., 2007; Higgins et al. 2002). Spørsmålet om hvordan bruk av nettbrett kan påvirke praksisveiledningens kvalitet vil belyses med et særlig fokus på veiledningens karakter av refleksivitet og high quality feedback. Utprøvingen vil videre bli diskutert i forhold til digitalisert observasjon (Bjørndal 2012, 2013), veiledning i «teknologirike omgivelser» (Lund & Hauge, 2011), multimodal sjangerforståelse (Bakhtin 1998; Mathisen & Wergeland 2009) og betydningen av "dual coding"(Clark & Mayer, 2003; Paivio, 1986).

Metod/tillvägagångssätt

Prosjektet er et kvalitativ design-studie (Van den Akker m.fl., 2006) av totalt 18 veiledningsgrupper i lærerutdanningene ved UiA og UiT (Fra H-2012 til V-2014). Samlet sett deltar 44 studenter og 20 lærere. Det er gjennomført individuelle intervjuer med veiledere, gruppeintervjuer med studenter og veiledere, samt en åpen kvalitativ spørreundersøkelse. Data analyseres med utgangspunkt i nyere beskrivelser av Grounded Theory (Charmaz 2006).

Resultat og diskussion

Til tross for at hele datamaterialet først er samlet inn i mars 2014, gir materialet foreløpig klare indikasjoner på at bruk av nettbrett i mange henseender kan representere en vesentlig kvalitetsheving av observasjons- og veiledningsarbeidet. Eksempler på forbedringer som fremheves er mer aktiv deltakelse, sterkere

motivasjon og konsentrasjon, økt refleksjon, samt mer konstruktiv, ærlig og konkretisert feedback.

Etter den endelige dataanalysen vil funn bli diskutert ut fra forskningsspørsmålet og relatert til aktuelle fagbegreper og forskning som er nevnt ovenfor.

32: Peer reviewing för att utveckla kritiskt tänkande

Mats Daniels & Åsa Cajander

Utexaminerade ingenjörer behöver inte bara besitta teknisk kompetens utan också ha färdigheter och förmågor (Daniels 2011). Exempel på förmågor är att kunna kommunicera sina kunskaper i skrift samt att reflektera och tänka kritiskt. Att kritiskt granska och ge konstruktiv kritik är en kompetens som är central för kollegial samverkan, vilket är en viktig förutsättning för innovation och utveckling. Forskning visar trots detta att studenter sällan övar på att kritisera och motivera sin ståndpunkt i skrift under sin utbildning (Liu et al. 2002).

Peer Reviewing är en relativt etablerad metod inom pedagogisk utveckling (Topping 2001), bl.a. påpekas att studenterna uppskattar att deras arbete granskas av fler personer än läraren, och de tror att det kan ge en mer rättvis bedömning. Peer Review-processen inkluderar att kunna ge och ta kritik och att motivera en ståndpunkt på ett begripligt sätt. Peer Reviewing är en form av Contributing Student Pedagogy (Hamer et al. 2008), dvs en pedagogik med mål att stödja skapande av konstruktiva studentaktiverande undervisningsformer. En anpassning av Peer Reviewing ansågs därför som en lämplig grund för att bidra till kompetensen kritisk tänkande, samt förmåga att kommunicera sin ståndpunkt i skrift, i en open-ended group project (Daniels 2011) baserad kurs. I kursen använde vi oss av en trestegsuppgift kopplad till den gemensamma rapport som studenterna skulle skriva till deras kund på landstinget i Uppsala. I det första steget ombads studenterna att författa en text kring det arbete de gjort hittills i kursen. Texten skulle passa in i den gemensamma rapport som studenterna inom kursen skriver, och en skriftlig och muntlig beskrivning av uppgiften gavs. I steg två ombads studenterna att göra en peer review på en annan students text givet en mall för peer review som utvecklats inom projektet med både kvantitativ och kvalitativ feedback. Sista steget i uppgiften bestod i att studenterna skulle skriva en reflektion av vad de lärt sig genom uppgiften.

En analys av elevernas inlämnade kursvärderingar och reflektioner kring lärande tyder på att eleverna hade en medvetenhet om vad som krävs för att skriva en vetenskaplig rapport och såg uppdraget att göra en peer review som mycket värdefull när det gäller deras kritiska tänkande och skrivkompetens. Citatet nedan visar på ett utvecklat kritiskt tänkande från båda inblandade studenter:
“Sättet recensenten gav feedback på gjorde det lätt att identifiera de punkter där jag måste jobba vidare. Hans kommentarer innehåller kritiska punkter som jag har haft stor nytta av.”

Referense

Daniels, M. (2011) Developing and Assessing Professional Competencies: a Pipe Dream? Experiences from an Open-Ended Group Project Learning Environment, Digital Comprehensive Summaries of Uppsala Dissertations from the Faculty of Science and Technology nr 808, Acta Universitatis Upsaliensis, Uppsala.

Hamer, J., Q. Cutts, Q., Jackova, J., Luxton-Reilly, A., McCartney, R., Purchase, H., Reidsel, C., Saeli, M., Sanders, K., and Sheard, J (2008). Contributing student pedagogy. SIGCSE Bulletin, vol. 40, pp. 194–212

Liu, J., Pysarchik, D., and Taylor, W. (2002) Peer review in the classroom, BioScience, vol. 52, no. 9, pp. 824–829..

Topping, K. and Ehly, S. (2001) “Peer assisted learning: A framework for consultation,” Journal of Educational and Psychological Consultation, vol. 12, no. 2, pp. 113–132.

33: Nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen - verksamhetsintegrerat lärande

Mariette Bengtsson

Syftet med Nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen är att pröva om studenter i slutet av termin sex har uppnått den kliniska kompetens som krävs hos en nyexaminerad sjuksköterska. Examinationen avser att möta de förväntade studieresultat som framgår av mål för sjuksköterskeexamen enligt högskoleförordningen och högskolelagen samt från verksamhet där sjuksköterskorna ska arbete i. Deltagandet sker enligt avtal för att åstadkomma en nationell kvalitetskontroll med tydlig verksamhetsförankring av sjuksköterskans kliniska kompetens. I dag är 16 lärosäten anslutna till denna examination och ett lärosäte har en pågående försöksperiod. Från start år 2003, då i form av ett projekt, till idag har examinationen utvärderats och förändrats utifrån ett kvalitetssäkringsperspektiv. År 2007 inrättades en styrelse med representanter från anslutna lärosäte. Styrelsen ansvarar för kvalitetssäkring och utveckling av examinationen.

Examinationen består av ett skriftligt prov och ett praktiskt prov som ska ses som en helhet. Det skriftliga provet konstrueras sedan år 2011 av en grupp bestående av erfarna lärare med klinisk förankring och styrelsemedlemmar. Provet är baserat på två patientfall som speglar realistiska vårdsituationer som en sjuksköterska kan stå inför. From hösten 2014 kommer det skriftliga provet att omfatta två delar, Delprov I och Delprov II. Delprov I kommer att omfatta 50 poäng (33 poäng för godkänt resultat) och baseras enbart på frågor kring patientfallen och Delprov II kommer att bestå av två frågor om läkemedelsberäkning som måste vara korrekt besvarade för godkänt resultat. Under det praktiska provet ska studenten under överseende av en sjuksköterska från verksamheten vårda en patient under tre timmar. Studenten bedöms utifrån fastställda kriterier. Därefter följer ett uppföljande samtal mellan student, sjuksköterska och lärare från lärosätet, där studenten utvecklar sitt teoretiska resonemang och får återkoppling på sina prestationer. Sedan våren 2013 har bedömningskriterierna och examensmålen förtydligats i det praktiska provet och det avslutande samtalet har fått en tydligare struktur.

Examinationen upplevs av bedömningsansvariga sjuksköterskor i verksamheten och lärare på lärosätena vara en bra examinationsform för att säkerställa kvaliteten på utbildning, handledning och studentens kompetens. Hos studenterna ger examinationen innan genomförandet upphov till oro eftersom de ska bli observerade och bedömda. När examinationen väl är genomförd upplever studenterna att de fått bekräftelse på sin kunskap och förmåga att kunna arbeta som sjuksköterskor.

35: Internationalisering på distans, ICC@home

Maria Prellwitz

Syftet med projektet var att på ett relativt enkelt sätt öka internationaliseringsmöjligheter för studenter som läser medellånga vårdutbildningar på distans.

Bakgrund: Statistik visar att endast ca 5% av studenter vid universitet och högskolor väljer att förlägga en del av sina studier utomlands. De övriga 95% kommer inte i någon större utsträckning i kontakt med internationalisering under studietiden. Vissa professionsutbildningar som idag är relativt sett mer nationellt präglade t ex arbetsterapeut, kommer i framtiden att behöva bli mer internationaliserade, framförallt för att möta kraven om en ökad rörlighet på arbetsmarknaden inom EU.

Vid institutionen för Hälsovetenskap, LTU bedrivs ett flertal program på distans. Projektet ”International Case Comparison at home” (ICC@home) är ett sätt att främja möjligheter för internationellt samarbete med stöd av distansmetodik som ger möjlighet till internationella kontakter och samarbete på hemmaplan.
Tillvägagångssätt: Projekt är mellan arbetsterapeututbildningar vid fyra universitet i Europa, Österrike, Nederländerna, Belgien och Sverige, där studenter träffas via nätet och tillsammans arbetar med klientfall där de jämför behandlingsmetoder, attityder och organisatoriska strukturer för olika klientgrupper. Förberedelse inför projektet började med att projektledaren upprättade en första kontakt med andra lärosäten vid en europakonferens. I projektet används webbplattformen Moodle av både lärare och studenter. Tillsammans med koordinatorer från de andra universiteten matchas, utifrån vald klientgrupp, LTU studenter med 1-2 studenter från något eller några av de andra länderna, där studenterna tillsammans skriver en rapport. Projektet genomförs i en befintlig kurs och omfattade ca 1,5hp i termin 4. Projektledaren agerade som mentor till studenterna under projekttiden. Projektledaren kommer även tillsammans med lärare från de andra lärosätena examinera studenternas rapporter. Efter avslutat projekt kommer projektet utvärderas av både studenter och lärare.
Utfall
Projektet ICC@home kan ses som ett sätt att arbeta utifrån LTU´s vision att ”LTU utbildar studenter som är förberedda för en internationell marknad ”.
Projektet bygger på LTU´s pedagogiska idé om att stödja och inspirera studenterna till att bli medaktör i internationella projekt och förhoppningsvis engagera studenterna att söka fortsatta internationella samverkansmöjligheter i framtiden. Projekt möjliggör ett internationellt perspektiv i utbildningsprogrammet och synliggör möjligheter till internationella karriärer. Möjligheten med projektet är att samtliga studenter i ett utbildningsprogram skulle kunna få möjligheten att utveckla ett internationellt samarbete. Genom att bygga upp en modell vid arbetsterapeutprogrammet skulle detta förenkla för institutionens övriga program att kunna bygga upp egna ICC@home projekt genom de internationella kontakter som finns redan idag.

36: Publicera i tidskriften Högre Utbildning!

Maja Elmgren, Maria Larsson, Anders Sonesson, Lars Geschwind, Mona Fjellström & Monika Samuelsson

Vid denna workshop får du möjlighet att diskutera ditt uppslag till bidrag till tidskriften Högre Utbildning tillsammans med andra deltagare, granskare och redaktörer.

Workshopen inleds med:
• Råd från redaktionen: Vad krävs för att ett bidrag ska bli accepterat?
• Hur kan mitt bidrag bli intressant för personer verksamma utanför min specifika kontext?
• Hur kan typexempel på olika bidrag se ut?

Workshopen fortsätter med:
• Gruppvisa kreativa diskussioner kring ditt uppslag. Vi försöker utveckla din idé och utgår bland annat från erfarenheter från de fyra åren tidskriften getts ut.

Workshopen avslutas med:
• Uppsamling av idéer från diskussionerna.
• Hur ser den redaktionella processen och publiceringsgången ut?
• Vilka roller kan man ha om man vill arbeta mer aktivt med tidskriften Högre utbildning?

Bakgrund till tidskriften:
Högre utbildning är en vetenskaplig, kollegialt granskad e-tidskrift som är fritt tillgänglig enligt open access-principen. Tidskriftens övergripande syfte är att stödja framväxten av kunskap om lärande och undervisning inom högre utbildning och därigenom bidra till utvecklingen av högskolan. Tidskriften utgör ett praktiknära forum för idé- och kunskapsutbyte och debatt för alla som är engagerade i högre utbildning såsom lärare och handledare, studenter och doktorander, pedagogiska utvecklare och ledare samt forskare med inriktning mot lärande i högskolan.

Tidskriften vill också stödja det akademiska lärarskap som är på framväxt inom svensk högskola. Detta lärarskap innefattar ett prövande förhållningssätt till lärande och undervisning och omnämns internationellt som scholarship of teaching and learning (se bl.a. Boyer 1990, Glassick 1997, Kreber 2002, 2005 eller se Elmgren & Henriksson 2010, s128 ff, för en sammanfattning).
För att läsa mer om tidskriften eller ta del av tidigare publicerade bidrag, gå till www.hogreutbildning.se.

Referense
Boyer, E.L. (1990). Scholarship Reconsidered: Priorities of the Professoriate. Princeton, N.J.: The Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching.
Elmgren, M. & Henriksson, A-S. (2010). Universitetspedagogik. Stockholm: Norstedts.
Glassick, C.E., Huber, M.T. & Maeroff, G.I. (1997) Scholarship Assessed: Evaluation of the Professoriate. San Franscico: Jossey-Bass publishers.
Kreber, C. (2002). Teaching Excellence, Teaching Expertise and the scholarship of teaching. Innovative Higher Education, 27 (I), s. 5-23.
Kreber, C. (2005). Charting a critical course on the scholarship of university teaching movement, Studies in Higher Education, 30 (4), s.389-405.

37: Den lärande organisationen – När utländska lärare möter studiekulturer vid ett svenskt lärosäte

Jöran Rehn & Margareta Erhardsson

Samhällsutvecklingen, särskilt globaliseringen har under de senaste 30 åren lett till att kravet på internationalisering har ökat i den svenska högskolans uppdrag (HL 1977, kap 1, §2, 1993 kap 1, §5). Detta har medfört en ökad rörlighet bland såväl studenter som bland lärare och forskare med undervisningstjänstgöring.

Denna utveckling har lett till att många olika studiekulturer idag möts inom högre utbildning. Otvetydigt har internationalisering av den högre utbildningen långtgående och berikande effekter på den högre utbildningen; för utbildning, forskning samt kontakterna med det omgivande samhället. Wikström (2011) poängterar den mångfaldsmedvetna pedagogikens betydelse ur ett demokratiskt perspektiv där såväl individ, institution som samhälle gynnas av detta.

Fazlhashemi (2002) menar dock att många av de utländska studenterna som kommer till Sverige inte har tillräckliga kunskaper om den svenska högskolans förutsättningar och studiekulturer, vilket leder till olika typer av svårigheter i deras studier. Även för lärare med utländsk studie- och undervisningsbakgrund förmodas svårigheter uppstå i mötet med en inte alltid uttalad svensk studiekultur.

Som pedagogiska utvecklare har vi frågat oss hur utländska lärare blir introducerade i den svenska utbildningen och vilken förberedelse dessa får för att kunna verka som lärare här. För att få en klarare bild över detta och för att finna introducerande och förebyggande strategier genomfördes en enkätundersökning bland kursdeltagare på den internationella högskolepedagogiska grundkursen under perioden VT11-VT14. Enkäten har besvarats av ett 150-tal kursdeltagare från drygt 25 länder och innehöll frågeområden som riktades mot kulturella skillnader, dess konsekvenser samt behov av introduktion och stöd för den nyanställde, utländske läraren.

Resultaten visar på betydelsen av högskolepedagogisk introduktion av nyanställda utländska lärare där behovet kan variera från kortare introduktionsbroschyrer som upplyser om det svenska utbildningssystemet och lokala regelverk till att introduceras via utbildningsinsatser. Att socialiseras in i den egna arbetsgruppen har stor betydelse och det uttrycks behov av att introduktionen sker på den egna institutionen i form av information, auskultation och tillgång till erfarna kollegors stöd.

Under workshopen diskuteras behovet av introduktion av utländska lärare och förslag till rekommendationer/modeller för hur nyanställda utländska lärare kan/bör introduceras och stödjas; på lärosätesnivå kontra institutionsnivå samt vilken roll pedagogiska utvecklare kan spela genom utvecklingsarbete, kurser, konsultationer etc.

Referense:

Högskolelagen, 1977, 1993

Fazlhashemi, Mohammad. (2002). Möten, myter och verkligheter – Studenter med annan etnisk bakgrund berättar om möten i den svenska universitetsmiljön. Skriftserie från Universitetspedagogiskt centrum, 2002:1. Umeå universitet. Umeå.

Wikström, Johan. (2011). Mångfaldsmedveten pedagogik för universitetslärare. Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling, rapport 10. Uppsala universitet. Uppsala.

38: Stöd för lärares skrivande om och för undervisning.

Maria Wester & Mona Fjellström

Syftet med detta rundabordssamtal är att utbyta erfarenheter om och diskutera hur högskolepedagogisk verksamhet kan stödja lärares skrivande om och för undervisning.

Lärare som provar och utvecklar pedagogiska idéer sprider sällan sina innovationer till fler än den närmsta kretsen av kollegor. Ett skäl till detta är universitetslärares arbetsbörda och arbetsvillkor (Högskoleverket, rapport 2008:22). Deras idéer skulle kunna komma många fler till nytta och glädje och därmed utveckla högskolepedagogiken om de dokumenterades och spreds. Akademiskt skrivande om undervisning är också ett sätt att höja statusen på och värdet av universitetsundervisning. Mycket har skrivits om de kompetenser som behövs för akademiskt skrivande, men effekterna av akdemisk kultur och fokusering på "impact factors" är inte undersökta i någon större utsträckning (Lillis & Curry, 2010; Lee & Boud 2003). En annan problematik är huruvida forskningen om akademiskt skrivande i allmänhet säger något om skrivande om undervisning. Murray (2013) har i en studie visat att lärare var mer eller mindre tvungna att distansera sig fysiskt, socialt och mentalt från andra arbetsuppgifter, bland annat undervisning, för att kunna ägna sig åt akademiskt skrivande.

Vid avdelningen för Universitetspedagogik och lärandestöd ger vi en kurs som heter Att skriva om och för undervisning. Denna kurs går nu för tredje gången. Syftet med kursen är att ge lärare möjlighet att meritera sig vetenskapligt utifrån sin erfarenhet av och sina kunskaper om undervisning samt att utveckla sitt akademiska skrivande. Kursen har utvärderats och där framkommer bland annat att den stöttade skrivandet genom till exempel givna inlämningsdatum, respons från kollegor samt inspiration från kursens lärare. (Helen Sword, 2012). I den senaste utvärderingen utgår vi från frågor om förväntningar på kursen, skrivprocessen, lärdomar från kursen och syn på det fortsatta skrivandet. Resultaten från denna utvärdering kommer att användas som diskussionsunderlag.

Målgrupp för detta samtal är både högskolepedagoger som vill bidra till att det skrivs mer om undervisning och lärare som vill skriva sådana texter.

Under rundabordsdiskussionen avser vi att diskutera följande frågor: Hur kan universitetslärares skrivande om och för undervisning stödjas? Vilka hinder och möjligheter för skrivande om undervisning har samtalsdeltagarna mött?

Högskoleverket (2008) Frihetens pris - ett gränslöst arbete. En tematisk studie av de akademiska lärarnas och institutionsledarnas arbetssituation. Högskoleverkets rapportserie 2008:22 R.

Lee, A. & Boud, D. (2003) Writing groups, change and academic identity: Research developmentas local practice. Studies in Higher Education, 28: 187-200.

Murray, R. (2013) 'It's not a hobby': reconcepualizing the place of writing in academic work. Higher Education (66): 79-91.

Lillis, T. &Curry, M. J. (2010) Academic writing in a global contex: The politics and practicies of publishing in English. Abingdon: Routledge.

Sword, H. (2012) Stylish Academic Writing. Harvard University press.

39: Nätbaserad "Prepkurs i kemi" för receptarie- och apotekarstudenter - en nyckel till framgång?

Åsa Nsonlindgren

En helt nätbaserad ”Prepkurs i kemi” är utvecklad/håller på att utvecklas. Kursen innehåller stöd för studenterna att identifiera brister, lära sig det som behövs, vidimera sina nyvunna kunskaper för att stärkta gå vidare till programstudierna och vara väl förberedda för kurser med kemiinnehåll.
Kursen innehåller även en modul där studenterna får utvärdera kursen och reflektera kring kursens funktion. Kursens innehåll och simuleringar visas på dator och presenteras på poster.

40: Kvalitet i distansutbildning

Ebba Ossiannilsson

En tredjedel av Sveriges högskolestudenter studerar idag på distans. SCB genomförde därför 2012 studien - Distansutbildning på högskolan, med syfte att kartlägga studenters avsikter, attityder, samt den upplevda kvaliteten av distansutbildningen. Resultatet visade att:

¬ Studenter är nöjda
¬ Intresset för ämnet är avgörande
¬ Flertalet avser inte att slutföra distanskursen
¬ Distansstudier är en bisyssla
¬ Distansstudenter är inte nybörjarstudenter
¬ Helt nätbaserade kurser är vanligast
¬ Distansprogramstudenter är flitigast lärcentrumbesökare
¬ Merparten är kvinnor
¬ Distansstudier väljs för att det passar livssituationen

Lunds universitet bearbetade under 2012/2013 i särskild ordning sitt material. De nationella resultaten överensstämmer väl. Distansstudenterna, såväl vid Lunds universitet som i riket, angav kritiskt tänkande och problemlösning som färdigheter vilka utvecklats genom utbildningen, vilket inte påvisats i tidigare studier.

Studenter vid Lunds universitet anger att avsikten med studierna i huvudsak är: intresse för ämnet (70 procent), att utbilda sig till ett yrke/examen (22 procent), att öka chanserna att få arbete/annat arbete (20 procent), samt att fortbilda sig inom nuvarande arbete (18 procent).

Det framhölls att distansutbildning är enda möjligheten till högskolestudier. Ökad flexibilitet för den enskilde i hennes/hans livssituation uttrycktes. Lärarnas kompetens, tillgänglighet och närvaro, samt förmåga att stimulera, främja och utnyttja nätets fulla potentialer anses viktigt för att kursen ska hålla god kvalitet. Kursdesign, examination och transperens anges som viktigt för att själv kunna ta kontroll. Den främsta anledningen till varför kursen inte avslutades var att intentionen inte fanns från början, men kunde också vara direkt förknippade med kursen som sådan, såsom pedagogiska, tekniska eller administrativa dilemman.

Sammanfattningsvis:
¬ Det förekom lite samarbete och interaktion
¬ Distansstudierna utvecklar kritiskt tänkande och förmåga till problemlösning
¬ Intresset för ämnet och bildningsperspektivet är avgörande
¬ Låg grad av samarbete och färdighetsträning i muntliga presentationer
¬ Missnöje förelåg vad gäller studiesocialt stöd och påverkansmöjligheter
¬ Motivationsskapande incitament för att fullfölja kurs krävs
¬ Pedagogisk, teknisk och administrativ utveckling, förnyelse och kompetens är önskvärt
¬ Större flexibilitet, transperens och närvaro från lärare var önskvärt

Resultatet visar på utvecklingspotentialer för att passa den enskildes situation och möjligheter. Tillfredsställelsen skulle kunna öka och därmed förutsättningarna för att slutföra kursen. Resultatet visar på behov av metodutveckling avseende kvalitetetsarbete och implementering av idag välkända kritiska kvalitetsområden för distansutbildning, såsom t.ex. flexibilitet, individualisering, kursdesign, interaktivitet, motivation, närvaro av lärare och medstudenter, självständighet, tillgänglighet samt transparens. Andra utvecklingsmöjligheter rör pedagogik och teknik för lärande i en digitaliserad värld, samt organisation, infrastruktur, genomförande och kvalitetsutveckling.

41: PORTFOLIO FÖR IT-STUDENTER – ETT PROJEKT VID LTU

Mari Runardotter, Anna Ståhlbröst, Harriet Nilsson & Diana Chronéer

Portfolio-projektet siktar på att utveckla en kompetensportfolio för studenter som läser IKT inriktade utbildningar. Med hjälp av portfolion ska studenter på ett samlat sätt kunna presentera sina kompetenser inom för IT-branschen relevanta områden. I portfolion beskrivs exempelvis vilka programmeringsspråk och programvaror eller systemutvecklingsmetoder studenterna behärskar. Portfolion är även tänkt att fungera som ett stöd för att identifiera behov av vidareutbildning samt som ett hjälpmedel för kommunikation till framtida arbetsgivare. Portfolion ska utvecklas för både analog och digital användning.

Projektet genomförs i två cykler som var och en består av tre faser (behov, design, utvärdering). Första cykeln omfattar konceptdesign och inleds med en behovsinventering hos studenter, lärare och arbetsgivare samt IT-service, för att täcka upp olika kompetenser och perspektiv. Inventeringen efterföljs av konceptuell design som kopplas till identifierade behov. Koncepten utvärderas för att säkerställa att de svarar mot behoven på ett bra sätt.

I den andra cykeln, portfoliodesign, utformas en analog och en digital kompetensportfolio med fokus på funktionalitet. Nu fastställs typ av innehåll, funktioner och detaljerad design. Även här utgör behov utgångspunkten, dessa designas in i portfolion för att slutligen utvärderas tillsammans med intressenterna. Baserat på utvärderingen finjusteras portfolion så att den slutligen kan implementeras som en naturlig del i lärandemiljön. Här utformas även en handledning för hur lärare kan arbeta med studenterna och kompetensportfolion fram.

Utöver detta kommer Portfolio-projektet att involvera studenter som i olika studentprojekt utvecklar portfolion och på så sätt tar projektet vidare. Under det arbetet ökar studenterna sin medvetenhet, dels vad gäller vilka kompetenser de har och vilka de behöver, dels vikten av att kunna presentera sin kompetens på ett sammanhållet och strukturerat sätt.

De bestående resultaten från Portfolio-projektet är följande:

1. En prototyp till en digital version av kompetensportfolio för studenter
2. En direkt implementerbar analog version av kompetensportfolio
3. Ett förändrat sätt för studenter att identifiera, samla och beskriva sina kompetenser
4. Handledning till lärare för att stötta studenter i arbetet med kompetensportfolion

Kompetensportfolion bidrar till att stärka studenterna i deras utveckling att utvecklas till en självständig professionell aktör som kan möta framtidens krav. Att kontinuerligt utveckla sin kompetensportfolio leder till att studenten medvetandegör vilka kompetenser de utvecklar genom utbildningen och på så sätt kan de även stärka sin identitet som kompetent aktör. Det kontinuerliga arbetet med portfolion har även som syfte att skapa engagemang och självständighet, vilket är två ord som kommer att driva utveckling av portfolion när den ska designas.

42: Webinar som arena för lärande

Alastair Creelman, Markus Schneider, Torhild Slåtto & David Röthler

Webbseminarier (webinars) används allt oftare inom utbildning för synkrona webbmöten med ibland flera hundra deltagare med hjälp av e-mötesverktyg som Adobe Connect (som alla lärosäten i Sverige har tillgång till via SUNET). Här samlas deltagare från i princip hela världen för att ta del av en föreläsning eller paneldiskussion men en allmän regel är att ju fler deltagare desto mindre interaktivitet och många webinars blir bara envägskommunikation. När man samlar en sådan engagerad grupp är det ett utmärkt tillfälle för diskussion, erfarenhetsutbyte och nätverksskapande och därför har vi (inom ett flertal projekt och initiativ t ex OER Sverige, NVL Distans) under de senaste åren testat olika metoder för att höja interaktionsnivån. Flervalsfrågor, enkäter, grupprum, chatsessioner och gemensamma arbetsytor är exempel på funktioner som kan skapa engagemang hos deltagarna men kanske allra viktigast är att erbjuda en tydlig struktur och rollfördelning under sändningen och detta kräver noggrann förberedelse av arrangörerna (Zieliński, K et al 2013). Deltagarna kan dessutom aktiveras före och efter webinaret genom att samla in önskemål och frågor i förväg och skapa en arena för fortsatt diskussion efteråt. Workshopen bygger på flera best practice studier inom området (Badia & Colosimo 2013, Mohorovicic et al 2011, Slåtto 2011) samt egna erfarenheter främst från projektet OER Sverige http://oersverige.se/ Denna workshop utgår från frågan: hur kan vi skapa en synkron arena för erfarenhetsutbyte och dialog där alla känner sig delaktiga och som stödjer ett kollaborativt lärande?

43: Skrivguiden.se : Utveckling av en digital skrivguide

Anna Stockman, Henrik Evertsson & Jenny Gunnarsson

Under senare tid har studenters bristande förmåga att uttrycka sig i skrift väckt uppmärksamhet i media (se exempelvis Enefalk, et al. 2013). Även forskningen har uppmärksammat de svårigheter många studenter upplever i samband med inträdet i en ny och okänd texttradition (se exempelvis Ask 2007). Många lärosäten har text- och studieverkstäder som erbjuder stöd i det akademiska skrivandet och parallellt med detta utvecklas olika former av online-verktyg som erbjuder vägledning genom skrivprocessen.

Webbplatsen Skrivguiden.se är utvecklad av Blekinge tekniska högskolas bibliotek med syfte att ge studenter stöd i deras akademiska skrivande, från planering till efterarbete. Guiden innehåller konkreta råd för att vägleda studenter till ett bättre skrivande, bland annat om skrivprocessen, problemformulering och hur man hanterar källor och Referense. Med tanke på det ökade fokus på akademiskt skrivande som finns på gymnasial nivå kan Skrivguiden.se också vara användbar för de högskoleförberedande gymnasieutbildningarna.

Guiden är publicerad under en Creative Commons-licens, vilket innebär att innehållet kan användas och bearbetas av andra om källan anges. Webbplatsen kommer successivt att byggas ut och kompletteras, och sedan BTH lanserade Skrivguiden.se har ett samarbete inletts med andra intresserade lärosäten kring fortsatt utveckling av guiden. Idag är det Linnéuniversitetet, KTH, Högskolan i Gävle, Lunds Universitet, Umeå Universitet och Försvarshögskolan som deltar i samarbetet.

För att utvecklingen av Skrivguiden.se ska kunna ske i enlighet med önskemål och behov hos användarna, både studenter och lärare, krävs att arbetet kontinuerligt utvärderas. Utvärderingar görs både i form av användarundersökningar, till exempel med hjälp av fokusgrupper, och i form av en pilotstudie bestående av en enkät till medarbetare i text- och studieverkstäder i södra Sverige. För att få vägledning i utvärderingsarbetet har vi tittat på utvärderingen av den norska guiden Søk & skriv, samt en dansk utvärdering av tre sök- och skrivguider.

Syftet med detta rundabordssamtal är att få synpunkter från lärare och andra som arbetar med studenters skrivande. Vilken typ av skrivstöd på webben ser de att studenterna behöver? Hur kan Skrivguiden.se förbättras för att bli mer användbar och använd?

Referense

Ask, Sofia (2007). Vägar till ett akademiskt skriftspråk. Akademisk avhandling. Växjö universitet.

Blekinge Institute of Technology Library (2013). Writingguide.se. http://writingguide.se/ [2014-02-26]

Blekinge Tekniska Högskolas bibliotek (2013). Skrivguiden.se. http://skrivguiden.se/ [2014-02-26]

Enefalk, Hanna, Andersson, Lars M., Aronsson, August, Englund, Viktor, Novaky, György, Svensson,Magnus, Thisner, Fredrik, Ågren, Henrik & Ågren, Maria (2013). Våra studenter kan inte svenska. Uppsala Nya Tidning. 2 januari. Tillgänglig: http://www.unt.se/debatt/vara-studenter-kan-inte-svenska-2027570.aspx [2014-02-25].

Forrás, P., Kavli, S. M., Austrheim, G., Mikki, S., & Elvebakk, E. (2011). Søk & Skriv i et brukerperspektiv: Rapport fra spørreundersøkelsen høsten 2010, https://bora.uib.no/handle/1956/4781 [2014-02-21].

Hyldegård, J., Lund, H., Moring, C., Pors, N. O., & Schreiber, T. (2011). Studerende, læring og webtutorials: En analyse af 3 norske læringssystemer. Det Informationsvidenskabelige Akademi. http://pure.iva.dk/ws/files/31062163/Studerende_l_ring_og_webtutorials.pdf [2014-02-25]

44: Blandade resurser för lärande

Christina Gummesson & Gunilla Amnér

Lärare ställs ständigt inför nya utmaningar i sin undervisningsgärning. Att känna sig fri att skapa nytt och att samtidigt veta att man baserar sitt arbete på en solid teoretisk grund är sannolikt fundamentalt för att känna säkerhet i sitt arbete med att utforma optimala lärandemiljöer för studenter. En aktuell utmaning är också att ta till vara digitala resurser på ett meningsfullt sätt.

Vi ställde oss frågan: Hur kan vi uppmuntra lärare att upptäcka sina frihetsgrader och börja botanisera bland alla de resurser som står till buds för undervisning?

Baserat på erfarenheter från en introducerande högskolepedagogisk kurs i hybridform som hittills utvecklats under åtta kursomgångar vill vi diskutera de utmaningar och värden som kursdeltagarna gett uttryck för och hur detta förhåller sig till rådande kunskapsläge.

På kursen stiger man in med stor variation i erfarenheter och bereds möjlighet att skräddarsy kursen efter egna behov och intressen. Kursdeltagarna utgör oundgängliga resurser för varandra och man möts i olika konstellationer för att utvecklas i lärarrollen. Honnörsord är flexibilitet, relevans och vidgade vyer.

I kursen får kursdeltagarna stor frihet att välja mellan de resurser som kursen erbjuder. Kursdeltagarna konfronteras med innehåll och form i genomtänkta kombinationer. Teorier om lärande, pedagogiska modeller som t ex Team Based Learning kombineras och kursdeltagarna är aktiva i allt från individuella litteraturstudier till debatter och skapande av helt nya undervisningsmoment. Arbetet sker både via kursens lärplattform och vid fysiska träffar.

Under kursen är möjligheten till kommunikation i olika medier en betydelsefull resurs. Kursdeltagarna diskuterar, presenterar och ger varandra feed-back i olika skeden av arbetsprocessen med att utveckla den egna undervisningen. Pedagogisk forskning och teori ger värdefullt stöd för att underbygga tankar och visioner.

Man uppmanas att iaktta och reflektera över såväl innehåll som form under kursen. Det arbetet syftar till att identifiera vilken kombination av resurser som bäst stödjer studenternas lärande i en given kontext. Kursdeltagarna utvecklar sin förmåga att se vad som kan vara relevant att ta till vara och omsätta i egen undervisning och hemma i samarbete med kollegor.

Biggs, J. & Tang, C. (2011). Teaching for quality learning at university. Open University Press.
Hattie, J. (2012). Visible learning for teachers. Routledge.
Palloff, R. and Pratt, K. (2009). Assessing the online learner, Jossey-Bass.
Rowland, S. (2002). Overcoming Fragmentation in Professional Life: The Challenge for Academic Development. Higher Education Quarterly, 56(1). Warford, MK. (2011). The zone of proximal teacher development. Teaching and Teacher Education, 27.

45: Skapa förutsättningar för forskning – generiska färdigheter för doktorander

Hanna Voog, Ann-Sofie Zettergren, Hervé Corvellec & Åsa Lundqvist

Som doktorand gäller det att på kort tid skapa en uppfattning om det egna ämnet samtidigt som man förväntas kunna skriva olika former av akademiska texter, förstå hur och varför man citerar, och vad som krävs för att lyckas med en forskningsansökan. Ofta förväntas denna insocialisering i akademin ske spontant och av sig själv, vilket den gör men det tar tid och flera undersökningar visar att många nya forskarstuderande upplever sin tillvaro osäker och otydlig (Holmström, 2013, Voog et al., 2013). För att överbrygga flera av dessa initiala hinder för forskarstuderande har Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet skapat en doktorandkurs (”A Kickstart to Academic Life - Information Management and Publication Process for Social Scientists”) i generiska färdigheter och kompetenser. Genom att synliggöra dessa underlättar kursen processen för doktorander i början av deras akademiska karriär.

Kursen är skapad och utvecklad av forskare och bibliotekarier från fakulteten, vilket i sig skapar en unik mix av teori och praktik samt ger olika infallsvinklar på en och samma problematik. Föreläsningar, workshops och övningar fördjupar och kompletterar varandra och skapar en röd tråd genom kursen vilket bland annat gjort att den omnämns som ett gott exempel i LERU-rapporten "Good Practice Elements in Doctoraltraining”(2014). Genom att belysa frågor som exempelvis publikationsprocessens förutsättningar och fallgropar skapas en djupare förståelse för vilka ställningstaganden som krävs för att kunna kommunicera sina forskningsresultat. Det generiska anslaget gör också att kursen blir valid för doktorander från olika institutioner, då syftet är att förmedla ett förhållningssätt och en förståelse för varför och hur vetenskap skapas och kommuniceras. Varje deltagare uppmanas att arbeta utifrån sitt eget fält och fortlöpande reflektera kring sin egen disciplins förutsättningar, i linje med constructive alignment. Kursen fokuserar på de aspekter av den akademiska tillvaron som alla doktorander måste sätta sig in i och förhålla sig till i ett eller annat skede. Kursens grundtanke är att spara doktoranden tid och frustration och därigenom skapa förutsättningar för god forskning.

Referense:

LERU "Good Practice Elements in Doctoraltraining - Follow-on to the Leru Paper “Doctoral Degrees Beyond 2010: Training Talented Researchers for Society”." 2014.

Holmström, Ola (2013) Forskarutbildningen vid Lunds universitet. Perspektiv från doktorander, doktorsalumner och handledare. Utvärderingsenheten Rapporter, Lunds Universite, 2013:270

Voog, H., Arnebrant, K., Bank, M., Eltén, A., Johnsson, M., Kjellberg, S., et al. (2013). Tillgänglighet, närhet och synlighet - gemensamma utmaningar för LUB-nätverket för att möta forskares behov av stöd vid Lunds universitet: Lunds universitets bibliotek (LUB).

46: Varför spendera tid på interaktion? – En undersökning av studenters användning av ett asynkront diskussionsforum

Niklas Lehto

Diskussionsforum kan om de används rätt bidra till studenternas lärande på ett sätt som överträffar det som händer i klassrummet. Syftet har varit att undersöka hur studenter som läser en distanskurs använder sig av ett diskussionsforum för att interagera. Hur mycket tid spenderar de i forumet? När och till vad används det? Hur förhåller sig studenternas aktivitet till de krav som läraren ställer?

47: Reflektiv Extraherande Tentamen (RET)

Bertil Gustafsson.

Hösten 1997 påbörjades ett utvecklingsarbete av en annorlunda form för hemtentamen i kursen pedagogik 1-20 poäng. Efter 16 år, ett antal kursutvärderingar och prövandet av examinationen i fler ämnen än pedagogik, kan nu Reflektiv Extraherande Tentamen (RET) presenteras för en större publik.

RET:en kräver att studenten själv formulerar och besvarar tre frågor i en kurs, eller i ett kursavsnitt. Frågorna ska i idealfallet besvaras med mer reflektion än referat. Ju bättre frågorna formuleras desto närmare kommer svaren ett analytiskt sätt att skriva. SOLO-taxonomins fjärde relationella nivå kan med fördel användas som förklarande exempel. Andra aspekter av textkvalitén bedöms också; t.ex. referensteknik, antal Referense och språkbehandling. Allt beskrivs tydligt för studenten i en anvisning då examinationsformen presenteras i början av en kurs.

Studentens möjlighet att skriva stora textmängder begränsas, vanligen till tre sidor - exklusive försättsblad och litteraturlista, varför examinator får en rimlig arbetsbörda vid bedömningen. Det är studenten som ska göra jobbet genom att extrahera begrepp och teorier ur kurslitteraturen och använda denna kunskap i en reflekterande text över egenvalda exempel. Det finns ett bedömningsformulär som kommunikationsinstrument mellan student och examinator. Med markeringar i rutor visar examinator sin bedömning av olika kvalitéer för var och en av de tre frågorna och svaren. Värdena räkans samman till en summa och renderar slutligen i ett betyg på hemtentamen. Då studenten skickat med en självbedömning av sitt arbete, samma formulär som som examinatorn använder, behöver endast skillnader i bedömningen kommenteras, och läraren sparar tid.

Reflektiv Extraherande Tentamen ska integreras i kursen från första dagen på kursen. Studenterna uppmanas att själva formulera frågor kring de teman som kursen omfattar. Frågornas svar bör ha en genuin förankring i studentens nyfikenhet för att vara motiverande att arbeta med. Dessa frågor kommer att utvecklas/förändras eller bytas ut varefter kursen framskrider. Lärarna i kursen eftersträvar att markera exempel på bra frågeställningar, då dessa dyker upp under seminarier och i andra frågestunder. Ett grupphandledningstillfälle rekommenderas då studenterna får lämna in tre frågor och ett svar vardera. Genom att kommentera inlämnat material i grupp höjs kvalitén med effektivt använd lärartid.

Presentationen baseras på erfarenheter av handledning och bedömning i många kurser genom åren. RET:en är formad för samhälls- och beteendevetenskapliga ämnesområden men har också prövats inom humaniora, vård- och utbildningsvetenskap. En slutsats är att formen påskyndar en anpassning till akademiskt tänkande och skrivande, varför den bäst lämpar sig i början av studenters utbildningar.

49: Studentlyftet – en bro till självständiga universitetsstudier i matematik

Eva Lövf, Ann Axelsson & Magnus Fredriksson

Varför har studenter som läser ingenjörsprogram på universitetsnivå svårt att klara matematikkurserna?

Vid Luleå Tekniska Universitet (LTU), såväl som vid många andra universitet, har det noterats att det finns bristande matematikkunskaper hos nyantagna studenter. Det gäller t.ex. bråkräkning och algebra. Dessa brister följer med under de fortsatta studierna och resulterar i sämre genomströmning.

Vad beror detta på? Finns det någon åtgärd som inte kräver ökade lärarresurser? Hur vill dagens studenter inhämta information? Kan ett webbaserat diagnosverktyg med tillhörande videolänkar erbjuda ett såväl praktiskt, visuellt och auditivt stöd till studenterna?

Ett sätt att åtgärda de bristande matematikkunskaperna, utan att öka lärarnas arbetsbörda nämnvärt, kan vara ett självrättande verktyg som används av studenterna för att öva matematik på egen hand. För att undersöka hur ett sådant verktyg ska utformas, har vanliga problem kartlagts med hjälp av intervjuer med lärare samt en enkätundersökning bland studenter där de bland annat fick bedöma svårighetsgrad på ett antal exempelproblem. Även studenternas studievanor har undersökts genom enkätundersökningen samt genom semistrukturerade intervjuer med studenter.

De studenter som tidigare studerat matematik på högskolenivå, upplevde generellt sett exempelproblemen som enklare än de som tidigare endast läst gymnasiematte. Dessutom upplevde studenter i årskurs ett på ingenjörsprogrammen exempelproblemen enklare än de som går i årskurs två eller tre. Oavsett tidigare universitetsstudier i matematik eller vilken årskurs studenterna gick så utpekade alla studentgrupper samma problem som extra svåra, såsom enklare bråkräkning, trigonometriska- och logaritmiska ekvationer.

Undersökningen pekar på att många studenter föredrar att räkna i grupp, men även att det är viktigt med tillgång till föreläsningar, både i form av en klassisk föreläsningssituation och som inspelade filmer. Feedback upplevs som viktigt, framförallt om tidsrymden mellan resultat och feedback är kort.

Ett diagnosverktyg baserat på dessa resultat skulle fungera som repetition för nyantagna studenter, såväl som studenter som behöver repetition i senare skeden. I förlängningen kan även motsvarande verktyg utvecklas till att omfatta de moment som ingår i de grundläggande matematikkurserna vid LTU. På så sätt kan verktyget användas som repetition efter olika delmoment i kurserna eller som en mindre del av examinationen. Det främjar ett fortsatt lärande genom utbildningen, och stöttar studenterna i deras väg mot att bli självständiga aktörer inom ingenjörsyrket, vilket ligger i linje med LTUs pedagogiska idé.

En första version av diagnosverktyget har utvecklats, och de studenter som testade det var alla positiva. Därmed finns potential för att vidareutveckla och implementera det som en del av matematikundervisningen vid LTU.

50: Vad är sagt om den nya generationens forskarhandledare? - om högre utbildning i forskarhandledning, kritik och erkännande av forskarhandledare i media

Jörgen Lundälv

Bakgrund:
Forskarhandledaren har en stor betydelse för såväl doktorand som forskarutbildningen i sin helhet (Appel & Bergenheim, 2005; Lönn Svensson, 2007; Wisker, 2012). Under flera år har doktorander kritiserat bristfällig forskarhandledning (Emsheimer, 2011; Blohm, 2003; Högskoleverket, 2003; Högskoleverket, 2008). Vilka möjligheter finns att ta tillvara handledares lärande och deras erkännande av den andre? 40 procent av de doktorander som ej fullföljde forskarstudierna år 2009 angav att de fått otillräckligt med stöd från handledare (Högskoleverket, 2012; Wallmander, 2012; Lönn Svensson, (red), 2013). Knapphändig och ostrukturerad handledning, dålig kompetens och svag personkemi förklaras som orsaker. Fler kvinnliga doktorander än manliga hade valt att avbryta sin forskarutbildning.

Problem och syfte:
Syftet med undersökningen har varit att studera hur nyhetsmedierna i Sverige har journalistiskt presenterat och granskat forskarhandledning vid högskolor och universitet. I vilken utsträckning har nödvändigheten av högre utbildning för forskarhandledare artikulerats i medierna? I vilken grad har forskarhandledare varit proaktiva och berättat om handledarrollen? Dessa frågor är fokus i en analys av mediernas (pressens) rapportering om forskarhandledares gärningar.

Metod och material:
Studien baseras på en kvalitativ innehållsanalys av publicerade texter (artiklar och reportage) i tryckta medier under 2001-2013. Sökningar har ägt rum i databaserna MedieArkivet och Newsline Arkiv. De sökord som använts har varit forskarhandledare, doktorandhandledare, utbildning och kritik. Totalt har 26 artiklar analyserats.

Resultat: Det finns kontrasterande bilder av forskarhandledning och forskarhandledare. Tretton artiklar beskrev övergripande förhållanden inom samtliga discipliner. Specifika texter om forskarhandledarens roll saknas. Handledares egna berättelser om utmaningar och växande är ej framträdande. Berättelserna om handledarutbildning är tämligen begränsade. Flest artiklar innehöll negativa värdeladdningar (N=16). Sex artiklar hade positiv värdeladdning och fyra artiklar utgjordes av textinnehåll med en neutral värdeladdning.

Diskussion: Studien har visat att nyhetsmedierna främst har fokuserat på kritik och negativa händelser om forskarhandledning vid högskolor och universitet. Mediedramaturgin har resulterat i att kritik och brister i forskarhandledningen varit i fokus. Den nya generationens forskarhandledare med pedagogisk utbildning och förkovran har inte beskrivits i medierapporteringen i någon större grad. Inte heller har de tagit utrymme i medierna för att beskriva sin genuina roll. Flera utmaningar finns för den nya generationens forskarhandledare; Hur kommer de själva att se på uppdraget och rollen som handledare? Vilken förebild önskar de själva att bli? Medierna torde vara en unik och god kanal för såväl berättande som erkännande.

Nyckelord: forskarhandledare, utbildning, erkännande, media.

Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet och docent i trafikmedicin, Institutionen för kirurgisk och perioperativ vetenskap, enheten för kirurgi, Umeå universitet. Han är sedan vårterminen 2014

lärare vid en utbildning för forskarhandledare vid Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL) vid Göteborgs universitet.

Referense:

Appel, M., & Bergenheim, Å. (2005). Reflekterande forskarhandledning. Om samarbetet
mellan handledare och doktorand. Lund: Studentlitteratur

Blohm, Lisa. (2003). Doktoranders handledning är bristande. Dagens Medicin, 17 november 2003,

Emsheimer, Peter. (2011). Doktorandernas klagan. I T. Karlsen (Ed.). Veiledning under nye vilkår. Oslo: Gyldendal.

Gunneriusson, Yvonne. (2007). Handledning – en viktig fråga. – Efter nio års forskning är nu Anngerd Lönn Svensson klar med sin avhandling. Borås tidning den 29 maj 2007.

Högskoleverket. (2003). Doktorandspegeln. Rapport 2008:23 R.

Högskoleverket. (2008). Doktorandspegeln. Rapport 2003:28 R.

Högskoleverket. (2012). Orsaker till att doktorander lämnar forskarutbildningen utan examen. En uppföljning av nybörjarna på forskarnivå läsåren 1999/2000 och 2000/2001. Rapport 2012:1 R. Stockholm. Högskoleverket.

Lönn Svensson, Anngerd. (2007). Det beror på. Erfarna forskarhandledares syn på god handledning. Doktorsavhandling. Högskolan i Borås. Skrifter från Högskolan i Borås; nr 4.

Lönn Svensson, Anngerd (red). (2013). Handledning – Vetenskap och Profession. PUHB-rapport 02-2013, Högskolan i Borås. Borås: CLU/BLR, Högskolan i Borås.

Wallmander, Karin. (2012). Doktorander hoppar av. Vantrivsel och dålig handledning gör att många aldrig tar examen. Värmlands Folkblad den 1 mars 2012.

Wisker, Gina. (2012). The Good Supervisor. Second edition. Palgrave Research Skills, Macmillan.

51: Forskningssamarbete mellan forskare och lärare – en brygga mellan undervisning och vetenskap

Carla Jonsson & Mona Rosenfors

Relationer och bryggor mellan undervisning och vetenskap är fokus för presentationen där vi redogör för forskningsprojektet 'Språkanvändning, flerspråkig litteracitet och identitetsskapande bland samiska ungdomar i Sverige' (Fonden för forskning i modern svenska och för svensk språkvård, Svenska Akademien, 2013). Ett av projektets huvudsakliga mål är att bidra till den metodologiska utvecklingen av innovativa etnografiska metoder genom ett nära samarbete mellan forskare och lärare. I en tid då nya skolreformer syftar till att fler lärare ska forska och/eller samarbeta med universitet är detta forskningsprojekt och dess resultat angelägna. Studiens resultat kan med fördel även tillämpas på och användas i undervisning vid universitet och högskolor.

Projektet bidrar till utvecklingen av innovativa etnografiska metoder genom att bygga på och utveckla ett nära samarbete mellan forskare och lärare i samtliga forskningsled. Forskare och lärare har t.ex. gemensamt planerat och genomfört datainsamling och arbetar nu med att analysera data och skriva gemensamma publikationer utifrån forskningen. Projektet kommer sannolikt att dra nytta av de olika perspektiv som läraren respektive forskaren kan tillföra. Läraren har t.ex. en bred pedagogisk erfarenhet med fokus på språk vilket starkt beräknas bidra till projektets pedagogiska kunskapsutveckling. Hon har dessutom genom sin undervisning kontakt med samiska deltagare och värdefull kunskap om den kontext de lever i. Forskaren har erfarenhet från andra etnografiska forskningsprojekt i olika miljöer, från internationella samarbeten med forskare samt av att arbeta med samiska språk.

Det finns förvånansvärt få studier som bygger på ett genomgripande samarbete mellan lärare och forskare (t.ex. Jaffe 1999). Vår målsättning är därför att vår studie ska bidra till kunskaps-, metod- och teoriutveckling inom detta område och på sikt stärka framtida forskar- och lärarsamarbeten.

I presentationen belyser vi några av de fördelar som vi upplever att samarbetet innebär men också svårigheter och fallgropar som vi stött på under samarbetet. Vi diskuterar t.ex. hur vi arbetat för att motverka hierarkiska positionering i projektet och hur vi utformat projektet för att både möta krav från och bidra till de olika miljöerna, dvs. universitet och skola.

Referens:

Jaffe, Alexandra. 1999. Ideologies in Action: Language Politics on Corsica. Mouton De Gruyter, Berlin.

52: Forskningsanknytning av högskolepedagogisk utbildning

Martin Stigmar & Gudrun Edgren

Syftet med rundabordssamtalet är att stimulera till diskussion kring innebörden av forskningsanknytning av högskolepedagogisk utbildning vid pedagogiska utvecklingsenheter i Sverige.

Bakgrund
All högskoleutbildning ska vara forskningsanknuten enligt svensk högskolelag. Det finns emellertid olika uppfattningar om vad forskningsanknytning innebär (Geschwind, 2008). En vanlig uppfattning är att det förutsätter att lärarna bedriver forskning i ämnet. En annan tolkning är att det räcker att lärare använder sig av och baserar sin undervisning på andras forskning. I en undersökning av Stigmar och Edgren (2014) framkom att forskning i högskolepedagogik inte ingick i tjänsten vid någon av de tolv undersökta pedagogiska enheterna vid svenska universitet som ingick i underlaget. Vid flera av enheterna var personalen anställd som pedagogiska utvecklare, i princip administrativ personal, men inte heller för lektorer ingick forskning i högskolepedagogik i tjänsten. I nyligen framlagda rapporter om pedagogisk utveckling från Linköping och Lund läggs förslag om forskning i högskolepedagogik vid enheterna fram (Riis & Ögren, 2012; Lindström & Maurits, 2014).

Om forskning bedrivs i högskolepedagogik, vad bör då kännetecknа den? William (2008) har använt ”Pasteurs kvadrant” (Stokes, 1997) i en diskussion om pedagogisk forskning för att komma vidare i denna fundering. Enligt denna kan forskning bedrivas med olika fundamentala syften, dels kan forskningens främsta syfte vara att skapa ökad förståelse, dels kan det främsta syftet vara att få fram tillämpningar. Dessa syften kan kombineras i ett fyrfältsdiagram.
• Forskning kan bedrivas enbart i syfte att skapa ökad förståelse (ett typexempel är Bohr).
• Forskning kan bedrivas i syfte att få fram användbara tillämpningar (Edison).
• Forskning kan bedrivas utan behov av varken förståelse eller tillämpning (Brahe).
• Forskning kan slutligen ha både förståelse och tillämpning som drivkraft (Pasteur.

Det ligger ingen värdering i denna uppdelning, all forskning har värde, men det kan vara viktigt att vara medveten om var forskningen inom ett område hör hemma eftersom det kan få konsekvenser för legitimitet och finansiering.

Det är en rad frågor som väcks och som vi vill diskutera och problematisera i rundabordsamtalet i interaktion med pedagogiska utvecklare och lärare.
1. Hur påverkas kvaliteten på högskolepedagogisk utbildning av om personalen är forskningsaktiv?
2. Hur påverkas personalens legitimitet av forskningsaktivitet?
3. Hur kan forskning vid pedagogiska utvecklingsenheter finansieras?
4. Hur påverkas studenterna av att högskolepedagogisk utbildning bedrivs av icke-forskningsaktiva lärare?
5.Om forskning bedrivs i högskolepedagogik, vad bör då kännetecknа denna forskning?

53: Skattning av studenters allmänna kompetenser

Agnetha Lundström

Introduktion
Tandläkarutbildningens mål är att den studerande ska ha uppnått de teoretiska och praktiska kunskaper samt tillägnat sig den sociala kompetens som krävs för samverkan med patienter och övrig personal.

Återkoppling av prestationer är av stor betydelse för studenternas progression och utveckling samt för att växa in i yrkesrollen (1-3). Tydlig återkoppling stöder också deras professionella utveckling och bidrar till att hjälpa dem att utveckla en korrekt självbild. Efter sju terminer genomgår studenterna en omfattande "Stadieexamination" som består av fyra delar. I den första delen skriver studenterna epikris på de patienter som studenten behandlat. I del två skattar studenterna sin kompetens i 47 olika kliniska moment. I del tre skattar handledarna studenternas kompetens i samma moment. Slutligen skriver studenterna en tentamen bestående av ett patientfall där studenterna ska visa att de kan registrera, diagnostisera och prestera en terapiplan samt bedöma prognosen för föreslagen behandling.

Föreliggande studie syftar till att undersöka hur tandläkarstudenter skattar sina generella, och för tandläkaryrket specifika kompetenser i relation till handledarnas skattningar.

Material och metod
Rapporten baseras på insamlat data från Stadieexaminationen från åren 2000-2010. Sammanlagt 460 tandläkarstudenter har fyllt i självskattningsskalorna, varav 286 kvinnliga. Ett stratifierat urval gjordes ur de 11 årskullarna. Fyra manliga och fyra kvinnliga studenter per årskull lottades fram, dvs. 44 kvinnor och 44 män.

Studenterna skattade sin förmåga i åtta olika kliniska generella kompetenser specifika för tandläkaryrket. Kriterier för varje skattat moment är beskrivna i den skriftliga information som studenterna får två månader innan examinationen. Handledarna får samma information en tid innan examinationen. Skalan är graderad från 1 till 10.

Resultat
För fyra av de åtta de kompetensmoment i generiska kunskaper, dvs "Uppmärksam på signaler", "Samverkan med personal", "Hygien" och "Kallning av patienter", framkom signifikanta skillnader i hur de manliga och kvinnliga studenterna skattade sin kompetens. De kvinnliga studenterna skattade sin kompetens signifikant högre. De kvinnliga studenterna underskattade sin kompetens jämfört med handledarnas skattningar i variablerna: "Passar tider", "Journaladministration" och "Förberedelse i kliniken". Ingen signifikant skillnad påvisades mellan manliga studenterna och handledarna.

Diskussion
Inom det generella kompetensområdet skattade således de kvinnliga studenterna sin kompetens något högre jämfört med de manliga studenterna, vilket överensstämmer väl med Rees (4) studie på läkarstudenter. De kliniska handledarna skattade även kvinnliga studenter högre. De kvinnliga studenterna bedömdes således vara mer ordningsamma och ha högre nivå av generell kunskap jämfört med de manliga studenterna.

Referense
1. Boehler ML, Rogers DA, Schwind CJ, Mayford R, & Quin J (2006). An investigation of medical student reactions to feedback: a randomised controlled trial. Medical Education, 40,746-749.

2. Bracksick LW (2000). Unlock behaviour, Unleash profits. New York: Macgraw-Hill.
3. Menachery EP, Knight AM, Kolodner K, & Wright SM (2006). Physician Characteristics Associated with Proficiency in feedback Skills. Journal of General Internal Medicine, 21, 440-446.
4. Rees C (2003). Assessing students' professionalism and humanism at a new medical school: the views and experiences of students and assessors. University of Exeter: Unpublished Medical Thesis.

54: Hur kan en språkpolicy bli verklighet?

Viggo Kann & Richard Nordberg

KTH antog år 2010 en språkpolicy som beskriver universitetets ambitioner vad gäller språklig kvalitet och språkliga förmågor. För att ett policydokument verkligen ska påverka verksamheten krävs att några arbetar med att göra policyn känd och implementera den [2].

Därför inrättades KTH:s språkkommitté, som sedan 2011 har arbetat med att bevaka språkfrågor i vid mening på KTH. Kommittén ska implementera KTH:s språkpolicy i verksamheten och ge råd och tips i språkliga frågor av generell art.

Detta bidrag beskriver några aktiviteter som språkkommittén har genomfört i detta syfte och diskuterar hur dessa har påverkat verksamheten.

År 2011 och 2012 genomförde språkkommittén två enkäter för att få en aktuell bild av språkanvändningen på KTH och vilka problem som kan finnas. Första enkäten vände sig till alla lärare på KTH och gav över 500 svar. Andra enkäten gick till alla studenter och doktorander vid KTH och gav över 3 000 svar. Båda enkäterna visade att språkintresset är mycket stort och att både lärare och studenter gärna vill gå språkkurser. Många öppna svar bekräftar resultaten från en liknande enkät vid SU [1], till exempel de komplexa problem som uppstår då masterprogram börjar undervisas på engelska.

Lärarenkäten visade att bara 40 % av kurserna följer språkpolicyns rekommendationer att presentera fackterminologin både på svenska och engelska. Både lärare och studenter anser att det är ett problem att studenterna inte har parallell fackspråkskompetens på svenska och engelska. Många studenter på masterprogrammen exponeras inte heller för det svenska fackspråket vilket kan ge problem i examensarbetet och vid första anställningen.

För att komma tillrätta med fackspråksproblematiken har språkkommittén gett ett seminarium om fackspråk i samarbete med TNC och anordnat en workshop för lärare där idéer till hur parallellspråkig terminologi i undervisningen ska tillhandahållas och övas. Idéerna har sedan sammanställts, strukturerats och publicerats på språkkommitténs webbplats, där såväl KTH:s lärare som övriga intresserade kan hitta dem och inspireras av dem.

På webbplatsen finns också länkar till språkresurser och språkverktyg, bland annat en svensk-engelsk KTH-ordbok med ettusen administrativa termer, som språkkommittén utvecklat för att den engelska terminologin ska bli mindre yvig. En webbsida med vanliga språkliga frågor svarar till exempel på frågor om användning av svenska och engelska vid examination, i examensarbetsrapporter och avhandlingar. Lärare och administratörer vid KTH kan prenumerera på språkkommitténs gruppwebb och får därigenom meddelande om när nyheter läggs upp på webben.

Språkkommitténs aktiva arbete med att medvetandegöra språkfrågor har gjort språkpolicyns genomslag större på KTH.

[1] Bolton, K. & Kuteeva, M. English as an academic language at a Swedish university: parallel language use and the 'threat' of English. Journal of Multilingual and Multicultural Development, 33(5), 429-447, 2012.

[2] Jansson, K. Språkstrategier vid nordiska lärosäten. Ur Vetenskapsengelska - med svensk kvalitet? Antologi utgiven av Högskoleverket och Språkrådet, 2008.

55: Att fostra akademiker genom nya pedagogiska utmaningar?

Jenny Ståhl & Titti Eliasson

I samtal med ekonomstudenter som påbörjat sina studier vid Högskolan i Halmstad kan vi urskilja en upplevelse hos studenterna av att övergången mellan att vara elev till att bli student känns svår. Deras upplevelse är att gymnasiestudierna inte fyllt sitt syfte i att ge grund för fortsatta studier, framförallt gällande självständighet och ansvarstagande. Deras upplevelse är intressant eftersom det i regeringens proposition 2008/09:199, går att läsa; ”Utbildningen i gymnasieskolan ska ge en god grund för fortsatta studier ”

Vid ekonomisektionen har vi främst studenter som kommer direkt från gymnasiet, det är viktigt att vi som lärare förhåller oss till detta. Att vara student vid en högskola skiljer sig från att vara elev vid ett gymnasium, det kan tyckas självklart för oss som arbetar inom en akademi, det är dock inte säkert att det är lika självklart för en ny student. I praktiken kan detta innebära att det blir asymmetri i förväntningarna mellan högskolan och studenterna. Vi har därför medvetet valt att arbeta med att möta studenten där denne befinner sig och att arbeta med en tydlig och uttalad pedagogisk progression både på kurs- och på programnivå.

På civilekonomprogrammet har vi tagit fasta vid Kolb (1994) att lärandet är en process, det vill säga att genom erfarenhetsbaserat lärande får studenterna möjlighet att fortsätta utvecklas. Stensmo (2008) diskuterar ledarskap i klassrummet och menar att vi som lärare har en tudelad roll, den ena är att fostra akademiker och den andra är att utbilda kunskapsmässigt. Vi anser att det är viktigt att ta ansvar för båda rollerna. På civilekonomprogrammet arbetar vi med en tydlig slinga genom de två första åren, akademisk coachning. Syftet med detta är att studenterna ska bli trygga i sin roll som studenter och därmed kunna fokusera på att studera. Kursupplägget på redovisningskurserna är att vi avsätter en del av kurstiden till att snabbt få in studenten i redovisningshantverket. Resterande kurstid ägnas åt att arbeta med förståelsebaserade frågeställningar vilka också utgör huvuddelen av examinationsmomentet. Vidare arbetar vi med att studenterna redan från dag ett får bekanta sig med vetenskapliga källor då studier på högre nivåer baseras på vetenskapliga artiklar.

Vi anser att ett aktivt arbete med studenterna under deras studietid leder till mer självgående studenter och att vi genom vårt arbetssätt främjar Stensmos (2008) tankar kring akademins tudelade roll och högskolelagen 1 kap §1-2 .

Syftet med detta konferensbidrag är att presentera våra erfarenheter av nya pedagogiska möjligheter.

Referense

Regerings proposition 2008/09:199
http://www.regeringen.se/sb/d/11356/a/126461 (nerladdad 2014-02-14)

Högskolelagen 1992:1434 1 kap §1
Nerladdad 2014-02-14 regeringskansliets rättsdatabaser

Högskolelagen 1992:1434 1 kap §2
Nerladdad 2014-02-14 regeringskansliets rättsdatabaser

Kolb, D. A, (1984). Experiential learning – experience as the source of learning and development, Englewood Cliffs; Prentice Hall

Stensmo, C (2008). Ledarskap i klassrummet. Pozkal Polen: Studentlitteratur

56: Identitet, olikhet, jämlikhet: Mot en normkritisk pedagogisk praxis för den högre utbildningen

Viktorija Kalonaityte

Problemdiskussion
Den högre utbildningen har genomgått en omfattande omvandling de senaste femtio åren. Från att ha varit ett privilegium som förhållandevis få fick avnjuta är en akademisk utbildning idag en realitet för en allt större andel av befolkningen. Studenterna har inte bara blivit fler; ett ökande antal av de som läser idag tillhör grupper som historiskt sett har varit uteslutna eller osynliggjorda inom akademiska sammanhang, till exempel kvinnor, sexuella och etniska minoriteter eller personer med funktionsnedsättningar. Den ökande mångfalden ser vi även bland forskare och i kunskapsutvecklingen, exempelvis i framväxten av genusvetenskapliga, queerteoretiska och postkoloniala teoribildningar. Pedagogiskt arbete med kollektiv identitet, olikhet och likabehandling utgör därför en angelägen fråga för den högre utbildningen, inte minst för att metodutvecklingen inom fältet hittills i huvudsak har varit inriktad på genuspedagogik.

Syfte och frågeställningen
Syftet med denna presentation är att redogöra för samt diskutera utgångspunkter, möjligheter och utmaningar rörande högskolepedagogiskt arbete som medvetet förhåller sig till genus, etnicitet, sexuell läggning och funktionsförmåga. Jag utgår ifrån begreppet normkritisk pedagogik, som har som sin övergripande ambition att synliggöra normer gällande kollektiv identitet samt ojämlikhet mellan olika grupper i och genom undervisningen. Syftet med normkritiken är att skapa varaktig medvetenhet och vilja att förändra samhälleliga maktrelationer bland de studerande.

Förankring i forskning/praxis och tillvägagångssätt
Konferensbidraget bygger på ett metodutvecklingsprojekt som redovisas i en kommande bok om normkritisk pedagogik för den högre utbildningen. Projektet rör sig i gränslandet mellan en i den internationella forskningen förankrad genomgång av relevanta begrepp och teoriskolor samt en erfarenhets- och tillämpningsorienterad diskussion av pedagogisk metodutveckling för den svenska högskolepedagogiska kontexten. Boken tar avstamp i teoribildningar som berör identitetskategorierna genus, etnicitet/ras/religiös tillhörighet, sexualitet och funktionsförmåga samt teoriskolorna kritisk pedagogik samt Paulo Freires pedagogik för förtryckta.

Resultat och reflektion
Metodutvecklingsprojektets resultat/utfall består av ett övergripande och ämnesövergripande pedagogiskt förhållningsätt till kollektiv identitet, olikhet och likabehandling. Därutöver finns det förslag på konkreta tillvägagångssätt för att integrera dessa frågor i egen undervisning samt genomgång av för området relevant lagstiftning.

Kommunikation
Projektets resultat kommer att redovisas i en översiktligt och lättillgängligt PowerPoint-baserat presentation, med utrymme för frågor och fördjupad diskussion samt möjlighet att a del av boken i sin helhet.

« Tillbaka till innehållsförteckningen

57: Lärarstudenter som medforskande aktörer i praxisnära ämnesdidaktisk forskning

Ulrika Bergmark, Gunnar Jonsson & Marie Nordlund

I denna presentation vill vi berätta om ett pedagogiskt utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla modeller och arbetssätt för att i samverkan mellan Luleå tekniska universitet och regionens skolor handleda och genomföra praxisnära, ämnesdidaktiska examensarbeten.

I den förnyade lärarutbildningen ställs det betydligt högre krav än tidigare på examensarbetens kvalitet och omfång. Examensarbetet ska länka samman studenternas ämnesstudier med ämnesdidaktisk forskning och visa på hög pedagogisk praxisnära kompetens. Examensarbetet kan även ses som det arbetsprov som visar att studenten är en professionell lärare med förmåga att såväl självständigt som i ett kollegialt sammanhang bedriva kvalificerat kvalitetsarbete vilande på vetenskaplig grund. Detta fordrar nya arbetssätt, bland annat gällande handledning och genomförande av examensarbeten inom lärarutbildningen.

Hög kvalitet i examensarbeten fordrar såväl kompetenta och engagerade studenter som skickliga handledare. Vi utgår från att studentens och handledarens engagemang ökar om den kunskap som examensarbetet bidrar med är efterfrågad. I ett första steg har lärare, rektorer och skolledare vid både kommunala skolor och friskolor i regionen kontaktats för att delaktiggöras och för att inventera behov av kunskaps- eller utvecklingsprojekt där examensarbeten skulle kunna ge viktiga bidrag. Många projektförslag har kommit in och några projekt har påbörjats, några har också hunnit avslutas.

Vi kommer under presentationen att ge exempel på examensarbetesprojekt där studenter, vetenskapliga handledare och verksamma pedagoger, tillsammans arbetat i gemensamma projekt. En betydande del av handledningen har då skett vid gemensamma möten ute i skol- eller förskoleverksamhet. Bland några reflektioner som kommit fram i utvärderingar kan nämnas att de verksamma pedagogerna upplever att de har ökat sin förståelse för didaktisk forskning och vetenskapligt arbete. Såväl universitetets vetenskapliga handledare som skolornas företrädare och lärarstudenter, upplever att de kommit varandra närmare och fått en bättre förståelse för varandras verksamheter, till exempel hur den universitetsförlagda lärarutbildningen hänger samman med den verksamhetsförlagda utbildningen.

58: MOOCs och kvalitet - en omöjlig kombination?

Ebba Ossiannilsson, Alastair Creelman & Ulf-Daniel Ehlers

Öppna nätbaserade utbildningar (MOOCs) som inte leder till högskolepoäng, inte har några förkunskapskrav och inte heller någon tydlig målgrupp verkar nästan omöjlig att kvalitetssäkra. En stor del av debatten kring MOOCs har kretsat kring uppfattade kvalitetsbrister: mycket låg genomströmning, endimensionell behaviourist pedagogik samt bristen på interaktivitet, fördjupning och handledning. MOOC är dessutom inte ett enhetligt begrepp och idag finns det flera olika typer MOOC som varierar i form, pedagogik, IKT-användning mm. Är det möjligt att förena öppenhet och diversitet med kvalitet och om svaret är ja, vilka kvalitetskriterier ska man tillämpa? Kan ett kvalitetssystem tas fram som kan leda till effektivare MOOCs med hög kvalitet. Den senare frågan var inte direkt för att finna ett svar som passar alla, utan mer för att stimulera en diskussion om diskursen för kvalitet avseende MOOCs.

Utifrån dessa frågeställningar genomförde vi inom EFQUEL (European Foundation for Quality in E-learning) ett projekt under sommaren 2013 med namn MOOC Quality Project. Projektet skulle undersöka följande frågor:
Är MOOCs en ny modell för nätbaserad utbildning?
Kommer de att demokratisera högre utbildning?
Vad kännetecknar en MOOC med god kvalitet?

Projektet genomfördes i två steg:
En blogg där vi bjöd in 11 framstående internationella experter med olika perspektiv på MOOC-området (forskare, lärare, ledare, policymakers, student) att skriva var sin artikel i bloggformat om kvalitet och MOOCs. Vi sammanställde de viktigaste punkterna från artikelserien och tillhörande webbdiskussion och det blev underlaget till nästa steg.

En heldagssession/workshop (MOOCathon) med cirka 40 deltagare under konferensen EFQUEL Innovation Forum 2013 vid Open University of Catalonia, Barcelona. Deltagarna ombads att i grupper reflektera över hur kvalitet kan säkerställas inom de identifierade områdena, samt att identifiera eventuella andra nyckelfrågor.

Många modeller föreslogs och diskuterades men det fanns ett antal nyckelområden som kräver vidare forskning:
Planering för storskalighet och mångfald krävs så att olika studenter hittar olika studievägar genom kursen med en flexibilitet i bedömningsformer, uppgifter, belöning.
Innehållsdeklaration. Tydlighet om kursens mål, form, struktur, innehåll, pedagogik mm
Lärande i olika sammanhang (crowd to crowd learning). Att bli sedd i mängden.
Kollaborativ pedagogik. Kräver föreberedelser, stöd och träning.
Valfrihet och flexibilitet som motivationsfaktorer.
Support och självreglerat lärande. Att lära sig hur man lär sig.

Denna presentation summerar lärdomar från MOOC Quality Project samt kopplar detta till diskussioner vid bland annat eMOOCs 2014 Stakeholders' Summit och EU-kommissionens storsatsning Opening up education. Det Europeiska kvalitetsinitiativet OpenUpEd kommer också att diskuteras.

59: Universitetsgemensam bemanningsplanering och dess konsekvenser för verksamheten

Thomas Pettersson & Daniel Skog

Det är nu fyra år sedan Umeå universitet beslutade att införskaffa och implementera ett universitetsgemensamt webbaserat system för bemanningsplanering. Beslutet föregicks av en utredning som pekade på behovet av ett utökat stöd för bemanningsarbete. Förhoppningen var att ett nytt standardiserat bemanningsplaneringssystem (BPS) skulle underlätta arbetet och leda till en ökad kvalitet och precision i bemanningsprocessen. Dessutom förväntades systemet även främja önskvärda universitetsgemensamma rutiner, samt underlätta sammanställning och export av olika kvalitetsparametrar.

BPS sattes i drift år 2012 och är nu infört vid universitetets samtliga fakulteter. Syftet med detta rundabordssamtal är att diskutera erfarenheter från implementeringen av systemet. Det nationella intresset för BPS är stort och ett flertal svenska lärosäten har nyligen införskaffat samma system som används i Umeå. Ett erfarenhetsutbyte kring de utmaningar, problem och möjligheter som framkommit i arbetet med BPS framstår därför som angeläget.

Problemområdet för diskussionerna gäller systemets potential att påverka verksamheten både positivt och negativt. Kan BPS bli en positiv kraft som leder till en mer korrekt, rättvis och öppen bemanningsplanering, ökat medbestämmande, och en bättre arbetsmiljö? Eller finns det en risk för negativa effekter för verksamheten, exempelvis i form av minskad flexibilitet, ökad administration eller en ökad känsla av central styrning och kontroll?

Vi som inleder rundabordssamtalet arbetar som studierektorer vid Umeå universitet och ingår i den lokala förvaltningsgruppen för BPS. Vi har direkta erfarenheter från implementeringen av systemet och har ansvarat för utbildning, support och lokal systemanpassning. Målgruppen för diskussionerna är både studierektorer, administratörer och verksamhetsledare/planerare. Problemområdet är dock relevant och angeläget även för lärare och övrig personal som får sin bemanning i systemet.

60: Student Generated Content

Satish Patel

In most undergraduate programs, the default role of students in the learning process is that of content consumer where they are exposed to material produced by others (tutors, professional developers and publishers). Students are then expected to demonstrate that they have gained understanding of the content in some way: oftentimes a single memory based exam. Student generated content (SGC) promotes a digital learning environment where students are prosumers (Sener 2007); that is, both content producers and consumers, co-creating, collaborating and sharing their work with other students. Meanwhile, the tutor takes on the role of facilitator encouraging students to search for a deeper understanding of the subject matter via discussion & analysis in seminars. For students, a wide range of cognitive disciplines are needed to successfully filter subject reading material and to identify content useful for: presentation to their peers; peer assessment; and course examination. This workshop explains, justifies and exemplifies real life examples of SGC in an experiential workshop format, identifying and shedding light on the following questions:

- How do students experience being generators of content?
- How can tutors best scaffold SGC for successful outcome?
- How can assessment methods be adjusted to incorporate SGC?
- Do students perform better / or understand the subject matter better as a result of the generation of content?
- How can/do tutors adapt to their new role as facilitator instead of lecturer?

Interaction / Target group
Experiential workshop using peer to peer questions/discussion. Participants will produce short demo presentations as well as engage in the production of questions for eQuiz assessment. The workshop is geared specifically for tutors and ICT support staff as well as for university administrative staff as a speculative window for future developments within university courses and programs.

Communication
Participants are provided with relevant handouts and links on a specifically made website for this workshop. By the end of the workshop, participants will be equipped and ready to incorporate SGC in their courses & programs.

Previous Research
J.W. Mark, C. McLoughlin (2007) Teaching & Learning in the Web 2.0 Era: Empowering Students Through Learner-Generated Content http://itdl.org/Journal/Oct_07/article02.htm
J. Sener (2007) In Search of Student-Generated Content in Online Education http://www.e-mentor.edu.pl/_xml/wydania/21/467.pdf

National Survey of Student Engagement, Engaged Learning: Fostering Success for All Students - The 2006 Annual Report, 2006 http://nsse.iub.edu/NSSE_2006_Annual_Report/docs/NSSE_2006_Annual_Report.pdf, [09.09.2007]

J. Cook, R. Haynes, C. Smith, C. Bradley, Mobile Learning Solutions: Using SMS, Learner Generated Content and Learning Objects, ALT Workshop Series, June 13, 2007, London Metropolitan University

61: Fakultetsövergripande seminarieserie för studenter som genomför kandidatprojekt - fokus på muntlig och skriftlig progression

Jörgen Bengtsson & Anne-Lie Svensson

Bakgrund: Under senaste året har Farmaceutiska fakulteten vid Uppsala universitet arbetat med att öka kvaliteten på studenternas kandidatuppsatser, delvis som en konsekvens av Högskoleverkets (numera Universitetskanslerämbetet) utvärdering av våra utbildningar. Eftersom studenter gör sina projekt inom olika ämnen (vid olika avdelningar) är det önskvärt att studenterna ges samma förutsättningar när det gäller färdighetsträning samt att deras arbeten bedöms på samma grunder. Det har observerats att studenter i allt högre grad har bristande kunskaper om skrivprocessen.

Syfte: Att ge studenterna verktyg för, erfarenhet av samt självförtroende i muntlig och skriftlig framställning vilket bidrar till ökad kvalitet på studenternas kandidatarbete.

Metod: Utöver tydliga bedömningskriterier över vad som krävs för godkänt har en fakultetsövergripande seminarieserie för studenterna införts. Den består dels av en obligatorisk introduktion och dels av tre obligatoriska seminarier. Vid dessa seminarier presenterar studenterna 1) projektplan, 2) disposition av uppsatsen och 3) den färdiga uppsatsen. Vid seminarierna ger studenterna återkoppling på varandras i förväg inskickat underlag i form av ett peer-moment. Inga faktakunskaper granskas då studenter har sin bakgrund i olika ämnen. Fokus ligger istället på skrivprocessen. Vid seminarierna ges studenten möjlighet att bli inspelad. Tillsammans med en lärare ser sedan studenten den inspelade presentationen och ger sina kommentarer om framförandet och vad man tar med sig till nästa presentation. En skriftlig sammanfattning över studentens muntliga progression ges till studenter som blir inspelade och tar del av alla återkopplingsmoment. Tydliga dead-lines har givits för att underlätta för såväl studenter som examinatorer. Projektet kommer att utvärderas genom enkätundersökning hos studenter, examinatorer, handledare och seminarieledare. Projektet utarbetades under hösten 2013 och har initierats under vårterminen 2014.

Resultat: Under första halvan av terminen utför 17 studenter sina projekt. Under den andra halvan av terminen kommer ytterligare studenter att göra sina arbeten. Seminarieserien ges i samma form under båda dessa perioder. Ett fåtal studenter väljer att göra sina projekt på halvfart eller uppdelat i olika perioder. Dessa kommer att inkluderas i seminarier och för utvärdering i den mån det är praktiskt möjligt.

Kommentar: inför konferensen kommer resultat från två ”kursomgångar” (våren 2014) att inkluderas. Detta kommer att redovisas som enkätsvar (sammanfattning av frågeställningar, jämförelse med tidigare terminer, svarsfrekvens etc.) samt seminarieledarnas reflektioner (tidsåtgång, samt om syftet uppnåtts).

62: Vad är det att ”sätta studenten i centrum”?

Lena Dafgård & Pia Nykänen

Inom akademin används olika uttryck för att beskriva att man ”sätter studenten i centrum”. Detta är en såväl deskriptiv som normativ ansats och sådana uttryck är t.ex. ”studentcentrerat perspektiv”, ”lärandecentrerat perspektiv” och ”studentperspektiv”. En närläsning av styrdokument och forskningslitteratur inom området visar dock att det inte är självklart vad ett sådant perspektiv innebär.

Ett studentcentrerat perspektiv kan innebära att undervisningen är studentcentrerad, vilket ofta baseras på konstruktivistisk och/eller sociokulturell lärandeteori. Denna tolkning betonar studenternas egen aktivitet och målet är att studenterna ska ombilda tidigare kunskaper och färdigheter och utveckla förståelse för ämnets innehåll med lärarens stöd. Detta kallar vi för en ”didaktisk tolkning”.

Ett studentcentrerat perspektiv är ett eftersträvansvärt pedagogiskt synsätt inom all högskoleutbildning enligt Sveriges Förenade Studentkårer. I litteraturen beskrivs också lärarcentrerad miljö och studentcentrerad miljö, där den senare förhandlas och målen väljs av studenterna i stället för av läraren.

Ett studentcentrerat perspektiv kan också betyda att studenternas intressen ska tas tillvara när det gäller tolkning av olika regler, exempelvis examinationsregler. Detta benämner vi en ”effektivitetstolkning”: ett studentcentrerat perspektiv ”innebär att tolkningar främst ska beakta studenternas intressen av att bedriva effektiva studier” (Göteborgs universitet, 2013, s. 2).

Ett ytterligare uttryck är studentperspektiv. Det brukas t.ex. när man undersöker hur en viss utbildning fungerar ur studenternas perspektiv.

Ett studentcentrerat lärande betonar studentens eget ansvar och aktivitet. Genom Bolognaprocessen ändrades kursplanernas fokus, från läraren och undervisningen till lärandet och studentens möjlighet till att vara aktiv. Även ”det livslånga lärandet”, som ställer krav på mer flexibla former för att ta del av utbildning, som via internet, påverkar att fokus flyttas från lärarcentrerat till lärandecentrerat eller studentcentrerat.

Det primära syftet med bidraget är att undersöka vad det betyder när det anges att utbildning och undervisning bedrivs utifrån – eller bör bedrivas utifrån – ett ”studentcentrerat perspektiv”. Ett sekundärt syfte är att ge förslag till hur ”studentcentrerat perspektiv” bör användas, av vilka och varför.

Metoden är närläsning där tolkningar av ”studentcentrerat perspektiv” diskuteras med hjälp av filosofisk metod som begreppsanalys och argumentationsanalys. Framställningen har en tolkande och resonerande karaktär.

Undersökningen kommer att visa att det inte är givet vad ett ”studentcentrerat perspektiv” är. Därutöver: vilken tolkning man använder kan ha konsekvenser för vilka krav som kan ställas. Bör studentkåren välja en viss tolkning av ”studentcentrerat perspektiv” för att kunna ställa krav på den högre utbildningen som främjar just vissa studentintressen? Bör en universitetslärare anamma en viss tolkning för att kunna legitimera de undervisningsformer läraren använder?

Referense

Baeten, M., Kyndt, E., Struyven, K., & Dochy, F. (2010). Using student-centred learning envi-ronments to stimulate deep approaches to learning: Factors encouraging or discoura¬ging their effectiveness. Educational Research Review, 5(3), 243-260. doi: http://dx.doi.org/10.1016/j.edurev.2010.06.001 (hämtad 2014-02-27).

Elen, J., Clarebout, G., Léonard, R., & Lowyck, J. (2007). Student-centred and teacher-cent¬red learning environments: what students think. Teaching in Higher Education, 12(1), 105-117. doi: 10.1080/13562510601102339 (hämtad 2014-02-27).

Göteborgs universitet (2013). Lokala studieregler vid Göteborgs universitet. (5 sidor) http://www.utbildning.gu.se/digitalAssets/1447/1447861_lokala-studieregler-vid-gu.pdf (hämtad 2014-02-27).

Karseth, B. (2006). Curriculum restructuring in higher education after the Bologna process: A new pedagogic regime? Revista Española de Educaión Comparada, 12 ss. 255-284. http://www.uned.es/reec/pdfs/12-2006/10_karseth.pdf (hämtad 2014-02-27).

Kratz, H. (2004). Lärarutbildningen vid Växjö universitet: ur ett studentperspektiv. Växjö: Växjö universitet, Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap, Institutionen för samhällsvetenskap.

Lea, S. J., Stephenson, D., & Troy, J. (2003). Higher Education Students' Attitudes to Student-centred Learning: beyond 'educational bulimia'? Studies in Higher Education, 28(3), 321-334. (hämtad 2014-02-27).

Studenters lärande i centrum. SFS om pedagogik i högskolan. (2013). Stockholm. http://www.sfs.se/sites/default/files/sfs_rapport_studentens_larande_i_centrum_kvalitet_ur_ett_studentperspektiv.pdf (hämtad 2014-02-27).

Östlund, B. (2008). Vuxnas lärande på nätet - betingelser för distansstudier och interaktivt lärande - ur ett studentperspektiv. Umeå University, Umeå.

63: Undervisningens forskningsanknytning - utkast till analysmodell

Agneta Bränberg, Ulf Holmgren, Bent Christensen, Robert Eklund, Thomas Olofsson & Madeleine Ramstedt

Högskolelagen föreskriver i att all högskoleutbildning ska vila på vetenskaplig grund och att det ska finnas ett nära samband mellan forskning och undervisning.
2 § Staten ska som huvudman anordna högskolor för
1. utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, och
2. forskning och konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete.
3 § Verksamheten skall bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Ibland bedömer man graden av nära samband genom att mäta disputerade lärares procentuella medverkan i kurserna på ett utbildningsprogram. Självklar hamnar man då i en alltför snäv definition av begreppet. För att på ett meningsfullt sätt diskutera innebörden av högskolelagens uttryck nära samband mellan forskning och undervisning måste det ges en djupare förståelse. Likaså bör metoder för analys och värdering av den faktiska forskningsanknytning som förekommer i praxis tas fram.

Utbildningskommittén vid Teknisk Naturvetenskaplig fakultet vid Umeå universitet har sett behovet av att systematiskt utvärdera utbildningsprogrammens forskningsanknytning. Man har i detta syfte anslagit medel för en pilotstudie. Målet med pilotstudien är att analysera tre i grunden olika program och därigenom skapa en bild över deras forskningsanknytning. I projektet kommer en mall för denna typ av analyser att tas fram. Denna kommer senare att kunna användas på fakultetens kurser och program som grund för att analysera och stärka forskningsanknytningen på ett strukturerat sätt. Studien kommer preliminärt att utgå från en beskrivningsstruktur (Healey 2005) baserad på dimensionerna student-/lärarcentrering respektive forskningsinnehåll/forskningsprocess.

Undervisning med studenten i centrum kan vara allt från arbetsformer med fokus på vetenskapligt innehåll baserat på vetenskapligt skrivande, läsning av vetenskalig text i seminariepedagogiska former till processorienterade modeller med pedagogiska former i närheten av problembaserat lärande eller agila projektstyrningsmodeller. I kontrast till detta finns ett lärarcentrerat perspektiv på samma sätt baserat antingen på ämnesinnehåll eller vetenskalig metodik. I detta fall agerar studenten mer eller mindre som lyssnande mottagare av forskarerfarenheten.

De tre program som ingår i pilotstudien representerar dels tre olika utbildningskontexter och del har de att relatera till delvis divergenta forskningstraditioner.
•Högskoleingenjörsprogrammet i Elektronik och datorteknik har en mycket tydlig ingenjörskontext. CDIO-projektets fokus på produkters, tjänsters och processers livscykel är starkt uttalat programmets sammanhang. Bakomliggande forskning kan karakteriseras som teknisk forskning med korta cykeltider och en omedelbar relation till beställare från näringsliv eller samhälle
•Naturvetarprogrammen i Biologi och Geovetenskap har ett uttalat naturvetenskaplig sammanhang med en positivistisk forskningstradition som överbyggnad.
•Civilingenjörsprogrammet i Energiteknik, har en stor andel kurser på avancerad nivå och en forskningsgrund någonstans mellan den tekniska och naturvetenskapliga.

I vårt konferensbidrag vill vi kunna delge erfarenheter av analysarbetet med denna modell samt en reflektion över modellen som verktyg för att utveckla utbildningsprogram på grundläggande och avancerad nivå.

64: Modet att tänka och göra kritiskt. Motstånd mot akademiska kulturers mode

Anne-Charlotte Ek & Margareta Melin

Idag finns ett spänningsfyllt förhållande till kritiskt tänkande inom akademin. Många studenter påbörjar sina studier med ganska instrumentella förhållningssätt, där nyfikenhet och undersökning inte är de tydligaste drivkrafterna, utan där det ofta handlar om att byta utbildning mot inkomst (jmf Donald Broady mfl). Samtidigt finns det inom den skenbart förnuftsstyrda akademin en frustration gentemot dessa uppfattat nya förhållningssätt. Många lärare famlar efter vad som ska vara i fokus för deras lärargärning.

Vi menar att en akademisk kärnkompetens är det komplexa kritiska tänkandet och detta har styrt inriktningen på vår lärargärning. Vi har försökt öppna den akademiska kulturen genom att på skiftande sätt inbjuda till kritiskt tänkande samtidigt som vi velat utmana den akademiska förhärskande kulturen. Som feministiska pedagoger/forskare har vi gjort olika interventioner i studenternas lärandeprocesser. Vi har till exempel omsatt Pierre Bourdieu och Judith Butlers teorier i vår pedagogiska vardag, i första hand begreppen doxa, habitus, hexis respektive performativitet och den heterosexuella matrisen. I mötet med studenterna har vi velat få dem att förstå att vissa teoribildningar är försök att systematiskt beskriva centrala strukturer i samhället, samtidigt som vi velat synliggöra vilka kulturella normer som styr den dominerande akademiska kulturen. Syftet är att ge studenterna verktyg och erfarenhet så att de har möjliggöra att ta del av denna och därmed få mod att tänka och göra kritiskt inom akademin, dvs vara förtrogen och bekväm med det akademiska språket och hantverket. Flera av våra undervisningsupplägg bygger därför på övningar, där det kroppsligt performativa står i fokus.

Vårt workshoppupplägg har ambitionen att bjuda in till en kollegial diskussion med syfte att skapa lust och mod att arbeta på ett mer varierat sätt med kritiskt tänkande som mål. Underlaget för diskussionen bygger på våra pedagogiska erfarenheter och utbildningsvetenskaplig forskning.

Workshoppen riktar sig till lärarkollegor som vill reflektera över och vidga sin repertoar av arbetsformer för kritiskt tänkande. Det upplägg vi tänkt oss är följande:

1) Kort introduktion av Bourdieus och Butlers teoretiska ingångar.
2) Genomföra en pedagogisk övning där vi utgår från att alla har en internaliserad förståelse för kulturella normer.
3) Presentera erfarenheter av en lyckad övning, där utgångspunkten var kroppslig performativitet.
4) Presentera erfarenheter av en misslyckad övning, där intentionen var att skapa förståelse för kulturell omformning kroppen.
5) Gruppdiskussioner kring betydelsen av akademisk performativitet för kritiskt tänkande.
6) Avslutande sammanfattande diskussionerna.

65: Modell, material och metod – hur kan vi organisatoriskt stöda studenter att avlägga kandidatexamen?

Monica Nerdrum

Modell och metod

Syftet med detta bidrag är att redovisa för och reflektera över en modell för organisatoriskt stöd för studerandes utexaminering. Centrala frågor är på vilket sätt kvantitativa och kvalitativa metoder kan kombineras för att utveckla rutiner för studerandestöd och smidig studiegång. Modellen har sin förankring i det treåriga projektet ”Strategisk utveckling inom utbildning” 2012-2014 och modellen testades i en undersökning inom en institution. Det är fråga om utvecklingsåtgärder som torde bära frukt inom en längre tidsrymd, vilket gör att det är ändamålsenligt att mäta resultat efter t.ex. ett halvt respektive ett år. Det kvantitativa materialet utgör underlag för en första uppdelning av undersökningsgruppen i personer som bedöms vara närmare respektive längre ifrån att avlägga examen. Den mera kvalitativt betonade delen innehåller direkt kommunikation med enskilda studerande. Utgångspunkten för kontakten var att vid behov erbjuda hjälp och stöd på olika sätt för att möjliggöra avläggande av examen.

Stödmaterial och personalutbildning

Förutom modellen för organisatoriskt stöd behöver studenterna också stöd i form av tydligt formulerade bestämmelser och instruktioner, målgruppsinriktade guider, webbsidor och annat stödmaterial. Ett delprojekt är därför att sammanföra regler och information i en verksamhetshandbok för grundutbildningen, vilken avses gälla hela universitetet. Arbetet förankras genom diskussioner med nyckelgrupper, via utlåtanden från nämnder och råd samt avses slutligt att framläggas för beslut.
Ytterligare är det nödvändigt med relevant utbildning för personalen och planeraren deltar aktivt i personalutbildning bl.a. inom ramen för kurser i universitetspedagogik.

Samarbete och resultat

Arbetet inom projektet för strategisk utveckling av utbildning strävar efter lösningar för hela universitetet, men med särskilda insatser punktvis. En förutsättning för att lyckas är samarbete mellan aktörer inom institutioner och studieförvaltning. Tillsammans arbetar vi sålunda med modeller, material och metoder för att stöda studiegång, genomströmning och utexaminering.
En utmaning i detta arbete är frågan om hur man mäter resultat? En lika viktig fråga är vad det förväntade resultatet ska vara? Vilka nyckeltal eller indikatorer ska användas: Antal examina, kontakter, timmar? Hur mäter man om förhållandet mellan arbetsinsats och resultat är lämpligt? Diskussion och reflektion över de här och andra frågor kommer att föras och sammanfattas i slutet av projektperioden, d.v.s. hösten 2014.

66: Certifications in Higher Education – Friend or Foe?

Erik Bergström, Urban Carlén & Christian Lennerholt

The aim of this study is to investigate the uncritical approach among teachers and students of how certifications are used and applied within higher education. This paper offers a clearer image of how to use certification in a learning environment that support student learning and further developing the academia as a learning organisation.

In the last decade universities worldwide has started to adopt certifications offered by multinational corporations, such as Cisco and Microsoft. For example, Cisco's curriculum is taught in over 10.000 academies such as universities to more than 1.000.000 students currently, which reveals the huge influences those certifications have for the organisation of courses and examination of academic skills.

Academy and industry needs to collaborate to offer students relevant tools and knowledge, but the lack of uncritical views based on scientific values and proven experience challenges teachers to explicit what knowledge have to be taught within academia to reach further academic goals.

The methods used are initially a literature study to identify positive aspects and challenges with integrated certifications. Based on these results, we have performed interviews with students, teachers and certified instructors with different backgrounds.

Literature describing information and communications technology (ICT) certifications mainly refer to positive aspects such as meeting job market needs, standardisation of courses, and decreased time for course development. Challenges identified raise several questions and call for further investigation. Among challenges identified were companies practically deciding examination criteria, student's recall learnt material rather than understanding concepts, and the usage of non-academic material.

Interviews reveal that students are aware of many challenges, but still the benefits of achieving a certification outweighs. For instance, students rather accept a course with out-dated material and company decided examination criteria that result in a certification than taking a course based on research and examinations that foster creativity through reflection, analysing skills with no certification.

From a teacher and instructor perspective, the interviews reveal that there is awareness about the challenges of using certifications in higher education. One of the pedagogical issues we would like to present is how to create a learning environment with embedded certification in a course rather than basing courses on certifications alone.

This paper also open up for a discussion on how these results affect other areas than the ICT domain, but also on how the challenges can be tackled from a higher education perspective that rethink the academia as a learning organisation.

67: Behöver vi nya ord för att tala om framtidens utbildning?

Anders Norberg, Eva Mårell-Olsson & Isa Jahnke

Utbildning i kollektiv form, dvs i större grupper studerande under särskilt utsedda lärare, i avskildhet och under bestämd tid, kan i våra äldsta skriftliga källor spåras tillbaka till Sumer för 3500 år sedan och utbildningen av skrivare. Det ersatte då lärlingsmodellen, som ansågs för inneffektiv och för belastande för mästarens egen skrivproduktion. Sedan dess har mycket hänt och varierat, men t ex klassrummet, ett överföringstänkande och en avgränsad normaltid har ofta bestått, liksom avskildheten från arbetslivet. Utbildning är inte lätt att ändra eller styra om, och riskerna kan kännas stora. Den fyller en samhällsfunktion för kompetensförsörjning och, säger kritikerna, för social reproduktion av maktstrukturer och samhällsklasser.
Ordet ”föreläsning” vittnar om tidig medeltids långa uppläsningar ur den enda källskrift som fanns till hands. När tryckkonsten slog igenom antogs det att föreläsningen skulle bli överflödig, men som vi vet har den t o m i digitala tider även fått ett slags uppsving.
”Distanslärande” andas en tanke om centrum och periferi och om att klara sig utan klassrum som normalitet, eftersom den mest närliggande tolkningen – att lära sig någon annanstans än där man som student befinner sig, är orimlig. Dock har ju en kommunikation för lärande, med människor som har och kan förklara kunskap, underlättats mycket på senare år, liksom tillgång till det mesta av dokument och media varhelst man befinner sig. Vad gör vi av detta och hur begränsas vi i vår kreativitet av vår terminologi?
”Kurs” handlar om ett definierat kunskaps- och färdighetsblock som ofta tidigare förmedlades på ett enda sätt och var starkt knuten till en normaltid för inlärning. Lär man sig inte som alla andra och t ex behöver mera tid eller vill själv avgränsa stoffet så misslyckas man lätt med studierna. Nu har vi kanske andra och fler möjligheter om vi tänker efter.
Många begränsningar i hur lärprocesser kan se ut och konstrueras har försvunnit, men inte ur vår föreställningsvärld, kanske p g a de traditionella ord vi använder? Behöver vi, för att arbeta med framtidens lärprocesser som kan ske överallt och av många olika skäl, nya ord som inte är så belastade, åtminstone för heuristiska ändamål? Tänk om vi istället för att tala om ”kurs” istället skulle tala om sociala ”learning expeditions”, eller istället för ”distansutbildning” som kan innebära olika saker, tala om…?
Rundabordssamtalet diskuterar föreställningsvärld och språk runtomkring utbildningsutveckling och framtid.

68: Att introducera studenter i det egna ämnets akademiska litteracitet

Maria Eklund Heinonen, Ika Jorum & Kajsa Sköldvall

Som lärare möter du många studenters osäkerhet om vad som förväntas av dem i det akademiska skrivandet. Att läsa, skriva och söka akademiska texter är ofta en utmaning för nya studenter som kan uppleva en ”diskurschock” vid mötet med högskolan (Ask, 2005). Inom forskningsfältet academic literacies (Lea & Street, 1998) ses det akademiska skrivandet som en del av ett mer generellt akademiskt meningsskapande och en social praktik där såväl läsande, skivande som förmåga att söka och kritiskt värdera information ingår. Därför behöver studenterna rika tillfällen att tillägna nya diskurser i meningsfulla och funktionella sammanhang, kopplade till ämnesstudierna (jmf Gee, 2012). Det akademiska skrivandet ses alltså inte som en instrumentell färdighet som kan läras ut en gång för alla på separata kurser eller genom andra stödåtgärder vid sidan av ämnesundervisningen.

I vår presentation beskriver vi ett utvecklingsprojekt som pågår under läsåret 2013/2014 på Södertörns högskola. Syftet med projektet är att introducera studenter i akademiskt skrivande genom att skapa ett sammanhang där de inom ramen för sina ämnesstudier får tillfälle att utveckla sin akademiska litteracitet. Projektet omfattar en nära samverkan mellan ämneslärare, svensklärare, högskolepedagoger och bibliotekarier och under momentet läser studenterna kurslitteratur, söker självständigt information och skriver en examinerande text. En utgångspunkt i projektet är alltså att studenternas självständighet och engagemang främjas genom att fokus läggs på en autentisk uppgift och att de förväntningar som finns inom olika akademiska genrer tydliggörs (jmf Cotterall & Cohen, 2003).

Under presentationen delar vi med oss av våra erfarenheter från projektet. Har vi lyckats att skapa ett meningsfullt och funktionellt sammanhang för studenterna i deras akademiska skrivande? Vi har samverkat med åtta olika ämnen och program inom högskolan och resultatet varierar mellan olika ämnen. Vissa studentgrupper visar ett stort engagemang och kommer till seminarierna väl förberedda medan andra studentgrupper tycks ha svårare att förstå meningsfullheten i momentet. Vi ger några möjliga förklaringar till dessa skillnader och diskuterar några slutsatser som kan dras inför framtida arbete med ämnesintegrerat akademiskt skrivande.

Ask, S. (2005). Tillgång till framgång: lärare och studenter om stadieövergången till högre utbildning. Licentiatavhandling. Växjö universitet, Institutionen för humaniora.

Cotterall, S. & Cohen, R. (2003). Scaffolding for second language writers: producing an academic essay. ELT Journal 57 (2): 158–166.

Gee, J.P. (2012). Social linguistics and literacies: ideology in discourses. London: Routledge.

Lea, M.R. & Street, B. (1998). Student writing in higher education: an academic literacies approach. Studies in Higher Education 23 (2): 157–172.

69: **Starta ”paddan” nu börjar vi!**

Monica Moritz & Johan Lundberg

Presentation av ett nytt interaktivt läromedel inom ämnet Idrott och hälsa, och ett nytt arbetssätt(lärmiljö) där studenternas delaktighet och engagemang blir betydande.

Syftet med presentationen är att visa på resultatet av att utveckla interaktivt läromedel i iBooks Author samt att uppmuntra till diskussion om hur denna typ av läromedel kan vara användbart inom högre utbildning.

Idag använder allt fler studenter sig av läsplattor, marknaden för läsplattor har vuxit avsevärt och skillnaderna mellan läsplattor och liknande teknologi såsom smartphones och laptops blir allt mer uppenbar. Läsplattor gör det enkelt och smidigt för studenter att bära med sig sin läsplatta mellan lektioner och komma åt textböcker och annat kursmaterial vilket medför att universitet och högskolor börjar se över behovet av bland annat datasalar (Horizon Report, 2013). Att denna teknologi blir allt vanligare bland studenterna innebär nya krav på utbildningsanordnare för att möta studenternas behov och en anpassning av undervisningsmaterial till läsplattor börjar bli allt mer uppenbart. Att utveckla interaktiva läromedel för läsplattor kan vara ett steg i att bemöta denna nya utmaning inom högre utbildning.

Inom ramen för projektet Flexutbildningar vid Umeå universitet ansöktes därför om att ta fram ett läromedel i iBooks Author som framför allt lämpar sig för just läsplattan. Läromedlet är framtaget inom ämnet Idrott och hälsa. Vi har börjat med att titta på kunskapsområdena Friluftsliv och hälsa samt Boll och hälsa.

Resultatet har blivit två virtuella, interaktiva e-böcker som finns publicerade på nätet och som studenterna kostnadsfritt kan ta del av. E-böckerna består av text, bild, ljudfiler och filmer, både inspirerande filmer och instruktionsfilmer. Till detta material tillkommer egenutvecklade applikationer såsom en knopskola, en kartskola och en multitaktiktavla. Under tiden som studenterna läser boken, så kan de göra understrykningar och skapa frågekort utifrån sina egna anteckningar i boken. Studenterna skall under sin utbildning bidra med material, i form av texter, bilder och filmer till e-böckerna, så att slutmaterialet blir mer omfattande.

Vi ser flera unika möjligheter med detta projekt. Studenten är en aktiv agent som skapar sin egen kunskap genom delaktighet och ökad involvering (Ally, 2008). Vi tror också att ett detta interaktiva läromedel kan skapa ökad nyfikenhet och engagemang, vilket i sin tur bidrar till ökat lärande.Vi kommer under presentationen att visa de två e-böckerna och ser fram emot en konstruktiv dialog med åhörarna.

Nyckelord: Interaktiva läromedel, Lärande och IKT, E-bok, Lärmiljö, Idrott och Hälsa

Referense

Ally, M. (2008). Founding of Educational Theory for Online Learning. I Anderson, Terry (red.), The theory and practice of online learning: Second edition (s. 15-45). Edmonton: AU Press, Athabasca University

Johnson, L., Adams Becker,S., Cummins,M., Estrada,V., Freeman,A. & Ludgate, H. (2013). NMC Horizon Report: 2013 Higher Education Edition. Austin, Texas: The New Media Consortium.

70: CDIO - Öka genomströmning i datavetenskapliga kurser

Christian Lennerholt & Eva Söderström

Många utbildningsprogram inom högre utbildning har samma grundläggande kurser i utbildningen. Studenter tappar ofta studiemotivationen om grundläggande kurser ligger utanför programmets kärna och har svårt att se kunskapen kurserna ger i ett större perspektiv, trots att de är förkunskapskrav inför kommande fördjupningskurser.

Vår studie har fokuserat på en sådan kurs i databassystem. Kursen läses av utbildningsprogram med inriktningar som webbprogrammering, systemvetenskap, datavetenskap och nätverk och systemadministration och har haft låg genomströmning av studenter under en femårsperiod.

För att adressera problematiken har vi använt CDIO-modellen (Conceive, Design, Implement och Operate), som ursprungligen kommer från ingenjörsutbildningar. CDIO består av en mängd principer och metoder för att utveckla en utbildningsmiljö som främjar studentens lärande i en kurs. Vårt primära mål har varit att undersöka hur CDIO kan öka genomströmning i tekniktunga datavetenskapliga kurser.

Statistik från kursutvärderingar, och samtal med studenter som valt att avbryta studierna visar på en gemensam nämnare: kursens material uppfattas som omfattande, komplext och teknikintensivt, vilket leder till att studenternas studiemotivation brister. Motivation kan definieras och diskuteras på olika sätt, och i denna artikel använder vi fem byggstenar i motivation: student, lärare, innehåll, metod/process och miljö.

Startsituationen var följande: Kursen i databassystem består av fem omfattande grundområden som examineras av två moment, en salstentamen och en inlämningsuppgift. Av ca 150 registrerade studenter slutförde ca 45% kursen med minst godkänt betyg. Av de resterande har ca 40% betyg U, på samtliga examinationsmoment. Detta har pågått under en femårsperiod, trots att ändringar har utförts för att bemöta kursutvärderingar och befintlig problematik. En drastisk förändring var nödvändig och CDIO-modellen beslutade användas för detta ändamål.

Resultat av att införa CDIO-modellen visar att efter två kursomgångar har genomströmningen ökat till ca 70 % och antal studenter med endast underkänt betyg har minskat till ca 10%. Kurens innehåll är oförändrat, dvs. inga områden har tagits bort eller minimerats. Även lärarresurser är oförändrade, varken mer eller mindre resurser har påverkat resultatet. Genom att införa CDIO i kursen har studenternas motivation ökat. Genom att justera de pedagogiska greppen har studenternas lärandeerfarenhet förbättrats och deras motivation ökat, vilket är i linje med tidigare forskning. Genom att studenterna uppmuntras i kontinuerligt lärande bidrar pedagogiken i CDIO till att ge studenterna djup kunskap. Genom att fokusera på samtliga fem byggstenar i motivation har genomströmningen och studenternas motivation ökat i kursen. Resultatet öppnar även upp för diskussion för hur CDIO kan användas för att öka genomströmning och studiemotivation i andra datavetenskapliga kurser.

Referense

Ainun Zainal. N.F. et.al. (2012). Students' perception and motivation towards programming. Procedia – Social and Behavioral Sciences. Vol. 59. 277-286.

Brodeur, D et.al. (2011). The CDIO Syllabus v2.0 An Updated Statement of Goals for Engineering Education, Proceedings of the 7th International CDIO Conference. Denmark, Copenhagen, June 20-23.

Brophy, J (2004). Motivating Students to Learn, 2nd edition, Mahwah, NJ. Lawrence Erlbaum Associates.

Hasan, A et.al. (2010). A Study of University Students' Motivation and Its Relationship with Their Academic Performance. International Journal of Business and Management. Vol. 5, Issue 4. 80-88.

Hubackova. S. & Ruzickova, M. (2013). Motivation in University students' teching. Procedia – Social and Behavioral Sciences. Vol 83. 304-308.

Serrano-Cámara, L.M et.al. (2014). An evaluation of students´motivation in computer-supported collaborative learning of programming concepts. Computers in Human Behavior. Vol. 31, 499-508.

Sheard, J. & Hagan, D (1998). Our failing students: a study of a repeat group. ITiCSE '98, Proceedings of the 6th annual conference on the teaching of computing and the 3rd annual conference on Integrating technology into computer science education: Changing the delivery of computer science education, Dublin, Ireland.

Williams, K.C. & Williams, C.C (2011). Five key ingredients for improving student motivation. Research in Higher Education Journal.

71: Utbildning, handledning och stödmaterial – en kostnadseffektiv symbios för utveckling av undervisningen

Tove Forslund

Syftet med postern är att visa på hur stödet för planering, handledning, examination och utvärdering av utbildning och undervisning ser ut vid Åbo Akademi. Lärcentret ger stöd i form av personalutbildning, individuell handledning och stödmaterial. Ett omfattande stödmaterial (guider, videon) har utvecklats som resultat av den individuella handledning och de kurser som getts och kan numera ofta ersätta handledning och kurser – detta sparar resurser och ger dessutom hjälp åt läraren genast, utan fördröjning, då han eller hon behöver det.

Personalutbildningen som ges vid ÅA för den undervisande personalen strävar efter att garantera att lärarna känner till vilka krav Akademin ställer på utbildningen och undervisningen och vilka bestämmelser som finns (top-down), dels att svara mot önskemål och behov som lärarna uttrycker (bottom-up).

Individuell handledning utnyttjas särskilt mycket för användningen av IT i undervisningen. Då lärare beställer handledning hänvisas de dock först till stödmaterial. Om stödmaterialet inte räcker får de handledning. Samtidigt visar detta att stödmaterialet antingen är bristfälligt eller saknas och det kan sålunda kompletteras.

Stödmaterial görs för att förklara hur regler och bestämmelser ska tillämpas i praktiken och ger även goda råd för undervisningen. Stödmaterialet produceras då nya bestämmelser trätt i kraft och används som undervisningsmaterial. Stödmaterialet uppstår också som ett resultat av utbildning och handledning, dvs. skriftliga instruktioner eller videon görs för en specifik situation, men omarbetas sedan så att det kan göras tillgängligt för och gagna alla.

Postern visar även i vilken mån de tre typerna av stöd, personalutbildning - handledning och stödmaterial - är utbytbara mot varandra och i vilka situationer en viss typ är överlägsen de andra.

72: KI 2.0 – en entreprenöriell resa

Linda Johansson & Hanna Jansson

2007 var året då regeringen beslutade att entreprenörskap ska främjas i vård- och omsorgsutbildningar. Studenterna behöver bilda sig en uppfattning om sin framtida arbetsmarknad och skaffa sig verktyg för att på ett konkurrensmässigt sätt fungera i nya och bredare sammanhang. Karolinska Institutet (KI) har sedan dess arbetat med olika satsningar för att uppmärksamma entreprenörskap i den utbildning som bedrivs vid lärosätet.

KI 2.0 är ett treårigt strategiskt projekt som påbörjades 2012. Syftet med KI 2.0 är att implementera inslag av entreprenörskap i grundutbildningarna vid KI.

Utgångspunkten var att forma ett projekt för långsiktig och hållbar förändring. Arbetsmodellen behövde därför låta initiativen komma inifrån, från utbildningarna själva, även om påbudet uppifrån fanns. Vi valde därför en modell med fokus på att väcka intresse och se möjligheter. KI 2.0 har till stor del handlat om processledning, att skapa förutsättning för möten och diskussion.

Det praktiska arbetet inleddes med att samtliga grundutbildningsprogram bjöds in att delta i projektet. För de program som tackade ja sattes arbetsgrupper bestående av intresserade lärare, studenter, forskare, kliniker och externa representanter ihop. Varje utbildningsprogram fick sedan under fyra interaktiva workshops på olika sätt ta sig an begreppen entreprenörskap och entreprenöriellt lärande. Detta för att landa i olika lösningar som ska hjälpa programmen att bli mer entreprenöriella, kreativa och att se nya möjligheter och karriärvägar. Processen/arbetsmodellen baserades på design thinking och kan kortfattat beskrivas i fyra steg: 1) Upptäcka – vad är entreprenörskap, vad betyder det för oss? 2) Definiera – vilka behov har vi? 3) Utveckla – hur tillgodoser vi dessa behov? 4) Leverera – konkretisera de lösningar som vi vill arbeta med.

Arbetet har så här långt resulterat i totalt elva strategiska handlingsplaner samt en övergripande arbetsmodell. Utöver detta kommer projektet att leverera en entreprenöriell verktygslåda som stöd för entreprenöriellt lärande. Projektet befinner sig i implementeringsfas där vi bland annat spelat in filmer, genomför programspecifika workshops med fokus på framtid och karriär samt talar med studenter om hur de ser på framtidens möjligheter, något vi kallar för studentdriven innovation. Allt detta för att skapa hållbarhet efter projektets avslut.

KI 2.0 avslutas i november 2014. Denna presentation kommer att fokusera på den process som utbildningsprogrammen har gått igenom inom ramen för projektet. Vi kommer att beskriva de resultat vi sett så här långt. Avslutningsvis ställer vi frågan: Hur tar sig ett lärosäte bäst an ett strategiskt implementeringsprojekt av denna natur? Och hur skapas hållbarhet efter projektets avslut?

73: Att motivera till kontinuerlig pedagogisk kompetensutveckling för lärare inom högre utbildning – framkomliga vägar och strategier?

Tomas Holmgren & Ann-Louise Silfver

Syftet med detta rundabordssamtal är att utbyta erfarenheter om hur man kan arbeta med verksamhetsförlagd kontinuerlig pedagogisk kompetensutveckling för lärare på universitet- och högskolor. Samtalet riktar sig till personer som har intresse av frågor gällande pedagogisk utveckling och meritering. Avstamp tas i det konkreta exemplet PUSS – Pedagogiskt utvecklings- och strategiseminarium - som drivits vid Pedagogiska institutionen, Umeå universitet under åren 2010-2014. PUSS har hållits två gånger per termin med målsättningen att skapa en plattform för pedagogisk kompetensutveckling och meritering. Erfarenheterna är dock att det varit svårt att motivera medarbetare att delta i PUSS trots att PUSS har lyfts fram som både ett sätt att stärka den pedagogiska meritportföljen och som en meritering som beaktas vid lönesättning.

I Umeå universitets anställningsordning för lärare (Dnr 300-2349-11, s. 10) anges följande om pedagogisk skicklighet: ”Den pedagogiska skickligheten ska bedömas ur tre perspektiv: lärarens arbete med studenter, lärarens egna pedagogiska utveckling och lärarens bidrag till verksamhetens pedagogiska utveckling”. Det anges också att den pedagogiska skickligheten ska dokumenteras i en meritportfölj. Hög lärarkompetens är därutöver ett prioriterat mål i Umeå universitets nyantagna visionsdokument, Vision 2020 (Dnr: UmU 100-394-12). På central nivå finns alltså krav och förväntningar på pedagogisk meritering och för enskilda lärare blir uppgiften att visa på sådan meritering både i den konkreta lärarpraktiken och genom egna initiativ till kompetensutveckling. Under 2013 öppnades sedan möjligheten att i en pilotomgång ansöka om meritering till meriterad respektive excellent lärare. I ljuset av detta ställer vi oss frågor kring varför PUSS inte har blivit ett mer betydelsefullt forum för pedagogisk meritering? Vi tror inte att detta är en unik erfarenhet och att förklaringar går att finna på en rad olika nivåer. Fokus på meritering inom universitets- och högskolevärlden ligger på vetenskaplig meritering vilket inte alltid gynnar pedagogisk meritering. Vi tror också att lärares arbetssituation med krympande resurser påverkar deras möjligheter, vilja och lust att delta i arrangemang som inte upplevs som direkt och tydligt kopplade till pågående kursverksamhet. Detta till trots ser vi pedagogiska praktiker, och utvecklingen av dessa, som centrala för universitets och högskolors existensberättigande. Frågeställningar som avses diskuteras är: Vem ansvarar och initierar pedagogisk utveckling och meritering? Hur organiseras verksamheten? Hur motiveras lärare och forskare att delta?

74: Införandet av e-portfolio på Hälsovägledarprogrammet

Martin Karlsson & Lotta Berglund

E-portfolio ska införas på Hälsovägledarprogrammet (HVL) på Luleå Tekniska Universitet (LTU) höstterminen 2014. Det syftar till att hjälpa studenten att fördjupa sitt lärande, utveckla färdigheter från LTUs pedagogiska idé samt förbereda studenten på kommande arbetsliv. Vi är intresserad av att i dialog dela med oss och få ta del av andras erfarenheter av portfolio eller e-portfolio i syfte att fortsätta utveckla projektet.

E-portfolion på HVL integreras genom hela utbildningen. Den följer med studenten från termin 1 till termin 6. Vi planerar för olika typer av portfolios till exempel lärandeportfolio, utvärderings- och bedömningsportfolio samt anställningsportfolio. I projektet har vi ett samarbete med LTU Karriär som bidrar med uppgifter och övningar som kommer att hjälpa studenten att förbereda sig på kommande arbetsliv. Detta kommer troligen att sträcka sig från termin 1 till termin 6. Troligen kommer vi att använda oss av molnlagringstjänsten ”box” som plattform för e-portfolion. Box är gratis för studenten och molnlagringstjänsten som LTU använder sig av.

Portfoliometodiken tillför en ytterligare dimension till HVL-studenterna. Den ger studenten ökad kontroll och mer utrymme för en aktiv läroprocess (Nunstedt, 2011) och effektivt utnyttjad synliggör portfolion studentens bästa lärande och den ger utrymme för kreativitet (Biggs & Tang, 2011). Genom att använda portfolio som pedagogiskt redskap tränas studenten till reflektion som stimulerar personlig utveckling och progression från professionell student till självständig student. Detta stöds av Adeling & Olsson (2011), som skriver att portfoliometodiken stödjer reflektion och identifikation av styrkor och svagheter och område för personlig utveckling.

75: Kapacitetsutveckling för e-lärande vid Mittuniversitetet

Laura Brander

I oktober 2010 antog Mittuniversitetet en utbildningsstrategi, där e-lärande var ett av två prioriterade områden för strategisk utveckling 2011-2015. Målet är att Mittuniversitetet ska vara erkänt framgångsrikt inom e-lärande och att e-lärande ska ingå på alla utbildningsnivåer, både online och på campus. Detta har skapat utrymme för kapacitetsutveckling för e-lärande, vilket samtidigt öppnat upp för både strukturell och kulturell förändring vid lärosätet.

Syftet här är att undersöka utbildningsstrategins effekter på kapacitetsutveckling för e-lärande vid Mittuniversitetet. Mer än tre år har gått och fem "modellprojekt" har hunnit genomföras. På vilket sätt har modellprojekten påverkat kapacitetsutvecklingen för e-lärande vid Mittuniversitetet? Frågan är relevant när man studerar effekter av pedagogisk utveckling, eftersom den belyser hur strategiska insatser påverkar en organisation på strukturell och kulturell nivå.

Kapacitetsutveckling kan förstås som en process där enskilda aktörer, grupper och organisationer stärker sin förmåga att kunna hantera utvecklingen mot ett visst mål (Horton 2002, Gunn 2007, Björkman 2008). I detta sammanhang handlar kapacitetsutveckling således om den process där enskilda medarbetare och enheter vid Mittuniversitetet utvecklar sin förmåga att kunna hantera och förbättra en lärmiljö som genomsyras av e-lärande. En sådan lärmiljö innefattar många olika aspekter, men här begränsas studien till pedagogik, kommunikation, teknik och organisatoriska system. Enligt Snyder (2007) är dessa aspekter huvudkomponenter i en digital kultur. Komponenterna integreras snarare än hålls isär och på så sätt blir lärandet en dynamisk process. På samma sätt kan de fyra komponenterna ses som viktiga för kapacitetsutveckling för e-lärande.

Slutsatserna baseras på en analys av dokumentationen kring de fem modellprojekten. Rapporterna visar att utbildningsstrategin har bidragit till kapacitetsutvecklingen på flera sätt och att alla ovannämnda aspekter är integrerade i processen. Först och främst har flera av projekten utvecklat nya metoder för e-lärande vid lärosätet. Ett exempel på detta är "blended learning", där lärande sker både på nätet och på campus. Klassrum har blivit utrustade med teknik som stödjer detta. Ett annat projekt har lett till att universitetets lärplattform Moodle har anpassats för mobila enheter. Den pedagogiska och tekniska utvecklingen har också påverkat och breddat kommunikationen mellan lärare och studenter.
Ytterligare en viktig led i kapacitetsutvecklingen har varit implementeringen av ett ärendehanteringssystem för fakulteterna. Detta har bidragit till förändringar i lärosätets organisatoriska system där utvecklingen av ett servicecenter och ett "e-campus" är framträdande.

Sammanfattningsvis har utbildningsstrategin tillsammans med de fem modellprojekten bidragit till att kapacitetsutvecklingen för e-lärande har stimulerats vid lärosätet. Förutsättningarna för att nå utbildningsstrategins mål har stärkts i och med att ny teknik, pedagogik och kommunikationsformer integrerats på flera nivåer inom organisationen.

Björkman, C. (2008), Internal Capacities for School Improvement. Principals' Views in Swedish Secondary Schools. Umeå universitet, Samhällsvetenskapliga fakulteten
Gunn, C. (2007), "E-scholarship: A model to lead strategic change" i Proceedings Ascilite Singapore 2007
Horton, D. (2002), "Planning, Implementing, and Evaluating Capacity Development", ISNAR Briefing Paper nr50
Snyder, K.M. (2007), "The Digital Culture and 'Peda-Socio' Transformation", på Seminar.net - International Journal of media, technology and lifelong learning, vol.3:1

76: Strategiskt ledarskap och Pedagogisk Digital Kompetens

Peter Ehrström, Göran Sjöberg & Katarina Winka

Inom ramen för projektet Pedagogisk Digital Kompetens (PDK) har högskolorna och universiteten i Vasa och Umeå samarbetat i syfte att identifiera vad som innefattas i PDK och hur denna kompetens kan utvecklas, bedömas samt dokumenteras. I projektet har intervjuer genomförts på flera strategiska ledarskapsnivåer för att identifiera vilken roll pedagogisk digital kompetens har för närvarande i organisationen samt vilken roll den förväntas spela i lärosätets kommande strategier.

Totalt genomfördes 12 intervjuer (8 Vasa, 4 Umeå) med i huvudsak rektorer och prorektorer, men även dekaner, prefekter och ämnesföreträdare. Intervjuerna fokuserade på ett antal förbestämda frågor, till exempel
• har er organisation någon särskild eller tydlig vision när det gäller implementering av PDK?
• vilka PDK-färdigheter uppfattas som viktigast inom er organisation?
• hur bör PDK beaktas vid lärararanställningar i förhållande till annan kompetens?
• finns det en uttalad strategi för att höja PDK hos den undervisande personalen?

Det framkom av intervjuerna att det överlag fanns en vag eller varierande uppfattning om begreppet PDK och att det finns behov av att definiera det tydligare. PDK finns inte heller med tydligt i lärosätenas visions- och strategidokument, även om den efterfrågas och ibland även beaktas på en praktisk nivå. De färdigheter som efterfrågas är att kunna använda digitala hjälpmedel, hantera lärmiljöer och använda verktygen på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt. Mer generellt nämns öppenhet, fördomsfrihet och mångsidighet.

Vid lärararanställningar betonas idag ämnes/fackkompetensen överlägset mest men det fanns en samsyn att betydelsen av generell pedagogisk kompetens och PDK ökar. Några lärosäten satsar på att höja den pedagogiska digitala kompetensen hos lärarna genom kompetensutvecklingsinsatser, utveckling av infrastrukturen och ökat meritvärde för PDK.

I de flesta frågor finns en stor samsyn mellan lärosätena i Sverige och Finland, framför allt när samma organisationsnivåer jämförs. De största skillnaderna identifierades vertikalt, dvs mellan olika strategiska ledarskapsnivåer inom samma lärosäte. I flera fall var PDK som begrepp nytt, men i praktiken var pedagogisk digital kompetens långt ifrån okänt.

Brist på strategiskt ledarskap avseende PDK kan bland annat bero på att kompetensen ej definierats tidigare och att lärosätenas utbildningar fortfarande främst bedrivs som campuskurser. Under intervjuerna uttrycktes ett stigande intresse för området och behovet av ökad tydlighet i både strategier och kommunikation.

77: Undervisningsmetod- det förbjudna didaktik perspektivet

Anna Udén & Margareta Häggström

Bakgrund och problemområde

På våra lärarutbildningar råder det i det närmaste konsensus kring frågan om metodik i utbildningen – någon sådan ska inte finnas. Sigrid Franke, vid SNS Utbildningskommission, menar att de blivande lärarna ska kunna stå emot diverse pedagogiska modenycker, som svar på varför lärarutbildningen inte ska undervisa om metoder, och på samma sätt framhåller ordföranden för lärarutbildningsnämnden i Göteborg att utbildningen inte ska ”presentera färdiga verktygslådor utan lärarutbildningen ska göra det möjligt för studenterna att utveckla ett eget förhållningssätt baserat på vetenskaplig reflektion och ett kritiskt förhållningssätt” (Skolvärlden 18/11 2013). Dessa uttalanden är exempel på det utbredda tabu talet om metodik för lärarstudenter utgör (Tegemark, i lärarnas nyheter, 2013). Lärarstudenterna däremot efterfrågar just metodik i utvärdering efter utvärdering. Hösten 2013, när den reformerade lärarutbildningen, Bäst i klassen, pågått i två år, svarar sju av tio studenter att de får för lite undervisning i hur man planerar och förbereder lektioner och i praktik och metod (Lärarnas nyheter, 17/9 2013).

Syfte och problemställningar

Syftet med vårt paper är att problematisera det faktum att lärarstudenter förväntas konstruera och utveckla sina egna undervisningsmetoder utan att först få bekanta sig med och prova befintliga metoder. Om lärarstudenter inte får möta olika metoder för lärande hur ska de då kunna förhålla sig kritiska till så kallade pedagogiska modenycker? Hur ska våra studenter få ett vetenskapligt förhållningssätt om det i utbildningen råder total konsensus kring pedagogiska teorier och tabu kring metodik?

Metod

Med syfte att tillmötesgå lärarstudenters önskan att diskutera den didaktiska hur-frågan, och att frångå lärarutbildningens totala negligering av undervisningsmetoder har vi iscensatt en storyline i en av våra svenskkurser. I föreliggande paper lyfter vi fram en del i vår storyline, i vilken studenterna, i egenskap av nybildat lärarlag, gestaltar hur undervisning i en förskoleklass kan gå till. Den teoretiska utgångspunkten och förväntade kunskapen är språkutvecklande didaktik. Uppgiften ses som ett led i att förbereda studenterna för sin kommande profession.

Resultat

Vårt resultat visar att flertalet studenter reflekterar och förhåller sig självständigt till metoder, och vi ser att de intar ett kritiskt förhållningssätt. Didaktikens huvudfrågor synliggörs och sammankopplas med teoretiska begrepp, Lgr11 och den egna lärarrollen.

”Att i praktiken få testa en metod anser jag ger en djupare förståelse av innebörden av metoden, och ger även idéer till hur jag själv skulle kunna använda metoden i min egen lärarprofession”.

78: Making learning possible – nätbaserad utbildning vid Högskolan Dalarna

Anna Munters & Inger Lindqvist

Högskolan Dalarna (HDa) har gjort ett strategiskt/medvetet val genom att betona den pedagogiska utvecklingen för nästa generations lärande (NGL) och har under flera år utvecklat nätbaserade kurser.
NGL centrum är ett nav i den pedagogiska utvecklingen på HDa. Vår roll är att möjliggöra studenters lärande. (Ramsden 2003). Vid vår högskola fokuserar vi på olika datorsystem som stödjer lärandet och möjliggör synkron interaktion och kommunikation, både vid seminarier och under föreläsningar. Vi har valt och utvecklat system som stödjer lärandet och kontakten mellan studenter och lärare på ett bra sätt, fokus ligger inte nödvändigtvis på den nyaste teknologin. Vi anser att det är viktigt att skapa förutsättningar för sociokulturella miljöer vid nätbaserade utbildingar och därför är seminarier och samtal mycket viktiga i våra utbildningar. (Säljö 2000). Vi har definierat tre huvudbehov för lärandeprocessen och vi har valt system för informationsutbyte (Fronter), Adobe Connect för seminarier och Videochat - vårt egenutvecklade system för föreläsningar.
Vi vet sedan många år att föreläsningar hjälper studenterna att förstå litteraturen bättre. Ett LMS (Fronter) är ett sätt att samla information såsom scheman och uppgifter. Där sker diskussioner om innehåll och kursupplägg, inlämningar, nyheter och meddelanden.
När det gäller föreläsningar har vi valt att använda ”live-streaming” med möjlighet att spela in föreläsningen. Vi betraktar varken Adobe Connect eller vår Videochat som virtuella verktyg. De möten som genomförs med dessa verktyg är på riktigt. Studenter och lärare vittnar ofta om att de interagerar mer i ett seminarium via Connect än vad som sker i en fysisk föreläsningssal och bekräftar den pedagogiska närheten.
HDa har system som är säkra men vi tror samtidigt på öppenhet och lättillgänglighet. Vi välkomnar gäster in i systemen för att skapa transparens. Läraren har möjlighet att låsa mappar i vårt LMS och göra dem både säkra och privata.
Vi vill berätta och visa för intresserade konferensdeltagare hur vi på Högskolan Dalarna jobbar generellt med nätbaserade verktyg men också visa på mer specifika lösningar som har uppskattats av våra studenter och lärare.

References

Ramsden, Paul (2003). Learning to teach in higher education. 2. ed. London: RoutledgeFalmer
Säljö, Roger (2000). Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv. [Learning in practice - A sociocultural perspective]. Stockholm: Prisma

79: Lära mer vid övning – Polisutbildningen i Umeå

Carina Lindgren, Tor Söderström, Mats Widing, Roger Söderlund, Elisabeth Åström & Monica Moritz

Syfte samt frågeställning

Polisutbildningen i Umeå bedriver realistisk scenarioträning som metod för att hjälpa studenterna att integrera teoretisk kunskap med praktiska färdigheter i yrkesrelevanta situationer. För att utveckla lärandet i scenarioövning har en projektgrupp arbetat fram en modell som bygger på en förberedelsefas inför realistisk scenarioträning, en övningsfas och en efterbearbetningsfas.

Syftet med projektet är att utveckla en miljö som både underlättar för polisstudenter att förbereda sig inför en scenarioövning, för att öka deras lärande under övningen samt för att hjälpa dem att bearbeta erfarenheter av scenarioträning, för att möjliggöra ett fördjupat lärande. Projektet vill specifikt undersöka:

Om och på vilket sätt den virtuella förberedelsefasen underlättar för studenternas realistiska scenarioträning och utveckling av kunnande?

Om och på vilket sätt den virtuella efterbearbetningsfasen underlättar för studenternas att dra lärdomar av den realistiska scenarioträningen som utvecklar deras kunnande?

Föreligger det skillnader mellan de studenter som arbetat med den virtuella lärmiljön och de som arbetat traditionellt?

Studiens metodologi

Projektet utgår ifrån Kolbs lärandeteori och perspektiv på lärande och reflektion för utveckling av praktiska kunskaper och kunnande utifrån Schön och Dewey. En pilotintervjustudie genomfördes hösten 2013 med 12 studenter som arbetade med förberedelsekonceptet. Utifrån dessa intervjuer kommer en enkät att utformas för att fånga studenternas erfarenheter och upplevelser av arbetssättet i relation till deras utveckling (Vt-14). Här kommer studentgruppen att delas in i en grupp som arbetar med både förberedelse och efterarbete samt en grupp som arbetar traditionellt. Bedömningen av praktiska färdigheter sker utifrån bedömningar av instruktörer.

Resultat

Pilotstudien visade att studenterna som arbetade med den virtuella förberedelsen ägnade mer tid åt att diskutera olika alternativa handlingsmönster än de studenter som förberedde sig muntligt. Studenterna uttryckte även att detta förberedelsesätt skapade motivation och att de på ett aktivt sätt tog mer ansvar för sin förberedelse än vid en muntlig förberedelse. Resultaten visar även att studenterna var väldigt nöjda och anser att förberedelsekonceptet ökade deras lärande och nyttjande av scenarioövningen.

Diskussion/reflektion

Övningar i realistiska scenarion är resurskrävande och ambitionen är att modellen både ökar möjligheten till flexibilitet för studenterna oberoende av tid och rum och möjligheten till fördjupat lärande. Pilotstudien indikerar att modellen har möjlighet att öka studenternas kunskaper som kan bidra till fördjupad scenarioträning. Projektet har överföringseffekter till alla professionsutbildningar där tränings av yrkesspecifika kunskaper och färdigheter ingår.

80: Om öppna lärande kulturer med OER

Ebba Ossiannilsson & Markus Schneider

Under 2012/2013 genomfördes projektet OER-öppna möjligheter för lärande www.oersverige.se, finansierat av .SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur). Projektet koordinerades av Karlstad universitet. Sammantaget deltog nio lärosäten i Sverige.

Syfte: Ett av syftena var att generellt främja medvetenheten i frågor om OER (Open Educational Practice), öppna delningskulturer och praxis. För deltagande lärosäten handlade det dessutom om att utveckla en samverkansform med effektivare stöd för att främja en öppen dialog på Internet. Projektet byggde vidare på ett tidigare projekt om OER -resurser för lärande finansierat genom Kungliga Biblioteket.

Förankring i forskning/praxis: OER är lärresurser via internet, som är fritt tillgängliga, för att fritt användas, bearbetas och spridas, oftast helt obegränsat. En öppen digital lärresurs har en angivelse, eller upphovsrättslicens, som visar under vilka villkor den får användas, kopieras, bearbetas och spridas. Creative Commons är idag den vanligaste licenstypen. Internationellt är OER-rörelsen stark.

Metod: Projektet genomförde ett tiotal öppna webbinarier samt ett trettiotal kortare virtuella nätverksmöten för planering och uppföljning. Webbinarierna handlade företrädesvis om vad OER är, hur digitalt material får återanvändas, men också om det digitala biblioteket samt metadata och standarder. Två webbseminarer hölls på engelska med inbjudna internationella gäster; Open education – global challenges och OER – a question of quality. Varje webbseminarium följde en viss struktur som efterhand reviderades och förädlades.

Resultat: Webbinarierna genomfördes med nästan 1200 deltagare. Inspelningarna från webbinarierna har dessutom setts av drygt 4000 personer. Projektets webbplats har haft runt 8000 besökare som kom i kontakt med projektet via drygt 200 länkningar från andra källor.

Projektets form bidrog till ökad kvalitet och effektivitet i samverkan. Detta visade sig inom bl.a. följande områden:
bedömning av webbinarieinnehållets angelägenhet
rekrytering av föredragande deltagare
marknadsföring i olika nätverk
rollfördelning i genomförande av webbinarierna
uppföljning och utvärdering av webbinarierna

Projekterfarenheterna kan beskrivas i fyra områden. Dessa är: virtuell projektorganisation,
genomförande av webbinarierna, kontinuerlig utvärdering och förbättring samt tekniska
aspekter.

Diskussion och slutsatser: OER rörelsen Internationellt och i Europa är mycket stark. Initiativ är tex UNESCOs 2012 OER Paris deklarationen, OER Afrika och EU Commissionens Opening Up Education 2013. Projektet och hemsidan OERSverige initierades för att främja och medvetandegöra OER i Sverige då OER än inte är så utbrett nationellt. OERSverige har fått spridning såväl i det NordicOER projektet www.nordicoer.org
som i det baltiska, BoldicOER www.boldic.org. Båda finansierade med medel från Nordiska Ministerrådet. Presentationen kommer således att sätta OER i Sverige i en bredare internationell kontext.

81: IKT i undervisning – entusiasm eller professionalitet?

Satish Patel, Anders Norberg & Birgit Stockel

Nya medier och nya former av kommunikation integreras nu naturligt i alltmer undervisning, inte bara ”distansundervisning”. Begreppet ”Blended learning” kan tolkas, kritiseras, definieras och användas på många sätt, och detta har faktiskt framhållits som en av de verkliga fördelarna med det – lärare känner att de själva kan prova sig fram i att förändra sin undervisning med nya verktyg och medier. Resultatet är ganska skiftande. Vissa använder ett enda IKT-verktyg till mycket, andra utgår från klassrummet och effektiviserar dess funktioner, åter andra förlänger dess räckvidd eller ser det som bara ett av verktygen i en helt omdesignad undervisnings- och lärprocess. Föreläsningen har fått en oväntad renässans, möjligen p g a att den är så lätt att spela in och distribuera och passar in i konceptet ”flipped classroom”. Ibland blir resultatet en effektivisering av något traditionellt, andra gånger ”a course and a half” eller en kurs med nya egenskaper då utbildningstraditioner konvergerat och förnyats. Det är en del som talar för att vi är inne i en omställning till en ny normalitet där IKT är en naturlig del och inte lika mycket ett val.

Vilka driver då denna utveckling på våra universitet? I Sverige, och stora delar av övriga Europa, har det i hög grad varit IT-kunniga och entusiastiska lärare och pedagogiskt intresserade tekniker. Dessa har ibland fått extra-resurser som ”IKT-coacher” eller liknande, men ofta satsat mycket extra tid och energi vid sidan om sitt arbete. Skillnaden gentemot Nordamerika är stor. Där finns sedan snart 1920-talet en akademisk tradition av ”instructional technology” och sedan 60-talet av ”instructional design”. Dessa är erkända akademiska discipliner och en amerikansk eller kanadensisk universitetslärare har ofta uppbackning av ett professionellt expertlag på sitt universitet i att utveckla sin kurs; content matter experts, web-, video- och graphical designers samt instructional designers – och vad dessa gör är ofta tydligt forskningsrelaterat. Den europeiska didaktiska traditionen har handlat om mera övergripande frågor om utbildningens ”Varför”, ”Vad”, ”När” och ”Var”, men inte lika mycket om ”Hur”. På senare tid, t ex med ämnesdidaktikens framväxt, har dock frågorna om IKT-integrering fått förnyad relevans.

I detta rundabordssamtal vill vi tala om professionella roller för IKT-coacher i Sverige och hur dessa kan utvecklas vidare. En yrkesutövare från Umu och en från Ltu som båda arbetar heltid med att stötta lärare i deras utbildningsutveckling leder samtalet.

82: Bredare förståelse genom självgenererande laborationer

Emil Melander, Cecilia Gustavsson & Matthias Weiszflog

Laborationskonceptet inom kursen Teknisk Termodynamik (1FA527) på Uppsala Universitet har ändrats från laborationer på fyra timmar där man på förhand vet vilka resultat man ska få till att vara självgenererande och oförutsägbara. Presentationen har tidigare varit i form av en rapport och är nu i seminarieform med presentationer.

Om man frågar någon vad en ingenjör arbetar med så svarar nog många problemlösning. En vetenskaplig insocialisering är en viktig del av en ingenjörsutbildning och bygger till stor del på att man ska förstå ett större sammanhang[1]. Självgenererande laborationer där studenten själv skapar innehållet baserat på ett förbestämt tema innebär att man på förhand inte vet vad studenterna kommer att lära sig. Detta vet givetvis inte studenterna heller och därför skapas en miljö där vetenskapligt tänkande och progression främjas[2]. Detta i kombination med att studenternas resultat presenteras på ett seminarium gör att många av studenterna känner att de får en bredare förståelse av ämnet. Seminariedelen av laborationen syftar till att stärka just detta och kan kort beskrivas som att studenterna får med egna ord beskriva centrala delar av kursen på ett fritt sätt, ofta med ett historiskt perspektiv och intressanta frågeställningar.

Den största ändring som har införts inom laborationerna är att det nu innan laborationen bara finns en väldigt begränsad laborationshandledning som beskriver koncepten i grova drag (entropi, värmeledning, värmestrålning, vattenångas mättadstryck, värmekapacitet hos gaser, van der Waals gaslag samt värmepump).

Syftet med detta koncept är att få studenterna att skapa frågeställningar och problem utifrån ett ämne som de på förhand har fått möjlighet att läsa in sig på. Det som finns tillgängligt vid laborationstillfället är laborationsutustning som har använts till det tidigare laborationskonceptet, utrustning för andra laborationer och en laborationshandledare som kan svara på frågor och fungera som handledare.

Kursvärderingen från förra året gav ett övervägande positivt gensvar på det nya laborationskonceptet. Svar som lärorikt, labbupplägget riktigt bra och mycket nöjd med hur laborationerna var upplagda återfanns i kursvärderingen. Ett fåtal har också skrivit att de vill ha tydligare frågor och mål. Detta är något som vi har jobbat med genom att ge just tydligare mål och även genom att lyfta fram frågor under laborationen.

84: Praktiskt stöd för starkare pedagogiskt fokus i högre utbildning

Oskar Gedda & Åsa Wikberg Nilsson

Denna workshop tar ett pragmatiskt grepp på stöd och verktyg för pedagogisk utveckling. Med det menas att syftet är att diskutera och bearbeta ett antal konkreta verktyg som kan fungera som stöd för lärare och ledningspersoner att skapa ett starkare pedagogiskt fokus i utbildningen. Det handlar om att förstå hur de utmanar och stödjer pedagogisk verksamhet i högre utbildning samt hur deltagarna i konstruktiv samverkan kan utveckla och förbättra sådana verktyg. Målgrupp för workshopen är personal vid högskolor och universitet i allmänhet och utbildningsutvecklare/ansvariga och lärare i synnerhet.

Workshopen utgår från de verktyg och annat stöd som tagits fram och använts i den pedagogiska satsning som pågår vid LTU just nu. Vår upplevelse av pedagogiskt utvecklingsarbete är att det riskerar att i huvudsak blir antingen ett ledningsperspektiv, med administrativt drivna förbättringsåtgärder, eller att det blir eldsjälsdrivna förbättringsarbeten av enskilda praktiker. Det finns också forskning som pekar på att medel för pedagogisk utveckling tenderar att omvandlas till mål (Blossing 2012, med hänvisning till Sarason, 1980). Av det skälet är det viktigt att skapa artefakter i form av verktyg som bär intentionen från vision och strategi, hela vägen till den praktik som vardagen i högre utbildning utgör. För att skapa bättre förutsättningar för studenter att studera, så behöver inte bara studenter och lärare ett visst stöd, utan även ledare och administratörer.
Konkret utgår workshopen ifrån följande typer av verktyg/stöd:
• guider för olika roller (programguide, lärarguide)
• arbetsunderlag för studenter (dialogduk, kompetensmatris mm)
• former för professionella pedagogiska samtal (exv ett ansvarslöst pedagogiskt samtal vi kallar ”pedagogik på trekvarten”)

Tanken är att vi i workshopen jobbar gruppvis med olika verktyg där bakgrund och syfte diskuteras, för att gradvis fokusera utvecklingsmöjligheter och förbättringskapacitet (Blossing 2012). Ett av perspektiven är att diskutera hur de stärker studenters möjlighet att engagera sig, att kunna arbeta uthålligt och självständigt med sitt lärande. I slutet sammanfattar vi det genomförda arbetet, så att alla deltagare får ta del av varandras problematiserande och praktiska tankar om alla verktyg.
Vi ser det som ett erfarenhetsutbyte och gemensamt förbättringsarbete kring stöd för ett starkare pedagogiskt fokus i högre utbildning.

« Tillbaka till innehållsförteckningen

85: Vad kan studenterna lära sig genom att titta i backspegeln?

Örjan Lestander & Niklas Lehto

Vi har utvecklat en modell för reflektion efter simulering som är resurseffektiv och som hjälper studenterna till ett mycket djupt samtal om kärnan i det kommande yrket. Simuleringen fungerar som ”tändvätska” till detta samtal. Viktiga frågeställningar har varit: På vilket sätt utvecklas studenternas medvetenhet om den kompetens som yrket kräver? Vilken typ av erfarenheter delar studenterna med sig av när de genomför reflektion i grupp? Vad tycker studenterna om reflektionen?

86: ”Kaos”, ”Trist” eller ”Bra” – Hur kan vi använda studenternas röster för utveckling?

Anders Sonesson & Gudrun Edgren

Vid detta rundabordssamtal vill vi diskutera olika utvärderingsmetoder, deras möjligheter och begränsningar samt hur man kan använda dem. Vi vill jämföra tillvägagångssätt och erfarenheter från kurs- och programutvärderingar vid våra utbildningar och lärosäten. Vi är särskilt intresserade av hur ett konstruktivt klimat för utvärdering kan skapas och hur utvärdering kan göras till ett naturligt inslag i utbildningen och involvera alla inblandade parter. Det är också väsentligt att fundera över vad vi utvärderar, vad kan och bör vi ta reda på och vad kan och bör vi utveckla. Den övergripande frågeställningen är hur man tillsammans med studenterna realistiskt och hållbart skapar underlag för förbättring.

Som bakgrund kommer vi att kort presentera erfarenheter från ett pågående forsknings- och utvecklingsprojekt där vi följer tre kohorter av sjuksköterskestudenter genom deras treåriga utbildning. Vi använder två validerade enkäter (DREEM och CLES+T), fritextkommentarer, fokusgrupper, terminsmöten samt intervjuer med enskilda studenter. Samtidigt utvärderar vi programmet utifrån John Biggs modell ”Constructive alignment”. Projektet har två syften: att förbättra sjuksköterskeprogrammet och ge bättre kunskaper om olika tillvägagångssätt vid utvärdering.

Vid jämförelse har det blivit uppenbart att de metoder vi använder delvis målar upp olika och ibland även motstridiga bilder av programmet. Detta kan förklaras med att metoderna har olika inneboende begränsningar och möjligheter. Men vi har även resultat som tyder på att inramningen av de olika utvärderingsmetoderna samt den stämning och dynamik inom och mellan grupper som de bidrar till påverkar vilka erfarenheter och agendor som kommer till uttryck. Vi vill därför här diskutera vilka konsekvenser form och sammanhang för utvärdering kan få och hur vi skapa gynnsamma förutsättningar för konstruktiv utvärdering.

Vid rundabordssamtalet kommer vi att inleda med att ge exempel från vårt projekt för att sedan bjuda in övriga deltagare att dela med sig av sina erfarenheter och tankar om utvärdering.

87: Lokaler för lärande 2.014

Gudrun Edgren, Jakob Donnér & Christina Gummesson

Syftet med denna workshop är att reflektera över vad vi tror om framtidens lärande och hur detta påverkar och påverkas av miljön. Är det lärande eller undervisning som står i fokus? Är våra lokaler optimalt utformade för att stimulera lärande eller behöver vi tänka annorlunda kring utformning av miljön? Vart är vi på väg när det gäller e-lärande och hybrid-lärande? Hur kan vi på ett meningsfullt sätt integrera de virtuella resurserna i lokalerna?

Bakgrund
Lokalers och byggnaders inflytande på lärande förefaller vara ett område i behov av forskning. I en studie om utbildningsmiljö som vi genomfört (Edgren et al 2012) framkom det av studenternas fria kommentarer att de saknade frågor om hur deras lärande påverkades av lokalerna. De byggnader där utbildning bedrivs innehåller ofta salar med rader av stolar där studenterna förväntas lyssna på en expert som delger dem sina kunskaper. Det är ett uttryck för en lärarcentrerad syn på utbildning, som inte har mycket stöd i forskning om lärande (Hattie 2009). Centralt för studenternas lärande är att de kommunicerar med varandra. I en nätbaserad omgivning kan denna kommunikation äga rum utan att studenterna träffas, men fysiska möten har betydelse. Även i miljöer som är designade för modern kommunikation kan det behövas ett stöd för att kontakter ska tas (Bilandzic et al 2013). Det tycks inte finnas mycket forskning om lokalers samband med lärande och den som finns förefaller ofta ha samband med bibliotek som lärandemiljöer. Ett undantag är att det nyligen publiceras flera artiklar om lokaler för prpfessionsöverskridande lärande i ett temanummer av tidskriften J Interprofessional Care.
Integrering av digitala resurser i en fysisk lärandemiljö sker redan, men hur kan det ske för att aktivt förstärka lärandemiljön? Hur kan den digitala miljön i samverkan med den fysiska miljön utvecklas strategiskt för ett gott lärandeklimat som är bättre än delarna separat? Vad betyder begreppet ”augmented learning” för hur lärandemiljön utvecklas? Kan vi inom högskolesektorn tex ta tillvara den utveckling som redan sker inom museer? (Horizon Report 2013 Museum Ed)

Upplägg
Workshopen inleds med att vi gemensamt reflekterar över de lokaler deltagarna själva har erfarenhet av med hjälp av en matris (Nordquist et al 2013). Deltagarna engageras därefter i en diskussion som tar sin utgångspunkt i frågor hämtade från Bennett,2006. Frågorna behandlar varför byggnader behövs; hur lokaler kan stimulera till mer lärande; om lärande är enskilt eller kollaborativt; kunskapsauktoritet; student-lärar interaktioner; berikande erfarenheter. Workshopen avslutas med en gemensam uppsamling.

88: Att utveckla kommunikation som professionellt verktyg - ett sätt att möjliggöra likvärdighet.

Sten Erici & Christina Dravins

Förmågan att professionellt bemöta klienter är ett färdighetsmål inom många utbildningar, t.ex. inom psykologi, medicin, socialt arbete, etc. (Petracchi, 1999). Det är en utmanande uppgift att erbjuda alla studenter jämbördiga möjligheter att utveckla denna förmåga. Ett sätt att etablera färdigheten är genom praktik i autentiska situationer. Förfarandet kan vara problematiskt, dels är det svårt att erbjuda likvärdighet, dels kan det vara oetiskt låta studenter möta personer som inte kan ta självständiga beslut vilket gäller vissa typer av praktisk verksamhet (Ziv et al, 2003). Ett sätt att öka likvärdigheten (Erby, 2010) och bemöta det oetiska är att använda sig av så kallade simulerade klienter, dvs. personer som gestaltar en viss typ av beteende.

Under logopedutbildningens femte termin möter studenterna för första gången vuxna som har nedsatt kommunikativ förmåga. I många fall rör det sig om personer med omfattande språkliga begränsningar, bl.a. afasi.
Ett moment infördes med syfte att utveckla bemötandefärdigheten. Skådespelare rekryterades med uppgiften att gestalta olika kommunikativa mönster och uppvisa dessa vid upprepade tillfälle, så kallade ”standardiserade patienter” (SP) (Barrows 1993).

Undervisningsmomentet inleddes med genomgång av symptom vid förvärvad språkstörning, liksom metoder att bedöma kommunikativa funktionsnedsättningar. Därefter fick studenterna möta SP med sex symptombilder, konstruerade efter typiska symptombilder.
Mötet med SP var upplagt så att studenterna delades in i tre grupper med fem i varje. Varje grupp mötte samtliga sex patienter. Studentgruppen tog emot SP i ett enskilt rum, de övriga studenterna befann sig i ett angränsande rum varifrån de observerade genom envägsfönster.
Under mötet med SP turades gruppmedlemmarna om att vara samtalsledare. Studenterna kunde under sessionen säga ”- Frys” varvid SP sänkte huvudet och blev inaktiv. Studenterna kunde konferera med varandra om vad man skulle göra eller byta samtalsledare. När gruppen var redo att fortsätta sa man ”- Avfrys” och SP återupptog aktiviteten. Mötet varade 20 min, varefter studenterna diskuterade bemötandeaspekten med skådespelaren under tio minuter.

Vid utvärderingen visar resultatet att 72 % var nöjda eller mycket nöjda med momentet. I rankingen av momentet i jämförelse med andra läraktiviteter rankades SP som den tredje viktigaste läraktiviteten bland sju, efter praktik och föreläsningar. Vid analysen av fria kommentarer visar det att man i stort var nöjd med gestaltningen, upplägget av läraktiviteten m.m. Man uppskattade mycket möjligheten att frysa övningen. Studenterna önskade mer handledning av tutor vid mötet med SP.
Momentet kommer behållas och utvecklas vad gäller sekvensen för kursaktiviteterna, tydlighet avseende bemötandeaspekten i övningen, liksom återkoppling från lärare med fackkunskaper.

89: Pedagogisk digital kompetens - vad behöver göras inom högre utbildning

Lasse Bourelius

Bakgrund: Vid flertalet lärosäten finns organisatoriska enheter som antingen jobbar med att utveckla och stödja pedagogisk kompetens och/eller digital kompetens. I den praktiska verkligheten finns goda exempel på hur dessa kan samverka. Den digitala kompetensen bland våra lärare (och studenter) har ökat, men parallellt har klyftorna vidgats mellan de som kan mest och de som inte hunnit så långt.

Att tillämpa sin pedagogiska och digitala kompetens kräver också nya arbetssätt där en förskjutning bör ske från genomförande till mer tid för planering och förberedelse. Exempel på detta kan vara att skapa OER, flipped classroom osv.

För att lärarna ska kunna uppnå pedagogisk digital kompetens, krävs att utifrån pedagogiskt perspektiv kunna använda olika verktyg och öppna lärresurser. Dessutom behövs ett kollaborativt stöd i kollegiet och möjligheten att få stöd och hjälp av olika resurspersoner (learninglab, learning center, bibliotek osv). Lärare som lägger ner tid och kraft på att utveckla sin pedagogiska digitala kompetens behöver också få se resultatet av detta i sin pedagogiska karriärstege.

Syftet med workshopen är att på ett interaktivt sätt belysa frågan, hitta goda exempel och formulera viktiga frågeställningar. ITHU (Nätverket för IT inom högre utbildning) anser att denna fråga är essentiell för att Sverige som nation ska kunna delta aktivt i den utveckling som sker internationellt. På lärosätesnivå behöver frågan belysas tydligare än i dag och strategier skapas om hur det gemensamma arbetet med pedagogik och digital kompetens kan förenas.

Målgrupp: Deltagare från högre utbildning med intresse av att förstärka hur den pedagogiska digitala kompetensen kan utvecklas.

Förankring i forskning/praxis. En undersökning har genomförts av PIL-enheten vid Göteborgs Universitet på uppdrag av den högskolepedagogiska arbetsgruppen inom ITHU med syfte att ta reda på om IKT finns framskrivet i kursplaner eller beskrivningar som ett innehåll och/eller mål i de högskolepedagogiska kurserna och/eller om detta erbjuds i valbara kurser.

Upplägg i workshop: ITHU är ansvarig för workshoppen. Kort inledning för att belysa problemet. Alla deltagare har uppmanats att ha med bärbar dator och/eller surfplatta. Workshopen har karaktär av speed dating där arbetsgruppsdeltagarna roterar. Utifrån några frågeställningar via webben interagerar deltagarna i rummet med varandra. Deltagarna delger varandra sina tankar och skapar inspiration genom kommentarer och länkar.

Resultat av workshop: Dokumentation görs tillgänglig via nätet och skickas ut till alla aktiva deltagare (som angett sin mailadress). Ett underlag för att fördjupa diskussionen skapas. ITHU arrangerar ett webbinar vid senare tillfälle.

90: Examensarbetet som brygga mellan utbildning och praktikerfält

Elinor Adenling, Monica Liljeström & Monica Moritz

Examensarbeten är något som studenter lägger ner mycket tid på och engagemang i. I många fall läses dock uppsatser av endast få personer och resultatet av dessa ofta ganska omfattande forsknings- och utvecklingsarbeten blir inte känt för en vidare krets eller tillämpade inom aktuellt praktikerfält. På specialpedagogprogrammet vid Umeå universitet har det under höstterminen 2013 genomförts ett pilotprojekt, där syftet varit att lyfta fram resultatet från examensarbetena för en bredare publik samt att ge studenter möjlighet att träna muntlig presentation. Vid sidan av det traditionella oppositionsförfarandet fick studenterna presentera sina resultat i ett konferensliknande upplägg där representanter från fältet bjöds in. Studenternas presentationer spelades dessutom in och publicerades, efter inhämtat samtycke från varje student, också digitalt på en blogg som ska finnas tillgänglig under två år framåt. I bloggen finns möjlighet att via mail, till varje enskild student, ge kommentarer och feedback på presentationen. Tanken är att bloggen ska finnas tillgänglig och vara möjlig för studenterna att hänvisa potentiella arbetsgivare och andra intresserade till. Bloggen kan också användas av institutionen för att internt och genom olika forsknings- och samverkansnätverk sprida information om aktuella examensarbeten. Inom projektet har det funnits en ambition att hitta tekniska lösningar som ska vara lätta att hantera för olika lärare liksom för studenter, då målsättningen är att göra projektet till ett reguljärt inslag utan behov av extra tid och resurser. Utvärderingar, i både muntlig och skriftlig form, har visat att studenterna upplevt projektet som mycket positivt. I stort har projektet fungerat planenligt men vissa lärdomar har också dragits som kommer att resultera i smärre justeringar. Slutsatsen är att muntliga presentationer av examensarbeten som tillgängliggörs dels digitalt och dels i konferensform är ett koncept med många fördelar som också med vissa modifieringar skulle gå att tillämpa inom flera olika utbildningar. Projektets tillgångssätt innebär en samverkansform som är förhållandevis resurssnål och enkel att få tillstånd, samtidigt som det finns uppenbara fördelar för såväl studenter som för institutioner och praktikerfält.

91: Projektledning som miljö för ökade generiska färdigheter

Sara Mejtoft & Stefan Berglund

En klar majoritet av de tekniska utbildningar som ges vid Umeå universitet innehåller kurser med projektinslag och en kurs i projektledning. Tanken med dessa kurser är att ge studenter de generiska färdigheter som efterfrågas av näringslivet och som också återfinns som mål i examensförordningen (Högskoleförordningen, 1993).

Vid en av dessa tekniska utbildningar, Högskoleprogrammet till medieproducent, utbildas blivande produktionsledare. Goda kunskaper och färdigheter inom projektledning är en förutsättning för att dessa studenter ska fungera väl i sin blivande yrkesroll. För att erhålla en röd tråd och möjliggöra progression genom programmet läser studenterna tidigt en projektledningskurs. Där erhåller studenterna kunskap och färdighet som är tänkt att användas i efterföljande projektbaserade kurser. Trots detta har målsättningen med progression och röd tråd varit svår att uppfylla. Lärare i efterföljande kurser har ofta saknat kompetens i projektledning, vilket i sin tur medför att studenter missat möjligheten att omsätta sina generiska färdigheter i utbildningens kontext.

Tekniska högskolan vid Umeå universitet initierade hösten 2010 ett kompetenshöjande fortbildningsprojekt inom projektledning (Byström & Berglund, 2013). I och med detta projekt erhöll några av programmets pedagogiska och ämneskompetenta lärare den kompetens de saknade för att på bästa sätt kunna vidareutveckla och ge projektbaserade kurser.

Tack vare det didaktiska valet att integrera projektledning som ett återkommande moment genom hela utbildningen har ett antal strategiskt valda kurser reviderats och nyutvecklats. Fortbildade lärare har därefter fått förtroendet att utveckla dessa kurser så att studenterna nu får tillämpa olika projektmodeller och metoder samt praktisera olika yrkesrelaterade projektroller. För att ytterligare utveckla vissa av programmets lärare har det i en kurs kopplats en projektledare från näringslivet, som bidragit till ett för branschen verklighetstroget projektupplägg.

De väl genomförda ändringarna har lett till en miljö för ökade generiska färdigheter för programmets studenter. Kursansvariga lärare har fått indikationer från studenter att de under kurserna vuxit som individer, att de erhållit en tydligare identitet och känner sig tryggare inför examensarbetet och yrkeslivet. Lärare har även konstaterat att studentgruppen tagit större ansvar för sin egen roll i inlärningen.

Referense

Högskoleförordningen (1993:100, Bilaga 2)
Byström S. och Berglund S. (2013) Kvalitetshöjning med avseende på projektledningsinnehållet i ingenjörs- och civilingenjörsutbildningar (Tillgänglig på Internet: http://www8.cs.umu.se/utvecklingskonferensen_2013/Session4_A.pdf)

92: KPU från Campus till Molnet

Lisbeth Lindström & Kattis Edström

Syftet med denna presentation är att delge erfarenheter från uppstart och genomförande av programmet Kompletterande Pedagogisk Utbildning (KPU). Programmet genomförs helt nätbaserat vid Luleå tekniska universitet och omfattar tre terminer. Efter genomgången utbildning erhåller de studerande en lärarexamen. Lärare, administratörers och studenters lärdomar och erfarenheter från de två första terminerna kommer att presenteras samt tankar och reflektioner om den fortsatta utvecklingen av programmet. Bidraget är teoretiskt förankrat i aktionsforskning (Rönnerman, 2004).

De lärdomar som har framkommit och de slutsatser som hittills kunnat påvisas är genom samtal och reflektioner med berörda samt studenters utvärdering av delar av programmet. Programmets omvandling från att ha varit en Campusutbildning till att bli ett nätprogram visar ett kollegialt lärande bland administratörer som arbetar med antagning, studievägledning, examen, tentamensadministration, betygsrapportering samt den verksamhetsförlagda utbildningen och dess organisering. Dessutom visar programmets omvandling på att ett kollegialt lärande har skett bland de lärare som deltagit i undervisningen avseende undervisningens innehåll och utförande.

Utvärderingen i form av en enkätundersökning till studenterna visar att de flesta är positiva till formen för utbildningen och till de erfarenheter de har fått genom att delta i programmet. Även i uppföljande djupintervjuer visar sig studenterna nöjda med utbildningen. Sedan skiljer sig upplevelsen av möjlighet till interaktion med andra studenter och lärare. Detta verkar korrelera med hur väl teknik, ljud och bild, fungerar för den enskilde studenten. I intervjuerna ges exempel på hur möjligheten att samarbeta och interagera är fullt möjlig trots avstånd. Den som har välfungerande teknisk utrustning framhåller just samarbetet via dataskärmen medan den som inte får tekniken att fungera ser inte samma möjligheter.

Litteratur:

Rönnerman, Karin (2004). Vad är aktionsforskning? I: Rönnerman, Karin (red.) Aktionsforskning i praktiken: Erfarenheter och reflektioner. Lund: Studentlitteratur. S. 13-30.

93: Kommunikation som professionellt verktyg - gestaltning kan möjliggöra likvärdighet.

Sten Erici

Hur låter vi studenter i professionsutbildningar få en likvärdig utbildning i samtal?
Hur kan möjligheter skapas för att ge studenter, på ett etiskt korrekt sätt, erfarenhet av samtal där samtalspartnern inte har möjlighet att ge sitt godkännande till att studenten medverkar?
Hur kan skådespelarens verktyg användas inom utbildningar i samtal?

Förmågan att professionellt bemöta klienter är ett färdighetsmål inom många utbildningar, t.ex. inom psykologi, medicin, socialt arbete, etc (Petracchi, 1999). Det är en utmanande uppgift att erbjuda alla studenter jämbördiga möjligheter att utveckla denna förmåga. Ett sätt att etablera färdigheten är genom praktik i autentiska situationer. Förfarandet kan vara problematiskt, dels är det svårt att erbjuda likvärdiga verkliga situationer, dels kan det vara oetiskt låta studenter möta personer som inte kan ta självständiga beslut (Ziv et al, 2003). Ett sätt att öka likvärdigheten (Erby, 2010) och bemöta de etiska utmaningarna är att använda sig av så kallade simulerade klienter, dvs. personer som gestaltar en viss typ av beteende. Detta sätt arbeta med simuleringar har använts länge fram för allt internationellt inom läkarutbildningar (Barrows 1993) både i utbildande och examinerande moment för att möta utmaningar med likvärdighet och etik. När personen som ska simuleras har ett onormalt beteende med avseende på kommunikation eller psykologiskt status är det en fördel att använda sig av professionella skådespelare, som har vanan av att kunna gå in och ut ur karaktärer, för att skapa kontinuerlig genuinitet i karaktären (Petracchi, 1999). Mindre komplexa karaktärer kan gestaltas av tränade personer som inte nödvändigtvis behöver vara professionella skådespelare.

I workshopen kommer deltagarna att arbeta med scenarier med en eller flera klienter som har svårigheter i kommunikationen. Deltagarna kommer att ges möjlighet att samtala med klienterna och ge förslag på hur lärandet kan stärkas. Deltagarna kommer att få möjlighet att påbörja utvecklingen av simulerade klienter utifrån egen verksamhet, kopplat till skådespelares teori och praktik (Spolin 1999).

Den tänkta målgruppen för workshopen är lärare/handledare i utbildningar där samtal är ett betydande inslag. Genom interaktiva övningar kommer deltagarna att ges möjlighet att pröva och reflektera över olika aspekter av simulering.

94: Aktiv studentmedverkan som tillgång och utmaning för universitet

Ulrike Schnaas

Vi vill presentera Uppsala universitets projekt ”Vidareutveckling av aktiv studentmedverkan vid Uppsala universitet”, som startades i januari 2014. Målet är att under två års tid inventera och vidareutveckla befintliga former av aktiv studentmedverkan, stödja nya initiativ samt att skapa hållbara strukturer för en ökad kontinuitet. Projektet har tillkommit på initiativ av studenter, lärare och pedagogiska utvecklare och har fått särskilda medel av universitetets rektor.

Aktiv studentmedverkan kan innefatta en mångfald av olika studentledda läraktiviteter, som sträcker sig från former som kompletterar den ordinarie undervisningen till mer djupgående och radikala, där studenter är medskapande inom planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. Aktiv studentmedverkan är därför inte bara ett sätt att främja studenters lärande, utan också ett verktyg för att öka studenternas möjligheter att själva ta ansvar för sina studier, bli delaktiga i sin egen utbildning och på så sätt öka deras motivation och engagemang.

Efter en inledande kort presentation av olika former för aktiv studentmedverkan, kommer presentationens huvudfokus att ligga på frågor och utmaningar i anknytning till aktiv studentmedverkan som ett stöd för lärandet inom den högre utbildningen: På vilka sätt kan aktiv studentmedverkan bidra till universitetets lärandemiljö i stort? Vad är starka respektive svaga sidor av olika former av studentmedverkan? Hur kan kontexten och kulturen inom t.ex. ett ämne eller inom universitetet i stort påverka möjligheterna för att utnyttja aktiv studentmedverkan som en resurs för lärande? På vilket sätt utmanar aktiv studentmedverkan universitetet som lärande organisation, t.ex. inarbetade föreställningar om lärar- och studentrollen, om ansvar och delaktighet samt om vem som ”äger” kunskapen?

Genom att belysa dessa frågor i vår presentation hoppas vi att få samtala med studenter, lärare och pedagogiska utvecklare och få ta del av deras tankar, idéer och frågor om aktiv studentmedverkan. Alla sorters reaktioner och funderingar är intressanta för oss, inte minst för att projektet fortfarande befinner sig i initialfasen!

Referense:

Stoddard, Isak, Rieser, Ingrid, Andersson, Sara, Friman, Eva, ”Igniting a Learning Revolution: Student-Run Higher Education for Sustainable Development.” In The Solutions Journal. Volume 3: Issue 5: pp. 34-39, October 16, 2012 ;

Hald, Matilda (ed.). Transcending Boundaries: How CEMUS is Changing How We Teach, Meet and Learn. CEMUS/CSD Uppsala, Uppsala University and the Swedish University for Agricultural Sciences, 2011.

Gärdebo, Johan, Wiggberg, Mattias (eds.). Students, the university’s unspent resource. Revolutionising higher education through active student participation. Uppsala University, 2012.

95: Dekonstruerad länkning - kritiska reflektioner kring "constructive alignment" inom pedagogisk utveckling

Johan Wickström

Svensk högre utbildning har ingen formell läroplan (se diskussion Lindberg-Sand 2004). Verksamheten regleras ytterst av Högskolelag (HL) och Högskoleförordning (HF). Inom pedagogisk utveckling används dock ett fåtal teoretiska koncept som struktur för hur pedagogiska processer förstås. Här avses främst begreppet konstruktiv länkning (Biggs 2011), Blooms kunskapstaxonomier (Bloom 1956; Krahtwohl – Bloom – Masia, red. 1965; Anderson – Krahtwohl – Bloom, red. 2001) och distinktionen mellan yt- och djuplärande (Marton – Dahlgren– Säljö 2005). Inom grundläggande högskolepedagogiska kurser och i handbokslitteraturen används dessa begrepp för att framställa vad högskolepedagogik är, vad den syftar till och vad som är relevanta perspektiv och kunskaper. Flera av dessa koncept har också varit verktyg för myndigheternas omdaning av den högre utbildningen genom Bolognaprocessen och som utgångspunkt det omdiskuterade kvalitetssystemet (www.uk-ambetet.se/utbildningskvalitet). De kan alltså beskrivas som centrala beståndsdelar i högskolans läroplanskod, om kod här förstås som de principer som centrala myndigheter och direktiv har fastslagit ska gälla för hur utbildningar bör förstås, organiseras och utvärderas (jfr Lundgren 1989).

Pedagogiska utvecklare här axlat rollen som förändringsagenter. De har använt begreppen som teoretiska utgångspunkter, modeller och verktyg för förändring. Mycket talar för begreppen starkt har påverkat hur universitetslärare idag ser på företeelser som undervisning, lärande och utbildning. Begreppen är också tämligen oifrågasatta inom det pedagogiska utvecklingsområdet. De kan beskrivas som dominerande koncept, rentav hegemoniska, eftersom alternativen är frånvarande och osynliggjorda.

Syftet med presentationen är att väcka diskussion bland pedagogiska utvecklare och universitetslärare om ett av begreppen, constructive alignment (konstruktiv länkning). Tanken är att stimulera till kritisk reflektion över riskerna med att endast använda ett fåtal teoretiska begrepp inom högskolepedagogiken och därmed betrakta pedagogiska aktiviteter ur ett begränsat antal perspektiv. En skenbar konsensus kring de grundläggande begreppen är hämmande, om vi nu inte endast vill harmonisera och standardisera högskolepedagogiken. Presentationen utgår från en närläsning av begreppet konstruktiv länkning där jag försöker blottlägga några av dess grundantaganden, problematiserar dess hegemoniska status samt försöker identifiera några intressen som kan tänkas ligga bakom dess genomslag. Jag antyder också alternativ, om man vill utgå från undervisningens och lärandets mer utforskande, situationsspecifika och prövande natur. Den teoretiska utgångspunkten är att begrepp är intellektuella verktyg som hjälper oss att se och göra saker (undervisning) och att ett vetenskapligt förhållningssätt till pedagogisk utveckling borde kännetecknas av att förgivettagna synsätt fortlöpande utsätts för kritisk prövning genom begreppsdekonstruktioner och synvändor. Vi bör diskutera alternativ till de synsätt som är förhärskande inom området. Presentationen kommer att inkludera frågor till publiken.

96: Pedagogical Quality E-learning Workshop

Elisabeth Saalman

E-Learning is here to stay, becoming a more natural and important part of teaching and learning. All world is going technology (EC Opening up Education, 2013; NMC Horizon Report 2014) and of course also technology in education has come to stay and need to be used to support the ways teachers teach and students learn. However, the progress in using e-learning is still slow in many universities. The development at our educational institutions, necessary to adapt to the new students´ needs, move slowly forward. How can the necessary transformation and adaptation of educational institutions be realized in a qualitative good way? How succeed to bring about educational change. The obstacles to development are about knowledge building but also about changing attitudes regarding e-learning.

Teachers´ work of today include facilitating of student learning through the pedagogical use of e-learning, new technology and virtual communication. Both teachers and students need to be motivated in order to adopt innovative and flexible course design and new ways of learning. The teachers need to be well qualified for supporting learning of good quality in virtual environments. Since learning is seen as a collective process, it is necessary to offer good opportunities and tasks for teamwork also in virtual learning environments. It is about creating conditions that facilitate the formation of "communities of practice" (Wenger, 1998). It is about the importance of mutuality, working together, shared interests, engagement as well as the way, frequency and quality of communication in a virtual learning environment.

This workshop aims to discuss crucial questions to development and capture the participants' knowledge and ideas to support further knowledge building and thoughts and experiences regarding e-learning. Examples of questions to be discussed in the workshop: Incentives and support to teachers using e-learning to develop and raise education quality; Sharing of experiences and sharing of good quality in e-learning; Technologies and software to create good teaching and e-learning; Visions of the future.

Suggested Scenario headings to discuss at workshop are:
1: Convincing a colleague to start to use e-learning in order to raise the quality of teaching and learning.
2: Meeting today´s students in their needs for quality learning/e-learning
3: Skills required being an efficient, competent today/future teacher?
4: Visions regarding quality development in future e-learning?
5: University management perspective on quality in teaching and learning/e-learning
Detailed planning of the workshop will be provided.

References:
European Commission, Opening up Education 2013, http://www.openeducationeuropa.eu
NMC Horizon Report 2014 Higher Education Edition, http://www.nmc.org/publications/2014-horizon-report-higher-ed
Wenger, E. (1998) Communities of practice – Learning, meaning and identity. Cambridge University Press.
(Several more references can be added)

97: Vad händer med resultaten av kursvärderingen?- uppföljning, analys och åtgärder

Christina Hansson & Ulrika Isaksson

Bakgrund
Sedan 2008 har BTH ett gemensamt digitalt system för kursvärdering. Sedan 2011 är processen i stort sett automatiserad vilket innebär att alla kurser värderas. Alla kursvärderingar har en gemensam del med standardfrågor vilket innebär att alla kurser kan jämföras på denna del på hela lärosätet. Utöver dessa standardfrågor värderas kursens mål. Kursansvarig ges även möjlighet att lägga till egna frågor. Oavsett fortsätter processen till studenten får resultatet av kursvärderingen. Vid avslutad och sammanställd kursvärdering ska kursansvarig lärare återkoppla resultatet till studenten med en sammanställning av hur resultatet tolkats och vad som eventuellt behöver förändras i kursen. Alla kursvärderingar är publikt sökbara på BTHs webbplats vilket ökar transparensen och är förhoppningsvis kvalitetsdrivande.
https://studentportal.bth.se/web/studentportal.nsf/web.xsp/sok_kursvardering

Studenternas svarsfrekvens är ca 45 %. Kursansvariga återkopplar endast på ca 36 % av alla kursvärderingar. Processen fungerar bra såhär långt, men vi önskar en ökad svarsfrekvens hos såväl studenter som kursansvariga.

Vi har ett väl fungerande analysverktyg där behöriga kan göra omfattande analyser och jämförelser av olika parametrar. Vi på BTH upplever att möjligheterna för analys inte används i kvalitetshöjande syfte i tillräckligt stor utsträckning. I samtal med institutioner har det också visat sig att resultaten från kursvärderingarna inte systematiskt följs upp. En process för systematisk uppföljning av kursvärderingar införs därför under våren 2014. Processen ska fokusera på en tydlig ansvarsstruktur för analys, återkoppling och åtgärder.

Vi vill diskutera:
• Hur andra lärosäten arbetar med uppföljning, analys och åtgärder av kursvärderingar i kvalitetshöjande syfte.
• Ansvarsfördelning, vem ansvarar för vad på ditt lärosäte?
• Vilken betydelse har kursansvarigas återkoppling på studenternas vilja att svara på kursvärderingar. Hur stimulerar och motiverar vi kursansvariga?

Syfte
Förbättra processen för systematisk uppföljning och åtgärder för förändringar på kurser utifrån resultat på kursvärderingar.

Målgrupp
Ansvariga för uppföljning och analys av kursvärderingar, t.ex. kursansvariga, prefekter, studierektor el motsvarande, kvalitetsansvariga, programansvariga

Interaktion/kommunikation
Kort inledning med bakgrund och presentation av diskussionsfrågor, diskussion i smågrupper. Alla grupper skriver anteckningar i ett gemensamt dokument i Google docs. Redovisning i storgrupp. Skriftlig dokumentation skickas ut till deltagarna i efterhand. Underlag finns i det gemensamma dokumentet.

98: Att vara en lärande organisation i praktiken - Pedagogisk utveckling på Anna Lindh-biblioteket

Sonja Fagerholm, Anna-Karin Larsson & Maria Perényi

Syftet med rundabordssamtalet är att diskutera pedagogisk utveckling inom de verksamheter på universitet och högskola som ska stödja lärare i förändringen från ett lärarcentrerat till ett studentcentrerat perspektiv på lärande. Vi vill också ta del av övriga deltagares erfarenhet inom pedagogisk utveckling i syfte att utveckla vårt arbete. Hur arbetar andra lärosäten samt dess stödverksamheter med pedagogisk utveckling och på vilket sätt kan vi samverka i det pedagogiska utvecklingsarbetet?

Bolognaprocessen har påverkat högskola och universitet på en rad olika sätt. En viktig förändring är perspektivskiftet från ett lärarcentrerat till ett studentcentrerat synsätt, vilket påverkat upplägget av det pedagogiska utvecklingsarbetet på universitet och högskolor. Elmgren och Henriksson lyfter fram behovet av pedagogisk förnyelse och utveckling av utbildning. Universitetsläraren har en viktig roll i det pedagogiska utvecklingsarbetet på ett lärosäte och möjligheten till högskolepedagogisk utbildning och kontinuerlig fortbildning är en viktig faktor (Elmgren & Henriksson 2010, s. 12). Men det finns också ett behov av pedagogisk utveckling inom de verksamheter som ska stödja förändringen från ett lärarcentrerat till ett studentcentrerat perspektiv på lärande. Anna Lindh-biblioteket har därför initierat ett pedagogiskt projekt som syftar till att vägleda personalen i sin pedagogiska roll och problematisera kring vad det innebär att som bibliotekspersonal vara pedagogisk. Metaforen ”lärande som deltagande” kan sägas vara en central utgångspunkt utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv men även utifrån att all bibliotekspersonal, inte endast undervisande bibliotekarier, involveras i arbetet (Larsson 2013, s. 115).

Det pedagogiska projektet har inletts med en pedagogisk utvecklingsdag under hösten 2013, för att diskutera frågor kring pedagogisk grundsyn och pedagogiskt förhållningssätt i mötet med biblioteksanvändarna. Under 2014 fortsätter arbetet med återkommande workshops där pedagogiska metoder, konkreta handledningssituationer och samspelet mellan källkunskap, bemötande och pedagogisk teori diskuteras.

Rundabordssamtalet riktar sig till personal som arbetar med pedagogiskt utvecklingsarbete inom en pedagogisk utvecklingsenhet, ett högskolebibliotek eller annan stödverksamhet vid ett lärosäte, samt till lärare och annan pedagogiskt intresserad personal. Rundabordssamtalet inleds med en kort presentation av varför Anna Lindh-biblioteket ser behov av pedagogisk utveckling i sin verksamhet. Därefter presenteras samtalets diskussionsfrågor som är tänkta att diskuteras i mindre grupper. Varje grupp redovisar sina tankar på en Magic Chart som placeras på väggen i lokalen. Därefter får rundabordssamtalets deltagare möjlighet att gå på ”vernissage” för att se och reflektera över vad övriga grupper kommit fram till i sina diskussioner.

Litteratur

Elmgren, Maja & Henriksson, Ann-Sofie (2010). Universitetspedagogik. Stockholm: Norstedts.

Larsson, Staffan (2013). Vuxendidaktik. Stockholm: Natur & Kultur.

99: Metoder och verktyg för utvärdering av kursinslag i informationskompetens

Lena Landgren, Tobias Pernler, Karin Pettersson, Karolina Hanberger, Bitte Holm, Maria Björklund & Anna Wiberg

Projektet Metoder och verktyg för utvärdering av kursinslag i informationskompetens (mars 2013- februari 2014) är ett samarbete mellan Göteborgs universitetsbibliotek, Lunds universitets bibliotek och Hulebäcksgymnasiets bibliotek i Mölnlycke. Syftet med projektet, som finansierats av Kungliga biblioteket, har varit att skapa en verktygslåda med förslag på metoder att använda vid utvärdering av kursinslag inom området informationskompetens vid universitets-/högskole- och gymnasiebibliotek.

Bakgrund
Undervisning inom området informationskompetens, d.v.s. förmågan att söka, värdera och hantera information, utgör en allt större del av bibliotekens verksamhet. Bolognaprocessen och Högskoleverkets nya kvalitetsutvärderingssystem med sitt fokus på studenternas examensarbete liksom Gymnasiereformen (GY11), som inneburit att informationskompetens har tillkommit i kunskapskraven för vissa ämnen, relevansgör bibliotekens kursinslag inom informationskompetensens område.

Mot bakgrund av en vilja att utveckla och förbättra undervisningsverksamheten och stödet till studenterna finns ett behov av att utvärdera den undervisning biblioteken inom den högre utbildningen och gymnasiet bidrar med. Det finns ett stort antal utvärderingsmetoder och -verktyg att tillgå, men det är vår uppfattning att det hitintills har saknats en svensk översikt om utvärdering av bibliotekens undervisning för informationskompetens. Inom ramen för projektet har vi velat undersöka möjligheter och begränsningar hos ett urval verktyg för att förhoppningsvis underlätta för den som vill utvärdera sin undervisning att välja lämpligt verktyg för just det specifika tillfället.

Metod
Utifrån en genomgång av internationell forskningslitteratur (med fokus inom det biblioteks- och informationsvetenskapliga fältet) som behandlar utvärdering, listade och grupperade vi utvärderingsmetoder (sammanlagt sju) och verktyg (sammanlagt 26). Metoderna fångar olika dimensioner av utvärdering, och verktygen kan användas för att tillämpa respektive metod. Verktygen sträcker sig från sådana som kan användas för att utvärdera ett enstaka undervisningstillfälle, som t.ex. CATs, till verktyg som kan användas för att utvärdera djupare lärande eller prestation, som t.ex. kommenterad källförteckning.

En viktig del av projektet har varit att arbeta praktiskt med utvärdering för att kunna komplettera beskrivningar av metoder och verktyg med egna erfarenheter. Av de 26 verktygen valde vi ut 10 såsom prioriterade att testa under höstterminen 2013. Testerna dokumenterades bl.a. för att se hur verktygen fungerade utifrån frågeställningar som syfte, förberedelsetid, tid för resultatanalys och användbarhet.

Resultat
Projektet lyfter fram och beskriver bredden av utvärderingsmetoder och -verktyg. Vi hoppas att resultatet av projektet – verktygslådan – kan hjälpa undervisande kollegor att göra ett aktivt val av utvärderingsverktyg beroende på vad det är man vill utvärdera.

100: Fra visjon til stagnasjon? – Om bruken av læringsassistenter for å kvalitetssikre høyere utdanning

Katja Hakel

I 2014 er det 10 år siden bruken av læringsassistenter ble innført ved NTNU. I 2005 fikk NTNU tildelt Kunnskapsdepartementets pris "for fremragende arbeid med utdanningskvalitet i norsk høyere utdanning" (NOKUT, 2014). Visjonen om læringsassistenter som en "kvalifisert faglig-pedagogisk ressurs" (Tjeldvoll, 2005) med en sterk involvering i "institut¬tenes faglige virksomhet" (ibid.) ser derimot ikke ut til å ha blitt en virkelighet: en undersøkelse gjennomført av Seksjon for Universitetspedagogikk (Uniped) ved NTNU viser at læringsassistenter i dag ikke brukes til mye mer enn veiledning og retting av øvinger.

Tjeldvoll (2006) fremhever at

"Developing the role as learning assistants into increased involvement in the total "cycle of learning", however, is a matter of trust. To what extent are the learning assistants capable of taking on these responsibilities, and what kind of support is needed – from whom? Another question also comes to mind; how much are the professors willing to let go of some of these responsibilities?" (Tjeldvoll, 2006, p. 91)

Følgende problemstilling foreslåes derfor til en rundbordssamtale: Hvordan kan læringsassistenter integreres i den pedagogiske kvalitetssikringen av universitetsutdanninger? Problemstillingen belyser et viktig område innenfor konferansetemaet "Kvalitet och utvärdering", spesielt med tanke på at utviklingen i retning innovative og fleksible undervisningsformer vil kreve en gjennomgang av dagens kvalitetssikringssystemer og en fornyelse av bruken av læringsassistenter. Dette kan derimot ikke skje før eksisterende systemer har blitt undersøkt og evaluert.

Aspekter som kan inngå i rundbordssamtalen vil være: Hvilke erfaringer har de ulike institusjonene gjort seg? Hvilke(t) arbeidsoppgaver/ansvar/myndighet har læringsassistentene? Styrker bruken av læringsassistenter den faglige virksomheten ved institusjonen? Hvordan sikres basiskompetansen som læringsassistentene har behov for i utøvelsen av sine arbeidsoppgaver og hvilke støttesystemer eksisterer?
En rundbordssamtale er den best egnete måten for å utveksle erfaringer mellom institusjoner i høyere utdanning. I en slik samtale vil faglige ansatte, universitetspedagoger og utdanningsledere på ulike beslutningsnivå møtes for å drøfte aspekter og rutiner ved bruken av studenter som faglige ressurser. Denne erfaringsutvekslingen kan bidra til en bevisstgjøring rundt den pedagogiske virksomheten ved institusjonene, samtidig som det vil tydeliggjøre behovet for en bedre integrasjon av læringsassistenter i kvalitetssikringssystemet.

Drøftinger og resultater fra samtalen vil kunne bidra til en antologi om utdanningskvalitet som skal publiseres i 2016. Antologien vil være en kritisk evaluering av artikler publisert for 10 år siden i Assuring University Learning Quality: Cross-Boundary Collaboration (Fan, Hoel, Tjeldvoll, & Engvik, 2006). Institusjoner som deltar i rundbordssamtalen vil kunne være aktuelle bidragsytere til denne antologien og dialogen rundt læringsassistentbruken og utdanningskvalitet vil dermed kunne opprettholdes i fremtiden.

Referanser:

Fan, Y., Hoel, T. L., Tjeldvoll, A., & Engvik, G. (Eds.). (2006). Assuring University Learning Quality: Cross-Boundary Collaboration. Trondheim: Tapir Academic Press.

NOKUT. (2014). Utdanningskvalitetsprisen. Retrieved February 22, 2014, from http://www.nokut.no/no/Universitet-og-hoyskole/Fremragende-utdanninger/Utdanningskvalitetsprisen/

Tjeldvoll, A. (2005). Søknad om utdanningskvalitetsprisen 2005. Seksjon for Universitetspedagogikk. NTNU.

Tjeldvoll, A. (2006). Learning Assistant Organization System: Training Graduate Students as Learning Assistants. In Y. Fan, T. L. Hoel, A. Tjeldvoll & G. Engvik (Eds.), Assuring University Learning Quality: Cross-Boundary Collaboration (pp. 80-95). Trondheim: Tapir Academic Press.

102: Ett paradigmskifte väntar!? Flipped classroom eller kärt barn har många namn.

Magnus Moberg

Svenska universitet och högskolorna står inför stora utmaningar. Studentunderlaget blir mindre, konkurrensen ökar nationellt som internationellt samt från MOOCs. Detta sker samtidigt som stora pensionsavgångar stundar, morgondagens student är mer heterogen och har andra pReferense med t.ex. ”what’s in it for me?”

Hur framtiden kommer te sig vet ingen men man kan vara säker på att förändring kommer ske. Frågan är dock vem som ska leda denna förändring. Lärande sker i mötet och kommunikationen mellan lärare och student. Vem av dessa aktörer ska forma morgondagens utbildning och därmed framtida samhällsmedborgare? Troligtvis kommer denna förändringsprocess ske i dialog men det är av stor vikt att det arbetet sker på ett medvetet vis och inte låter sig styras vind för våg.

Talk the talk, walk the walk eller Walk the talk
Du som är intresserad av att diskutera och problematisera hur framtidens undervisning är välkommen inte bara för att prata utan för att på sikt kunna göra konkret skillnad i din vardag och i möte med studenter och morgondagens samhällsmedborgare.

Magnus Moberg har bedrivit ett målmedvetet förändringsarbete för att öka lärandet, höja kvalitén, kvalitetsäkra examination och graden av relevans i grundkurser i Industriell ekonomi vid Linköpings Universitet. Framförallt har fokus varit på att studenterna ska tillägna sig ett vetenskapligt förhållningssätt, bli kunskapande och lära sig att lära sig. Som ett resultat på insatserna har kurvärderingsbetyget ökat markant samt resulterat i utmärkelser från dekanus och pedagogiska utmärkelser.

Den bärande idén är att aktivera. Den mesta forskning visar på att aktivitet ökar lärandet samt att en traditionell föreläsning med slides-per-second leder till mycket låg aktivitet. Inom högre utbildning är det av stor vikt att det finns vetenskaplig grund där fokus ofta hamnar på ämnet och lite på den pedagogiska processen. Ibland är förmedlingspedagogik rätt strategi men hur många gånger genomförs utbildningsinsatser på detta vis utan att ha en pedagogisk tanke med det? I hur många av fall saknar dessa genomföranden vetenskaplig grund?

Min idé kring aktivera handlar om att optimera resurser och värdskapande utifrån AFUE; Aktivera: Före, Under och Efter, lärarledda lärtillfällen. Insatserna går att kategorisera under bland annat ”flipped classroom”. Jag kommer berätta mer och hur detta konkret genomförts, vilka positiva såväl som negativa effekter det fått samt vilka reflektioner det väckt kring framtiden och det paradigmskifte som väntar. För mer info besök https://www.youtube.com/channel/UCfx-AV0fEzsAQtpmyWbpl_w

103: Användandet av bilder i högre undervisning

Lennart Pettersson, Åsa Wikberg Nilsson & Yvonne Eriksson

Idag används olika former av bilder i nästan all högre undervisning. Dessa bilder kan ha olika funktion i den aktuella lärandesituationen. Dessutom varierar användandet av bilder högst påtagligt beroende på vetenskaplig disciplin. I en del ämnen som exempelvis konst- och bildvetenskap är bilden det egentliga studiematerialet medan bildens funktion i andra ämnen kan variera från att vara ett verksamt pedagogiskt verktyg till att vara en illustration för att lätta upp en texttung powerpoint. Det ska i detta sammanhang nämnas att vi i detta sammanhang använder ett brett bildbegrepp där sådant som statistiska framställningar också är att betrakta som bilder.

En bakomliggande orsak till det alltmer vanliga användandet av bilder i lärandesituationer är den explosion av bilder det digitala samhället har inneburit. Det är idag mycket lättare att både få tag på bilder och att bearbeta dessa eller att för den sakens skull framställa bilder. Det som i ett analogt samhälle hade tagit lång tid att göra går nu relativt snabbt att åstadkomma. Det vi däremot kan fråga oss är om bildkunnigheten utvecklats i samma omfattning. Mycket tyder på att det inte är på det sättet. Ett vanligt antagande är att bilden är något som, till skillnad från det skrivna språket, kan förstås av alla. Inget kunde vara mer felaktigt då bilden omges av en rad kulturella och kontextuella konventioner. Bilden blir genom detta arbiträr och då man i en lärandesituation som lärare avser en sak med en bild är det långt ifrån säkert att de deltagande i samma situation uppfattar bilden på samma sätt. Detta gör att den lätthet vi arbetar med bilder också utgör en fara, går det tänkta budskapet fram.

För närvarande diskuterar vi ett möjligt kommande forskningsprojekt inom det vida området bild och lärande. Ett av inslagen i detta projekt kommer att vara en undersökning av hur bilder används i högre undervisning: Vilka praktiker finns, hur skiljer de sig åt mellan akademiska discipliner, hur är bildkunskapen inom samma discipliner? Resultaten från denna empiriska undersökning kommer att ligga till grund för olika analyser. En sidoeffekt av detta projekt kommer att vara en handledning för bildanvändande i form av en lärarguide.

Vi vänder oss nu till NU 2014 för att i form av ett rundabordssamtal kunna diskutera dessa frågor då projektet är i dess linda.

« Tillbaka till innehållsförteckningen

104: Ett pilotförsök med time-based blended learning i basårskontext

Birgit Stöckel, Marta-Lena Antti & Anders Norberg

För LTU är det tekniska basåret av väsentlig betydelse för rekrytering till ingenjörsutbildningar. För att förstärka tillgängligheten startade utvecklingsarbete med en distansvariant av tekniskt basår, som man dock ville konceptutveckla först för att få en välkonstruerad modern utbildning med god genomströmning. Under våren 2013 gjordes ett pilotförsök med 10 studenter som frivilligt anmält sig till ett försök under några veckor med ett nytt koncept. Detta blev en ”time-based blended learning”, som fokuserar på växlingen mellan det synkrona och det asynkrona i lärprocessen och därför kan fungera utan fysiska samlingar. Försöket inriktades på flödet i själva lärprocessen och att hålla studenterna i ett jämnt arbete över veckan och i kontinuerlig kommunikation med varandra. Arbetet skedde mest asynkront, men ett antal synkrona funktioner infogades för en medveten växling synkront och asynkront. T ex fanns dagsplanering av studenternas förväntade arbete, vecko-quizzar, självrapporterade statusrapporter innehållande både framsteg och problem och gemensamma Adobe-Connect-möten med lärare varje fredag för att klara upp vad som varit svårt under veckan. Utöver dikotomin synkront och asynkront prövades också anpassade principer och verktyg som hämtats från så kallade agile frameworks, moderna projektmodeller för företag i mjukvaru- och systemutveckling. Där har t ex arbetsanhopning i slutet av en process varit ett mycket stort problem. Problem i helt asynkrona distanskurser uppvisar vissa likheter med kända problem i projektarbete i denna sektor. Agila metoder adresserar detta genom särskilda verktyg som anpassades och användes. Vidare brukades väl valda Open Educational Resources i en stor omfattning, vilket också gav intressanta erfarenheter.
En doktorand i pedagogiskt arbete, med Design-Based Research, DBR, som metod och en lär- och web-designer samarbetade i utformningen med examinatorn i kursen. Campusmiljön och de vanliga föreläsningarna var öppna och tillgängliga hela tiden för studenterna, men användes i liten utsträckning av teststudenterna. Designen diskuterades och justerades under försöket, och efter arbetet skedde intervjuer med studenterna som uppföljning. En av de mera intressanta frågorna vi ville ha feedback på var hur styrd, avseende tid, en flexibel utbildning kunde vara och hur många tider, synkrona aktiviteter och deadlines man kunde lägga in som stöd utan att det istället upplevdes som förmyndarskap och kontroll. Designen, erfarenheterna och resultaten av intervjuerna redovisas och diskuteras.

« Tillbaka till innehållsförteckningen

105: Länkning Uppsala – Balkan; universitetspedagogiskt utvecklingsarbete i tre länder på Balkan

Geir Gunnlaugsson, Svante Axelsson & Jöran Rehn

Presentationen beskriver upplägg, genomförande och resultat från ett europeiskt samarbetsuppdrag om att utveckla akademiska färdigheter i fyra universitet i tre länder på Balkan. Uppdraget går under namnet TRAIN – Training and Research for Academic Newcomers och leds av Universitetet i Gent samt the King Baudouin Foundation. Pedagogiska utvecklare från Uppsala universitet fick i uppdrag att anordna universitetspedagogiska undervisningsmoduler, medan deltagare från andra europeiska universitet bidrog med ytterligare specialkunskaper. Det breda syftet med projektet är att stödja universiteten i Belgrad och Novi Sad (Serbien), Sarajevo (Bosnien-Hercegovina) samt Podgorica (Montenegro) i sitt arbete med att kompetensutveckla unga akademiker och skapa en gynnsam utvecklingsgrund för den nya generationen universitetslärare och forskare, då dessa anser sig ha ”förlorat” en generation av sina akademiker.

Uppsalas bidrag har varit att utveckla och genomföra ett universitetspedagogiskt utbildningsprogram för att kompetensutveckla nyanställda lärare samt rekrytera och påbörja träning av framtida pedagogiska utvecklare vid sina, respektive universitet.

Den pedagogiska utmaningen har varit att sammanställa och genomföra en intensivkurs i universitetspedagogik för unga, relativt oerfarna lärare med mål och läraktiviteter som är relevanta och värdefulla för deltagarna. Parallellt med detta skall kursen motivera deltagarna att fortsätta utveckla sina kompetenser som lärare på sina institutioner samt stimuleras att själva bli aktiva som pedagogiska utvecklare. Är universitetspedagogiska utbildning som bedrivs vid svenska universitet överförbar och relevant för den akademiska miljön vid dessa universitet på Balkan? Vilka ämnesområden bör prioriteras, och vilka nyckelbegrepp är nödvändiga för att lyckas med att stimulera ett universitetspedagogiskt intresse? Utbildningsprogrammet bygger på undervisningslänkning, ”constructive alignment” (Biggs et al., 2011) och det utvecklingsarbete som ägt rum i samband med Bolognaprocesen, aktiv studentaktivering (ESU, 2010) samt en del moment för Uppsala universitets universitetspedagogiska grundkurs för de egna lärarna. Detta gick helt i linje med de önskemål som kollegorna vid Balkan-universiteten framförde vid möten och studiebesök.

Under konferensen presenteras utbildningsprogrammets moduler, de val som gjorts i samband med överföringen från en Uppsalamiljö till en Balkanmiljö, genomförande och uppföljning. Modulerna har fått stor uppskattning av deltagarna i kursvärderingar, där de både bekräftar behovet för universitetspedagogisk utbildning samtidigt som de påpekar vissa problemområden.

Biggs, J. B., Tang, C. S.-K. 2011. Teaching for quality learning at university. : what the student does, Maidenhead, McGraw-Hill/Society for Research into Higher Education/Open University Press.
ESU, European Student Union. 2010. Student-Centred Learning - Toolkit for students, staff and higher education institutions, Brussels, Directorat-General Education and Culture, EU.

106: Making learning possible - Nätbaserad utbildning för funktionsnedsatta studenter

Anna Munters & Daniel Olsson

Högskolan Dalarna har gjort ett strategiskt/medvetet val genom att betona den pedagogiska utvecklingen för nästa generations lärande (NGL) och har under flera år utvecklat nätbaserade kurser. Detta innebär även att ibland måste anpassa våra system för t.ex. hörselskadade studenter.
Högskolan har en lång tradition av teckentolka föreläsningar i sal. Vi har även under en längre tid teckentolkat inspelade föreläsningar. Efter att ha provat olika sätt att spela in dessa har vi nu landat i ett system där originalföreläsningen är till vänster och tar upp c:a 80% av skärmen. Teckentolken syns i de resterande 20% till höger.
Eftersom vi använder samma system för teckentolkningen som våra lärare har i studion blir det ”strömlinjeformat” då vi bara behöver hantera ett system och får den automatisering som är inbyggd.
När det gäller seminarier använder vi oss av Adobe Connect. Lärarna, teckentolken och studenterna (även de hörselskadade) är i ett rum där läraren visar sina dokument, samtalar med studenterna o.s.v.. Teckentolken och den hörselskadade studenten har ett extra rum i Connect där tolken syns. När studenten ska prata så tecknar studenten och det taltolkas av tolken i Connect-rummet med läraren.
För detta har teckentolkarna ett separat rum/studio med två skärmar för att kunna se och höra båda Connect-rummen. Vi rekommenderar studenten att också ha två skärmar.
Teoretiskt borde detta även kunna användas för en hörselskadad lärare men det har inte gjorts några försök hos oss.
Vi vill visa med ljud och bild för intresserade åhörare hur vi har byggt detta arbete och hur hinder kan överbryggas.

References

•Ramsden, Paul (2003). Learning to teach in higher education. 2. ed. London: RoutledgeFalmer
•Säljö, Roger (2000). Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv. [Learning in practice - A sociocultural perspective]. Stockholm: Prisma

107: KVOOC istället för MOOC för att höja den Pedagogiska Digitala Kompetensen (PDK)

Per Andersson, Maria Byholm & Johanna Olsson

Idag ställs allt högre krav på att personal inom högre utbildning ska kunna använda IKT-verktyg för att främja studenternas lärande. Men vilken kompetens krävs för att lärare ska kunna använda dessa verktyg på bästa sätt och hur kan lärarnas kompetens höjas och dokumenteras?

Detta var några frågor som skulle besvaras i ett projekt benämnt PDK – Pedagogisk Digital Kompentens. Projektet var ett samarbete mellan sju lärosäten i Kvarken, (Umeå och Vasa), som avslutades i februari 2014. Ett delmål för projektet var att utveckla utbildningsinsatser för att höja PDK hos undervisande personal vid de deltagande lärosätena.

Metoden för att besvara ovanstående frågor blev en KVOOC, Kvarken Open Online Course, som var en typ av MOOC, dvs. en öppen kurs riktad till lärare på de sju lärosätena i Kvarkenområdet. KVOOC:en pågick mellan 131201-140224 och omfattade 2 veckors arbete.

Syftet med KVOOC:en var att kursdeltagaren, med utgångspunkt i den egna verksamheten, skulle dokumentera och utveckla förmågan att bedriva undervisning med stöd av IKT. Kursen gav både praktisk erfarenhet av PDK samt teoretisk grund att stå på. Upplägget bestod av kursplattform samt 4 webbinarier.

Kursen lades i Moodle och hade 5 teman:
- Introduktion PDK
- Pedagogisk Digital egenreflektion
- Tillämpning PDK
- Utveckling PDK
- Dokumentation PDK

Temana följde till stora delar strukturen i riktlinjerna hos deltagande lärosäten för vad pedagogiska portföljer bör innehålla.

Till varje tema fanns en uppgift och för att bli godkända var deltagarna tvungna lösa fyra av dessa fem uppgifter. Alla uppgifter redovisades i en blogg som var helt öppen för alla deltagare. En del i uppgifterna bestod också i att deltagarna skulle ge feedback på varandras uppgifter.

Som komplement till KVOOC:en genomfördes 4 webbinarier med innehåll kopplat till kursens teman. Webbinarierna var helt öppna och deltagarna befann sig antingen på plats i Umeå, Vasa eller på annan ort via Adobe Connect. De presentationer som gjordes under webbinarierna användes sedan som resurser i KVOOC:en.

Resultat av KVOOC:en var att 29 deltagare registrerade sig på kursen i Moodle och ett tiotal blev godkända på kursen. På de 4 webbinarierna deltog totalt ca 100 personer. I bloggen som användes för redovisning av uppgifterna genomfördes 1153 aktiviteter; egna gjorda inlägg (151) och läsning av andras inlägg (976). Kursen är vid tidpunkten för detta bidrags inskickade inte utvärderad och ett utförligare resultat kommer.

Referense

Pedagogisk Digital Kompetens. 2014. http://www.epedagogik.eu (Hämtad 2014-02-26).

108: Kartläggning av studentupplevelser som verktyg för professionell reflektion

Jonas Forsman & Staffan Andersson

Studenters upplevelser av högre utbildning beror på en mängd faktorer, som exempelvis arbetsbörda och lärarnas insatser. Ur ett systemperspektiv kan dessa aspekter ses som sammanlänkande (Birnbaum, 1988). Utifrån detta synsätt kan effekter av åtgärder som syftar till att förbättra studenters upplevelser inom ett visst område få många olika, ibland svårförutsägbara, effekter i systemet. Ökad kunskap om hur aspekter av studenters lärandeupplevelser är sammanlänkande gör det möjligt att ”lyfta blicken” och lättare identifiera åtgärder för att förbättra undervisningsverksamheten (Sterman, 1994).

Vi presenterar ett exempel för hur detta kan göras med utgångpunkt från en undersökning studenters upplevelser av första studieåret (Andersson, Forsman och Elmgren, 2012). Undersökningen använde Course Experience Questionnaire (Wilson, Lizzio & Ramsden, 1997) i en version som översatts vid Lunds Tekniska Högskola (Borell, 2008) och använts som kursutvärderingsinstrument. I enkäten tar studenter ställning till olika påståenden på en femgradig Likertskala, vilka förväntas mäta fem komponenter – Krav och Förväntningar, Arbetsbörda, Lärarinsats, Examination, och Färdighetsträning – samt studenters nöjdhet.

Svaren analyserades med multilayer minimum spanning tree analysis (Grönlund, et al., 2009) och en nätverkskarta av systemet skapades. Fem kluster av frågor identifieras i nätverkskartan, vilka överenstämmer med de komponenter som verkyget mäter, vilket stärker validiteten för både verktyget och analysmetoden.

Eftersom nätverkskartan visar hur studenters uppevelser, som mäts av CEQ, relaterar till varandra i ett system, kan den fungera som ett kraftfullt verktyg vid pedagogiska diskussioner kring förbättringsmöjligheter av studenters utbildningsupplevelser. Kartan kan stödja tänkandet kring möjliga effekter inom systemet (Sterman, 1994). I presentationen diskuteras metoden, några exempel på användning, samt hur detta relaterar till Schöns (1983) tankar kring professionell reflektion.

Referense

Andersson, S., Forsman, J. och Elmgren, M. (2012). Studenters upplevelser av första året i Universitetspedagogisk utveckling och kvalitet – i praktiken! PU rapport 13 Uppsala: Uppsala universitet.

Borell, J. (2008) Course Experience Questionnaire och högskolepedagogik, Lund: LTH.

Birnbaum, R. (1988). How colleges work The cybernetics of academic organization and leadership. San Fransisco: Jossey-Bass.

Grönlund A., Bhalerao R. P., & Karlsson, J. (2009). Modular gene expression in poplar: a multilayer network approach. New Phytolologist, 181(2), 315–322.

Schön, D. A., (1983). The reflective practitioner How professionals think in action. USA: Basic Books.

Sterman, J. D. (1994). Learning in and about complex systems. System Dynamics Review, 3(2-3), 291 – 330.

Wilson, K.L., Lizzio, A. & Ramsden, P. (1997). The development, validation and application of the Course Experience Questionnaire", Studies in Higher Education, 22:1, 33-53

109: Nätbaserat för fler: Om pedagogiskt visionsarbete vid Göteborgs universitet

Henric Bagerius & Karl Maack

I september 2012 antogs ett nytt visionsdokument för Göteborgs universitet, Vision 2020. Det lägger fast den långsiktiga inriktning för hur universitetet ska utvecklas under perioden 2013–2020 för att bli ett lärosäte som med kvalitetsdriven forskning, utbildning och samverkan i en inspirerande miljö och med uttalat samhällsansvar och globalt engagemang bidrar till en bättre framtid. I arbetet med att ta fram visionen deltog mer än tusen personer, och visionsdokumentet innehåller ett stort antal mål och strategier. Vi vill fokusera på ett av dessa.
För att i framtiden kunna erbjuda sina studenter ett brett utbildningsutbud ska universitetet ”öka utbudet av nätbaserade fristående kurser”, och med det målet som utgångspunkt undersöker vi det pedagogiska visionsarbetet vid Göteborgs universitet.

Under läsåret 2013/2014 genomför vi på uppdrag av Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL) en kartläggning av hur man vid universitetets trettioåtta institutioner arbetar med det gemensamma målet att öka utbudet av nätbaserade fristående kurser. En genomgång av fakulteternas och institutionernas handlingsplaner för åren 2014–2016 visar att långt ifrån alla organisationsenheter betraktar det som ett prioriterat mål, och bland institutioner som knyter an till målet i sina handlingsplaner ser arbetet mycket olika ut. Vissa har sjösatt utvecklingsprojekt som ska resultera i nya kurser på nätet. Andra vill främst utveckla pedagogiken för distansutbildning och förbättra de kurser som redan finns.

För att få en mer nyanserad bild av det nätpedagogiska utvecklingsarbetet vid Göteborgs universitet har vi för avsikt att under våren 2014 intervjua fakulteternas vicedekaner för grundutbildning samt utbildningsansvariga vid de institutioner som i sina handlingsplaner ger uttryck för en ambition att vidareutveckla sin nätbaserade utbildning. Resultaten av intervjuerna kommer att presenteras vid konferensen. De kan tydliggöra vilka strategier som institutionerna använder sig av för att nå det universitetsgemensamma målet om fler nätbaserade fristående kurser. På ett mer generellt plan kan resultaten även belysa det pedagogiska visionsarbetet vid Göteborgs universitet och hur man på institutionerna arbetar med att förverkliga universitetets målsättning om en ”utbildning som förnyar” (Vision 2020).

110: Från lärare till pedagogisk utvecklare på ett år?

Khalid El Gaidi

Bakgrund
Hösten 2013 bestämde sig ledningen på KTH att skapa tio heltidstjänster på ett år för pedagogiska utvecklare som vanliga lärare från fakulteten kan söka. Tanken är att involvera lärarna, med kunskap och legitimitet inom fältet att själva stödja sina kollegor att utveckla undervisning och lärande inom den egna skolan.
Det visade sig snart vara svårt att få tio aktiva forskare och lärare inom olika tekniska ämnen att släppa allt de har för händerna och på kort tid kasta sig över det pedagogiska projektet. Kompromissen blev att tjänsterna gjordes om till halvtidstjänster för att öka möjligheten för de intresserade som inte hade möjlighet att ägna heltid åt pedagogisk utveckling.
Då tjänsterna delades skapades möjligheten för ytterliga tio personer att söka halvtidstjänster. Med några lokala satsningar från vissa av KTHs skolor har antalet pedagogiska utvecklare i projektet blivit 24. Tanken är att pedagogiska utvecklare ska arbeta enskilt eller i grupp med väldefinierade projekt.
Två yrkespedagogiska utvecklare leder det övergripande projektet med pedagogiska utvecklare. Ett preliminärt schema med en heldagsträff per månad har lagts fram. Förmiddagarna på varje träff är tänkta att ägnas åt teoretiska diskussioner och analyser och eftermiddagarna åt praktiskt arbete med utvecklarnas egna projekt. Förutom de två första träffarna är innehållet i de övriga sammankomsterna obestämt och tänkt att vaskas fram ur de behov som de pedagogiska utvecklarna själva uttrycker.
Stor vikt läggs vid att arbetet ska ske kollaborativt; dels i den stora gruppen med 24 personer dels i små temagrupper om 3-7 personer i varje. Detta arbetssätt kan med fördel sedan replikeras i utvecklarnas egna projekt. Det kollaborativa arbetet är ett medvetet val i projektet för att underlätta en samsyn kring pedagogiskt arbete och utvecklandet av ett gemensamt språk i gruppen och i förlängningen i allt som har att göra med undervisning och lärande på KTH. För de två yrkespedagogiska utvecklarna är projektet en stor utmaning. Vi känner inte till något annat projekt som har haft samma upplägg.
KTHs ledning formulerar målet med projektet på följande sätt: ”Huvuduppdraget för de pedagogiska utvecklarna blir att stimulera och underlätta för skolans lärare, lärarlag och program att bedriva och implementera pedagogiskt utvecklingsarbete. ECE-skolan (dvs. yrkespedagogiska utvecklare) får i uppdrag att utveckla konceptet med pedagogiska utvecklare”.
I vårt försök att tydliggöra och strukturera uppdraget har vi kommit fram till följande mål för utvecklarnas egna projekt:
• Att genomströmningen på sikt (år 2?) höjs med bibehållen eller bättre kvalitet på lärande.
• Att projekten höjer den pedagogiska medvetenheten och praktiken på KTH
• Att projekten är dokumenterade i peer-reviewade artiklar för konferenser och tidskrifter
• Att projekten/artiklarna bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet/teoribaserade
• Att artiklarna bidrar till skapandet av en kultur av Scholarship of Teaching and Learning
• Att våra artiklar är citerade

Frågeställningar att diskutera:
- Är målen med projektet rimligt realistiskt och genomförbart?
- Kan man förvänta sig av ämneslärare att de på så kort tid som 1 år ska kunna producera, designa pedagogiska utvecklingsprojekt, genomföra och dokumentera dem vetenskapligt?

- Vilka kunskaper och färdigheter måste man utveckla för att kunna bedriva pedagogisk utveckling?
- Hur kan projektet bättre kunna läggas upp och genomföras för att maximera vinsterna för alla involverade?
- Är det något annat vi borde tänka på?

111: Det uppkopplade samhället och högre utbildning

Lars Bäckström, Glenn Berggård, Oskar Gedda, Anders Anders Persson, Maria Prellwitz, Hans Weber & Åsa Wikberg Nilsson

Luleå tekniska universitet (LTU) genomförde 2013 en omvärldsanalys med fokus på hur den tekniska utvecklingen och det faktum att allt fler människor är uppkopplade på nätet (det uppkopplade samhället) kan komma att påverka utbildning på grundläggande och avancerad nivå vid LTU fram till 2020.

Syftet med arbetet var:
• Att framställa möjliga framtidsscenarier med avseende på det uppkopplade samhället och hur det kan komma att påverka utbildningen vid LTU.
• Att identifiera och diskutera åtgärdsområden som påverkas av framtidsscenarierna.

Fyra framtidsscenarier framställdes med utgångspunkt i de två dimensionerna ”Platsberoende” respektive ”Tidsberoende”, där det antogs att utbildning är antingen helt beroende eller helt oberoende av plats och tid. Detta ledde fram till två ytterlighetsscenarier. Scenario 1, som kallades ”Här och nu”, innebär att all utbildning genomförs på campus under schemalagd tid, dvs utbildningens genomförande är helt beroende av både plats och tid. Scenario 2, ”När och var jag vill”, innebär att utbildningen genomförs på ett virtuellt campus var och när som helst.

Scenario 1 (”Här och nu”)
Scenario 1 liknar i stor utsträckning dagens situation. Studenter och personal befinner sig på campus och lärandet sker i stor utsträckning på campus i form av schemalagda moduler. Rekrytering av studenter och personal är i huvudsak nationell och arbetslivsanknytningen ofta lokal.

Scenario 2 (”När och var jag vill”)
I scenario 2 är den bundna strukturen borta och både lärare och studenter kan finnas utspridda över hela världen, vilket innebär att lärsituationen är väldigt heterogen och odefinierad. Pedagogik och examinationsformerna i scenario 2 kan behöva utvecklas och anpassas. Det kan t.ex. handla om IKT, lärplattformar m.m. Inom ramen för scenario 2 kommer det att finnas ett tryck mot mer fria utbildningsplaner vilket kan betyda att lärarens roll också kan bli mycket coachande/-rådgivande då det gäller val av kurser/programinnehåll. I scenario 2 ges möjlighet för studenten att läsa kurser från andra aktörer och att använda dessa i sin examen.
I detta scenario kommer hela utbildningsstrukturen att behöva ifrågasättas. Om det börjar ges poäng och utfärdas examina som baseras på kurser från andra utbildningsanordnare som t ex leverantörer av MOOCs ställs andra och nya krav på samarbeten. Nuvarande intäktsmodell och kostnadsstruktur kommer då att ifrågasättas.
I scenariet ställs flera aspekter på ända. Hur ska utbildningsutbudet se ut på LTU? Var ska vi i huvudsak rekrytera? Vilka andra aktörer kan och bör LTU samarbeta med?

112: Ökat e-lärande för höjd kvalitet i lärandet i campusbaserad universitetsutbildning – hur når vi dit?

Ida Naimi-Akbar & Lotta Nilsson

KTH har en fokuserad strategi för ökad konkurrenskraft inom nätbaserad undervisning genom att öka de virtuella dimensionerna i campusutbildningen dvs. fokusera på lärosätets programstudenter (se, KTH vison 2027, KTH utvecklingsplan 2013-2016). Det finns mycket som talar för att lärosätets utstakade riktning i utvecklingsplanen är viktig och att prioriteringen är riktig. Hrastinski argumenterar bland annat för att vi genom att införa moment av nätbaserad undervisning förbereder studenterna för den verklighet de kommer att möta ute i arbetslivet där det förutsätts att de kan kommunicera via nätet samt hantera de verktyg som finns tillgängliga (2013, s. 24). Att komplettera kurser med nätbaserade inslag kan möjliggöra att mötet mellan studenter och lärare kan användas på ett ur lärperspektiv mer effektivt sätt (Laurillard 2007).

Frågan blir hur man gör detta så att steget att genomföra förändringen i praktiken tas, och det inte "bara" blir ett policybeslut, en inspirerande workshop eller en kurs och hur handerar vi och mäter vi kostnader för förändringarna som behövs? Vidare bör man utveckla även nätbaserad undervisning utifrån forskning och beprövad erfarenhet och frågan blir hur man kan organisera för detta? Hur kan vi organisera utvecklingen så att det är studenternas lärande som styr och inte tillgången på olika tekniska finesser?

Det är sällan bra att rakt av flytta delar av en campuskurs direkt över till nätet utan att förändra något i övrigt (Hrastinski 2013, s. 86). Där med blir det klart att arbete med att öka komponenter av e-lärande i campuskurser initialt kräver en större arbetsinsats av lärare och utbildningsutvecklare. En större arbetsinsatts kräver initialt även ökade ekonomiska resurser men ger i gengäld vinster i lärandets kvalitet (Laurillard 2007). Det krävs även stöd till lärare som väljer att tänka nytt och satsa på att utveckla e-lärandet i framtida kurser. All utveckling bör göras med stöd i forskning och beprövad erfarenhet. Det är också viktigt att fundera om det är en fundamental nydesign av en kurs eller ett program som krävs eller om det är bättre att genomföra utvecklingen i flera steg. Elmgren och Henriksson refererar till Gibbs som menar att det är bra att börja smått, att inte göra för mycket på en gång för att åstadkomma förändring (2010, s. 298) .
Vi vill diskutera strategier för att ökat användande av e-lärandet. Vi kommer att diskutera om till exempel den internwebb med adekvat stöd har identifierats som en nyckelkomponent för att sprida kunskap och inspiration till lärosätets lärare är en väl avvägd satsning och vad som kan förbättras? Hur kan en satsning på kunskapsspridning och hjälp till självhjälp kring de webbaserade verktyg som lärosätet tillhandhåller tillsammans med inspirerande workshops och kurser samt arenor för erfarenhetsutbyte inom e-lärandefältet utformas? Hur tillser vi att goda exempel byggs upp och samlas inom området? Vi vill även diskutera hur utveckling av e-lärandekomponenter har därigenom möjlighet att ske på basis av forskning och beprövad erfarenhet.

Referense
D. Laurillard (2006), Modelling benifits-oriented cost for technology enhanced learning, Higher education 54(1), s. 21-39
Elmgren & Henriksson (2010), Universitetspedagogik ,Stockholm: Norstedts.
S. Hrastinski (2013) Nätbserad utbildning, Lund: Studentlitteratur
KTHs vision 2027
(2014-02-28) http://intra.kth.se/kth-informerar/vision2027/om-vision2027-1.80427

113: Meningsfull pedagogisk kontextualisering – exemplet den fältbaserade socionomutbildningen vid Göteborgs universitet

Ylva Donning & Stig Grundvall

Hösten 2006 startade ett unikt trepartsamarbete mellan Göteborgs universitet, Göteborgs Stad Biskopsgården och Bräcke Diakoni kring en fältbaserad socionomutbildning. Från yrkesfältets sida, ville man få mera anställningsbara socionomer. Som universitetslärare var våra utgångspunkter något annorlunda. Vi såg nya möjligheter i att förankra det sociala arbetets teorier och begrepp i en meningsfull kontext

Kunskap är alltid beroende av i vilken kontext den uppstår. I en campuscentrerad utbildning är studenten hänvisad till sin egen förmåga att knäcka koden för kunskapsinhämtandet. Vår form av kontextualisering går ut på att skapa betydelsefulla sammanhang kring studenten. De sammanhang som vi betonar finns i olika trepartskonstellationer:

1. Universitet, socialtjänst och ideella organisationer (NGO)
2. Lärare, mentor och studentgrupp
3. Utbildning, yrkesfält och lokalsamhälle

Vår pedagogik utgår från att studenten exponeras för kulturell mångfald som representeras av lokalsamhälle, en differentierad studentgrupp, yrkesfält samt den akademiska kulturens olika framträdelseformer. Deltagande och reflektion finns i ett dialektiskt förhållande. I princip startar reflekterandet dag ett då studenten i dagboksform ombeds börja formulera sina, till utbildningen kopplade, erfarenheter i skrift. Mentorskapet och studentens egna dagboksreflektioner blir en väg till djupare förståelse av det sociala arbetets teori och praktik.

Meningsfullheten växer också fram i att grupparbeten, rapportskrivande och presentationer utförs och examineras i ett sammanhang där öppenheten prioriteras. Det innebär att uppgifter som ges helst skall vara betydelsefulla, inte bara som en akademisk prestation, utan i ett större sammanhang t.ex. i förhållande till boende i stadsdelen eller till socialarbetarens vardag. Utgångspunkten har varit att ge studenterna en känsla av sammanhang för att bättre kunna förhålla sig till lärandemål och pedagogiska utmaningar. Ju mer studenterna litar på att kontexten inom socialt arbete går att begripa och att akademiska uppgifter känns meningsfulla, desto bättre förutsättningar för en positiv lärandemiljö.

Under våren 2014 har en enkät skickats ut till de som gått eller delvis gått på den fältbaserade socionomutbildningen med syfte att ta reda på vad denna utbildning och olika pedagogiska moment har haft för betydelse för dem.

Vi vill med detta avstamp bjuda in till ett rundabordsamtal för utbyte av tankar, idéer och erfarenheter kring pedagogisk kontextualisering och integrering av teori och praktik. Vi vill beskriva några intressanta resultat från vår materialinsamling så här långt. Vi vill också öppna upp för en mer allmän diskussion med åhörarna hur meningsfull pedagogisk kontextualisering kan skapa en gemensam grund för både lärare och studenter. Den centrala frågeställningen som kommer att tas upp är: Hur arbetar vi med studentcentrerat lärande och studentaktiv undervisning utan att hota rättsäkerheten och den akademiska kvaliteten?

Referense:

Anastas, J W. (2010). Teaching in social work – an educator´s guide to Theory and Practice. New York: Columbia University Press

Antonovsky, A. (1991). Hälsans mysterium. Stockholm: Natur och kultur

Elmgren, M & Henriksson A-S. (2010). Universitetspedagogik. Stockholm: Norstedt

Johnson, E B. (2002). Contextual Teaching and Learning. Thousand Oaks, California: Corwin Press

Molander, B (1992). Kunskap i handling. Göteborg: Daidalos

115: Lärarens ansvar och betydelse för ett gott seminarieklimat

Maria Eklund

Denna workshop hör till konferenstemat Pedagogiskt ledarskap. Syftet är att skapa en fördjupad diskussion kring den komplexa, men vardagsnära, frågan om lärarens ansvar och betydelse för ett gott seminarieklimat. Genom att synliggöra, diskutera och utbyta erfarenheter och kompetens kring frågan är förhoppningen att deltagarna ska få både inspiration och användbar kunskap för vidareutveckling av sin seminarieundervisning. Målgruppen är främst universitetslärare med några års erfarenhet av undervisning.

Under de senaste decennierna har studerandeaktiva undervisningsformer som problembaserat lärande (PBL), seminarier och case fått en alltmer framträdande roll och studenternas eget lärande står i fokus på ett helt annat sätt än tidigare. I och med detta har även lärarens roll kommit att förändras från att ”lära ut” och förmedla kunskaper, till att fungera som seminarieledare och lärandestöd. Genom att stora studentgrupper ofta delas in i mindre enheter för att främja kommunikation och inlärning, får även gruppdynamiska frågor mer betydelse. Läraren kan under seminarierna exempelvis behöva se till att diskussionerna blir intressanta och att alla kommer till tals lagom mycket. Att undervisningen sker i en ett klimat som är gott är en självklarhet.

Den centrala frågeställning som ska diskuteras på denna workshop är lärarens ansvar och betydelse för ett gott seminarieklimat, särskilt vid studerandeaktiva undervisningsformer. De flesta vet att ett gott undervisnings- eller seminarieklimat är viktigt, men vad är det egentligen? Den vaghet och flexibilitet som ligger i begreppet gott seminarieklimat öppnar upp för skilda tolkningar. Är det stämningen i undervisningssalen som åsyftas och i så fall vilken stämning? Kan ett gott seminarieklimat se ut på olika sätt eller handla om olika saker? Vem avgör om klimatet är gott? Vilket ansvar har läraren för att skapa detta goda klimat? Påverkas lärarens ansvar av att undervisningsformen innefattar krav på studentaktivitet?

Frågan är också varför ett gott klimat är viktigt. Stimulerar verkligen själva seminarieklimatet studenternas lärande och i så fall hur?

Vidare är frågan vilka olika tillvägagångssätt lärare använder sig av i sin undervisning för att uppnå ett gott seminarieklimat. Här finns det förmodligen lika många sätt som det finns lärare.

Det är min uppfattning att de här frågorna sällan diskuteras öppet och fördjupande mellan lärare. Därför är denna workshop ett bra tillfälle att få göra det. Workshopdeltagarna får först i mindre grupper arbeta med den centrala frågeställningen samt med ett urval av de angränsade frågorna. Därefter redovisas och diskuteras resultaten i den större gruppen. Diskussionerna bygger på deltagarnas samlade undervisningserfarenheter och kompetens.

116: Pedagogisk utveckling

Agneta Brav, Per Andersson & Tanja Dunerbrand

Syfte: Erfarenhetsutbyte med andra lärosäten om insatser/åtgärder för att stimulera pedagogisk utveckling.

Pedagogisk kompetens hos högskolans lärare ses som mycket betydelsefull och är också en möjlig karriärväg inom Mälardalens högskola (MDH's Pedagogiska kompetensstege). Pedagogisk utveckling och kompetens är förutsättningar för nytänkande och anpassning av utbildningarna i relation till framtidens studenter, lärare och till verksamheternas behov. Undervisningsmeriter måste väga lika tungt som forskningsmeriter och högskolepedagogisk utbildning (SFS rapport Studentens lärande i centrum, 2013).

Inom Akademin för hälsa, vård och välfärd (HVV), Mälardalens högskola anordnas regelbundna temadagar där fokus varit bland annat genuspedagogik, internationalisering, kursvärdering och kursanalys som några exempel. På lärosätesnivå anordnades en gemensam pedagogisk inspirationsdag organiserad av skolans Pedagogiska råd och PIL (Enheten för pedagogik och IKT i lärande) ht13 som lockade många deltagare. Under dagen blandades föreläsningar med workshops om Flipped classroom, MOOC, webbaserad undervisning, mobilen som interaktivt verktyg m m. Upplägget på inspirationsdagen gav konkreta exempel på flera interaktiva och innovativa undervisnings- och utvärderingsmetoder.

För första gången provades inom HVV läsåret 2013/2014 som pilotprojekt pedagogisk meriteringstid förlärare med möjlighet att ansöka om utvecklingstid för att genomföra pedagogiska projekt. Det pedagogiska pilotprojektet inom akademin syftade till att ge lärare möjligheter att stärka och utveckla utbildningars pedagogiska kvalitet, öka den pedagogiska kompetensen och samtidigt möta framtidens utmaningar. Syftet var även att inspirera och utbyta erfarenheter mellan lärare och utbildningsprogram/ämnen. Kriterier för att erhålla pedagogisk utvecklingstid var att respektive projekt skulle kännetecknas av nytänkande och utveckling. Andra faktorer kännetecknande för projekten var nytta och värde för akademins olika utbildningar. Därutöver prioriterades stärkt samarbete och gemensam pedagogisk utveckling. Som inledning till temadagen innehållande redovisning av de pedagogiska projekten vt-14 inbjöds professor Max Scheja för diskussion av pedagogisk utveckling inom högre utbildning. Vid tillfället presenterades aktuell forskning om lärande och utbildning på högre nivå.

Syftet med önskat erfarenhetsutbyte under NUkonferensen 2014 är att ytterligare stödja och förbättra våra lärares pedagogiska kompetens och utveckling genom att undersöka hur andra lärosäten arbetar med pedagogiska frågor. Exempel på frågor under ett rundabordssamtal:

• Hur arbetas med pedagogisk utveckling? Vilka typer av pedagogiska metoder används, hur finansieras utveckling?
• Hur värderas pedagogiska frågor i förhållande till forskningsmeriter?
• Hur stärka forskningsbas för pedagogik inom högre utbildning?
• Vilka möjligheter/begränsningar finns för innovativa undervisningsmetoder inom högre utbildning?

Målet det det önskade rundabordssamtalet är ökade kunskaper och inspiration för fortsatt pedagogiskt utvecklingsarbete på egna lärosätet.

119: Ett samtal om en mer bildad och samtalande akademisk kultur

Eddy Nehls

Bildning handlar om förmågan att använda kunskaperna man tillägnat sig, om konsekvenserna av det man lärt sig och det man vet. Om att göra något av kunskapen. Bildning handlar om förmågan att förändra. Vill se tydligare fokus på handling och det bildning gör. Vill er ett bildningsbegrepp som går utöver det bokstavligt repeterbara. Bildning måste vara levande och i rörelse, under ständig tillblivelse, för att det ska finnas någon mening med begreppet. Bildning måste vara något som läggs till. Kunskap och handling. Jag söker en definition på bildning som förpliktigar och tvingar den som gör anspråk på att vara bildad till handling. Bildning har inget med uppnådda resultat, betyg eller gamla meriter att göra, utan med framtida handlingar. Vill se mer fokus på processen, på förändring. Bildning är det som överskrider andras (kunskaps)handlingar, är kombinationen av kunskap och handling, resultatet av vetande och görande. Bildning är vidare ett kollektivt fenomen, en samhällelig och inte en individuell egenskap. Ett skrämmande framtidsscenario vore ett samhälle av ren yta. Hotet om en sådan utveckling är reellt. Därför behövs fler öppna och sökande samtal om bildning.

Med utgångspunkt i denna definition av bildningsbegreppet vill jag tillsammans med deltagarna vid det runda bordet samtala om samtal som en väg att nå kunskap om kunskap och kultur. Samtalet handlar om förutsättningar för högre utbildning. Teoretisk inspiration hämtas från den franske filosofen Gilles Deleuze och i den bok som jag skrivit och som bidraget utgår från ställs samtalet mot debatten som idag allt mer kommit att dominera den akademiska världen. Detta hämmar utvecklingen av kunskaper som behövs idag mer än kanske någonsin. Jag vill under samtalet undersöka möjligheterna med en mer samtalande akademi och kunskapssyn. Jag vill få hjälp att belysa styrkorna och svagheterna i den vetenskapsteori jag utvecklat för att kunna stärka argumenten för en annan akademi som svänger mer i takt med det omgivande samhället och där bildning tydligare står i centrum, vilket behövs för att vitalisera såväl högre utbildning som hela skolsektorn.

120: IT-pedagoger vid institutionen – ett verksamhetsnära stöd

Anna Frohm, Tomas Holmgren & Monica Moritz

Vid Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet är vi cirka 100 anställda och vi har för tillfället cirka 6 tjänster som jobbar med IT-stöd. Vi har sedan 2007 gett våra pedagogikkurser helt på internet och det har funnits en medveten satsning på att bygga upp kompetens genom ett lokalt IT-stöd. Detta stöd består av IT-pedagoger med både teknisk och pedagogisk kompetens och tekniker som löser de problem IT-pedagogerna inte kan lösa samt utvecklar nya lösningar. Vi vill med detta abstract beskriva hur en organisation kan bygga upp och organisera ett lokalt IT-stöd.

Vårt arbete började i de utmaningar personalen först mötte när de skulle börja undervisa utan att träffa studenterna. Lärarna uttryckte sina problem och tillsammans tog vi fram lösningar som vi byggde in på plattformen. Det kunde vara små lösningar, som att förtydliga informationstexter eller se över rutiner, eller mer komplexa lösningar som kräver hjälp av tekniker. De lösningar vi kommit fram till har vi lärt oss att föra vidare med hjälp av mallar, för att förhindra att nästa lärarlag ställs inför samma utmaningar. Detta tas upp som en utmaning i Horizon report 2014, ”Low digital fluency of faculty”.

Utbildningarna och institutionerna vid ett universitet kan vara väldigt olika. För att kunna stötta en verksamhet bör man ha kunskap om verksamheten. Vid Pedagogiska institutionen sitter IT-pedagogerna centralt placerade i korridorerna och har sina dörrar öppna så att personalen ska kunna ställa sina frågor och komma med feedback. Vi deltar också på många möten och institutionens styrdokument utgör grunden för vårt stödarbete. Supporten är en annan viktig kugge i utvecklingsarbetet. Det är också via supporten vi får en bra bild av våra studentgrupper och utifrån denna bild kan vi anpassa layout och teknik så att de ska passa studentgruppen.

Vårt arbete har resulterat i en digital lärmiljö som är anpassad efter lärare och administratörers önskemål och studenternas behov. Våra lösningar efterfrågas numera av andra program och institutioner och idag hjälper vi till exempel Läkarprogrammet, Polisutbildningen, Personalvetarprogrammet och Institutionen för omvårdnad. IT-pedagogerna jobbar då tillsammans med institutionens pedagoger för att kunna erbjuda ett så komplett stöd som möjligt. Vi håller i utbildningar, träffar lärarlagen och jobbar med strategiska frågor, samt utvecklar utbildningslösningar utifrån uppdragsgivarens verksamhet och önskemål. Målet är att lärarna inte ska fastna i tekniken, utan kunna fokusera på undervisning och att vi ska kunna underlätta administratörernas arbete.

Om du vill läsa mera:

http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:610157/FULLTEXT02.pdf
http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:610178/FULLTEXT02.pdf
Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., Freeman, A. (2014). NMC Horizon Report: 2014 Higher Education Edition. Austin, Texas: The New Media Consortium

121: Att motivera studenter - en viktig uppgift!

Maria Andersson, Anna Lundberg, Jenny Loberg & Jenny Yngvesson

Vi vet idag att motiverade studenter använder mer tid till sina studier och lär sig mer, dessutom vet vi att människor tror mer på den kunskap man själv har skaffat sig på egen hand än annan kunskap(Struyven et al., 2010; Wijnia et al. 2011). Vårt syfte med denna workshop är att sätta fokus på studenters motivation, samt diskutera och synliggöra det vi vet idag om studenters motivation och vad som påverkar denna. Vi är övertygade om att högskolan i högre grad måste ta hänsynd till hur motivationsfaktorer kan utvecklas och synliggöras. Det finns många studier som visar olika faktorer som styr motivationen, vi vet tex att verklighetsanknutna lärandemoment bidrar till en ökad motivation. Pettersen (2008) lyfter fram ”fem C:n” från den engelska litteraturen som de mest motiverande i lärsituationer: Curiosity (nyfikenhet, intresse), Challenge (utmaning), Choice (valmöjlighet, självstyrning), Control (kontroll, självreglering), Collaboration (samarbete, delaktighet) och ger exempel på hur man i olika lärandemoment lägga fokus på dessa. Tex så jobbar man inom det problembaserade lärandet med att lägga fokus på dessa. Vi vet dessutom att lärandemoment där studenten får ta mycket eget ansvar och där studenter får frihet att diskutera över egna formulerade problem ger ökad motivation (Biggs 1999). Vi vill visa att om vi kan använda det vi vet idag om studenters lärande så kommer högkolan att utveckla bättre och mer effektiva lärandemoment. Vi kommer att ge många exempel ur vår egen undervisning och hänvisa till vetenskapliga belägg för varför våra exempel har fungerat. Vi kommer dessutom att utifrån den forskning som finns diskutera vilka motivationsfaktorer vi tycker är viktiga och varför.

Biggs, J. (1999). Teaching for quality learning at university. Society for research in higher education and open university press. Buckingham.
Pettersen R. C. (2008). Kvalitetslärande i högre utbildning. Introduktion till problem- och praktikbaserad didaktik. Studentlitteratur.
Struyven, K., Dochy, F., Janssens, S. (2010). Teach as you preach': the effects of student-centred versus lecture-based teaching on student teachers' approaches to teaching. European Journal of Teacher Education 33 (1), 43–64
Wijinia, L., Loyens, S. M. M. & Derous, E. (2011). Investigating effects of problem-based versus lecture based learning environments on student motivation. Contemporary Educational Psychology 36, p 101-113.

122: Modell för kvalitetssäkring av bedömning över hela utbildningsprogram

Henriette Lucander, Gunilla Löfström, Cecilia Christersson, Christel Brost & Petri Gudmundsson

I enlighet med den av riksdagen beslutade propositionen Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen (Högskoleverket, 2012) ska lärosätena själva ta ansvar för att utveckla och kvalitetssäkra sin verksamhet.
Den vanligast förekommande metoden för att undersöka kvaliteten på kurser och utbildning är genom studentenkäter – kursvärderingar. Studier visar att resultatet av dessa enbart speglar en del av undervisning/lärande. (Saroyan & Amundsen, 2001)
Ett annat sätt att arbeta med kvalitet i utbildningar är genom självvärderingar. Självvärderingar skrivs av lärosätena i samband med utvärderingar av utbildningar t.ex. Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar. Självvärderingar förmodas stimulera reflektion och utveckling, men det är tveksamt i vilken utsträckning dessa leder till reell utveckling (Spiel, Schober, & Reimann, 2006).
Forskning kring studenters lärande har visat att bedömning av studenters prestationer styr lärandet (Ramsden, 1992; 2003; Biggs, 1999). Stefani (1998) anser att bedömning även bör vara en del av lärandet. Bedömning bör ligga i linje med lärandemål och läraktiviteter – Constructive Alignment (Biggs, 1999) – s.k. konstruktiv länkning. Utgående från ovanstående bör kvaliteten i utbildning kunna kvalitetssäkras genom att bedömning både kvalitetssäkras och kvalitetsutvecklas

Under senare år har ökad konkurrens och globalisering, i förhållande till rådande system för resurstilldelning och även minskande ekonomiska resurser medfört att lärosätenas ledningar tvingats fokusera allt mer på effektivisering och resultat.. För att flytta fokus från resultat till att utvärdera betydelsen av kvalitetsutvecklande kollegiala metoder tog detta projekt utgångspunkt från peer-review –metodiken.

Syftet var att utforska möjligheten att kvalitetssäkra bedömning genom hela utbildningsprogram/examina med hjälp av en strukturerad genomlysningsmodell i kombination med kollegial konstruktiv granskning och återkoppling.

Som utgångspunkt för arbetet valdes den nederländska enkätbaserade modellen CAP Competence Assessment Programs med sina tolv kvalitetskriterier (Baartman, Gulikers, Dijkstra, & Blankert, 2011).
En omarbetning och anpassning till Malmö högskola resulterade i tio kvalitetskriterier, Konstruktiv länkning (constructive alignment), Reproducerbarhet, Transparens, Acceptans, Jämförbarhet, Rättvisa, Formativ bedömning, Kognitiv komplexitet, Autenticitet samt Kostnad/effektivitet. Det första kriteriet – Konstruktiv länkning – belyses via täckningsmatriser, bedömningsplaner och bedömningsmatriser vilka tas fram av lärare vid utbildningsprogrammet. Syftet var att genom modellen synliggöra för såväl de kollegiala granskarna som för lärare och programansvariga, hur kursmål i progression förhåller sig till examensmålen, och hur dessa täcks in med kvalitetssäkrade examinationer. Genom kollegial återkoppling blev det tydligt vilka utvecklingsinsatser som behövde prioriteras. Övriga nio kriterier belystes via enkäter till programansvariga, lärare och studenter.

En pilotstudie genomfördes för tre utbildningsprogram. Resultatet visade att modellen fungerar väl. Programledare och lärare får genom ett konstruktivt och systematiskt arbetssätt ett gott underlag för att utveckla sina kurser dels via processen att ta fram och få återkoppling på dokumenten och dels via resultaten av enkäterna. Enkätresultatet kan också användas för benchmarking mellan utbildningar och för att identifiera longitudinell förändring inom en utbildning.
Referense
Baartman, L., Gulikers, J., Dijkstra, A., & Blankert, H. (2011). Self-evaluation of assessment quality in higher vocational education: assessment quality, points for improvement and students' involvement. EERLI conference. Exeter: EARLI.

Biggs, J. (1999). Teaching for Quality Learning at University. Buckingham: Society for Research into Higher Education & Open University Press.
Högskoleverket. (2012). Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011-2014, Examina på grundnivå och avancerad nivå. Högskoleverket. Högskoleverket.
Ramsden, P. (1992). Learning to Teach in Higher Education. London: Routledge.
Ramsden, P. (2003). Learning to Teach in Higher Education (2 ed.). London: Routledge.
Saroyan, A., & Amundsen, C. (2001). Evaluating University Teaching: time to take stock. Assessment & Evaluation in Higher Education , 26 (4), 341-353.
Spiel, C., Schober, B., & Reimann, R. (2006). Evaluation of Curricula in Higher Education: Challenges for Evaluators. Evaluation Review , 30 (4), 430-450.
Stefani, L. (1998). Assessment in partnership with learners. Assessment and Evaluation in Higher Education , 23 (4), 339-350.

123: Näringslivskopplad utveckling som lärform: Projekt och case inom interaktionsdesign

Thomas Mejtoft

Lärande är mycket mer än en kognitiv realtidsprocess, det är över tid en viktig plattform för alla de aspekter och färdigheter som behövs för att möjliggöra en students framtida karriär. Projektet NyIng lyfte under slutet av 1990-talet bl.a. fram flexibilitet, näringslivssamverkan och samförstånd mellan människa-teknik-samhälle som framgångsfaktorer för ingenjörsutbildning (Ingemarsson & Björch, 1999). Dessa är fortfarande inte självklara i ingenjörsutbildning (UKÄ, 2013), men alltjämt viktiga.
Detta paper rapporterar och analyserar en fallstudie (Stake, 2005; Yin, 1994) rörande ett studentprojekt under 2013 på Civilingenjörsprogrammet i Interaktion och Design som genomförts på två, efter varandra följande, kurser: Produktutveckling i medieteknik med metoden design-build-test samt Prototyputveckling för mobila applikationer. Projektets mål var att förnya digitala nyhetsplattformar och genomfördes i samarbete med dagstidningen Västerbottens-Kuriren och involverade traditionellt projektbaserat lärande (Krajcik & Blumenfeld, 2006) samt ett skarpt case-baserat grupprojekt (Lawrence, 1953) uppdelat på de två kurserna. Syftet med projektet var att uppfylla tre mål: (1) näringslivskopplade projekt för att stärka lärprocessen och studentengagemanget, (2) skapa värde för samhället och näringslivet, samt (3) att jobba med skarpa case i en miljö mellan näringsliv-akademi. Den snabba teknikutvecklingen och det förändrade sociala beteendet har kraftigt påverkat det tvärvetenskapliga medieteknikområdet, vilket gör att inom ramen för medieteknik och interaktionsdesign ställs dagens examinerade studenter inför problem av en komplex samtida karaktär (Churchill et al., 2013), som är problematisk att tillföra och återskapa i den traditionella lärprocessen. Alltså är såväl kontexten, lärsituationen som samspelet mellan studenter och med näringslivet av stor vikt för att ge studenterna förutsättningar till nödvändiga kunskaper inför framtida yrkeskarriär.
Projektet har tre primära intressenter: studenterna, näringslivet/samhället och högskolan. Resultaten från studien visar på stor nöjdhet från alla dessa grupper med studenter som tagit stort ansvar för sin egen lärprocess, ett exceptionellt bra slutresultat och uppfyllda förväntade studieresultat. Således är det möjligt att ge studenterna såväl värdefulla praktiska erfarenheter kring skarpa projekt och case, samtidigt som akademins krav uppfylls och bestående värde för samhället och industrin skapas. Kombinationen av ett större projekt med olika beståndsdelar över längre tid ger studenterna en möjlighet att använda tidigare erfarenheter från projekt och kurser och på så sätt låta lärande och resultat baseras på erfarenheter (jfr. Kolodner, 1992; 1997). Ett av de främsta resultaten var att under oktober 2013 lanserade Västerbottens-Kuriren det webbplatskoncept som skapats under projektarbetet på första kursen och under våren 2014 kommer ett av koncepten till nyhetsapp att lanseras.

124: Examination av självständighet och analytisk förmåga vid laborativt arbete

Ylva Hedberg Fransson, Karin Emanuelsson, Anders Fredlander & Mari Norgren

Biomedicinsk analytikerprogrammets huvudområde är biomedicinsk laboratorievetenskap - ”läran om de metoder som används för att analysera kliniska material och funktioner”. Ämnet är tvärvetenskapligt för att kunna koppla ihop medicin, teknik och analysmetoder. Utmaningen har varit att examinera självständighet och den analytiska förmågan vid laborativt arbete. Genom att använda studerandeaktiva undervisningsmoment erhåller studenterna erfarenheter som konstruerar kunskap och förståelse i enighet med konstruktivismen, vilket är grunden till att utveckla analytisk förmåga och självständighet. Laborationer är vanligt förekommande inslag inom programmets kurser och ger grunden för professionskunnandet som biomedicinsk analytiker. Studenterna laborerar oftast i grupp, vilket gör det svårt att individuellt examinera metodkunnande, färdighet, förmåga och självständighet.

Vi har infört nya examinationsformer inom momentet Individuell laboratoriemetodik (ILM). Under detta moment tränas studenterna bland annat i att självständigt planera, utföra, analysera och presentera resultat från olika laborativa moment.

En laborativ examinationsform har utvecklats för att examinera studenternas laborativa förmåga och självständighet. Examinationen innebär att studenterna självständigt löser laborativa uppgifter. Studenterna får samma typ av uppgift, till exempel att göra en seriespädning, men de har individuella förutsättningar. För att ytterligare testa studenternas självständighet får de uppgifterna i olika turordning, vilket medför att de inte löser samma uppgift samtidigt. Lärare bedömer studenternas praktiska utövande utifrån ett bedömningsformulär samt ställer frågor för att kontrollera att studenterna kan redogöra för beräkningar, förutsättningar samt genomförandet av det laborativa momentet. I kursen ingick att studentgruppen, utgående från ett metodutvecklingsbaserat examensarbete samt från studenternas tidigare egna erfarenheter, skulle ytterligare optimera metoden. Studentgruppen skulle ställa upp hypoteser om hur de skulle kunna fortsätta optimeringsarbetet, sedan fördelade de utvecklingsarbetet mellan sig. Varje student planerade, utförde och analyserade utfallet av sitt utvecklingsarbete i relation till den egna delhypotesen. Resultaten presenterades för gruppen, därefter skrev de individuella laborationsrapporter som innefattade hela gruppens optimering. Studenterna har uppskattad upplägget, de upplever att de blir med självständiga, fått bättre självkännedom och självförtroende då de insåg att de faktiskt har mycket kunskap. I utvärderingen kommenterade studenterna bland annat att ”ILM ger en mycket viktig chans att lära sig att självständigt planera utförande av laborationen” och ”Rapporten på ILM var särskilt viktig”. De två nya undervisningsuppläggen har möjliggjort individuell examination, vilket har resulterat i att eventuella brister i kunskap, förståelse, färdighet, förmåga och självständighet har identifierats så att studenten har kunnat få feedback och ytterligare träning.

125: Vikten av pedagogisk utveckling i kvalitetsarbete: CDIO som metod och inspiration

Jessica Lindblom & Henrik Svensson

Det ställs i dagens samhälle en mängd krav på den högre utbildningen utifrån flera olika perspektiv som t.ex. utbildningens vetenskapliga grund, integrering av teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter, bildning samt studenternas förberedelse inför yrkeslivet och anställningsbarhet. Detta medför krav på den högre utbildningens organisation att utgöra stöd för de undervisande lärarnas egna utvecklings- och lärandeprocesser för att möta dessa utmaningar. Ett sätt att realisera en lärande organisation är att erbjuda olika former av pedagogiska och didaktiska utvecklingsprojekt för lärarkollegiet. Vi har på vårt lärosäte haft möjligheten att under två år arbeta aktivt och strukturerat med dessa frågor inom ramverket ”Conceiving - Designing - Implementing – Operating”, eller CDIO-initiativet vilket det är mer känt som (Crawley m.fl., 2010). CDIO-initiativet är ursprungligen avsett för ingenjörsutbildningar och baseras på olika pedagogiska forskningsresultat som utgår från en konstruktivistisk grundsyn (Bron & Wilhelmson, 2004). Vi har överfört CDIO-ramverket till ämnesområden utanför ingenjörsvetenskap med goda resultat. Vi har erfarit att många pedagogiska angreppssätt, didaktiska metoder och tekniker inom CDIO-initiativet fungerar väl och menar att det utgör ett ändamålsenligt och effektivt ramverk för hantera de utmaningar som ställts inom dagens högre utbildning.

Syftet med detta bidrag är att inspirera och informera andra universitetslärare som arbetar med kvalitetsfrågor och pedagogiskt utvecklingsarbete inom högre utbildning, genom att delge våra kunskaper och erfarenheter att tillämpa CDIO utanför ingenjörsvetenskap generellt, med ett fokus på kvalitetsfrågor gällande programutveckling. Främst fokuserar vi på den så kallade black box-metoden (Crawley m fl., 2010) som vi förutom att använda som ett utvärderingsverktyg av existerande utbildningsprogram även framgångsrikt modifierat och använt proaktivt i utvecklingsarbetet av nya utbildningsprogram.

För att aktivt och framgångsrikt arbeta med att utveckla utbildningskvaliteten i högre utbildningen behöver pedagogiskt utvecklingsarbete vara integrerade i kvalitetsprocesserna. Kvalitetsarbete kan inte bara fokusera på de ämnes- och färdighetskunskaper studenten ska uppnå i sig utan även på att lärarna också har ett fokus på i vilka sammanhang studenten ska och kan applicera dessa kunskaper givet t.ex. var i utbildningen studenten befinner sig. I högre utbildning betonas ofta den enskilde lärarens pedagogiska och didaktiska kompetens, men det är inte tillräckligt. En bra lärare, enligt oss, är en lärare som kan se sin egen undervisning i ett större sammanhang, t.ex. hur en kurs hänger ihop med andra kurser inom utbildningen eller hur den kopplar till ett framtida yrkesliv. CDIO-ramverket innefattar verktyg som möjliggör en integrerad syn på utbildningen, vilket i sin tur gynnar utbildningskvaliteten.

126: Att vända en trend och att ändra en undervisningstradition.

Bengt Malmros

Institutionen Kostvetenskap och UPL genomför under 2013-2015 ett utvecklingsprojekt inom kursen Fysiologi och metabolism på A-nivå inom kostvetarprogrammet och dietistprogrammet.
Syftet med projektet är att utveckla undervisningsformer som gynnar studenternas lärande och generera bättre genomströmning på kursen.
Bakgrunden är att allt färre studenter klarar examinationen i kursen inom ramen för det som kan betraktas som normal studietakt. Kursen är till sitt innehåll och sin karaktär klassiskt naturvetenskaplig och studenterna har i allt högre grad bara förkunskaper från Naturkunskap B på gymnasiet. I mötet mellan en föreläsningstung undervisningstradition och en i avseende på förkunskaper och studievana, heterogen studerandegrupp, växer årligen antalet studenter som misslyckas på examinationen. En följd av detta blir då också att undervisande lärares arbetsbörda ökar utan att extra resurser tillskjuts. Denna problemställning torde i dagsläget ha hög generaliserbarhet på många utbildningar. Utvecklingsprojektet slutredovisas vt 2015 då fyra kurser (en per termin) omarbetats avseende på didaktisk repertoar och studerandeaktiva arbetsformer. Vid presentationstillfället finns preliminära resultat från två kurser och erfarenheter från en formativ fortlöpande värdering av studieresultat och lärarinsatser.

En pedagogisk utvecklare från UPL och tre undervisande lärare från institutionen har utifrån kursens förväntade studieresultat designat ett antal studerandeaktiviteter som tillämpar bärande delar av kunskapsinnehållet i kursen. Dessa ”Performances of Understanding” eller ” förståelseframställningar” tänks att komplettera föreläsning och inläsning. Den teoretiska ramen för undervisningsupplägget hämtas från Teaching for Understanding så som det utformats inom Project Zero som är ett fortlöpande forsknings-och undervisningsprojekt vid Harvard Graduate School of Education.
Arbetsmetoden utgår bl. a. ifrån att lärarna identifierar förståelsemässiga ”flaskhalsar” och bärande principer inom kunskapsinnehållet och sedan designar uppgifter där studenterna utmanas att tänka, beskriva och gestalta förlopp och förhållanden (i detta fall i människokroppen). I denna process blir missuppfattning synliggjorda och olika studenters kvalitativt skilda förståelse skapar underlag för kunskapsutbyte mellan studenterna, fördjupad kunskapsinhämtning från kurslitteratur andra källor, samt direkta förtydligande från lärarna.

I skrivandes stund finns preliminära resultat från första kursen ht 13. Efter första examinationstillfället kunde konstateras en 100% ökning av antalet helt godkända.
Då denna ökning på individnivå bara var från 4 godkända till 8 godkända var resultaten efter första omtentamensomgången mera talande. Drygt 65 % av de som deltagit i undervisningen hade då klarat tentamen inom såväl fysiologi som metabolism. Detta innebär ett tydligt trendbrott. Utifrån första omgångens erfarenheter görs inför vårterminen 14 förändringar baserade på erfarenheter från pilotomgången.

127: Seminariet i högre utbildning: att stötta studenter i seminariets muntliga diskurs

Maria Eklund Heinonen

Presentationen behandlar hur vi som lärare kan möta nya, mer heterogena studentgruppers behov i mötet med den högre utbildningens diskurser. Nya studenter har t.ex. inte alltid haft tillgång till den muntliga diskurs som behövs för att framgångsrikt delta i ett seminarium. Det kan gälla studenter med annat modersmål men även andra s.k. icke traditionella studenter.

Jag utgår från forskningsprojektet ”Andraspråkssamtal i högskolemiljö” där fokus ligger på hur man som student kan utveckla sin muntliga förmåga när det gäller de samtalsgenrer som förekommer i högskolan och hur man som lärare kan stötta denna utveckling. En utgångspunkt är begreppet 'academic literacies' (Lea & Street, 1998; Lillis, 2001; Lillis & Scott, 2007), som betraktar litteracitet som ett mer generellt akademiskt meningsskapande, där såväl muntliga som skriftliga sociala praktiker ingår. För att utveckla akademisk litteracitet behöver studenter dels rika tillfällen att öva dessa praktiker i meningsfulla och funktionella sammanhang, dels explicit stöttning på metanivå snarare än att på något sätt förväntas tillägna sig dessa själva, på implicit väg (Lillis, 2001; Gee, 2012).

Under presentationen kommer jag att diskutera och ge exempel på hur man som lärare kan ge studenter möjlighet att explicit träna på seminarieformen som muntlig diskurs och att tillägna sig de språkliga resurser som krävs för att behärska seminariets muntliga praktik.

Gee, J.P. (2012). Social linguistics and literacies: ideology in discourses. London: Routledge.

Lea, M.R. & Street, B. (1998). Student writing in higher education: an academic literacies approach. Studies in Higher Education 23 (2): 157–172.

Lillis: T. (2001). Student writing: access, regulation, desire. London: Routledge.

Lillis, T. & Scott, M. (2007). Defining academic literacies: issues of epistemology, ideology and strategy. Journal of Applied Linguistics 4 (1): 5–32.

128: Att granska kvaliteten på e-lärande med hjälp av evidensbaserade indikatorer

Inger Santesson, Jan Florin & Marie Elf

Workshop EADTU E-xcellence+ vänder sig till dig som arbetar med utveckling, lärande/undervisning, utveckling av webverktyg/ plattformar, program/kurser med särskilt intresse för att utvärdera och utveckla e-lärande/lärande. Här visas ett av de många verktyg som finns för att genomföra en självvärdering med fokus på e-lärande.

Bakgrund
Sedan början av 2000-talet har utbildning med e-Lärande/webbaserat lärande bedrivits i sjuksköterskeprogrammet på Högskolan Dalarna. Användandet av olika webverktyg och undervisningsformer har utgått från den enskilda studentens behov av lärande. Efter många års erfarenhet fanns behov av att granska kvaliteten på e-lärandet och då valdes den Europeiska modellen E-Xcellence+ från European Association of Distance Education Universities (EADTU). Manualen består av 33 benchmarkingindikatorer inom ett antal områden (pedagogik, organisation, stöd och teknik) som lärosäten och program/kurser kan värdera sin kvalitet emot. Indikatorerna täcker fyra olika framgångsfaktorer för e-Lärande; tillgänglighet (accessibility), flexibilitet (flexibility), interaktivitet (interactivity) samt individualisering (personalisation).

Metoden utgår från en självvärdering av e-Lärandet och starten är en s.k. webbaserad snabbvärdering (Quick-Scan) som ligger till grund för en komplett värdering (Full Assessment) som även innefattar ett platsbesök med granskare från EADTU. Självvärderingen syftar till att peka på viktiga förbättringsområden som skall uttryckas i en handlingsplan (Road Map). Vi arbetade i en process under ett år som involverade nyckelpersoner från hela organisationen inklusive lärare och student. Självvärderingen gav oss en samlad bild av både kvalitet och funktion på övergripande organisation, stödjande enheter, kompetensbehov hos lärare samt hur väl e-Lärandet var involverat i våra utbildningsplaner och kursplaner.

Syfte
Syftet med Workshopen är att ge deltagarna kunskap om benchmarkingsystem och möjlighet att testa EADTU's självvärderingsverktyg under handledning. Vi vill på så sätt dela med oss av vår erfarenhet med en självvärderingsprocess som har lett fram till en lokalt förankrad och välformulerad handlingsplan som utgör grunden för ett systematiskt förbättringsarbete för e-Lärandet.

Arbetssätt
Workshopen kommer att börja med en introduktion med plats för frågor och därefter får deltagarna delta i en Quick Scan för att få en uppfattning om fokus de indikatorer som i detta verktyg anses vara av betydelse för god kvalitet på e-Lärande.

Varmt välkommen med på en intressant aktivitet för högre kvalitet i e-Lärande.

Referense
Benchmarking av e-lärande vid Lunds universitet, Rapport ISBN 978-91-977974-3-6, Media-Tryck 2011
E-Xcellence label http://e-xcellencelabel.eadtu.eu/
E-xcellence + Quality Assessment for E-learning a Benchmarking Approach (2012) EADTU
Manual för nerladdning http://e-xcellencelabel.eadtu.eu/tools/manual

129: Studenters upplevelse av laborationer - en grund för förändringsarbete

Gunilla Carlsson

Kemi undervisas traditionellt genom föreläsningar, övningar och laborationer. Laborationerna ska visa studenterna hur teorier kan omsättas i praktik. Det finns flera aspekter på laborationer i kemi; förberedelse, genomförande och rapportering av resultat. En enkätundersökning har genomförts om hur studenter upplever laborationer i kemi, och resultaten ligger till grund för presentationen.

Laborationsinstruktionerna upplevdes som svåra att förstå och studenterna förstod inte vad de förväntades göra som förberedelse. Det upplevdes också som jobbigt att få laborera med någon som inte var förberedd, om man själv lagt ner mycket tid för att vara väl förberedd. Instruktionerna behöver vara tydligare och kopplas till etablerade teorier om processen att genomföra kemiska experiment (Marine, 2003). Studenternas upplevelse av laborationernas genomförande visade sig bero på hur erfaren och engagerad laborationshandledaren var. Studenterna hade svårt att se kopplingen mellan föreläsningarnas teori och det praktiska experimenterandet, vilket stämmer väl överens med andra genomförda undersökningar (Bruck & Towns, 2013). För att redovisa resultat från kemiska laborationer används ofta protokoll eller rapport. I ett protokoll ska råvärden, beräkningar och resultat redovisas. En rapport är upplagd som en vetenskaplig artikel, och tar således mer tid i anspråk för att färdigställa. På frågan hur lång tid som användes för redovisning av en laboration varierade svaren från 1 timme upp till 2 arbetsdagar. Skillnaden kan bero på hur viktigt momentet upplevs av studenten men även hur svårt studenten tycker att det är att skriva vetenskapligt. Att få återkoppling på den inlämnade redovisningen visade sig vara viktigt, både att den kom snabbt och att den var grundad på för studenten väl kända principer. Det finns många vetenskapliga studier som visar att skriva och få återkoppling är viktiga aspekter på laborationer i kemi (Berry & Fawkes, 2009; Deiner, Newsome, & Samaroo, 2012; Elliott & Fraiman, 2009; Van Bramer & Bastin, 2013).

Resultatet från enkätundersökningen kommer att ligga till grund för en omarbetning av laborationskursen de första tio veckorna man studerar kemi. Allmänna instruktioner för laborationer kommer att skrivas om, likaså kommer laborationsinstruktionerna att omarbetas för att bli tydligare. Tydligare i förhållande till teorin som ligger till grund för experimentet men även tydligare när det gäller det praktiska genomförandet. Varje laboration ska också bidra till kursens måluppfyllnad på ett tydligt sätt. Genom arbetet hoppas vi att studenterna kommer att uppleva laborationerna som positiva och som en viktig del av kurser i kemi.

Berry, D. E., & Fawkes, K. L. (2009). Constructing the Components of a Lab Report Using Peer Review. Journal of Chemical Education, 87(1), 57-61. doi: 10.1021/ed8000107

Bruck, A. D., & Towns, M. (2013). Development, Implementation, and Analysis of a National Survey of Faculty Goals for Undergraduate Chemistry Laboratory. Journal of Chemical Education, 90(6), 685-693. doi: 10.1021/ed300371n

Deiner, L. J., Newsome, D., & Samaroo, D. (2012). Directed Self-Inquiry: A Scaffold for Teaching Laboratory Report Writing. Journal of Chemical Education, 89(12), 1511-1514. doi: 10.1021/ed300169g

Elliott, E. W., & Fraiman, A. (2009). Using Chem-Wiki To Increase Student Collaboration through Online Lab Reporting. Journal of Chemical Education, 87(1), 54-56. doi: 10.1021/ed800022b

Marine, S. S. (2003). Building Skills with Reiterative Lab Projects. Journal of Chemical Education, 80(4), 366. doi: 10.1021/ed080p366

Van Bramer, S. E., & Bastin, L. D. (2013). Using a Progressive Paper To Develop Students' Writing Skills. Journal of Chemical Education, 90(6), 745-750. doi: 10.1021/ed300312q

130: Hur ska vi introducera studenterna till högre utbildning?

Ronnie Hansson & Emma Lundkvist

Bakgrund

Farmaceutiska fakulteten vid Uppsala universitet har två yrkesutbildningar, Receptarie- och Apotekarprogrammet. De båda programmen inleds med en gemensam kurs på 7,5 hp där studenterna bl.a. arbetar i grupper om cirka 10 studenter.
Under de senaste åren har kollegiet diskuterat frågor kring studenternas inställning till sina studier och hur vi på bästa sätt kan hjälpa dem att insocialiseras i den akademiska kulturen. Hösten 2013 genomfördes därför ett projekt där lärare och studenter under informella samtal diskuterade vad det innebär att läsa vid universitetet. Projektet upprepades, efter smärre justeringar, med en ny kull av studenter under våren 2014.

Syfte

Syftet med projektet var att stödja studenterna i introduktionen till högre utbildning samt att klargöra skillnaden mellan gymnasie- och universitetsstudier och studenternas eget ansvar för sin utbildning.

Metod

Som förberedelse fick studenterna läsa igenom Uppsala universitets pedagogiska program där såväl lärosätets som studenternas roll i utbildningen tydliggörs. Samtalen schemalades som obligatoriskt moment på 2x45 minuter i slutet av den första 7,5 hp-kursen. Två lärare träffade tillsammans en basgrupp om cirka 10 studenter. Totalt deltog 36 lärare. Samtalen kretsade kring frågor om vilka som upplevs vara de största skillnaderna mellan gymnasiet och universitetet, vad studenterna har för förväntningar på lärarna samt vad lärarna har för förväntningar på studenterna.

Resultat och diskussion

I den skriftliga utvärdering som gjordes sågs något varierande åsikter bland såväl studenter som lärare. Några av lärarna upplevde att de haft konstruktiva och givande samtal medan andra tyckte att diskussionerna varit svåra att få igång. Studenterna uttryckte delvis en frustration över momentets placering. Med en vecka kvar till första tentamen gick stressen inför den ut över förutsättningarna för ett bra samtal. De positiva synpunkter som framkom från studenterna var behållningen av att få tillfälle att prata med lärarna samt en ökad förståelse för vad det innebär att vara universitetsstudent.
Utvärderingen av vårens omgång är i skrivande stund inte sammanställd. Utifrån denna kommer vi att belsluta om eventuella förändringar när det gäller t.ex. placering av momentet på terminen och förberedelse för lärarna respektive studenterna. Lärarnas övergripande bedömning är att dessa samtal har potential att ge positiva effekter för studenternas integrering i akademiska studier.

131: Kollegial granskning av självständiga arbeten i samband med UKÄ:s kvalitetsutvärdering

Ronnie Hansson & Emma Lundkvist

Bakgrund

Farmaceutiska fakulteten i Uppsala har de senaste åren haft diskussioner kring bedömningen av självständiga arbeten. Detta kan till stor del härröras till UK-ämbetets (dåvarande Högskoleverkets) kvalitetsutvärdering av farmaceutiska examina hösten 2012/våren 2013. 5 av våra 9 utvärderade examina fick omdömet bristande kvalitet, framför allt baserat på en varierande kvalitet på de självständiga arbetena. Behovet av kvalitetshöjande åtgärder när det gäller de självständiga arbetena hade identifierats redan innan detta beslut, bland annat i samband med skrivandet av självvärderingarna En del åtgärder hade redan gjorts/planerats, bl.a. en kollegial granskning av bedömningen av självständiga arbeten.

Syfte

Syftet med den kollegiala granskningen var framför allt att lyfta ett antal frågor kring bedömningen av självständiga arbeten till diskussion, för att nå en högre grad av samstämmighet och därmed kvalitetssäkra bedömningen.

Metod

Inför fakultetens grundutbildningsdagar för undervisande lärare, i augusti 2012, skickade vi ut 4 slumpvis utvalda självständiga arbeten på kandidatnivå. Lärarna fick inför detta tillfälle läsa igenom de 4 rapporterna och ange något av betygen underkänd, godkänd eller väl godkänd. Under en workshop delades de cirka 30 lärarna in i 6 grupper. De fick individuellt redogöra för och motivera sina betyg för varje rapport. Sedan skulle gruppen komma till konsensus om ett betyg. Gruppernas betyg redovisades och jämfördes med det omdöme som arbetet fått av Högskoleverkets bedömare.

Resultat och diskussion

Såväl de individuella betygen som gruppernas betyg varierade för samtliga arbeten. Intressanta skillnader kunde ses då lärarnas omdöme jämfördes med omdömet från kvalitetsutvärderingen. Ett arbete fick bristande omdöme/underkänt av såväl lärarkåren som HSV:s bedömare. Två arbeten som hade fått omdömet hög kvalitet av HSV:s bedömare bedömdes hårdare av delar av lärarkåren. Det mest intressanta var det fjärde arbetet, bedömt som bristande av HSV:s bedömare. Detta arbete gav vår lärarkår genomgående högst betyg av de 4 arbetena, antingen godkänt eller väl godkänt. Den sammanfattande bedömningen ses i tabellen nedan:

----Individuella betyg,variation--Konsensusbetyg,variation--Betyg av HSV:s bedömare

Arbete 1---------- U-G---------- U-G---------- G (2)
Arbete 2---------- U-G---------- U---------- U (1)
Arbete 3---------- U-G---------- U-G---------- G (2)
Arbete 4---------- G-VG---------- G-VG---------- U (1)

Resultatet av workshoppen visar hur bedömningen av ett självständigt arbete kan variera mellan individer. Det förtydligar vikten av kollegiala diskussioner kring bedömning. Den genomförda granskningen visar även att bedömningen kan skilja mellan fakultetens lärare och kvalitetsutvärderingens bedömare.

Vi är nu mitt uppe i utvärderingen av apotekarexamen. Resultatet beräknas komma före sommaren och i augusti 2014 planerar vi motsvarande workshop för några utvalda arbeten från Apotekarprogrammet.

132: Interaktiv undervisning studenter med hjälp av smarta digitala verktyg – exempel Socrative

Camilla Söderquist & Katarina Evengård

Bakgrund:
Att studenterna är engagerade och aktiva vid undervisningstillfället är en faktor för att öka lärandet och få studenterna motiverade (Biggs och Tang, 2007), (McKeachie & Svinicki, 2011). Det finns många olika typer av läraktiviteter för att skapa aktiva och motiverade studenter, bl.a. webbaserade verktyg som är användbara till interaktiva moment. Studier har visat att denna typ av verktyg ökade studenternas engagemang och var positivt för inlärningen (Kulatatunga och Rameezdeen, 2014),
Det exempel på responsverktyg vi använt och vill visa heter Socrative. Verktyget gör det möjligt att skapa quizz vilka körs live vid undervisningstillfället.
Syftet:
Ett moment vi undervisar i är fusk- och plagiering med diskussioner kring olika påståenden om det är plagiering eller ej. Tidigare har detta genomförts genom att studenterna svarar ja eller nej direkt ut i luften, men här kändes det som att ett anonymt verktyg skulle vara lämpligt för att aktivera samtliga.
Ett exempel på hur vi har använt Socrative
Via kostnadsfria lärarkonton i Socrative skapas ett quizz med frågor kring fusk- och plagiering. Som lärare får man ett klassrumsnummer där man befinner sig virtuellt när det är dags att använda quizzet.
I samband med lektionen får studenterna adressen till inloggningssidan. De behöver inga egna inloggningar utan anger det klassrumsnummer vi erhållit som lärare. Studenterna loggar in från mobiltelefoner, datorer och surfplattor. I Socrative ser man i realtid hur studenterna svarar. När svarsstaplarna visas diskuterade vi hur utfallen av svaren varierar och vad det kan bero på.
Vinsterna med att använda ett responsverktyg:
En fördel är att alla studenter kan vara engagerade och samtidigt anonyma. Det blev tydligt att vissa frågor i quizzet var svårare då svarsspridningen skiljde sig åt. Det ger en bra utgångspunkt för efterföljande intressanta reflektioner och diskussioner.
Att använda ett webbaserat verktyg kan också bli roligt moment som livar upp i kontrast till föreläsningar med flertalet passiva studenter. Intrycket är att studenterna upplevde det som annorlunda och en aktiv fas att använda mobilerna i samband med undervisningen.
Ett plus är också att det är enkelt att förbereda och genomföra.
Demonstration
I vår demonstration tänker vi visa Socrative praktiskt. Hur det ser ut från lärar och studentvy, samt visa exempel på hur vi har använt det. Förhoppningsvis kan det leda till bra diskussioner där fler förslag på användningsområden eller tips på andra användbara verktyg kommer fram.

133: Kunskaper, färdigheter och dygder – tre hjul under en vagn?

Jan Stockfors

För att kunna möta en komplex och föränderlig värld behöver våra studenter ha en fast grund att stå på. Traditionellt har kunskap manifesterad i en universitetsexamen utgjort en sådan trygg bas, men kunskap inom många områden betraktas idag som snabbt föränderliga och tidsbundna.Strålkastarljuset i sökandet efter en stabil utgångspunkt har istället riktats mot kompetenser och färdigheter. Framförallt är det mer generella kompetenser som ska ge trygghet i mötet med världen och en plats på arbetsmarknaden. Bland andra Ronald Barnett (2004) ifrågasätter både kunskaper och färdigheter som en fast grund för att kunna agera i en komplex och osäker värld. Istället pekar Barnett mot ett behov av en ontologisk vändning inom högre utbildning. Det är i studentens vara som den stabila grunden måste byggas och högre utbildning måste bidra till utveckling av viktiga personliga egenskaper och kvaliteter. Barnetts resonemang har en tydlig anknytning till vår nordeuropeiska bildningstradition och pekar mot det som brukar kallas intellektuella dygder. Till intellektuella dygder räknas egenskaper som t.ex. nyfikenhet, intellektuellt mod, ansvarsfullhet, ärlighet och autonomi (se Roberts and Wood 2007).

I hård konkurrens om studenternas tid ställs idag bildning mot utveckling av kunskaper och färdigheter som är direkt kopplade till ämnet eller det yrkeskunnande utbildningen syftar till. Bildande inslag i utbildningen anses av många vara slöseri med tid och resurser (se t.ex. Fölster et. al, 2011). Men parallellt med fokuseringen på utbildningens kortsiktiga instrumentella värden har det på senare tid växt fram en medvetenhet om att instrumentella kunskaper och färdigheter inte räcker för att nyutexaminerade studenter ska kunna fungera på ett bra sätt i arbetslivet (Colby et al. 2011). Det som ofta saknas är såväl bildning, eller ”liberal education”, som välutvecklade intellektuella dygder.

I den här presentationen kommer jag att argumentera för att utvecklingen av intellektuella dygder är en viktig del av högre utbildning. Jag går igenom några grundläggande intellektuella dygder, hur de hänger ihop och varför de har en central roll i högre utbildning. Jag kommer också att diskutera möjliga strategier för att i högre utbildning stödja utvecklingen av dessa dygder.

Referense

Barnett, R. (2004). Learning for an unknown future. Higher Education Research & Development. 23:3, 247-260.

Colby A., Ehrlich T., Sullivan W.M. and Dolle J.R. (2011). Rethinking Undergraduate Business Education: Liberal Learning for the Profession. Jossey-Bass.

Fölster, S., Kreicbergs, J., and Sahlén, M. (2011). Konsten att strula till ett liv. Svenskt näringsliv.

Roberts R.C. and Wood W.J. (2007). Intellectual virtues. Oxford university press.

134: Sök- och skrivguiden: hur utvecklade SLU-biblioteket en användarvänlig, modern och inspirerande webbhandledning i informationskompetens?

Kristina Lundin

Syftet med postern är att visa processen bakom utvecklandet av Sök- och skrivguiden – en webbhandledning i grundläggande informationskompetens för studenter på universitet och högskola. I lärandemål för kurser inom högre utbildning är generiska kompetenser ett centralt begrepp som bland annat innefattar just informationskompetens. I arbetet med att stärka studenternas förmåga att söka, kritiskt värdera och använda information spelar bibliotekets kompetens en viktig nyckelroll. Dagens universitetsstudent kan befinna sig på campus såväl som hemma i soffan och med guiden vill SLU-biblioteket möta studenternas behov av att få den information de behöver, när de behöver den – oavsett tidpunkt på dygnet.

Sök- och skrivguiden är uppbyggd kring fem moduler – Söka, Källkritik, Upphovsrätt & plagiering, Referera samt Skriva och innehåller text, bild, video och interaktiva inslag. Arbetet med guiden skedde i projektform, med utgångspunkt i såväl omvärldsspaning, statistik och användarundersökningar som önskemål från studenter och lärare på SLU. Under projektets gång gjordes kontinuerligt tester med studenter och lärare och guiden utvecklades i enlighet med resultaten av dessa. Ett uttalat mål var att återanvända redan befintligt lärmaterial – både eget och material skapat av andra. I samma anda valde biblioteket också att licensiera guiden med en Creative Commons-licens, vilket gör att innehållet kan fortsätta spridas och utvecklas.

Postern presenterar arbetet med guiden bakom kulisserna och är relevant för bibliotek som vill utveckla sitt webbaserade stöd, såväl som lärare som vill utforska nya metoder för att stärka studenternas informationskompetens. Kvalitativa webbaserade guider spelar en viktig roll för att möta de behov och utmaningar som uppstår i en tid då biblioteket, såväl som universitetet, sträcker sig långt utanför sina fysiska lokaler.

Besök guiden: www.slu.se/sok-och-skrivguide

135: Pedagogiskt ledarskap för pedagogisk excellens – femton år av utveckling

Maja Elmgren & Stefan Pålsson

Pedagogiska ledare är nyckelpersoner för att åstadkomma framgångsrika utbildningsmiljöer (Gibbs et al. 2008). Vid Uppsala universitet gjordes redan för femton års sedan en studie för att belysa studierektorsrollen och dess möjligheter (Elmgren et al. 2000).

Delvis som följd av rapporten har olika insatser för att stärka det pedagogiska ledarskapet genomförts, som sammantaget har bidragit till att begreppet pedagogiskt ledarskap inte bara har konkretiserats, utan också fått en reell mening. Bland de olika insatserna kan nämnas en utbildning för pedagogiska ledare, olika nätverk för pedagogiska ledare, samt tydliggörande av det pedagogiska ledarskapet i universitetets pedagogiska program och i kriterier för excellenta lärare. Vissa av insatserna har bedrivits på universitetsnivå och andra på fakultetsnivå, där de olika fakulteterna delvis arbetat på olika sätt. Dessutom har många externa förändringar, såsom Bolognaprocessen och UKÄ:s utvärderingar, påverkat utbildningssituationen och därmed situationen för de pedagogiska ledarna.

Vi har nu undersökt hur arbetssituationen för de pedagogiska ledarna, synen på pedagogiskt ledarskap samt möjligheterna att bedriva pedagogiskt ledarskap har förändrats sedan dess. Har de olika aktiviteterna bidragit till förändringen? Har den förändrade synen på pedagogiskt ledarskap bidragit till en förändring mot excellenta utbildningsmiljöer? Kan man utgående från resultat från de olika fakulteterna dra några slutsatser beträffande vilka arbetssätt och ansatser som i högre grad leder till en positiv förändring?

I undersökningen använder vi oss av enkäter, som följer upp den tidigare studien, samtidigt som vi relaterar både frågornas utformning och våra resultat till de nio olika aspekter av pedagogiskt ledarskap som Gibbs et al. (2008) visade var associerade till framgångsrika utbildningsmiljöer vid forskningsintensiva universitet. Bland dessa kan nämnas att man lyckas bygga upp ett förtroende för det pedagogiska ledarskapet, där ledaren har hög legitimitet, sprider ledningsuppdrag till flera, bygger community of practice samt uppmärksammar och belönar pedagogisk excellens och utveckling.

Undersökningen är pågående och vi kommer under konferensen att presentera resultat, och utgående från dessa diskutera frågeställningarna ovan. Vi vill också öppna för en mer allmän diskussion om hur det pedagogiska ledarskapet på bästa sätt kan stärkas och stödjas pedagogiskt ledarskap, som en viktig del i arbetet mot en framgångsrik utbildningsmiljö.

Referense

Elmgren, M., Hedin, A. & Thelander, K. (2000). Och plötsligt var jag studierektor: en belysning av studierektorsrollen och dess möjligheter. Uppsala: Uppsala universitet.

Gibbs, G., Knapper, C., & Piccinin, S. (2008). Disciplinary and Contextually Appropriate Approaches to Leadership of Teaching in Research Intensive Academic Departments in Higher Education. Higher Education Quarterly, 62(4), 416-436.

136: Ny modell för utvärdering av utbildningsprogram vid Luleå tekniska universitet

Rickard Garvare & Åsa Wikberg Nilsson

För att på ett effektivt sätt kunna vidareutveckla och förbättra behövs också förmågan att utvärdera och ta vara på erfarenheter. Detta gäller inte minst inom högre utbildning. Vid Luleå tekniska universitet har det sedan lång tid tillbaka utförts årliga utvärderingar av flertalet utbildningsprogram. På uppdrag av universitetet genomfördes våren 2013 en extern granskning av utvärderingsprocessen. Resultatet av granskningen visade på en tydlig förbättringspotential avseende mätningar och bedömningskriterier samt hur slutsatser återkopplas och förvaltas inom organisationen. Den befintliga modellen för årlig utvärdering var inte heller ordentligt dokumenterad eller fastställd. Med anledning av detta startades ett arbete inom universitetet vars syfte dels var att ta fram en ny modell för vad som ska mätas och bedömas med avseende på programmen kvalitet, dels att utforma arbetsgången för hur de årliga utvärderingarna ska genomföras. Målen bestod bland annat av att utveckla tydliga utvärderingskriterier med såväl kvantitativa som kvalitativa utvärderingsmått kopplade till Universitetskanslerämbetets utvärderingsmodell, att ange hur återrapportering ska ske samt att beskriva hur ledare och lärare involveras i processen. Den nya modellen skulle även omfatta rutiner för att hantera brister som framkommer vid utvärderingar samt tidsmässigt integreras i universitetets verksamhetsplaneringsprocess. Medverkande i projektet var representanter för olika roller och funktioner inom universitetet; studenter, fakultetsnämnder, prefekter, huvudutbildningsledare, utbildningsledare, utbildningskoordinatorer samt kvalitetsfunktionen. Projektet, genomfört via möten och mellanliggande individuellt arbete, resulterade i en ny modell baserad på en ettårig utvärderingscykel med reflektion kring mått på programmens status, slutsatser från lärarlagsarbete enligt universitets pedagogiska idé samt djupare men mera sällan utförd peer-review. Den nya modellen prövas nu i form av en pilotomgång vars resultat och erfarenheter ska användas till revidering och förfining av såväl arbetssätt som inriktning och kriterier.

138: IMPOER - IMPLEMENTERING AV ÖPPNA LÄRRESURSER (OER) I SJUKSKÖTERSKEPROGRAMMET, HÖGSKOLAN DALARNA

Marie Elf, Ebba Ossiannilsson, Monika Jansson & Maria Neljeslö

Ett forskningsprojekt IMPOERS har startats för att följa en cohort sjuksköterskestudenter under implementering av OER. Detta är ett av de första mer systematiska projekten i Sverige om införande av OER. Några första preliminära resultat kommer att kunna presenteras vid NU2014, hösten 2014.

139: Chefen som pedagogisk ledare?

Patricia Staaf & Aage Radmann

Akademins chefer har hittills inte varit en uttalad målgrupp för pedagogisk kompetensutveckling och nämns inte heller i beskrivningen av konferensen tema pedagogiskt ledarskap. Vi menar dock att prefekter, enhetschefer och motsvarande har en nyckelroll i att leda pedagogisk verksamhet och utveckling och förtjänar stöd i att utvecklas i denna roll. Hur ett sådant stöd kan utformas är temat för vårt rundabordssamtal.

Jonnergård och Sewerin (2013) beskriver hur akademins ledning sker i fyra rum som är delvis överlappande och ibland i intressekonflikt med varandra. Prefektens särskilda utmaning är att röra sig mellan de fyra rummen: den formella linjeorganisationen, det vetenskapliga fältet, tvärvetenskapliga och gränsöverskridande miljöer samt utbildning och lärande. Vår uppfattning är att mycket av den ledarskapsutbildning som erbjuds prefekter och andra chefer inom akademin främst fokuserar på ledarskap i linjen och att ledning av utbildning och lärande inte uppmärksammas i tillräcklig grad.

Erfarenheter från 9 svenska högskolor och universitet, presenterade i antologin Att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet (Ryegård, Apelgren och Olsson 2010) bekräftar denna bild. Författarna konstaterar att ledningens stöd är helt avgörande för pedagogiskt förändringsarbete, samtidigt visar sammanställningen från de nio lärosätena att cheferna ofta är frånvarande vid pedagogiska utvecklingsinsatser.

Malmö högskolas Centrum för akademiskt lärarskap har därför inlett ett samarbete med högskolans personalavdelning kring pedagogiskt ledarskap för chefer. Utifrån egna tidigare erfarenheter av prefektuppdraget och våra nuvarande roller som pedagogiska utvecklare har vi funderat på hur ett sådant stöd för akademins chefer skulle kunna utformas och, liksom allt annat inom högskolevärlden, vila på vetenskaplig grund. Rundabordssamtalets erfarenhetsutbyte syftar till att både konkretisera problembilder och komma med förslag på hur chefsstödet kan utvecklas.

Samtalets upplägg och genomförande:
Efter en kort och kärnfull introduktion kring vår syn på pedagogiskt ledarskap (baserat dels på egna erfarenheter, dels på vetenskaplig grund), diskuterar vi kompetensutveckling i pedagogiskt ledarskap för chefer inom akademin.

Utifrån detta för vi ett samtal för att dela erfarenheter och tankar. Stor vikt läggs vid allas delaktighet. Stommen i diskussionen är följande frågor:
1. Behövs en särskild kompetens för att vara chef över pedagogisk verksamhet? I så fall vilken?
2. Vem bör äga frågan om att stödja chefer i att leda utbildning och lärande?
3. Hur kan stödet utformas och operationaliseras?

Referense
Gunnar Jonnergård och Thomas Sewerin. Fyra akademiska ledningsrum - en tankemodell och dess verkan/tillämpning. 2013. Dialog och Ide, Göteborg.
Åse Ryegård(red), Karin Apelgren och Thomas Olsson Att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet. 2010, Uppsala universitet

140: Samproduktion med industrin för att skapa en flexibel utbildning på avancerad nivå

Martin Östlund, Johan Leitet & Aris Alissandrakis

I samverkan med representanter för IT-industrin tar Linnéuniversitet fram ett kurspaket på avancerad nivå inom ämnesområdet Social Media and Web Technologies. Initiativet ingår i det KK-finansierade projektet Social Media and Web Technologies for Innovation and Growth och syftar till att bidra till innovation i IT-branschen genom strategisk kompetensutveckling. Utbildningarna riktar sig till yrkesverksamma medarbetare med strategiskt utvecklingsansvar med målsättningen att lyfta medarbetarnas innovationsförmåga och därmed bidra till såväl teknisk innovation och produktinnovation som utveckling av nya arbetsformer och affärsmodeller. En samproduktionsmodell nyttjas där akademisk erfarenhet, forskningsinnovation och industriell expertis blandas för utveckling av kurser som till form och innehåll motsvarar IT-branschens dynamiska kompetenskrav. Då utbildningarna riktar sig till personer med krävande arbetsroller, så ställer det särskilda krav på flexibilitet i genomförandet. Utbildningarna, som startar höstterminen 2014, kommer vara flexibla i tid vad gäller starttid, löptid och intensitet; de kommer att gå att genomföra helt på distans med bibehållen kvalitet; och vi kommer tillämpa en flexibel valideringsmodell där icke-akademiska meriter valideras för tillträde till kurserna. Vidare kommer vi att tillämpa en alternativ ansökningsprocess som ger kortare ansökningstid. Samtliga anpassningar syftar till att underlätta för deltagare att kombinera universitetsstudier med ett krävande arbetsliv. Vi ser det som en viktig utvecklingsväg för högskolan att bidra till kompetensutveckling bortom examen. Särskilt angeläget är det att högskolan värnar om sin roll att erbjuda förkovringsmöjligheter på avancerad nivå och därmed bidra till livslångt lärande. Högskolan har också mycket att lära av industrin och vi vill aktivt utnyttja det kunskaps- och erfarenhetskapital som aktuell kategori av studenter tar med sig för att verklighetsanknyta utbildningen. Vi kommer att uppmuntra yrkesverksamma studenter att ta med sig verkliga fall från sin ordinarie verksamhet. Det ökar känslan av relevans för studenten och gör det samtidigt möjligt för denne att vara produktiv i sin ordinarie verksamhet under kursperioden. Vidare så ger det både kurskamrater och lärarkår relevanta exempel från verkligheten, för vidgning av perspektiv och berikning av lärprocessen. Vi har sedan tidigare lång erfarenhet av distansbaserat lärande och ämnar använda moderna nätbaserade verktyg, samarbetstekniker och planeringsverktyg för att skapa de förutsättningar som krävs för att uppnå den nivå av flexibilitet i tid och rum som eftersträvas. Tekniker som flipped class room, peer instruction och dynamiska seminarier nyttjas med avsikt för att flytta fokus från den enkelriktade traditionella undervisningen till det fördjupade samtalet och insiktsskapande diskussion.

« Tillbaka till innehållsförteckningen

141: Integrationskurs som motiverar

Håkan Perzon & Åsa Gardelli

Med vilken ambition genomför dagens studenter sina akademiska studier? Mångas erfarenhet och studier signalerar att genomsnittsstudenten genomför heltidsstudieer med en arbetsinsats <75%. Finns det en outnyttjad resurs för ytterligare lärande? Men vad som skulle kunna motivera studenter att utnyttja mer tid för lärande – utan ”bestraffande” ökning av arbetsbelastning? I vilka dimensioner skulle utökade arbetsinsatser medföra progression?
Dahl & Smimou (2011) har studerat hur motivation korrelerat med uppfattad undervisningskvalitet. Intrinsic motivation korrelerade positivt,medan extrinsic motivation inte alls har samma korrelation med studenternas uppfattning om undervisningskvalitet. Hytti m fl (2010) har funnit att Intrinsic motivation har en negativ effekt på utfallet av lärandet i entreprenörskapsutbildning, medan ”extrinsic motivation” gav positiv effekt. Roberts (2010) redovisar lärares uppfattning om hur extern uppmärksamhet kan motverka de kvalitetsproblem som problembaserat lärande kan medföra.
Med inspiration från Hytti m fl(2011), Dahl & Smimou (2011), Roberts (2010) har det vid LTU studerats hur studenters upplevelse av extern uppmärksamhet (PEA, Perceived External Attention) påverkat deras motivation och hur det korrolerar med studieresultat i en specifik kurs. Studien omfattar tre omgångar (2011-2014) av en ”integrationskurs”. Dels vid Civilekonomprogrammet (totalt 253 studenter) respektive vid civilingenjörsprogrammet Industriell Ekonomi (totalt 162 studenter). Kurserna genomförs som affärsutvecklingsprojekt med involvering av externa intressenter. Av pedagogiska skäl och med hänsyn till kursmålen får externa intressenterna inte precisera uppgifter(Chronéer m fl 2009, Perzon 2011).
Kvantitativa data samlas in vid kursutvärderingar (Ramsden-utvärdering, kompletterad med PEA- respektive motivationsrelaterade indikatorer). Korrelationer mellan PEA, motivation och kursresultat samt korrelationer till Ramsden indikatorer analyseras.
Det som kommer att presenteras är resultat från studien samt processuella erfarenheter av att arbeta i en problembaserat kontext med externa intressenter- en didaktisk tetraeder. Preliminära resultaten stödjer tidigare forskning (Roberts 2010).

Chronéer, D. ,Johansson, J.&Perzon, H.(2009) Value Creation in Learning. Experiences and Outcomes from Engineering Education, European continuing engineering education: Conceptualizing the lesson learned. Lappalainen, P. (red.). Espoo:SEFI , 91-100.

Dahl, D. W., & Smimou, K. (2011). Does motivation matter?: On the relationship between perceived quality of teaching and students' motivational orientations. Managerial Finance, 37(7), 582-609.

Hytti, U., Stenholm, P., Heinonen, J., & Seikkula-Leino, J. (2010). Perceived learning outcomes in entrepreneurship education: The impact of student motivation and team behaviour. Education+ Training, 52(8/9), 587-606.

Perzon, H.(2011), Trust in preparation of University-Industry (UI)-Collaboration: Outcomes from a course with focus on developing business like capabilities., Proceedings of the Annual Conference of the Academy of Marketing Science, Coral Gables, FL USA May 24-27, 2011 . Conway, M. (red.).Academy of Marketing Science: 9-12.

Roberts, Gwilym Wyn. "Advancing new approaches to learning and teaching–introducing appreciative inquiry to a problem-based learning curriculum." Journal of Applied Research in Higher Education 2.1 (2010): 16-24.

142: Uppsatsskrivande med kickstart

Håkan Perzon, Anne Engström & Mana Fashid

Två försök genomförs vid LTU med en ”kickstartsvecka” - en inledning på en avslutande uppsatsprocess inom programmen Civilekonom 240 hp,(examensarbetet omfattar 30 hp, 20 januari – 4 juni, 17 studenter) och kandidat Företagsekonomi 180 hp, (examensarbetet omfattar 15 hp, 31 mars – 5 juni, 26 studenter). Dagliga aktiviteter, 25% schemalagt och 75% självständigt arbete, med självständiga förberedelser inför nästkommande dag.
(Introduktion hela uppsatsprocessen inklusive den första veckan. En Alumn som berättar och besvarar frågor om erfarenheter från sin uppsatsprocess. Genomgång av problematisering i relation till deltagarnas problemidéer. Workshop om deltagarnas första problembeskrivningar .Genomgång av projektplanering. Summering inför ett första kommande seminarium där en planeringsrapport och en projektplan skall diskuteras).

Bakgrund:. Under lång tid har det återkommande kunnat iakttas att studenter upplever uppsatsprocessen som väldigt främmande från deras erfarenheter från tidigare kurs- och utbildningsprocesser fram till uppsatsskrivandet. I jämförelse med tidigare kurserfarenheter blir studenternas upplevelser många gånger chockartade.
Försöket med kickstartsveckan kommer att följas och successivt utvärderas genom observationer och enkäter, samt samtal och intervjuer med studenter och handledare, både under pågående och efter avslutad uppsatsprocess. De båda uppsatsprocesserna kommer också jämföras med parallella uppsatsprocesser vid LTU där en ”kickstartvecka” inte implementerats.
Enligt utbildningsplanen för ett utbildningsprogram finns inbyggt en tanke om progression på ett sådant sätt att tidigare genomförda kurserna i en utbildning, skall förbereda studenten för det avslutande uppsatsarbetet. Samtidigt är den utbildning studenten tillgodogör sig resultatet av en sammansmältning av ett flertal undervisnings-, erfarenhetsutbytes- och lärandeprocesser i en 3-4 år lång ”utbildningsprocess”. En frågeställning som vi kommer att försöka besvara genom detta försök är om våra studenter under denna utbildningsprocess blir ”programmerade” på ett sätt som är ogynnsamt för genomförandet av det självständiga arbete som ett uppsatsarbete innebär.
Här ser vi en möjlighet att kunna identifiera vad som kan påverkas i tidigare undervisnings- och lärandeprocesser för att åstadkomma en fördelaktigare progression hos studenterna, avseende en utveckling av förutsättningar för genomförandet av ett självständigt uppsatsarbete.
Hittillsvarande iakttagelser som gjorts (Civilekonom 240 hp): De som av olika anledningar inte kunnat fullfölja eller inte alls medverkat under kickstartsveckan, visar tecken på en avsevärt sämre progression i uppsatsprocessen. För kandidat Företagsekonomi 180 hp har det hittills endast genomförts ett förberedande informationstillfälle den 24 februari om hur ”kickstartveckan” med start den 31 mars 2014 kommer att vara utformad. Denna inledande information förefaller redan ha initierat positiva studentaktiviteter som inte kunnat iakttas inför tidigare uppsatsprocesser. Vi vill med en rundabordsdiskussion åstadkomma ett idé- och erfarenhetsutbyte.

143: Between common goods and market goods: reflections on course development and marketization of higher education

Hauwa Mahdi

Problem area & Purpose: A debate has flared up on the subject of education at all levels focussing on privatisation, marketization and commodification of education. The discourse originates in the multilateral agreement on the privatisation of education in the GATS in 1994/5. These debates are on the relevance of market forces in the education sector. Proponents of the markets logic see the GATS in terms of liberalisation, freedom, efficiency, quality, financial prudence, etc. Opponents stand for social solidarity and ethical responsibility as well as democratic-values.

This presentation explores meanings and implications of the commodification of courses in line with market-oriented higher education policy. Some educationists claim that the benefits of commodification are short-sighted, and inimical to democracy. Education cannot be reduced to the whims of markets - it is a collective good, markets are for individual profit. The inter-related questions I would explore are: Could development of courses be jeopardized by responding to market forces? Could the commodification interfere with the pedagogical links between scientific content, outcomes and the sustenance of a democratic society?

Theoretical issues & Methodological approach: The main approach in this exploration is of commodification as a discursive factor. The appropriate method is Fairclough's political discourse analysis (PDA). This method assumes that the relationship between markets and education is a political. The methodology distinctly seeks to explore decision-making and action as political processes. The political refers to the reflexivity of educationists in their decision-making roles, informed by professional judgement and democratic functions of education; and as actors in the development of courses curricula. The language of the protagonists are important signifiers of the politics/ideology that impinge on course development and expected outcomes.

PDA is employed to explore the varied of meanings of terms such as society, social and ethical aspects contained in the Swedish Higher Education Degree Ordinance. Those concepts are juxtaposed against knowledge economies, clients, quality, products and goods, markets terms in educational vocabulary.

The main sources are academic texts produced by the protagonists in the commodification debate, as well as my personal experiences as a teacher.

Discussion and Field overview: a personal experience: Education researchers have engaged their knowledge and skills to understanding how learning occurs as guidance to teachers. They show the pros and cons of different approaches to, highlighting the importance of planning. They propose designing courses that are constructively aligned i.e. a course designed around desired outcomes, with clearly defined teaching approaches to attain them. Privatisation analysis of institutions shows the emphasis on private institutions is aligned to meet employability of graduates, not necessarily from an organic/theoretical development of disciplines As a human rights, African studies & gender theories teacher, the protagonists present a dilemma of balancing a constructively aligned course for employability and yet maintain professional integrity.

144: From values and beliefs to teaching practice – a case study of novice tutors

Patric Wallin, Julie Gold & Tom Adawi

The quality of teaching in higher education is not only influenced by teachers' pedagogical knowledge, but also their personal values and beliefs [1]. The integration of both into an aligned teaching practice, which extends beyond transmission of factual knowledge, is an important step for effective teaching [2]. This integration is often based on experience, but can be facilitated by different types of staff development initiatives [3]. However, a problem arises for non-permanent teaching staff like PhD students and postdoctoral fellows that lack teaching experience, and training. How does this lack affect their teaching practice and what strategies do they use to compensate for it?

In this pilot study, we interviewed four project tutors in the same course to investigate their beliefs, attitudes and teaching practices. All tutors were non-permanent teaching staff with different backgrounds and levels of teaching experience. The interviews allowed us to get detailed information about previous teaching experiences, educational training, and attitudes towards students.

We observed two distinct pairs of tutors. The tutors in the first pair (P1) were active as sports coaches, while the tutors in the second pair (P2) were not involved in sports. Interestingly, the two sports coaches actively verbalized their values and beliefs – like trust, honesty and open communication – and how they strived to integrate them into their teaching practice. They strongly emphasized the importance of providing each student with opportunities for personal and professional development. Furthermore, there was a clear difference in the tutors' attitudes towards teaching. Tutors in P1 believed that their responsibility as teachers was not limited to offering project related knowledge and help, but extended to assisting students with group dynamics, communication and social aspects, whereas tutors in P2 focused solely on providing project knowledge.

Our observations highlight two different strategies used by tutors to cope with limited amounts of teaching experience. Tutors in P1 had developed the necessary strategies to integrate their values and beliefs with their practice during coaching activities. They were able to transfer this knowledge and apply it in the new teaching context. In this way, they expanded their teaching practice based on their coaching experiences. Tutors in P2, on the other hand, did not see their values and beliefs as part of their teaching practice and limited it to project related knowledge. Thus, the ability to utilize values and beliefs expands the teaching practices, and some of the non-permanent staff can compensate for a lack of teaching experience by drawing on experiences and training gained in other fields.

[1] Bingimlas, K., & Hanrahan, M. (2010). The Relationship between Teachers' Beliefs and their Practice: How the Literature can inform Science Education Reformers and Researchers. In Contemporary Science Education Research: International Perspectives (pp. 415–422). Ankara: Turkey:Pegem Akademi.

[2] Delaney, J., & Johnson, A. (2010). Students ' Perceptions of Effective Teaching in Higher Education. Distance Education and Learning Technologies: Memorial University of Newfoundland.

[3] Teaching Practices Teachers' Beliefs and Attitudes. (2009). In Creating Effective Teaching and Learning Environments: First Results from TALIS (pp. 87–135). OECD.

145: Linneuniversitetets Wikipediaprojekt

Pia Palm & Börje Ekstam

Syfte
För att skapa en meningsfull och studiemotiverande kurs för våra studenter vill vi att deras arbeten skall ingå i en offentlig, vetenskaplig kontext, därför har vi valt att deras arbeten skall publiceras på Wikipedia. Detta menar vi; tillför en högre grad av trovärdighet, såväl mot studentens arbete som den utbildning vi företräder.

Vid Linneuniversitetet använder vi Wikipedia i undervisningen som ett verktyg för att träna studenternas förmåga att nå flera av de mål som krävs för kandidatexamen i Biologi respektive Biomedicinsk vetenskap. Arbetet ingår i kurser som obligatoriska poänggivande examinationsmoment.

Vi har döpt uppgiften till ”Wikipediaprojektet” där målet är att studenten ska träna sin förmåga att söka, systematisera och presentera vetenskapliga artiklar utifrån ett uppslagsord, tex en parasit eller sjukdom. Istället för att skriva ett paper/rapport för bara läraren/handledaren och kurskamrater är tanken att studenten bidrar med sin rapport och kunskap i en öppen nätbaserad encyklopedi – där vi har valt Wikipedia.

Författandet av nya eller reviderade artiklar för en större publik med kritiska granskare upplevs som stimulerande och utvecklande. Direkta återkopplingar från läsarna bidrar till att motivera studenterna till att arbeta med den innehållsmässiga och kommunikativa kvaliteten i bidragen.

”Wikipediaprojektet” startade 2011 genom en samverkan mellan lärare/forskare, ikt-pedagog och bibliotekspersonal som är engagerade i kursprogression för Biologi-respektive Hälsovetenskapliga programmen. Projektet har sedan starten genomförts åtta gånger. Samarbetet innebär att olika kompetenser kan tas tillvara i undervisningen; lärare och handledare som ämnessakkunniga, bibliotekspersonal som experter inom databassökningar, referens- och källhänvisning samt ikt-pedagog som introducerar Wikipedia, kommunikationen med läsarna och teknikaliteterna kring detta.

Wikipedia är en flerspråkig webbaserad och fri encyklopedi som bygger på att alla kan redigera i texten. Wikipedia är idag högt rankad och alla versioner som redigeras sparas. Alla kan bidra och vara med och bestämma innehåll. För att få en hög trovärdighet på en artikel i Wikipedia krävs flera olika Referense men också att många personer är med och bidrar till uppslagsverket.

Under de tillfällen projektet pågått har flera studenter varit positiva till den snabba respons publiceringen på Wikipedia inneburit. Studenterna har oftast arbetat två och två med texten. Varje grupp tilldelas en handledare som är specialist inom det område de har valt. Texten samt referenslistan ska vara godkänd av handledaren innan den publiceras på Wikipedia.

Vårt projekt har fallit väl ut och vi vill gärna delge er våra erfarenheter att använda Wikipedia som ett verktyg inom högre utbildning.

146: Utveckling av ingenjörsprogrammens struktur vid Luleå tekniska universitet

Hans Weber & Ann-Britt Almqvist

Vid LTUs ingenjörsutbildningar har vi sedan ett drygt femtontal år en struktur där kurser delas in i bas-, kärn-, inriktningsobligatoriska, valbara samt valfria kurser. Denna struktur finns av ett flertal skäl, bland annat för att säkerställa såväl bredd som tillräcklig fördjupning inom programmens respektive teknikområde. Baskurserna och ett par programgemensamma kärnkurser ges huvudsakligen i utbildningarnas första och andra studieår. Kurserna som ges i högskoleingenjörsutbildningarna skiljer sig från kurserna som ges i civilingenjörsutbildningarna. Strukturen av kurser finns dels för att säkra progressionen i utbildningen, dels underlättar baskurserna för studenter som i ett tidigt skede av sin utbildning vill byta mellan olika utbildningsprogram vid LTU.

I samband med Universitetskanslerämbetets utvärdering av ingenjörsprogram 2013 har svagheter och styrkor tydliggjorts i våra baskurser. Med anledning av detta har ett arbete startats som syftar dels till tydliggörande av berörda examensmål i baskurserna, dels till en bättre integration inom baskurserna och till de kommande kärnkurserna vad avser progression av färdigheter och förmågor.

Under 2011 inleddes ett arbete vid LTU att vidareutveckla ingenjörsutbildningarnas struktur. Intervjuer med berörda examinatorer och programkoordinatorer följdes av workshops och dokumentstudier av tidigare beslut. Detta resulterade i mitten av 2013 i en gemensam plattform för utbildningarna. Vi förmedlar här syftet med den nya kursstrukturen samt nackdelar, fördelar. Vidare diskuteras balans mellan struktur och utveckling av program samt hur vi nu inleder ett arbete med översyn och förbättring av programstrukturen, framförallt med avseende på utbildningarnas inledande år.

147: Pedagogisk Digital Kompetens - Lärarkompetens & kvalitet i nätundervisning.

Lars Häll & Jörgen From

Den professionella kontexten för lärare inom högre utbildning står i förändring, med ett ben i en historiskt välförankrad campuscentrering och det andra mer trevande i en blivande digitalisering. I Sverige och globalt är nätifieringen av högre utbildning en utmaning i flera avseenden. Kvalitet i nätundervisning, exempelvis, är direkt beroende av lärares förmåga att utföra sin lärargärning i en framväxande nätorienterad utbildningskontext. Utvecklandet och säkerställandet av lärares pedagogiska digitala kompetens är i sin tur beroende av stöttande organisation, men frågan är hur stöttande organisationerna egentligen är idag och var stödinsatser behöver riktas.

Inom kvarken-projektet Pedagogisk Digital Kompetens (PDK) har vi bland annat rekonceptualiserat universitetslärares pedagogiska kompetens, i relation till nätbaserade kurser och utbildningsinslag. Med denna text delar vi med oss av våra erfarenheter i form av en problematiserande diskussion kring nyare inslag i just universitetslärares pedagogiska digitala kompetens, mot bakgrund av en genomgång av närliggande litteratur om pedagogisk kompetens och digital kompetens.

Vi argumenterar att pedagogisk digital kompetens utgörs av kunskaper, färdigheter och attityder (värderingar, vetande och kunnande) som rör undervisning & lärande, ämne, teknologi, utbildningskontext och relationer däremellan. Detta materialiseras på tre olika plan. Dels i genomförandet på mikronivån, den pedagogiska interaktionen med studenter. Dels i planering, utvärdering och revision av utbildningsinsatser, mesonivån. Och slutligen i deltagandet i utveckling av den omslutande organisationen, makronivån. PDK handlar om att på bästa sätt mobilisera tillgängliga resurser för att stödja studenternas lärande.

Vi kommer även att diskutera nätkursen som plattform för utveckling av pedagogisk digital kompetens.

148: Essä: produktivt skrivande för uppsatser

Lars Wallsten & Åsa Morberg

Det traditionella uppsatsformatet behöver utvecklas. Det vetenskapliga skrivandet har i många fall tvingats in i ett stereotypt malltänkande, där en stel form tar över innehållet. Essäskrivning utgör ett alternativ. Vårt bidrag handlar om ett forskningsanknytningsprojekt där essäer använts för att tydliggöra studenters praktik och erfarenheter, samt stimulera deras kritiska förmåga.

Vi har provat essäskrivning i projektform för ca 150 studenter på Förskollärar- och Yrkeslärarprogrammet, Högskolan i Gävle. Utgångspunkten har varit studenternas bristande skrivförmåga i uppsatser och självständiga arbeten. Deras resultat har varit svaga och själva lusten att skriva har varit obefintlig. De har också uttryckt kritik mot vetenskapligt skrivande i stort. Vad har vi inom högre utbildning gjort för fel när skrivtrötta och besvikna studenter examineras?

Studenterna fick uppgift att i essäform utforska och använda sin praktiska erfarenhet, satt i relation till olika teoretiska perspektiv. De fick även uppgift att skriva reflektionsprotokoll som vi har analyserat tillsammans med essätexterna. Resultatet visar att skrivförmågan förbättrades avsevärt liksom lusten att skriva. Studenternas yrkes- och identitetsutveckling kunde stärkas. Givetvis kräver användning av essäer ett nytänkande beträffande metoddiskussion, teori, handledning och bedömning. Vi har utvecklat ett sådant koncept. Det kanske mest oväntade i projektet var att essäformen passar såväl ovana skribenter, som drivna och erfarna.

Vi upplever att processen med utvecklingsarbeten om självständiga arbeten har avstannat på många lärosäten. Man bör komma ihåg att UKÄ och högskoleförordning sätter mål, men att lärosätena är fria att utveckla och bestämma arbetssätt för självständiga arbeten. Essä har en stor potential, men bör förstås ses som ett alternativ av flera inom vetenskapligt skrivande.

149: Utmaningar för nya forskarhandledare: en studie vid Sveriges Lantbruksuniversitet

Cecilia Almlöv & Monika Appel

Att höja kvaliteten på forskarhandledningen är av vikt för att utveckla en framgångsrik forskarutbildning vid våra universitet (Appel & Bergenheim 2005). Då både nya och mer erfarna forskarhandledare har en central roll i denna utveckling är det av stort intresse att närmare analysera deras situation och hur själva forskarhandledningsprocessen utvecklas över tid, från nytagen doktorand till en färdig doktor (Jazvac-Martek, Chen & McAlpine 2011).

Det finns inte mycket kunskap om just nya handledare och deras specifika utmaningar. Mot bakgrund av detta initierades 2013 ett longitudinellt projekt vid SLU. Syftet med projektet är först och främst att identifiera och analysera de främsta utmaningarna som nya handledare kan uppleva under sina första år men även att visa hur olika handledare hanterar dessa utmaningar. Tanken är att se själva progressionen i handledningsprocessen den allra första tiden som handledare (Gurr 2010, Lauvås & Handal 2005). Projektet baseras på såväl en kvantitativ som en kvalitativ studie av handledare vid SLU. Efter rekryteringen av sin första doktorand får handledaren svara på en enkät som sedan kommer att besvaras återkommande varje år. Under dessa första år kommer handledarna även att intervjuas tillsammans med sina doktorander.

I den här presentationen kommer vi att i huvudsak redovisa och diskutera några resultat från den kvantitativa delen av projektet. Några frågor som vi vill lyfta fram i den här presentationen är:
•Vilken typ av utmaningar är vanliga för forskarhandledare under deras första år i denna roll?
•Vilka strategier använder sig handledaren av för att föra sin handledning framgångsrik?
•Ser utmaningar och strategier olika ut för handledande kvinnor och män?

Vår ambition är att resultaten från studien på olika sätt kan bidra till att utveckla forskarhandledningen och stödet nya oerfarna handledare. En god forskarhandledning är en förutsättning för en forskarutbildning av hög kvalitet även i framtiden.

Referense
Appel, M & Å. Bergenheim (2005): Reflekterande forskarhandledning. Lund: Studentlitteratur.
Gurr, G. M. (2010): Negotiating the "Racket Bridge" - a dynamic model for aligning supervisory style with research student development. Higher Research Result and Development, 20, 1.
Jazvac - Martek, M., Chen, S. & L. Mc Alpine (2011): Tracking the doctoral student experience over time: Cultivating Agency in Diverse Spaces. I: Mc Alpine, L. & C. Amundsen (red.) Doctoral Education: Research-Based strategies for doctoral students, supervisors and administrators. Springer Science.
Lauvås, P. & G. Handal (2005): Optimal use of feedback in research supervision with master and doctoral students. Nordisk Pedagogik, 25, 3:177-189.

150: Medialiserade studentlärkulturer – vad lär vi oss av detta?

Vaike Fors & Jeanette Sjöberg

Något som utmanar lärare idag är studenternas förväntningar på hur de ska kunna använda de lärstrategier de utvecklat i relation till vardagligt användande av kommunikationsteknologier i sina studier. Vilka erfarenheter av att lära och vilka vanemässiga och förkroppsligade sätt att lära har studenterna utvecklat i relation till digitala medier? Hur aktiveras dessa medialiserade "funds of pedagogies" (Zipin, 2009) i högskolemiljön ?

Det hör kanske till att studenter och högskolelärare har olika uppfattningar om hur högre studier går till, debatten om den låga kunskapsnivån hos studenter har pågått lika länge som det har funnits universitet. Det är heller inget nytt att nya teknologier skapar nya förutsättningar för vad, hur och varför saker ska läras. Frågan vi ställer oss är hur vi genom att öka kunskaper om hur medieberoende sätt att lära kan vara en tillgång i högsolepedagogisk utveckling.

I en studie av universitetslärare och studenters föreställningar och användning av sociala medier visade det sig att studenter använde sociala medier i mycket högre grad än lärare, samt att de såg en större potential i att använda dessa som pedagogiska hjälpmedel (Roblyer, et. al. 2010). Frågan om hur dessa skilda föreställningar ser ut och får för konsekvenser föranledde oss att genomföra en granskning av vetenskapliga publikationer med fokus på studentkulturer, sociala medier och högskolestudier (Sjöberg & Fors, kommande). Resultatet av denna granskning är utgångspunkten för vår föreslagna workshop. Vi har sett att det finns en brist av studier som utgår ifrån studenternas medialserade lärkulturer i förståelsen av vad som händer i mötet med högskolevärlden.

Vår workshop kommer att ha följande upplägg:

a) Vi presenterar resultatet av vår litteraturgranskning
b) Följande frågeställningar bearbetas i smågrupper:

Vilka medialiserade lärkulturer har vi uppmärksammat att studenterna utvecklar under sina studier? Vilka potentialer resp. problem har vi lärare upplevt med dessa?

Hur kan vi utveckla dessa potentialer på konkreta sätt i vår egen undervisning?

Vi genomför workshopen i en cafémodell där man diskuterar i olika gruppkonstellationer. Målgruppen för denna workshop är högskolepersonal med intresse för medialiseringsprocessens högskolepedagogiska konsekvenser.

Referenslista

Roblyer, M. D., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J. & Vince Witty, J. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. Internet and Higher Education, 13, 134-140.

Zipin, L. (2009). Dark funds of knowledge, deep funds of pedagogy: exploring boundaries between lifeworlds and schools. Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education, Vol. 30(3), pp. 317-331.

151: Förändra din undervisning: vad vet vi?

Marcus Berg

Mitt ämne är fysik. Min uppfattning är att fysikundervisning ofta följer ett traditionellt upplägg, med föreläsningar och räkneövningar, laborationer och tentor. Mer sällan lämnas utrymme till t.ex. gruppdiskussion. Förändringsarbeten förekommer, men sällan utifrån aktuell forskning eller rådande teorier om lärande. Förändringsarbetet är inte heller alltid förknippat med utvärdering av förändringar. Ett exempel på en mindre förändring är undervisningsstrategin "kamratlärande" (peer instruction) [1], där man ägnar föreläsningstid åt att låta studenterna diskutera med varandra, med återkoppling till läraren via mentometrar. Ett exempel på en större förändring är "omvänd undervisning" (flip teaching) [2], där inspelade videoföreläsningar (egna och andras) görs tillgängliga via lärplattformen och får ersätta valfri mängd salsföreläsningar. Man ägnar då istället lärarledd tid åt olika former av diskussion kring materialet. De här diskussionerna kan delvis examineras och användas inom ramen för kontinuerlig examination [3]. Jag har erfarenhet av förändringsarbete med de här två strategierna och kan presentera det på 5 minuter som inledning till rundabordsdiskussionen.

Syftet med rundabordsdiskussionen är framför allt att utbyta erfarenheter, att diskutera vad, hur och varför, hur förankrade våra förändringar är i forskning, och att blicka mot framtiden. Hur används teoretiska perspektiv/teorier och didaktiska strategier som stöd för upplägget av förändringsarbetet mot mål som formulerats? Hur används de för motivera upplägget av kursen och lärandet? Används de för att skapa uppgifter som främjar studenternas självvärdering och kritiskt granskande förmåga? En intressant fråga i sammanhanget är när själva gruppdiskussionerna görs via lärplattformen, där erfarenhet finns att hämta från distansundervisning [4], t.ex. muntlig gruppdiskussion kontra skriftlig sådan.

En relaterad fråga är hur sociala och kommunikativa faktorer påverkar den lärandes kunskaper. I diskursen kring PISA tar man upp vikten av att fokusera språkets betydelse i naturvetenskapliga lärprocesser. Lärarutbildning är en stor angelägenhet för fysiker. Andra frågor med lång historisk bärighet kan också passa in i diskussionen.

Målgruppen är främst aktiva lärare och forskare inom naturvetenskaplig och teknisk högre utbildning, men andra är lika välkomna.

[1] Berg, M. (2012), "Klickare och studenter som undervisar varandra. Konferensbidrag, Karlstads universitet. (http://www.kau.se/puk/)

[2] http://en.wikipedia.org/wiki/Flip_teaching

[3] Berg, M. (2013), "Kontinuerlig examination". Konferensbidrag, Karlstads universitet. (http://www.kau.se/puk/)

[4] Amhag, L., "Utveckling av distansundervisning med datorstött lärande", Pedagogisk Forskning i Sverige, vol. 18, s.127; http://tidskrift.nu/artikel.php?Id=8830.

152: Forskningscirkeln som resurs för att utveckla lärares kunskap om hur de kan stödja studenters läs- och skrivutveckling i högre utbildning

Lotta Bergman

Presentationen bygger på resultat från ett forskningsprojekt där syftet var att undersöka hur en grupp lärare i högre utbildning kollaborativt reflekterar över och utvecklar kunskap om hur de kan stödja studenters läs- och skrivutveckling integrerat med sin ämnesundervisning. Projektet är influerat av aktionsforskning; det handlar om att utveckla och förändra en aktivitet, men också att få kunskap om vad som händer i processen (Aagaard Nielsen & Svensson, 2006; Somekh, 2006). Inom ramen för en forskningscirkel fick åtta kollegor från olika discipliner och ämnen möjlighet att delta i en kontinuerlig dialog där erfarenhetsbaserad och forskningsbaserad kunskap kunde mötas. Projektet varade i tre terminer och innebar även att deltagarna planerade och genomförde småskaliga undersökningar i sin egen praktik, där olika sätt att stödja studenterna prövades för att sedan analyseras och utvärderas i gruppen. För att förstå processen och interaktionen i forskningscirkeln har jag använt sociokulturell teori (Wertsch, 1998) samt teorier om den kritiska reflektionens betydelse för utveckling och förändring av vårt sätt att tänka och handla (Mezirow, 1998; Mälkki, 2011). Det empiriska materialet består av 10 audio-inspelade forskningscirkelträffar, intervjuer med de åtta deltagarna samt de reflektioner jag som handledare skrev i anslutning till arbetet i forskningscirkeln.

Resultatet visar att deltagarnas erfarenhetsbaserade berättelser tillsammans med läsning av forskningslitteratur blev kraftfulla resurser i gruppens meningsskapande arbete. Dessa resurser gav möjlighet till igenkänning och bekräftelse såväl som utmaningar. I mötet mellan praktik och teori skapades förutsättningar för jämförelser mellan individuella och institutionella praktiker och för kritisk reflektion och förändring i sätt att tänka och handla. Gruppens samtal var inledningsvis orienterade mot brister hos studenter och i tidigare utbildning men kom alltmer att fokusera möjligheter och strategier för att förändra den egna undervisningspraktiken och institutionernas arbete. Mer uppmärksamhet ägnades åt aktiviteter, interaktionsmönster och processer som studenterna behöver involveras i för att utforska sätt att tänka, läsa och skriva inom en disciplin. Deltagarna utvecklade en bredare syn på akademisk literacy och en ökad medvetenhet om vikten av att tillsammans med studenterna uppmärksamma språkets betydelse för tänkande och kunskapsbildning. I framläggningen diskuterar jag forskningscirkeln som resurs för att utmana deltagarnas uppfattningar och värderingar och betydelsen av att de genomförde egna småskalig forskningsprojekt men också de hinder som uppstod i processen. Vidare granskar jag kritiskt min dubbla roll som både handledare och forskare.

Referense

Aagaard Nielsen, K. & Svensson, L. (Eds.) (2006). Action and Interactive Research. Beyond Practice and Theory. Maastricht: Shaker Publishing.

Mezirow, J. (1998). "On critical refelction". Adult Education Quarterly, 48(3), 185-198.

Mälkki, K (2011). Theorizing the Nature of Refelction. Helsinki: University Print.

Wertsch, J. (1998). Mind as action. New York, Oxford: Oxford University Press.

Somekh, B (2006). Action Research. A Methodology for Change and Development. New York: Open University Press.

153: Seminariet i högre utbildning: seminariet på tavlan

Anna Hofsten

För att träna kritiskt tänkande och öka studenternas egen reflektionsförmåga har vi på sjuksköterskeutbildningen i flera år haft ”Seminarier på tavlan”. Presentation kommer beskriva seminarieformen och diskutera lärandet ur både lärarens- studentens och forskarens perspektiv.
I den här formen av case-seminarier på tavlan får studenterna först enskilt förbereda sig genom att läsa in kurslitteraturen och sen jämföra och ta ställning till patientfall med lite oklara symtom och olika möjliga behandlingsalternativ. Under seminariet skriver sen läraren upp alla studenternas tolkningar av patientens symtom, olika förslag på utredningar, vård och behandlingar på tavlan och ställer också ibland följdfrågor för att leda diskussionen framåt. Tavlan är strukturerad med kända rubriker, som också är kursens lärandemål, som behålls hela seminariet även om patientfallen byts ut under dagen. Har vi stora studentgrupper kan seminariediskussionen på tavla varvas med smågruppssamtal där alla bättre kan komma till tals. Målet är att studenterna ska uppleva den gemensamma seminariediskussionen på tavlan som möjlig att påverka, oförutsägbar, spännande och lärorik.
Med olika exempel och bilder från seminarierummet beskrivs även olika utmaningar för läraren. Dessa erfarenheter kommer jag relatera till Kolbs´ teori om lärprocessen, en beskrivning av hur konkret erfarenhet, reflekterande observation, abstrakt generaliserande och aktiv prövning leder till lärande (Kolb 1984).
Vår forskning är inriktad på hur studenterna lär vid seminarier. I fyra studier har vi vid olika tillfällen, med olika lärare, olika studentgrupper och i olika delar av utbildningen samlat in berättelser från över två hundra studenter om hur de lär vid seminarier på tavlan. När de beskriver sitt lärande visar vår analys (med kvalitativ latent innehållsanalys) tre teman: att de lär genom att få diskutera tillsammans och få nya perspektiv, genom att vara förberedda och ha en struktur på seminariet och tavlan och av ett positivt inlärningsklimat.
Det har forskats mycket om olika former av studentaktiva undervisningsformer. Inom case-seminarier vill jag lyfta fram en systematisk litteratursammanställning (review) i serien Best Medical Education inom vård- och medicin (Thistlethwaite et al. 2012). De har sammanställt och granskat 104 vetenskapliga artiklar om case-seminarier och man refererar bl a till vår forskning som signifikant och av hög kvalité. I min presentation kommer jag beskriva hur dessa analyser visar att seminarier på tavlan leder till djuplärande för studenterna (Hofsten et al. 2010) men även ta upp svagheter och tillförlitlighet (trustworthiness) i studierna.
Avslutningsvis vill jag tillsammans med andra deltagare i konferensen diskutera erfarenheter av seminariets möjligheter och begränsningar.

Hofsten A, Gustafsson C, Häggström E. 2010. Case seminars open doors to deeper understanding – Nursing students' experiences of learning. Nurse Education Today 30, 533-538.

Kolb, D.A., 1984. Experiential Learning: Experiences as the Source of Learning and Development. Englewood Cliffs, New Jersey, pp. 39–60.

Thistlethwaite J, Davies D, Ekeocha S, Kidd J, Macdougall C, Matthews P, Purkis J, Clay D. 2012. The effectiveness of case-based learning in health professional education. A BEME systematic review: BEME guide No. 23. Medical Teacher 34: e421-e444.

154: Fokus på lärande – pedagogisk utveckling i teori och praktik

Lundberg Cecilia, Anna-Greta Nyström & Johanna Lindström

Varje organisation står inför stora utmaningar gällande effektivitet och kunskapsutveckling. Detta gäller inte minst kunskapsorganisationer i form av högskolor och universitet. Att utvecklas som lärare och sitt pedagogiska kunnande är ofta inte i centrum av verksamheten. Frågan blir därmed hur man får en homogen grupp, dvs. personer från samma ämnesområde i samma position, bestående av heterogena individer att utvecklas pedagogiskt genom att tillämpa samma teoretiska modell för pedagogisk utveckling?

Utgångspunkten i vår studie är en institution bestående av fem ämnen. En teoretisk process har utvecklats som metod för att aktivera den undervisande personalen inom dessa ämnen till pedagogisk utveckling. Grundtanken i denna process, Lärande i Fokus (LiF), är att utveckla undervisningen med hjälp av studentcentrerade metoder och tillämpning enligt bl.a. John Dewey's principer om 'learning by doing'. Lärandeprocessen är i fokus, vilket gäller både läraren och studerande. Samtidigt ställs lärarna inför dagens effektivitetskrav inom högskolan; någonting som dessutom förväntas vara synligt i utfallet av LiF-processen.

LiF är uppbyggd som en modell bestående av (1) nulägesanalys, (2) utvecklingssamtal, (3) utvecklingsarbete samt (4) utvärdering och uppföljning. Utbildningslinjen eller ämnet kartlägger startläge och målsättningar både pedagogiskt och didaktiskt. Aktuella frågeställningar är exempelvis vilka är rollerna inom gruppen och som lärare, vad kan vi, vad vill vi, vad erbjuder vi, samt hur och varför ska vi utveckla oss.

Efter att hela institutionen jobbat enligt modellen i 1,5 år ser vi ett behov av systematisk pedagogisk utveckling. Arbetsmetoden belyser lärarens roll och behov av nytänkande. Samtidigt framträder konflikter i form av olika synsätt på pedagogisk och didaktisk utveckling. Även behovet av utveckling och hur utvecklingen ska ske ifrågasätts. Genomgången av hur processen upplevts identifierar ett antal utmaningar. De mest framträdande handlar om tidsbrist och avsaknaden av en gemensam pedagogisk syn och organisation. Samtidigt har det visat sig att en del av ämnena under hela processen haft en oklar målsättning för LiF-processen; de kan inte se hur LiF skiljer sig från det kontinuerliga administrativa arbetet. Ett diffust mål gör att fokus på utvecklingsarbetet skiftar eller saknas.

Processen har senare underlättats genom att koppla in en utomstående facilitator vid varje ämne. Vi granskar kritiskt den planerade modellen mot hur processen i verkligheten har upplevts. Studien baserar sig teoretiskt på tidigare forskning kring pedagogisk utveckling samt empiriskt på intervjuer med ämnesansvariga och kontinuerlig dokumentation över processen inom varje ämne vid insitutionen. Vi föreslår en reviderad modell för pedagogisk utveckling av lärarteam och –grupper vid högskolor.

155: Muntliga examinationer som länk mellan undervisning och examensmål

Matthias Weiszflog & Cecilia Gustavsson

Högskoleförordningens examensmål för civilingenjörer är tydligt formulerade i termer av kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. De flesta lärare och studenter har höga ambitioner angående måluppfyllelsen som någonting djupt och långvarigt. Dessa ambitioner återspeglas dock ofta inte i examinationerna. Många kurser, speciellt inom det tekniskt naturvetenskapliga området, examineras genom typtentor och många studenter förbereder sig genom att lösa tidigare tentauppgifter och att lära sig mönster för att lösa typtal [1,2].
Målet med det föreliggande arbetet är att undersöka hur muntliga examinationer kan förbättra den konstruktiva länkningen [3] mellan kursinnehåll, examination och utbildningens mål genom att examinera förståelse snarare än räknefärdighet och samtidigt stärka examinationens roll som stöd i undervisningen genom att läraren kan ge direkt återkoppling till studenternas prestation.

Kursen Teknisk termodynamik [4] examineras sedan höstterminen 2013 genom laborativ del, en obligatorisk skriftlig tentamen som ger betyget 3 och en frivillig individuell muntlig examination för högre betyg. Den muntliga examinationen, som tar ungefär 30 minuter, bygger på konkreta räkneuppgifter men fokuserar på studenternas förståelse av principer och sammanhang.

Teknisk termodynamik ingår i två av Uppsala universitetets civilingenjörsprogram, Energisystem (ES) och Teknisk fysik (F). Kursen för ES är avslutad, examinationerna för F sker under våren. Resultaten för ES visar att
- ungefär 1/3 av studenterna väljer den muntliga examinationen
- drygt hälften av dessa kan förbättra sitt slutbetyg genom den muntliga examinationen
- det inte finns någon tydlig korrelation mellan resultaten i den muntliga och den skriftliga examinationen
- många studenter har tydliga problem med att förklara och tolka termodynamiska samband.
- könsfördelningen vid den muntliga examinationen återspeglar könsfördelningen i kursen

Resultaten visar att en stor del av studenterna inte uppfyller kursmålen att kunna tillämpa termodynamiska begrepp och beskriva termodynamikens huvudsatser och därmed inte heller delar av programmets kunskaps- eller färdighetsmål. Studenterna är delvis dåligt förberedda inför kurser på avancerad nivå eller ett examensarbete inom ämnet.
Dessa resultat för ES, där studenterna upplever Teknisk termodynamik som en svår kurs, kommer att jämföras med F, där studenterna har lättare för ämnet. De konstaterade bristerna i studenternas kunskaper leder till konsekvenser för utformningen av undervisningen, vilka kommer att diskuteras.

Referense
[1] Knight, R., Five easy lessons. Strategies for Successful Physics Teaching, Addison & Wesley (2004)
[2] Redish, E.F., Teaching Physics with the Physics Suite, John Wiley & Sons (2003)
[3] Biggs, J. & Tang, C., Teaching for Quality Learning at University, McGraw-Hill (2007)
[4] Kursplan: http://www.uu.se/utbildning/utbildningar/selma/kursplan/?kpid=27648&type=1

156: Eat the cake and keep it: Or how to get the best out of your Peer-Instruction sessions, without sacrificing lectures

Massimiliano Colarieti Tosti

Peer-Instruction (PI) [Mazur, 1997,Crouch and Mazur, 2001] is a robust teaching praxis for addressing many of the key factors for creating critical learning environments.
In particular, PI stimulates discussions on the subject matter, gives the possibility of giving cues and immediate feedback, increases student participation in class, gives the chance for reinforcement through discussion with peers and interaction with instructor and gives the chance for immediate corrective feedback. All of these elements have the highest impact on student learning according to Bloom [Bloom, 1984] and to Walberg [Walberg, 1984].
In my practice of PI I found two main challenges that were difficult to address:
1. Students like the smooth introduction to the subject matter that a lecture offers
2. It is difficult to assess which are the concepts with which students are struggling the most and adapt PI-sessions accordingly. This is typically done via previous experience, results on previous exams or through some form of interaction with the students prior to PI-session.
A newly developed web-based tool: Scalable-learning (www.scalable-learning.com) offers an easy solution to the two above mentioned challenges.
Through Scalable Learning, video recorded lectures can be made available to the students to watch. The twist is that one can add self-assessment questions to those lectures. Students are requested to complete the pertinent scalable-learning modules before the in-class PI session giving the instructor the possibility of:
1. give students a smooth introduction to the subject matter
2. identify which concepts should be brought up during PI-sessions by analysing the statistics on the self-assessing questions
This approach has been used for a course on medical imaging with ionising radiation:
* 6 lectures (each divided in chunks of 3-14 minutes) have been recorded and self assessment questions have been added to those. The sum of all video chunks and quizzes will be referred to in the following as "module".
* Students have been required to watch lectures and answer quizzes before given deadlines (midnight before the relative in-class session)
* In-class sessions have been designed according to the results from self-assessment quizzes. The structure of the in-class session has been: brief summary of module content followed by PI-questions.
The result of this practice has been evaluated according to the following parameters:
- Student participation
- Students' ranking of proposed pedagogical activities: Video-lectures, self-assessment quizzes, discussions with peers, laboratory exercises, textbook reading
- Students' own perception of their development in the subject matter
- Students' rating of the in-class session
- Result on final exam compared to previous years (this is yet to be done at the moment of writing this abstract)
Students participation (number of students completing modules within deadline ~90%, students attending at least 5 in-class session ~60%) has been satisfactory. A substantial improvement in the appreciation of the PI-sessions by the student has been noted (even though the statistical sample is too small to allow for robust conclusions) with 75% of the students satisfied or very satisfied.
Based on this first attempt I think that this praxis deserves some spreading in the community of college and high-school teachers.
[Bloom, 1984] Bloom, B. S. (1984). The 2 sigma problem: The search for methods of group instruc- tion as effective as one-to-one tutoring. Educational researcher, pages 4–16.

[Crouch and Mazur, 2001] Crouch, C. H. and Mazur, E. (2001). Peer instruction: Ten years of experience and results. American Journal of Physics, 69:970–977.
[Mazur, 1997] Mazur, E. (1997). Peer Instruction: A User's Manual. Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ.
[Walberg, 1984] Walberg, H. J. (1984). Improving the productivity of americaøs schools. Educational leadership, 41(8):19–27.

157: Iscensatta normer inom högre utbildning

Staffan Andersson & Tomas Grysell

Den ökande mångfalden bland studenter som börjar högre utbildning gör det allt viktigare med ett inkluderande utbildningsklimat där alla studenter kan känna sig delaktiga och nå akademisk framgång. Samtidigt finns många, ofta outtalade, normer kring hur studenter bör vara och hur de förväntas agera. När dessa normer iscensätts i lärandepraktiken kan de få avgörande betydelse för hur väl studenterna lyckas (se exempelvis Steele 2010).

Vid denna verkstad kommer deltagarna möta exempel på iscensatta normer. Dessa är hämtade från en undersökning där 1597 studenter inom teknik och naturvetenskap berättat om sina utbildningserfarenheter. Av dessa studenter rapporterade 126 om negativt upplevda möten med den högre utbildningens normer. Genom en kvalitativ analysprocess baserad på Grounded Theory (Robson 2011) identifierades centrala mönster för hur studenter som på ett eller annat sätt inte tillhörde normen upplevt sig utsatta. Efter en kort sammanfattning av undersökningen kommer verkstaden fokusera på konkreta händelser och studentupplevelser.

Olika kritiska situationer, baserade på studenternas berättelser, kommer att gestaltas med hjälp av forumspel där deltagarna får möta lärares och studenters verkliga dilemman. Forumspel är en pedagogisk metod som numera används flitigt inom högskolan för att medvetandegöra deltagare samt utveckla deras förmåga att uppmärksamma vad som pågår och deras kapacitet att agera i olika situationer (se Grysell & Winka 2010). Deltagarna ges utrymme att med hjälp av kreativitet, erfarenheter och kunskaper diskutera situationerna och bakomliggande orsaker samt föreslå olika lösningsstrategier.

Referense

Grysell, T. & Winka, K. (red.) (2010). Gestaltandets utmaningar – forumaktiviteter och lärande. Lund: Studentlitteratur.
Robson, C. (2011). Real world research: a resource for users of social research methods in applied settings. (3. ed.) (pp. 146-150) Chichester: Wiley.
Steele, C.M. (2010). Whistling Vivaldi: and other clues to how stereotypes affect us. New York: W.W. Norton & Company.

158: Direktsända föreläsningar med studentinteraktion

Ragnar Olafsson & Mikael Wiberg

Vid Högskolan Dalarna har det under många års tid pågått ett stort arbeta med att skapa förutsättningar för att enkelt arbeta med nätutbildningar. Mycket av arbetet har naturligtvis gått ut på att skapa förutsättningar för lärande, ”Making learning possible”. En nyckel till detta är att ge lärare mer utrymme att kunna vara ett stöd för lärande. Man skulle kunna säga att vi strävat efter att vara mindre föreskrivande och istället mer hjälpande och främjande. (Ramsden 2003) Vad behöver lärarna hjälp med? Behövs det exempel på nya verktyg och funktioner kopplade till lärande? Behövs det tips på nya pedagogiska grepp som läraren kan ta till för att uppnå ett visst syfte? Behöver läraren hjälp att göra det som han eller hon redan vet fungerar? Svaren på alla frågor är, ja. Men dessa behov infaller nödvändigtvis inte samtidigt utan det finns troligtvis en viss ordning där prioritet och mognad ger en idé om att man bör stå och gå stadigt innan det är dags för språng och dubbelhopp. Detta synsätt har präglat arbetet och utformningen av den digitala lärmiljön under många år. Vi har ringat in tre typer av grundläggande behov, (Information kring utbildning, samtal och föreläsningar) där föreläsningar fått en särställning. Föreläsningar är sedan mycket länge en metod för att ge studenterna hjälp att förstå kursen och kurslitteraturen bättre och används med stor framgång i de flesta kurser. Vi vet att om omständigheterna kring föreläsningar inte är enkla och självklara så kommer lärarna att avstå från att föreläsa i större utsträckning, med följd att kursen inte tillgodoser ett grundläggande behov i den utsträckning som man önskar. Vi har därför under lång tid utvecklat ett system för direktsända föreläsningar som skall ta så lite uppmärksamhet från läraren före, under och efter en föreläsning som möjligt. Utmaningen har varit att uppfylla följande:

•Vi vill få lärare med litet eller inget intresse/kunskap om tekniken att hantera direktsända föreläsningar med studentinteraktion samt producera en redigerad version av inspelning för senare bruk.

•Vi på Högskolan Dalarna är ”a big fan of zero administration” så vi vill att lärarna skall kunna hantera allt själva.

•Systemet måste vara enkelt, självinstruerande om möjligt, något som skall passa alla.

Systemet omfattar: hantering av sal, hantering av sändning och inspelning, hantering av studentinteraktion, studentvy/videochat, automatisk hantering av inspelningar och metadata.

Siffror: Vid Högskolan Dalarna finns det 12 föreläsningssalar som är utrustade för direktsända föreläsningar där ca 3500 inspelningar görs varje år.

159: Mentorskap i universitet – en givande länk mellan studier och arbetsliv

Johanna Lindström

Mentorskap är ett begrepp och koncept som är vitt utbrett inom flera olika områden, framför allt inom näringslivet. Vad gäller mentorskap och mentorskapsprogram inom ramen för universitet och högskolor verkar det dock ännu finnas mycket kvar att lära sig, speciellt i Norden och i Finland. Grundtanken är att mentorskapet innebär en konstruktiv relation mellan två individer, en mentor och en adept där färdigheter och erfarenheter delas i syfte att främja personlig utveckling och ömsesidigt lärande (t.ex. Westlander, 2008). Mentorn har expertis inom ett eller flera områden som adepten vill eller behöver bekanta sig närmare med, men ett ömsesidigt utbyte i dialogen mellan dessa personer gagnar även mentorn.

Vid Handelshögskolan vid Åbo Akademi (HHÅA) finns ett mentorskapsprogram som är designat enligt den här grundtanken där målet är att stöda ekonomstuderandes karriärutveckling i slutskedet av studierna och underlätta steget ut i arbetslivet. Mentorerna är alumner från HHÅA och mentorskapsprogrammet är ett samarbete mellan Ekonomföreningen Merkur och HHÅA. Programmet har existerat redan i flera år och verksamheten har i första hand varit fokuserad på personligt mentorskap. Årligen har det deltagit 8-16 ”mentorspar” (mentor och studerande). För att öppna upp dialogen utanför det egna mentorsparet och skapa ett större nätverk, har under de senaste två åren även inslag av gruppaktiviteter och gemensamma träffar där alla mentorer och studerande träffas för att diskutera aktuella teman tillsammans införts.

Med avstamp i tidigare forskning inom ramen för mentorskap och mentorskapsprogram är syftet med den här undersökningen är att skapa en bättre förståelse för hur både mentorer och adepter uppfattat mentorskapsprogrammet vid HHÅA och nyttan av deltagandet i detta. En djupare förståelse för speciellt de gemensamma aktiviteterna är en central del i processen att vidareutveckla programmet, därför kommer intervjuer att utföras under våren 2014 med både mentorer och adepter som deltagit i mentorskapsprogrammet under åren 2012-2014.

Undersökningen är ett led i att vidareutveckla mentorskapsprogrammet vid HHÅA, med strävar även efter att bidra till den allmänna diskussionen kring mentorskap i universitet och högskolor och den problematik som identifierats kring bl.a. att hitta lämpliga mentorspar och erbjuda mentorerna bättre förutsättningar att lyckas i sitt uppdrag (t.ex. Hansford, Tennent & Ehrish, 2002). Reflektioner görs även kring möjligheter till ett mer utvecklat och integrerat mentorsnätverk också under de tidigare studieåren, samt kring mentorskapets roll i lärandet och i att utveckla färdigheter som är till nytta då man tar steget ut i arbetslivet efter avklarade studier.

« Tillbaka till innehållsförteckningen

160: Företagsanpassad utbildning på masternivå - utmaningar och erfarenheter

Åsa Blom, Marie Johansson & Johan Vessby

Inom programmet Expertkompetens för hållbart träbyggande på Linnéuniversitetet, som finansieras av Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling, utvecklas masterkurser för anställda inom näringslivet. Kurserna, som läses på distans, är framtagna i nära samarbete med industrin för att få ett, för näringslivet, relevant kursinnehåll som möjligt. Denna, för universitetet, nya typ av kurser ställer andra krav än den traditionella undervisningen. Förutom företagsanpassat innehåll, där undervisning och projekt delvis sker på företagen, ska kurserna ges på distans och vara så flexibla som möjligt. Studentgruppen är även den skild från den vanliga typen av studenter, där faktorer som kontaktskapande och samverkan kan vara lika betydelsefulla som att ta del av den senaste forskningen. En del av studenterna saknar även erfarenhet av högre utbildning. Efter att ha genomfört tre kurser under 2013 är vi nu i planeringsfasen för ytterligare fyra under 2014. Vi har under arbetet stött på många utmaningar som man vanligtvis inte möter på universitet och högskola och skulle vilja lyfta frågeställningar som uppkommer när den traditionella undervisningen företagsanpassats.

163: Förändring av lärstrategier under första studieterminen

Staffan Andersson, Maja Elmgren & Jannika Andersson Chronholm

Under sin väg genom högre utbildning lär sig studenter en mängd nya kunskaper, färdigheter och förmågor. Många studier har visat att detta lärande handlar om mycket mer än bara ämnesfärdigheter, utan även sådant som exempelvis attityder och förhållningssätt till lärande (se exempelvis Pascarella & Terenzini, 2005). Flera olika verktyg har utvecklats för att mäta sådana aspekter samt förändring av dem. Flera studier har också visat att attityder, förhållningssätt och lärstrategier ofta förändras på sätt som uppfattas som negativa av de som arbetar med högre utbildning. Denna presentation beskriver hur förhållningssätt till lärande förändras för studenter på tre civilingenjörsprogram vid ett svensk universitet under första studieterminen. Utifrån analys av fritextsvar diskuteras också drivkrafterna bakom observerade förändringar.

Undersökningen bygger på en reviderad version av Study Process Questionnaire (Biggs, Kember & Leung, 2001) som kartlägger ytinriktade och djupinriktade lärstrategier. Enkäten har tidigare översatts till svenska och använts vid Lunds Tekniska Högskola (Malm, Alveteg & Roxå, 2009). 663 nybörjarstudenter inom teknik och naturvetenskap vid Uppsala universitet besvarade en första enkät. Enkäten validerades genom faktoranalys av svaren. De startvärden som mättes för ytinriktade och djupinriktade strategier för nybörjarstudenterna var mycket snarlika de som observerades i studien från Lund.

Förändringar under första studieperioden undersöktes genom en uppföljningsenkät på tre ingenjörsprogram och besvarades av omkring 50% av studenterna. Enkäten kompletterades med flervalsfrågorna med fritextfrågor kring hur studenternas lärande förändrats. Jämförelse av svaren visade statistiskt signifikanta förändringar från djupinriktade och mot ytinriktade lärstrategier. Samtidigt finns stora skillnader mellan hur olika studenter förändrar sina lärstrategier. Analys av fritextsvar i relation till förändring av lärstrategier visar att studenterna upplever att det främst är behovet av att finna strategier att hantera stora mängder information snabbt som leder till förändringen. Studiens resultat öppnar för diskussioner kring vad som sker under den första studietiden. Exempelvis observerades inga statistiskt signifikanta korrelationer mellan studenternas lärstrategier och de resultat de uppnådde under första studieterminen.

Referense

Biggs, J. B., Kember, D., and Leung, D. Y. P. (2001). The Revised Two Factor Study Process Questionnaire: R-SPQ-2F. Br. J. Educ. Psychol. 71: 133–149.

Malm, J., Alveteg, M. & Roxå, T. (2011) Are We Promoting a Surface Approach to Learning During the First Year of Engineering Educations? 3:e Utvecklingskonferensen för Sveriges ingenjörsutbildningar, Norrköping, 30 november - 1 december.

Pascarella, E. T. & Terenzini, P. T. (2005). How college affects students (Vol. 2): A third decade of research, San Francisco: Jossey-Bass.

164: Erfarenheter av utvecklad förekomst av arbetslivsanknytning i kursplaner.

Glenn Berggård

Vid Luleå tekniska universitet genomfördes 2012 en kartläggning av förekomsten av arbetslivsanknytning i de tekniska utbildningsprogrammen. I kartläggningen framkom det att det förekom en mångfald av olika typer av arbetslivsanknytning i kurserna som projekt med näringslivet, gästföreläsare, studiebesök/studieresor, case/projekt baserat på verkligheten, ta kontakt med näringslivet och så vidare men det angavs sparsamt i kursplanerna. Förekomsten av arbetslivsanknytning uppfattas inte alltid av studenterna som en arbetslivsanknytning. Kursplanerna utgör ett juridiskt bindande dokument mellan universitetet och studenterna om vad de skall få ta del av och vad som skall ingå i kursen år efter år. Ett projekt påbörjades våren 2013 med syftet att utveckla beskrivningarna av arbetslivsanknytningen i kursplanerna och kursprogram/studiehandledningar och därigenom säkerställa arbetslivsanknytningen och också en medvetenhet bland studenterna att de har fått ta del av arbetslivsanknytning. Ffrån och med hösten 2013 redovisas en bättre överensstämmelse mellan arbetslivsanknytningen i verkligheten och kursplanerna. Resultaten av uppföljning av reviderade kursplaner redovisas.

165: Den lärande flervetenskapliga miljön - ett tidsödande helvete eller en rockande resa

Anne-Charlotte Ek & Helena Stavreski

Intentionen med papret är att skapa förståelse dels för de erfarenheter flervetenskapliga möten genererar, dels hur dessa möten skulle behöva organiseras för ett fungerande lärande för den enskilda och en utveckling för organisationen som helhet.

Vi är verksamma vid en flervetenskaplig institution vid Malmö högskola med en uttalad ambition att hitta utbildningsformer där skillnaderna i disciplinär hemvist, blir en kreativ resurs vid planering och genomförande av utbildning. Det finns också ett artikulerat antagande i organisationen att den generiska förmågan hos såväl lärare som hos studenter utvecklas och breddas i mötet med skilda vetenskapliga discipliner. I vid bemärkelse är syftet med högre utbildning att ge studenter förmåga att systematiskt kunna analysera, tolka och skriftligt förmedla en tematik. På retorisk nivån är vår flervetenskapliga miljö överrens om att skrivande är den primära generiska kompetensen som ska utvecklas. Trots detta har det ofta visat sig att undervisningen utformas med förbild i den egna disciplinens praxis.

Den lärande organisationen brukar kännetecknas som en kultur där lärande stöds på alla nivåer, där färdighetsträning och utrymme för kritisk reflektion och agerande ges utrymme (Jones, 2000) Lärandet betraktas som en viktig förändringsprocess. Vid en första anblick borde alltså den flervetenskapliga miljö vi studerat utgöra en gynnsam miljö (Ellström, 2008). Men kan skillnaderna samtidigt utmana oss till den grad att vi ”återfaller” till vår ursprungliga disciplinära socialisering, vilket skulle kunna liknas vid en organisatorisk återställarmekanism?

Utgångspunkten för diskussionen i detta paper bygger dels på forskning om lärande organisationer, dels på intervjuer med kollegor vid institutionen. Intervjuerna tar avstamp i resultaten från studien Läsa och skriva i en flervetenskaplig miljö – Fastighetsvetenskap vid Malmö Högskola (Stavreski, 2011). I den studien liksom i detta paper är intentionen att skapa förståelse för de praktiker som är tänkta att träna studenternas akademiska skrivande (Ask, 2005). Vilka kunskapsteoretiska antaganden kan identifieras? Hur kan de göras explicit och tillämpbar i organisationen?

166: Muntligt vs. skriftligt seminarium: en enkätundersökning om studenters upplevelser

Karin Thörne, Jeanni Flognman, Gunnar Jonsson & Barbro Rothelius

Inom högre utbildning ökar arbetsformen blended learning, där internetbaserad undervisning blandas med campusundervisning (Garrison & Kanuka, 2004). Detta gäller även lärarutbildningen, där vi ser ett ökat behov av att utveckla examinationsformer på distans. Syftet med den här studien är att undersöka studenters upplevelser av olika seminarieformer. Vi är en lärargrupp som undervisar på förskollärarprogrammet som ges både på distans och campus, med för närvarande 76 distansstudenter och 73 campusstudenter. Under våren 2014 startade vi ett projekt, med målet att utarbeta lämpliga examinationsformer som ger ett bra bedömningsunderlag, är ett lärtillfälle för studenterna och samtidigt möjliggör examination på distans. Den här studien har gjorts som en del av detta projekt.

Studentgrupper om 3-7 studenter genomförde ett examinerande seminarium muntligt eller skriftligt. Temat var naturvetenskapligt- och utforskande arbetssätt, som studenterna diskuterade utifrån givna frågeställningar. Distansstudenter genomförde det muntliga seminariet på lärcenter i grupp via telebild, medan seminarieledaren satt i telebildstudion på universitetet. Campusstudenters muntliga seminarium genomfördes på universitetet men närvarande lärare. Alla som hade skriftligt seminarium genomförde det på ett diskussionsforum via lärplattformen It's learning.

Studenterna besvarade en enkät efter seminariet. Resultatet visar att de som genomförde muntligt seminarium överlag är mer positivt inställda än de som genomförde det skriftligt. Detta gäller både campusstudenterna som gjorde seminariet på universitet och distansstudenterna som genomförde det muntliga seminariet via telebildstudio. I stort sett alla deltagare i muntligt seminarium anser att det var en bra examinationsform. De flesta menar att de haft givande och lärorika diskussioner, att gruppdynamiken fungerat bra och att seminariet var ett lärtillfälle. Studenter påpekar t.ex. att de medvetet har hjälpt varandra för att få en bra diskussion. Ca hälften av de som gjorde skriftligt seminarium anser att det var en bra examinationsform, medan hälften inte tycker det. Även om många av studenterna är positiva, återfinns fler negativa studenter i den skriftliga gruppen. Det framkommer också att det varit vissa tekniska problem, t ex att inläggen måste uppdateras innan de syns.

Ur ett studentperspektiv fungerar muntliga seminarier likvärdigt på distans och campus. Skriftliga seminarier fungerar till viss del, men behöver utvärderas och utvecklas vidare. Vi ser att studenter t.ex. kan behöva tränas i hur man diskuterar skriftligt. Projektet kommer att fortgå över längre tid och med utgångspunkt i tidigare forskning om nätbaserad argumentation som lärredskap (Amhag & Jakobsson, 2009) kommer vi att även att studera innehållsmässiga aspekter av studentdiskussionerna.

Amhag, L. & Jakobsson, A. (2009). Collaborative learning as a collective competence when students use the potential of meaning in asynchronous dialogues. Computers & Education, 52(3), 656-667.

Garrison, D. R. & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. The Internet and Higher Education, 7(2), 95-105.

167: Studenters och basgruppshandledares uppfattningar om problembaserat lärande

Eva Fröberg, Mats Strandell, Kurt Wahlstedt & Maria Magnusson

Bakgrund
Problembaserat lärande (PBL) har sedan 2006 en central plats i läkarprogrammet vid Uppsala universitet och används i fallgruppsarbeten som ingår i alla kurser utom det självständiga arbetet och den sista terminens kurser. I Uppsala infördes PBL i samband med en omfattande reformation av utbildningen (Birgegård et al., 2008). Metoden har tillämpats i drygt sju år och det är därför av stort intresse att genomföra en mer omfattande undersökning av studenters och basgruppshandledares uppfattningar och erfarenheter av metoden. Någon liknande studie har inte gjorts tidigare.

Metod
Under vårterminen 2013 tillfrågades samtliga studenter vid läkarprogrammet i Uppsala, termin 1-10 (n=852), om att delta i en enkätundersökning rörande PBL och basgruppsarbetet. Sjuttiofyra procent av dem besvarade enkäten. Under höstterminen 2013 bjöds studenter som är i början, mitten och slutet av sin utbildning in till att delta i fokusgruppsintervjuer om PBL. Fyra grupper genomfördes mellan november 2013 och januari 2014. Innehållsanalys av fokusgrupperna pågår under vårterminen. I februari 2014 har de som varit basgrupphandledare under vår- och höstterminen 2013 erbjudits att besvara en enkät om sina erfarenheter och uppfattningar om basgruppsarbetet. Enkätdata kommer att analyseras under vårterminen.

Resultat (hittills)
Studentenkäten
Tre av fyra studenter tycker att kunskaperna fastnat bättre när de får diskutera det som de bör kunna vid basgruppstillfällena. Majoriteten (drygt 60 %) anser att de får ut något av basgruppsmötena. De studenter som är av åsikten att de sällan får ut något (knappt 20 %) tycker i större utsträckning än de andra studenterna att det de arbetar med i basgrupperna inte avspeglas i tentamensfrågorna. Studenterna anser att möjligheten till ett bra utbyte i gruppen är störst när deltagarantalet är mellan 7-9 personer och 9 av 10 studenter tycker inte att basgrupperna ska innefatta fler än 9 deltagare. Tre fjärdedelar är nöjda med sin basgruppshandledare och tre högt värderade egenskaper hos handledaren är att de är stödjande samt ämnes- och metodkunniga. De studenter som är missnöjda med sina handledare upplever i större utsträckning att deras handledare inte är stödjande och metodkunniga än de andra studenterna.

Vi har en stor mängd data insamlad och har bara hunnit analysera en del av den än. Vid konferensen kommer vi att presentera resultat från både student- och basgruppshandledarenkäterna och från fokusgruppsintervjuerna med studenterna.

168: Bildning för vår tids bibliotek - till nytta för vår tids studenter?

Karin Grönvall & Jan Hjalmarsson

I diskussioner kring den högre utbildningens syfte ställs ibland bildningsideal mot vad som kan kallas ett nyttoideal. Sverige förenade studentkårer (SFS) väljer att knyta bildning till sin definition av en användbar utbildning där bildning utgör en "en central och oersättlig del", men inte förknippas med direkt nytta. Tillgång till biblioteksverksamhet är en förutsättning för utbildning. Bibliotek och bildning hör ihop och begreppet bildning nämns till exempel i nya bibliotekslagen: "Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning, och forskning och kulturell verksamhet i övrigt." Hur kan verksamheten vid biblioteken inom högre utbildning relatera till bildning och nytta på ett relevant sätt för dagens studenter?
Traditionellt förknippas bibliotek med ett närmast absolut kunskapsbegrepp på så sätt att biblioteken har haft som uppgift att organisera och systematisera den samlade kunskapen i form av dokument. Biblioteken har också förknippats medurval och kvalitetskontroll och ett kanonbegrepp ligger nära till hands - läser man rätt böcker blir man bildad. Denna typ av lärdomsbildning kan anses bidra till personlig utveckling och kulturell status, men sätts inte sällan i motsats till nytta. I en tid där informationsflödet är konstant och dokumentstrukturer löses upp är detta bildningsbegreppet inte längre gångbart. Traditionella publiceringsformer har visserligen flyttats över till den digitala miljön, men där existerar de tillsammans med nyare och snabbare kommunikationskanaler och gränserna blir alltmer otydliga. Filosofen Bengt Kristensson Uggla beskriver denna trend: ”Det globala informationssystemet medför en horisontalisering av all kunskap, med konsekvensen att värderings- och kunskapshierarkier vittrar bort så att kunskapen i allt högre grad kommer till oss osorterad”. Själva grundvalarna för biblioteksverksamhet har förändrats. Kristensson Uggla förespråkar ett bildningsbegrepp där tolkningsförmåga som innefattar selektion, värdering, meningsbildning och användning är en förutsättning i ett nytt informationslandskap. Ett sådant perspektiv på bildning förutsätter en aktiv pedagogisk roll för biblioteken i högre utbildning.

Syftet med detta rundabordssamtal är att diskutera detta bildningsbegrepp utifrån ett högskolepedagogiskt perspektiv. Hur kan det tillämpas på högskolebibliotekens verksamhet? Kan den pedagogiska verksamheten utvecklas av att fokus sätts på studenternas tolkningsförmåga och begreppen selektion, värdering, meningsbildning och användning? Kan detta bildningsperspektiv vara till nytta för studenterna i deras framtida arbetsliv?

169: Konstnärliga utbildningar och vetenskap - ett exempel från Luleå Tekniska Universitet

Maria Ahlqvist-Juhlin, Oscar Guermouche & Maria Koblanck

Dagens akademiska kultur sätter ramverket inom vilket konstnärliga utbildningar utformas, utförs och utvärderas. Ofta uppstår problem relaterade till tolkningsföreträde och handlingsfrihet. Spänningen som skapas resulterar ofta i att en osäkerhet om epistemologisk tillhörighet överförs till studenterna. Energi som borde lagts på lärandeprocessen går således förlorad (för både lärare och studenter).

Vi anser att den aktiva, om än outtalade, gränsdragning mellan konst och vetenskap som kontinuerligt sker inom Sveriges högskolesystem är konstgjord och att den aktivt kan och bör problematiseras. Detta betyder ej att konst och vetenskap inte är särskilda områden av mänsklig aktivitet, men att den akademiska gränsdragningen kan utmanas till stor vinning för både studenter och institutioner. Genom att utmana denna gränsdragning utmanar vi även den hierarkiska relation mellan vetenskap och konstnärskap som ofta fortfarande existerar i akademiska sammanhang.

Denna presentation lyfter fram en metod i aktivt, kritiskt tänkande som vi utvecklat och använt inom ramen av examensarbetet på mediedesignprogrammet vid Luleå Tekniska Universitet. Grundförutsättningen är att en utbildning på konstnärlig grund, som mediedesignprogrammet, förhåller sig till omvärlden på ett problematiserande och engagerande sätt och att studenternas arbete ska grunda sig i kritiskt tänkande. Med kritiskt tänkande menar vi ej ett filosofiskt ideal utan en praktiskt tillämpad metod.

Vad vi har gjort är att starta examensarbetet med en fyra dagars lång workshop med fokus på kritiskt tänkande som sätter grunden för terminens arbete och studenternas avstamp för framtiden. Formen workshopen tar är att studenterna jobbar med sin egen problemformulering/hypotes och hela tiden alternerar mellan enskilt arbete och arbete i grupp. I slutet på veckan har eleverna en färdigformulerad plan för ett utforskande examensarbete på konstnärliggrund samtidigt som deras arbete är direkt relaterat till de vetenskapliga kriterier som finns för kursen.

Förhoppning är att den gränsdragning mellan vetenskap och konstnärskap som tidigare nämnts genom användandet av denna metod har förvandlats från ett hinder till ett verktyg som stöttar eleverna i deras arbete. Att döma från våra tidigare erfarenheter av att använda oss av samma metod av aktivt, kritisk tänkande skulle den framgångsrikt kunna användas inom otaliga ämnesområden. Inför nästa år ska metoden omarbetas så eleverna kontinuerligt tränas i aktivt, kritiskt tänkande från första till sista dagen här hos oss vid Luleå Tekniska Universitet.

170: Praktikutvecklingen kommer i andra hand – Att kompetensutveckla adjunkter med Högre seminariet som modell

Kristina von Hausswolff, Anne-Charlotte Ek, Rebecka Johansson & Helena Stavreski

Syftet är att diskutera forskningscirkel som modell för praktiknära kunskapsproduktion i kontexten undervisningspraktik i högre utbildning. Specifika frågeställningar att diskutera är för- och nackdelar med att deltagande lärarna har olika disciplinära hemvister inom akademin. Dock är följande gemensamt; alla är universitetsadjunkter med lång erfarenhet av undervisning och i flera fall även administrativa uppdrag som programledare och liknande. Alla projektdeltagarna har också fast anställning på Malmö högskola. Kan denna modell för kunskapsproduktion överföras användas på andra lärosäten eller andra delar av Malmö högskola? Vilka förutsättningar kan/bör varieras i så fall?

Forskningscirkeln genomförs under två-års tid med start 2012. Den tiden som används är deltagarnas kompetensutvecklingstid. Syftet formulerades inledningsvis som: att utveckla vår kunskap och analytiska förmåga i relation till samtidens globala och lokala utbildningstrender och hur dessa påverkar vår egen vardagspraktik som lärare. Arbetsnamnet på forskningscirkeln är Högre utbildning – att innovativt hantera en förändrad utbildningsvardag. . I våra diskussioner har det visat sig att alla nya uppdrag som kärnverksamheterna – utbildning och forskning – översköljts av riskerar kritiska och kreativa färdigheter att marginaliseras. Om denna internationella trend vittnar den omfattande forskningslitteraturen om bland annat konsekvenserna av omorganiseringen av akademin i linje med bland annat NPM, kvalitetetstyrning och global konkurrens (Rider, S. & Hasselberg, Y. & Waluszewski, 2013).

Valet av arbetsform motiverades av att den gav möjlighet att analysera våra vardagserfarenheter som undervisande lärare i relation till relevant forskning och teoribildning. Metoden är sedan länge väl beprövad inom bland annat lärarutbildningen (Persson, 2008). Forskningscirkeln som arena bygger på dialog, kommunikation och att deltagarnas olika kompetenser kommer till uttryck. En forskningscirkel baseras på att de yrkesverksamma formulerar ett problem och frågor de vill söka mer kunskap kring. Deltagarna ska göra en mindre empirisk undersökning och kunskapsproduktionen ska dokumenteras skriftligt i någon form. Våra empiriska studier omfattar: didaktiska seminarier inom datavetenskap, arbetsformer som stödjer ett kritiskt, kreativt akademiskt förhållningssätt inom tvärvetenskapliga utbildningsprogram, omsorgsdiskurser inom förskolärarutbildningen samt den skrivandespraktiken skrivande i tvärvetenskapliga miljöer. Dessa områden diskuteras sedan till den gemensamma teoretisk grund forskningscirkelns diskussionerna lett fram till. Här har utbildningsfilosofen Gert Biestas fråga om syftet med utbildning och i detta sammanhang högre utbildning har varit styrande. Detta är en politisk fråga där utbildningen kan ges olika fokus. Kompetensutveckling (kvalificering), socialiserande disciplinering och/eller demokratisk subjektifiering (t.ex. Bista). Forskningscirkeln har genererat ytterligare en gemensam utgångspunkt: ett akademiskt förhållningssätt bör omfatta såväl kreativa som kritiska aspekter.

Ref.

Biesta, G. (2006) Bortom lärandet Demokratisk utbildning för en mänsklig framtid , Denmark, Studentlitteratur

Biesta, G. (2011) God utbildning i mätningens tidevarv. Multivista, Indien: Liber

Biesta, G. (Red.). (2012) Making Sense of Education. Dordrecht, Springer Science + Busniess Media

Brante, T.(2005) Om begrepp och företeelsen profession

Person, S (2008) Forskningscirklar– en vägledning: metodbok Malmö: resurscentrum för mångfaldens skola, Tillgänglig digital april 2012

http://dspace.mah.se/dspace/bitstream/handle/2043/7155/forskningscirklar%20-%20en%20v%E4gledning.pdf;jsessionid=614F9B99E2E07BB73706143223B6270C?sequence=1
Rider, S. & Hasselberg, Y. & Waluszewski (red) (2013) Transformation in Research, Higher Education and the Academic Market , Springer, Dordrecht, Heidelberg, New York, London

171: Bildskapande för kreativt lärande i högskoleutbildning

Birgitta Englund

Högskoleutbildning ska utveckla förmågan till kritiskt tänkande, en färdighet som är nära förknippad med kreativitet. Med kreativitet avses ofta aspekter som originalitet, påhittighet, förmåga att generera nya idéer, att tänka utanför ramarna, att se världen på ett annat sätt, att producera nya lösningar, göra nya saker eller vanliga saker men på annorlunda sätt, experimentera och vara gränsöverskridande. Allt detta ingår också i ett reflekterande kritiskt förhållningssätt (Chan, 2013).

Strategier för undervisning och lärande bör innefatta såväl rationellt linjärt tänkande, som integrativa och emotionella processer. Att vi tänker, drömmer och minns i bilder snarare än ord är numera vedertagen kunskap. Vad har detta för betydelse för lärandet? Att skapa bilder aktiverar mentala, fysiska och emotionella funktioner som engagerar andra områden i hjärnan än talet och den verbala förmågan (Hass-Cohen, 2008). Bildskapande och estetiska processer som didaktiskt medel i undervisning kan antas bidra till utveckling av såväl självkännedom och empati, utveckling av kreativitet och fantasi, som förmågan att urskilja, formulera och lösa problem (Englund, 2006).

Självkännedom och empati - Bildskapande erbjuder möjligheter för lärande och personlig utveckling genom att skapa underlag för reflektion. Själva skapandet i sig ökar medvetenheten om sensorisk information, om tankar och känslor, och bilden blir en artikulation av tyst kunskap (Emmanuel, Collins & Carey, 2010). Bilden hjälper tecknaren att klargöra sin egen förståelse av händelser och att synliggöra outtalade antaganden och värderingar.

Kreativitet och fantasi - Enligt Dahlman (2004) begränsas människans förmåga att förstå världen av hennes förmåga att artikulera den. Denna förmåga kan utvecklas genom att använda fantasi för att skapa metaforer, då sätts vänsterhjärnans logiska system ur spel och högerhjärnan tillåts träda in. Att ge konkret form till abstrakta idéer kan vara lärorikt i vilket som helst ämne.

Formulera och lösa problem - Teckning och andra bildbaserade metoder kan användas för att undersöka t ex kemiska processer, kommunikationsmönster i arbetsgruppen, eller kroppslig smärta. Flera studier (t.ex. Madsen, 2013) har visat att studenter bättre förstår teoretiska begrepp om de fått bearbeta stoffet med bildskapande. Dessutom ökade och fördjupades den utforskande dialogen i studiegruppen.

I denna workshop kommer deltagarna få möjlighet att prova på enkla klotterövningar och prestationsfritt skapande för att både undersöka egna värderingar och utöka sin ”pedagogiska verktygslåda”.

Referense

Chan, Z. (2013). A systematic review of creative thinking/creativity in nursing education. Nurse Education Today, 33, 1382–1387.

Dahlman, Y. (2004). Kunskap genom bilder. Doktorsavhandling, Uppsala: SLU

Emmanuel, E., Collins, D., Carey, M. (2010). My face, a window to communication: using creative design in learning. Nurse Education Today 30 (8), 720–725.

Englund, B. (2006). Bildskapande som underlag för reflektion. I Erhardsson, M (red). (2006).

Gestaltande metoder i universitetspedagogik. Skriftserie från Universitetspedagogiskt centrum 2006:1, Umeå universitet.

Hass-Cohen N (2008) Partnership of art therapy and clinical neuroscience. I Hass-Cohen N & Carr R (eds). Art therapy and clinical neuroscience. London: Jessica Kingsley Publisher, 21-42.

Madsen, J. (2013). Collaboration and learning with drawing as a tool. Teaching and Teacher Education, 34, 154–161.

Rogers A (2010) Drawing the spaces between us: Using drawing encounters to explore social interaction. I Martin P (ed) (2010) Making space for creativity. University of Brighton, 33-39.

172: Att utveckla ett didaktisktsamtal om programmeringsundervisning - Didaktik inom ämnet datavetenskap

Kristina von Hausswolff

Kopplingen mellan undervisningspraktiken i datavetenskap och pedagogisk forskning är vanligtvis inte så stor. En orsak till detta är att datavetenskap främst är ett ämne på högskolan där didaktiska frågor inte belysts på samma sätt som inom ämnen som är stora inom grundskolan t.ex. matematik. En annan orsak är att universitetslärare i allmänhet har begränsad kunskap inom pedagogik.
Inom ämnesområdet datavetenskap vid Malmö högskola ges många kurser inom området programmering. Det upplevs ofta av lärare och studenter att första kursen i programmering är extra utmanande och kanske till och med extra svår jämfört med andra kurser inom datavetenskap. Studenter uttryckt att programmeringen är allt från onödig kunskap till omöjlig kunskap att ta till sig. Bland lärarna inom ämnet datavetenskap är man överens om att programmeringskunskap är en central del av ämnet. Denna spänning mellan ämnesföreträdare och studenterna uppfattning kring programmering gör ämnesdidaktiska frågor kring programmeringsundervisningen relevanta.
Här beskrivs ett utvecklingsprojekt som syftade till att starta ett didaktiskt samtal om programmeringsundervisning. Syftet var att hitta en brygga mellan ämneskunskap och didaktisk kunskap inom institutionen för datavetenskap. För att ringa in problematiken så genomfördes en seminarieserie om sex kring programmeringsundervisning. En av utgångspunkterna var att lyfta de erfarna lärarnas kunskaper och erfarenheter. Samtidigt som det skapades arenor nära den konkreta undervisningen där didaktiska diskussioner även fortsättningsvis kan föras. Ämnen som berördes var situerat lärande, peer assesment och treehold concept. Ett antal lärare har presenterat sina erfarenheter kring programmeringsundervisning, praktiska exempel, didaktiska överväganden och explicita kunskapsantaganden. Ett annat tillvägagångssätt var att läsa och diskutera didaktiska och allmänpedagogisk artiklar. Urvalet av artiklarna har gjorts efter principen att en artikel är inriktad mot konkret programmeringsundervisning och en mer begreppsinriktad allmändidaktisk. Under projektets gång uppmärksammades problematiken kring implicita vetenskapsteoretiska utgångspunkter som berör ämnet datavetenskapensdidaktik. Inom ämnet datavetenskap finns både en teknologisk – ingenjörsmässig vetenskapsteoretisk tradition med sikte på praktisk nytta och en matematisk – naturvetenskaplig tradition med en bakgrund i beräkningar och matematiska grundvalar för ämnet. Dessa två olika traditioner bryts mot den mer samhällsvetenskapliga pedagogiska/utbildningsvetenskapliga traditionen i ämnesdidaktiken. En erfarenhet av projektet är att explicitgöra de olika vetenskapsteoretiska utgångspunkterna har visat sig vara nyckeln till att fördjupa diskussionerna om undervisningspraktik inom datavetenskap. Utvärderingen av projektet pekar på förändrad praktik och en vilja att ytterligare fördjupa frågeställningarna kring didaktik och den egna praktiken.

173: E-boken som pedagogisk resurs

Åsa Forsberg, Lena Landgren, Andreas Josefsson & Ellen Fall

Det är fortfarande vanligt att lärare producerar studiematerial till sina kurser, t ex kompendier, handledningar och andra typer av texter. Detta material distribueras i antingen tryckt eller digital form till studenterna. Digitalt rör det sig främst om pdf-filer och word-filer. Det är angeläget att lärare får tillgång till mer avancerade verktyg för att producera kurslitteratur i digital form. Det kan ge förutsättningar att integrera andra medier t ex bild, rörlig bild och ljud i en text. E-böcker är en självklar del av det digitala klassrummet, både i distansutbildning och campusutbildning.

Fördelarna med texter i elektroniskt format är många.
• De är omedelbart tillgängliga oberoende av tid och rum, inte bara i datorn utan också i mobila applikationer som mobiltelefoner och surfplattor. De är sökbara.
• Om de är skapade i rätt format är de tillgängliga för alla, även för personer med någon form av lässvårighet.
• E-boken kan material integreras med andra medier, som rörlig bild, ljud, simuleringar med mera.
• De är relativt enkla att uppdatera.
Alla dessa kvaliteter väcker dock många frågor vilka berör så skilda fält som teknik, upphovsrätt, kompetensutveckling och organisation.

ViD Lunds universitet bedriver vi 2013-2014 ett projekt om lärarproducerade e-böcker för att adressera dessa frågor. Projektet är ett samarbete mellan den pedagogiska utvecklingsenheten CED och Lunds universitets bibliotek. Det är finansierat av Lunds universitets utbildningsnämnd och avslutas i juni.

Projektets syfte är att kartlägga hur man kan främja produktion av nya läromedel och kompendiematerial i form av e-böcker. Projektet består av en behovsinventering, en inventering av produktionsprocessen som inkluderar pilotstudier av e-boksproduktion tillsammans med utvalda lärare, samt en inventering av behovet av kompetenser och stöd för lärare.
En nyckelfråga är att identifiera hinder för lärarproducerat digitalt material. Projektgruppen har knutit till sig en referensgrupp bestående av lärare och en studentrepresentant, och i olika sammanhang fört samtal kring behov, hinder och hur hindren kan undanröjas.
Projektet avslutas i juni 2014. Det kommer då att finnas en verktygslåda för produktion av e-böcker och användning av Creative Commons, både för att använda sig av andras material som t ex bilder och för att ange hur andra får använda eget material, samt en projektrapport med framåtsyftande rekommendationer för hur Lunds universitet ska stödja lärarnas produktion av e-böcker.

I vår presentation vill vi presentera projektresultatet och diskutera med deltagarna hur lärares produktion av digitalt undervisningsmaterial kan främjas.

174: Att utveckla utbildningsprogram tillsammans-en utmaning för det pedagogiska ledarskapet/lärarskapet på alla nivåer

Mats Ander, Per Lundgren & Mihail Serkitjis

Utgående från examensmålen i högskoleförordningen har dagens kursleverantörer till Chalmers utbildningar inom Samhällsbyggnadsteknik; Väg- och vattenbyggnad, 5-årig utbildning till civilingenjör; Byggingenjör, 3-årig utbildning till högskoleingenjör och Affärsutveckling och entreprenörskap inom byggteknik, 3-årig utbildning till teknologie kandidat inom ramen för projektet ”Omstart samhällsbyggnad” sedan 2010 arbetat med förslag på nya utbildningsprogram. Projektet syftar till att, ur pedagogiskt perspektiv, modernisera och kvalitetsutveckla utbildningarna och, ur organisatoriskt perspektiv, säkra rekrytering ur minskande studentkullar och möta pensionsavgångar i lärarkåren genom effektivare samordning.

Vilka utmaningar ställs det akademiska ledarskapet/lärarskapet inför i en sådan komplex process? Hur kan lärarens fokus på egen kurs, avdelningens fokus på egna forskningsområdet, institutionens fokus på egna ämnesområdet flyttas mot ett gemensamt fokus på ansvarstagande för helheten i de nya utbildningsprogrammen i ett studerandeperspektiv? Kan man genom att bygga om från grunden uppnå och behålla engagerat medansvar hos lärarkollegier i hela utbildningar? Vi presenterar erfarenheterna så här långt.

Projektets arbetsprocess är ett sätt att få många olika intressenter att samverka konstruktivt mot en gemensam målbild i form av tydliga och yrkesrelevanta slutmål för utbildningarna som tas som utgångspunkt för att identifiera vilka moment som utbildningen behöver för att uppnå de uppsatta målen. Jfr ”constructive alignment”, Biggs (1999), på programnivå.

För att undvika ”egna kursfällan” har lärarna fått beskriva utbildningen i termer av progression för olika ämnesstråk och lärsekvenser, snarare än som ett pussel av givna ämneskurser. Utgångspunkten har dessutom varit att börja med det som förenar och är gemensamt över alla tre utbildningsprogrammen, och att progression sedan leder till ökande differentiering.

Några framgångsfaktorer för projektet så här långt, jfr Graham (2012) :
1. Chalmers utbildningsorganisation (matris) enligt beställar-leverantörsmodell
2. Att det finns stöd för projektet från Chalmers ledning genom rektors inriktningsbeslut
3. Att det finns stöd för projektet vid levererande institutioner
4. Att lärarlagen jobbar tillsammans med ämnesstråk och lärsekvenser under ledning av viceprefekten på institutionerna
5. Att utbildningsområdesledare, programansvariga, viceprefekter för grundutbildningen, studentrepresentanter, studerandestöd jobbar tillsammans i projektets styrgrupp
6. Att processen är öppen, med brett engagemang, från akademi, näringsliv och studentkår

Vi tror att de tre första framgångsfaktorerna är mest avgörande för att klara utmaningarna för det akademiska ledarskapet/lärarskapet i projektet ”Omstart samhällsbyggnad”.

J. Biggs (1999), Teaching for quality learning at university, Open university press, McGraw-Hill.

R. Graham (2012), Achieving excellence in engineering education: the ingredients of successful change, The Royal Academy of Engineering and MIT.

175: Akademisk redlighet – en nätbaserad kurs för lärare och studenter vid Göteborgs universitet

Sonja Bjelobaba

I Göteborgs universitets ”Policy för förebyggande av plagiering och vilseledande” betonas vikten av att ”studenter och lärare har enkel tillgång till webbpublicerade, självinstruerande program och guider som innefattar övningsmoment och möjligheter till egenkontroll.”* På uppdrag av Enheten för pedagogiskt och interaktivt lärande (PIL) kommer jag därför tillsammans med Universitetsbiblioteket under 2014 att utveckla en nätbaserad interaktiv kurs för lärare och studenter vid Göteborgs universitet. Syftet med kursen är att belysa vad plagiering är, hur den kan undvikas och vad som händer om man plagierar. Tanken är vidare att information om akademisk redlighet och förebyggande av plagiering ska samlas på ett ställe som är lättillgängligt för alla studenter och lärare vid Göteborgs universitet. Målgrupp är studenter vid Göteborgs universitet – i första hand nyantagna studenter (campus-, distans- och programstudenter samt studenter som läser fristående kurser) – samt lärare som kan använda kursen som stöd i sin undervisning och som en resurs för kompetensutveckling inom ramen för t.ex. högskolepedagogiska utbildningar. Kursen kommer att kunna användas som en modul på olika kursmoment (t.ex. introduktioner för nya studenter, introduktioner för utländska studenter, uppsatsskrivande, de högskolepedagogiska kurserna). Kursen kommer att finnas på Göteborgs universitets lärplattforms öppna sidor (GUL), men det krävs inloggning för att kunna göra tester. Efter avslutad kurs kommer deltagarna att få ett intyg. Kursmaterialet kommer, i enighet med GU:s policys rekommendationer, att finnas på svenska och engelska.

För att få en bättre bild av studenternas och lärarnas behov i frågan kring akademisk redlighet har jag under våren 2014 för avsikt att skicka ut en enkät om akademisk redlighet och plagiering till lärare och studenter vid Göteborgs universitet. Avsikten med denna enkät är att undersöka synen på akademisk redlighet och plagiat bland de som är verksamma vid universitetet. Enkäten kommer senare, tillsammans med bl.a. fall från disciplinnämnden, att användas som underlag för kursens innehåll.

På NU2014 ämnar jag presentera enkätens resultat samt berätta om vårt arbete kring kursens utveckling.

http://www.medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1408/1408965_policy-f--r-f--rebyggande-av-plagiering-och-vilseledande.pdf

176: Utvecklar lärarna sin pedagogiska digitala **kompetens i de ”behörighetsgivande”** högskolepedagogiska kurserna?

Lena Dafgård & Bengt Petersson

Dagens lärare inom högre utbildning behöver ”digital kompetens”, som innefattar säker och kritisk användning av informationssamhällets teknik samt grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik (IKT), vilket är en av EUs åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande. Det finns dessutom förväntningar på att lärare ska kunna använda IKT i undervisningen på ett pedagogiskt väl övervägt sätt för att stödja studenters lärande och tillföra ett mervärde till undervisningssituationen, vilket kan kallas ”pedagogisk digital kompetens”. Medvetenheten om betydelsen av denna kompetens ökar; t.ex. framförs en rekommendation i en EU-rapport att högskolan ska stödja lärares utveckling av kompetens i a) att använda ny teknik för att förbättra undervisningen och lärande och b) för undervisnings- och lärandeformer med stöd av IT. Undersökningar har också genomförts i olika länder för att ta reda på hur lärosätena arbetar med att öka lärares pedagogiska digitala kompetens.

Inom Nätverket för IT i Högre Utbildning, (ITHU) väcktes ett intresse 2012 för att undersöka om och i så fall på vilket sätt IKT ingår som en obligatorisk och/eller valbar del i den högskolepedagogiska utbildningen vid Sveriges lärosäten. PIL-enheten vid Göteborgs universitet åtog sig detta uppdrag. Det specifika syftet var att ta reda på om IKT finns framskrivet som ett innehåll och/eller som mål i kursplanerna till de högskolepedagogiska kurserna och/eller om det erbjuds i valbara kurser.

Datainsamlingen gjordes under 2013 och har i första hand bestått av kursplaner och i andra hand beskrivningar över de högskolepedagogiska kurserna från lärosätenas hemsidor samt via direktkontakt med de högskolepedagogiska enheterna.

Analysen visar att av de 29 lärosäten, som har ett eget kursutbud i högskolepedagogik, är det fem lärosäten där IKT ingår som ett obligatoriskt innehåll i de ”behörighetsgivande” kurserna i högskolepedagogik. Dessutom finns det vid ytterligare fyra lärosäten, möjligheter att välja en kurs där IKT ingår som en del av den behörighetsgivande utbildningen. Fem lärosäten erbjuder valbara kurser med IKT som innehåll utöver de behörighetsgivande kurserna. I de fall IKT anges i specificerade mål är det vanligast att de finns under ”Färdighet och förmåga” eller ”Värderingsförmåga och förhållningssätt”.

Vid direktkontakt med en del enheter, har det framgått att IKT som innehåll och/eller mål inte alltid är tydligt framskrivet utan det kan också vara integrerat i kursplaner eller kursbeskrivningar. Detta gör att undersökningens resultat bör tolkas med viss försiktighet. Det vore intressant att få diskutera om IKT bör stå som innehåll och/eller mål för att det ska genomföras eller om detta inte har någon egentlig betydelse.

Referense

Almpanis, T. (2012). Academic Staff Development in the Area of Technology Enhanced Learning in UK HEIs. eLearning Papers, 30 September 2012, 1-10. http://openeducationeuropa.eu/en/download/file/fid/25393 (hämtad 2014-02-25).

Andersson, P., Byholm, M., Nordlund, G., & Sjöberg, G. (2012). Universitetssamarbetet i Kvarken kring utvecklingen av pedagogisk användning av informations- och kommunikationsteknologi. Universitetssamarbetet i Kvarken. http://www.epedagogik.eu/wp-content/uploads/2013/06/Universitetssamarbete_Kvarken.pdf (hämtad 2014-02-29).

Bates, T., & Sangrà, A. (2011). Managing technology in higher education : strategies for transforming teaching and learning. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

European Union. (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competencies for lifelong learning. Official Journal of the European Union, 394, 10-18.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2008). ICT competency standards for teachers: competency standards modules. UNESCO: United Kingdom. http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001562/156207e.pdf (hämtad 2014-02-29).

Keller, C., & Hrastinski, S. (2009). Towards Digitally Literate University Teachers. Nordic Journal of Digital Literacy, 4(02).

Åkesson, E., & Falk Nilsson, E. (2010). Framväxten av den pedagogiska utbildningen för universitets lärare: berättelser ur ett lundaperspektiv. Lund: Lednings- och kompetensutveckling/CED, Lunds universitet.

177: TD-Challenge - erfarenheter från temadag för Teknisk design

Peter Törlind & Åsa Wikberg-Nilsson

INTRODUKTION

Det pedagogiska projektet TD-Challenge är en återkommande designworkshop där studenter och lärare löser en verklighetsbaserad utmaning tillsammans. Iden är hämtad från Designhögskolan i Umeå som varje år genomför en gemensam workshopsvecka där studenter från alla årskurser och program får möjligheten att samarbeta med lärarlaget i workshopform [1].

MÅL OCH KOPPLING TILL LTU:S PEDAGOGISKA IDE

I LTU:s pedagogiska ide [2] är det fastslagit att hela LTU skall vara aktivt engagerade i att stödja studenternas lärande, stödja kreativt utforskande i en flexibel, trygg och välkomnande studiemiljö. Målet med TD-Challenge var att öka samhörigheten mellan studenter och lärare samt att yngre studenter får en inblick i hur en verklighetsbaserat problem inom designområdet kan angripas och lösas. Samtidigt skall dagen innehålla någon form av verksamhetsutveckling.

GENOMFÖRANDE

Temat för TD-Challenge 2014 var hållbarhet, Bruce Mau beskrev att designer har ett ansvar: “If we do things that are damaging the environment, it’s because their are stupidly designed” [3]. Hållbarhet är även en av de färdigheter förmågor som en färdig civilingenjör i teknisk design förväntas uppfylla – Mål 2: Förmåga att ta hänsyn till samhällets mål för ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling.
Under genomförandet av TD-Challenge 2013 [4] fick deltagarna lyssna på föreläsare samt fördjupa sig i olika aspekter på hållbarhet genom olika workshops.

RESULTAT

Studenterna uppfattade att det var en mycket lyckad dag och att den hade mycket hög relevans för deras studier (4,6/5) några av kommentarerna: ” Engagerande och väl förberedda, många visuella exempel och bra kontakt med åhörarna.”, ”Bra bredd! Kul med input utifrån.”, ”Bra föreläsare som gjorde ett intressant ämne ännu intressantare. […] Workshop som ger en möjlighet att tänka lite mer i ett ämne – sporrar en att ta det vidare.”, Hållbarhet känns ytterst relevant som ‘blivande skapare av framtiden’”.
Alla studenter tyckte att det skulle anordnas liknande dagar igen.

SAMMANFATTNING

Utvärderingen av dagen visade att det var mycket uppskattat och gav en ny möjlighet för lärare och studenter från olika årskullar att jobba tillsammans. Detta innebar att studenterna hade möjligheten att lära känna studenter från olika årskurser.
Ett av de kärnvärden som LTU tidigare har varit kända för är den starka och nära kontakten mellan lärare och studenter. Denna kontakt mellan lärare och studenter är redan idag etablerad på Teknisk design, dock sker denna kontakt med lärare inom designområdet främst i den senare delen av utbildningen så för många studenter var första gången som studenterna hade möjligheten att träffa och jobba tillsammans med lärarkollegiet på ett avslappnat och roligt sätt.

REFERENSE

1 Swedish Design Research Journal, nr 1 2011 (s. 58-59).
2 Åsa Wikberg-Nilsson & Oskar Gedda (2013). Guide 2013: för utbildningsutveckling enligt Pedagogisk idé LTU. Luleå tekniska universitet .91 s.
3 Intervju med Bruce Mau, Sveriges Radio P3 20110109
4 Program TD-Challenge: http://www.ltu.se/edu/program/TCTDA/Nyheter-och-aktuellt/Utmaning-Hallbarhet-5-nov-1.110486 (hämtad 140228)

179: Vilken väg tar den kritiska granskningen? Studenter i samtal om en vetenskaplig artikel

Lotta Bergman & Cecilia Olsson Jers

Tidigare forskning visar att studenter har svårt att tillägna sig det språk som används i högre utbildning (Lea & Street, 1998; Hoel Løkensgard, 2010). Hindren för studenten kan bli så stora att de får svårt att genomföra sina studier. En viktig uppgift men också en stor utmaning för högskolans lärare är att stödja studenter så att fler får möjlighet att fullfölja sin akademiska utbildning.

Vi har genomfört ett forskningsprojekt där syftet var att utforska hur textsamtal kan användas för att utveckla studenters förståelse för vetenskapliga texter och deras förmåga att kritiskt granska dessa. Forskning om studenters svårigheter att utveckla ett akademiskt språk har haft ett starkt fokus på skrivandet medan läsningen oftast tagits för given. Högskolans lärare behöver erbjuda rikliga tillfällen där studenter engageras i aktivt arbete med att både samtala, läsa och skriva i det kunskapsbyggande arbetet. I ett sådant arbete kan olika språkliga aktiviteter gå in i och befrukta varandra (Liberg, 2003; Langer & Flihan, 2000). Studenters behov av kontinuerligt lärarstöd för att utveckla sitt skrivande, läsande och kritiska tänkande integrerat med utbildningens innehåll diskuteras av flera forskare (se t.ex. Lea & Street, 1998; Lillis & Scott, 2007). I vårt forskningsprojekt utgår vi i huvudsak från sociokulturellt orienterad forskning om akademisk literacy (se t.ex. Lea & Street, 1998; Blåsjö, 2004). Vi har emellertid också hämtat inspiration från mer textorienterad och genrebaserad forskning (se t.ex. Hyland, 2004; Bazerman, Bonini & Figueiredo, 2009).

Undersöknigne är kvalitativ och grundar sig på textsamtal som genomfördes under ett tre timmar långt lektionspass. Den första delen av lektionen var lärarledd. Den andra delen ägnades åt textsamtal i mindre grupper där uppgiften var att kritiskt granska kvaliteter i en vetenskaplig text med utgångspunkt i ett antal typiska särdrag. Fyra textsamtal spelades in, transkriberades och analyserades.

Vi identifierade tre teman som var relevanta för studenternas förståelse av den vetenskapliga texten: studenternas syn på textens användbarhet och tillförlitlighet samt deras attityder till texten. I denna framläggning fokuseras de hinder i form av negativa attityder som kom att begränsa studenternas förståelse. Undersökningens resultat understryker lärarens viktiga roll i textsamtalen och pekar bland annat på att studenter behöver utveckal såväl diskursmedvetenhet som kunskap om de villkor som omger forskare och deras skrivande för att förstå och kritiskt kunna granska en vetenskaplig artikel.

Referense

Bazerman, C, Bonini, A. & Figueiredo, D.D.C. (Eds.)(2009). Genre in a Changing World. Fort Collins, Colorado: WAC Clearinghouse.

Bergman, L. & Olsson Jers, C. (in press). "Vilken väg tar den kritiska granskningen? Studenter i samtal om en vetenskaplig artikel". Högre utbildning, 4(1).

Blåsjö, M (2004). Studenters skrivande i två kunskapsbyggande miljöer. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.

Hoel, T. L. (2010). Skriva på universitet och högskolor. En bok för lärare och studenter. Lund: Studentlitteratur.

Hyland, K (2004). Disciplinary Discourse. Social Interactions in Academic Writing. Michigan: The University of Michigan press.

Langer, J & Flihan, S. (2000). "Writing and Reading relationships. Constructive tasks". In R. Indrisano & J. R. Squire (Eds.), Writing: Research/Theory/Practice. Newark, DE: International Reading Association.

Lea, M. R. & Street, B. V. (1998). "Student writing in higher education. An academic literacies approach". Studies in Higher Education, 23(2), 157-172.

Liberg, C. (2003). "Flerstämmighet, skolan och samhällsuppdraget". Utbildning och demokrati. Tidskrift för didaktik och utbildningspolitik, 12(2), 13-29.

Lillis, T. M. & Scott, M. (2007). "Defining academic literacies research. Issues of epistemology, ideology and strategy". Journal of Applied Linguistics, 4(1), 5-32

180: Att hitta på något och göra det

Håkan Magnusson

Inom högskolan finns ett starkt fokus på nytta och vetenskaplighet. Men vad händer ifall vi släpper in något som inte låter sig placeras inom dessa begrepp. I vardagligt tal säger man ibland ”vi hittar på något”. Denna öppet hållna uppmaning kan ses som inledning på en process som leder fram till en gemensam aktivitet. Aktiviteten, som ju kan variera, är ett resultat av att gruppen tillsammans, utifrån sina personliga intressen och kompetenser gör någonting. Vi kan kalla det för påhitt.

I min praxis som lärare och konstnär har jag arbetat med olika metoder för att producera scenkonst i vid bemärkelse. Dessa metoder kan beskrivas som öppna, lekfulla och osäkra. Jag har även gått emot den norm inom scenkonsten, där regissören, koreografen eller annan enskild ledare formar och bestämmer över innehållet. För mig har det kollektiva skapandet varit i fokus. Scenkonstprojekten som de resulterar i, har jag själv kallat ”påhitt” och gränsar till eller är performance – postdramatisk teater och involverar ofta publiken som deltagare.

I denna paper-presentationen kommer jag diskutera hur man kan utveckla dessa metoder som till stor del är inspirerat av förskolepedagogik med rötter i Reggio Emilia pedagogiken samt intra aktiv pedagogik (Hillevi Lenz Taguchi,). Även begreppet parallellek, som beskriver yngre barns lek, har också inspirerat mig. Devising (Kjølner, Oddey) och View Point (Bogart, Landau) bidrar metodologiskt bidrag med hur man organiserar och rytmiserar arbetet och det slutgiltiga resultatet. Utifrån detta är syftet med paper-presentationen att diskutera om det går att forma en högskolepedagogisk metod som tillåter vad som helst att hända – påhittets metod.

Exemplet som ligger till grund för mitt paper är arbetet jag har gjort på utbildningen scenproduktion på K3, Malmö Högskola. I arbetet med studenterna har jag låtit dem i samspel med platsen, tekniken, föremålen och förloppen, låta deras begär, önskemål och drömmar forma den produktion som möter publiken/deltagarna. Genom en serie övningar i workshopform, handledning och eget arbete har resultatet ofta blivit en föreställning som är en blandning av många scenkonstformer. Inte sällen bygger den på aktiva deltagare som blir en del av föreställningen. Studenterna har ofta svårt att själva definiera exakt inom vilken genre förställningen har verkat.
Utifrån mina erfarenheter med att arbeta med ovanstående metoder för utvecklandet av ett påhitt. Vill jag skapa en plats inom högskolan där ett möte mellan vuxenpedagogik, pedagogik för barn och scenkonst, möts i att utveckla metoder för att producerande påhitt med fokus på deltagarna.

181: Föremål, berättelser och kulturarv - om bildning i praktiken

Anita Synnestvedt

Dörren till undervisningssalen står öppen, studenter med kassar, väskor och stora lådor går in, slår sig ner vid bänkarna och börjar plocka upp en mängd olika prylar. Salen förvandlas från en stel undervisningsmiljö till en ”loppmarknad”. Skillnaden är att här sker ingen försäljning av prylarna, istället sker ett utbyte av berättelser kring väskorna och dess innehåll. Är då detta något som passar in i dagens marknadsanpassade universitet? Finns det tid för reflektion, tankar, samtal om till synes obetydliga saker och finns det tid för bildning? I den här presentationen är syftet att diskutera hur en bildande undervisning kan se ut i praktiken. Jag kommer presentera exempel från min undervisning i arkeologi vid Göteborgs universitet som handlar om arkeologi, kulturarv och berättelser.

Efter andra världskriget sker en stor förändring i hur universiteten organiseras och antalet studenter vid Sveriges universitet växer i åren 1950 – 1970 från ca 16 000 till ca 127 000 (Welinder 2003). Universitetet ändras därmed också från det vi brukar kalla ett elituniversitet till ett massuniversitet. Dagens diskussioner kring universiteten och högskolornas framtid rör bl a frågor om marknasanpassning både ang. utbildning och forskning (se t ex Liedman 2011; Hasselberg 2009, 2012). Utbildning och forskning ska kunna mätas och bedömmas gentemot andra i ett världsperspektiv. Ranking, kvalitetssäkring och Citation Indexes är ord som flitigt förekommer i debatter och dokument. Studenterna har fått sänkt tid för möjlighet till studiemedel. Det gäller att pricka rätt och satsa på en utbildning så man hinner bli anställningsbar. Hur passar de humanistiska ämnena in i detta system med sina ofta långsamma processer? Finns perspektiv kring bildning med i undervisningen eller har vi tappat bort detta på vägen? Frågorna är många och debatten kring detta pågår för fullt (se t ex Forser & Karlsohn 2013). Vilken typ av universitet ska vi ha och kan vi påverka utvecklingen eller är den styrd och reglerad och det som gäller för oss alla är ”att gilla läget”? Sven – Erik Liedman skriver i sin bok Hets (2011) att det kanske trots allt finns hopp eftersom människor också frågar efter kunskaper som inte enbart är lönsamma. Studenter söker sig, säger han, till utbildningar som inte leder till omedelbar anställning och forskare vågar forska om sådant som är osäkert (Liedman 2011:166). I den praktiska undervisningen är det därför också viktigt att våga prova och testa det som inte alltid är mätbart genom en tentamen, eller som ger ett snabbt resultat.

182: Developing opensnh.se to be an open repository for OER

Ola Lindberg, Mats Brenner & Marie Nyberg

In the last ten years there has been an increased interest in sharing resources for education in a more sustainable way. One of the initiatives that have gained a worldwide response is the development and sharing of Open Educational Resources (OER), often provided through different forms of repositories belonging to the educational provider that have produced them. Since the introduction of OER in 2002 (UNESCO, 2002) the production and use of OERs have increased, and lately there has been more and more attention given to the use and resuse of OERs. In this presentation we will describe the development of the OpenSNH repository (opensnh.se) through which two Swedish Universities and the Swedish Educational Broadcasting Company (UR) has chosen to provide their open educational resources under thematic topics allowing for use and reuse in different ways. In the OpenSNH platform there has also been material included from several other Swedish universities as well based on an agreement with OpenSNH.

OpenSNH is created with the open source software OMEKA.org used by several universities for teaching purposes. OpenSNH use the resource description and metadata model Dublin Core Extended (2014). Using the metadata standard Dublin Core makes it easier for cooperation with partners as UR, with the work of harvesting/importing learning objects direct into the OpenSNH repository from UR. Educated librarians have done the work with adding metadata and search words, “tagging” the OER according to the standard of Swedish subject headings via Nation Library of Sweden. So called “enhanced metadata” have been developed using distinct and apparent images and pictograms, for searching and identifying relevant resources – as videos, e-books, interactive resources, documents, quiz/tests, getting badges et cetera. For better the usability and usage for mobile devices, we choosen the theme Berlin for OMEKA – this web interface in clean and responsive – OpenSNH can therefore be used on all devices. OpenSNH have a search cloud for a better overview and selection subjects and topics of content and object in the repository.
The OMEKA open source system have also been translated Swedish. For the process of selection items and OER for the themes in OpenSNH, we used the following criteria; life cycle, provenience, originality, broadness, deep, prominent, reliable and solid (Commonwealth of Learning, 2011). The OER shall have been used in academic educational context before or as educational resource or in courses at academic at an academic library.

Referense:
Dublin Core Extended (2014). http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/ (2014-02-28)
Commonwealth of Learning (2011). Guidelines for Open Educational Resources (OER) in Higher Education. http://www.col.org/PublicationDocuments/Guidelines_OER_HE.pdf (2014-02-28)
UNESCO. (2002). Forum on the Impact of Open Courseware for Higher Education in Developing Countries. Final report.

183: Forskarcirklar - kollegialt förändringsinstrument inom universitet och högskola

Ingrid Mossberg Schüllerqvist

Inom en nystartad enhet för kompetensutveckling av universitetspersonal har forskningscirklar startats för att främja förändringsarbete inom grundutbildningen. En forskningscirkel består av lärare som studerar sin egen undervisning, och som prövar sätt att förändra densamma genom att fokusera ett särskilt lärandeobjekt eller ett visst identifierat problem (Mossberg Schüllerqvist och Olin-Scheller 2011, Persson).

Utformningen av forskningscirklarna har inspirerats av Learning Studies (Marton och Tsui 2004). I en Learning Study utformar lärare undervisning tillsammans och vid genomförandet auskulterar lärarna hos varandra och diskuterar i vad mån det lärande som lektionen syftar till uppnåtts. Det kollektiva reflekterandet och planeradet av undervisningen ingår i utformandet av cirklarna. Cirkeln leds av en forskarutbildad lärare med särskilda kunskaper om arbetsformen och de aktuella frågeställningarna.

Tre forskningscirklar arbetar för närvarande med olika digitala bedömningsformer. Syftet är att utveckla formativa bedömningstillfällen och självvärderingsredskap för studentbedömningar. Det är angeläget att öka studenternas medvetenhet om sin roll i sitt lärande. Formativa övningar och formativ undervisning kan bidra till att studenterna engageras i sin lärprocess. Ett arbetssätt baserat på formativa element kräver flera bedömningstillfällen och lärarnas arbetsbörda kan då öka betydligt. Forskning från David J. Nicol and Debra Macfarlane-Dick, John Hattie och Helen Timperly Hattie och Timperly 2007, Nicol och Macfarlane-Dick 2006, Moon 2004) visar att studenters lärande gynnas av självvärdering och olika former av tydlig återkoppling i förhållande till lärandemål och kriterier och dessa aspekter integreras i cirkelns arbete.

Cirklarna undersöker möjligheterna att låta studenterna arbeta med feed up och feed back och låta lärarna fokusera på feed forward (Hattie och Timperly 2007). Undersökningar görs också av hur studenter upplever skillnader mellan digitala bedömningsformer och bedömning in real life. Ett särskilt fokus för cirklarna är hur lärare kan utforma olika former av qiuz som rättas av en dator. I cirklarna prövas också att utforma quiz som mäter förståelse och inte bara faktakunskap.

Cirklarna kommer att arbeta under vårterminen och vid konferensen presenteras resultat och frågor för ny utvecklingsverksamhet.

184: Kunskapens mellanrum. Forskningscirkel som utmanar och utvidgar gränserna mellan vetenskap, högskolepedagogik och konst

Margareta Melin

Den akademiska kulturen kan sägas bestå av maktstrukturer som bygger på grundläggande dikotomiska skiljegörande normer (Bourdieus). En sådan tudelning är den mellan vetenskaplig och konstnärlig/praktisk kunskap. Det finns emellertid exempel där institutioner skapats med utgångspunkten att möten mellan olika kompetenser skapar spännande nya möjligheter, t ex universiteten i Weimar, Linköping, Dar-es-Salaam och Malmö. Studier på medieinstitutionerna på dessa fyra universitet har gjorts inom ramen för forskningsprojektet Kunskapens mellanrum, vars syfte varit att, utifrån ett kultursociologiskt (Bourdieu) och feministiskt (Butler) maktperspektiv, undersöka det gränsöverskridande mötet mellan teori och praktik. I forskningsprojektet finns också en pedagogisk målsättning: att omsätta forskningskunskapen i pedagogisk praktik med fokus på multimodalitet och estetiska lärandeformer (Lindstrand & Selander) på institutionen för konst kultur och kommunikation (K3) i Malmö, min egen institution.

Men hur forskar man om och på sin egen institution? Svaret blev en forskningscirkel med syfte att forska med och genom K3s egna medarbetare/deltagare i forskningscirkeln. Det är således den egna professionella högskolelärarpraktiken som blir studieobjektet för cirkeldeltagarnas forskningsprojekt. Forskningscirkeln är alltså i sig en forskningsmetod (Persson, 2007). Idén – hämtad från Donald Schön – är att vara reflexiva praktiker genom att studera den egna praktiken och att forska tillsammans. Cirkelforskningsprojekten har genererat intressant resultat om studenters kunskapande genom estetiska lärandeformer, om kroppslig och rumslig kunskap, om didaktisk design och om bedömningskriterier. Konkret, har projektet resulterat i masteruppsatser, pedagogiska utvecklingsprojekt, utvecklade kursplaner, bedömningskriterier, och konferenspaper.

En metaanalys av forskningscirkelverksamheten har även genererat annat intressant resultat: om kunskapers maktstrukturer i akademiska kulturer. Det är om detta min paper-presentation ska fokusera. Syftet är att visa att en forskningscirkel kan vara en framgångsrik väg till pedagogisk forskning och utveckling, och samtidigt ett sätt att överlappa ingrodda dikotomier i den traditionella akademiska kulturen.

Resultatet av forskningscirkeln Kunskapens mellanrum blev också att cirkeldeltagarna utvecklat forskningsmetodologisk och teoretisk kunskap samt en förståelse för forskningsbaserat lärande. Genom detta har också en känsla av akademisk legitimitet och en önskan att befinna sig i akademiska forskningskontexter vuxit fram, vilket också lett till deltagande i olika forskningssammanhang, där mötet med mer traditionella forskare möjliggjorts. Den infekterat dikotoma kulturen mellan forskare/praktiker, som tidigare forskning funnit på K3 (Göthlund; Melin) och som fanns på de övriga tre studerade akademiska institutionerna, är numer nedtonad. Uppluckrad.

Mitt huvudargument är således att en forskningscirkel förlagd i en högskolemiljö kan, förutom intressant forskning och pedagogisk utveckling, bidra med att utmana, uppluckra och överlappa dikotoma gränser mellan vetenskap, högskolepedagogik och konst/praktik.

185: Att kunskapa i mellanrum och genom överlappningar

Margareta Melin, Dennis Augustsson, Anna Brag, Kajsa Lindskog, Håkan Magnusson & Gunnel Pettersson

Vetenskap/konstnärsskap, lärande/lek, lärare/studenter är olika sidor av en dikotom verklighetsuppfattning bland många i den traditionella akademiska kulturen. Syftet med vår workshop är att reflektera över och utmana denna dikotomi genom att skapa ett kunskapens mellanrum där de olika sidorna av dikotomin överlappas.

Vi workshopsledare kommer från olika ämnen med varierande bakgrunder och har olika akademiska positione, men har gemensamt att vi har jobbat länge på högskolevärlden, arbetar både traditionellt akademiskt och konstnärligt och Sedan 2½ år arbetat med en forskningscirkel där vi tillsammans undersökt det gränsöverskridande mötet mellan teori och gestaltning (vetenskap och konstnärsskap). I varsitt mindre forskningsprojekt har vi undersökt hur man kan kunskapa genom reflekterande görande. Dessa forskningsprojekt har också blivit pedagogiska utvecklingsprojekt, då resultaten omsatts i kursutveckling.

Teoretiskt ser vi den akademiska kulturen som en del av ett socialt konstruerat rum, både bildligt och bokstavligt, där även kunskapande är en socialt konstruerad aktivitet – lärande i och med kroppen. Begreppen hexis, konstruerad kropp och performativitet (Bourdieu; Butler) har därför varit centrala begrepp för oss. Vårt övergripande pedagogiska perspektiv handlar om det reflekterande görandet (Dewey; Schön). Vi arbetar pedagogiskt med multimodalitet (Selander & Kress), sinnligt kunskapande (Polyani; Pink) och hämtar begreppen divicing (Kjølner, Oddey) och intra-aktiv pedagogik (Taguchi) från förskolepedagogik. Vi har även låtit oss inspireras av begreppet parallellek. Begreppet estetiska lärprocesser (Lindstrand & Selander) binder samman vår konstnärlig vetenskapliga och pedagogiska verksamhet.

Vårt arbetssätt handlar emellertid framför allt om att omsätta teoretiska begrepp i praktiken. Och det vill vi göra genom workshopen. Vi riktar oss mot kollegor som är intresserade av att utmana traditionella akademiska kulturer och vill reflektera över det gränsöverskridande arbetet mellan teori och praktik.

Vårt planerade upplägg är att tillsammans med workshopdeltagare skapa ett kunskapens mellanrum genom kollektiva överlappande vetenskapliga och gestaltande processer. Det tänkta upplägget är:

1. En introduktion till projektet Kunskapens mellanrum.
2. Övningen introduceras. Det handlar om att med olika enkla material gestalta kunskap genom devicingmetoden och parallellekmetoden.
3. Vi genomför övningen genom att använda oss av varandra och rummet. Vetenskaplig kunskap, lärarroll, studentroll, akademisk kultur och akademiska maktrelationer är begrepp som leks med och problematiseras.
4. Deltagarna arbetar i en växelverkan med leken, görandet och dokumentation. Vi använder oss av det framtagna gestaltade materialet och gör en analys av och reflektion över det som är dokumenterad kunskap.
5. Ett presentations- och utställningsrum skapas, som förhoppningsvis kan vara kvar över konferensen, så att deltagarna och andra kan återkomma för reflektioner.

186: Skriande behov och tyst kunskap

Dennis Augustsson

Institutionen Konst, Kultur och Kommunikation (K3) på Malmö Högskola beskrivs som en plats för gränsöverskridande forskning och undervisning med en genomgripande koppling mellan gestaltning och teori. Det är långt ifrån något självklart och diskussionen om betydelsen och hur det ska spegla metoder och innehåll i utbildningarna är ständigt närvarande på institutionen. Begreppet dubbla perspektiv lyftes fram i forskningsprojektet Kunskapens framträdandeformer (Göthlund; Melin) för att undvika att ställa olika kunskapsformer emot varandra. Det finns ändå en risk för dikotomisering mellan teori och praktik, konst och vetenskap eller akademi och profession när man talar om olika perspektiv.

Denna studie består av två delar; en diskursanlys kring begreppen teori och gestaltning för att synliggöra och problematisera olika synsätt och positioneringar inom lärarlagen på K3, men också en didaktisk design för att synliggöra och konkretisera undervisningsformer där tvärvetenskapliga förhållningssätt ska kombineras med olika professionella och konstnärliga praktiker och diskurser på grundutbildningsnivå.
Den första studien består av deltagande observationer och videodokumentation av två personalkonferenser på temat teori och gestaltning. Materialet analyserades för att undersöka vilka diskurser och vilka positioner som kan urskiljas och hur de möts. Arbetet utgår ifrån ett socialkonstruktivistiskt förhållningssätt utifrån Norman Faircloughs tre dimensioner av kommunikaton, som ram för en kritisk diskursanalys. Resultatet presenteras i form av en kategorisering av olika diskursiva positioneringar och hur dessa förhåller sig till varandra i ett maktperspektiv och visar på hur inomvetenskapliga och utomvetenskapliga intressen ofta kommer i konflikt och att de inomvetenskapliga perspektiven har en tydligt dominant ställning som marginaliserar betydelsen och inflytandet från utomvetenskapliga perspektiv.

I nästa steg argumenteras för ett användande av begreppet estetiska lärprocesser, istället för begreppet dubbla perspektiv, för att beskriva arbetet med både en gestaltande och en vetenskaplig praktik i ämnet visuell kommunikation på kandidatnivå. Estetiska lärprocesser är ett begrepp som pekar mot hur kunskapande sker och kan därför samla de dubbla perspektiven i en konvergerande social praktik. Jag har undersökt denna praktik i en akademisk kontext från en didaktisk synvinkel. Med hjälp av kunskapsteoretiska begrepp som socialsemiotik, multimodalitet, tyst och situerad kunskap, konstrueras en konkret modell för hur studenter och lärare kan navigera mellan en vetenskaplig och estetisk praktik. Metoden bygger på en triangulering mellan att lära sig om, lära sig i och lära sig genom och har genomförts som en interaktiv didaktisk design. En kollaborativ, abduktiv process tillsammans med studenter och lärare på institutionen för Konst, kultur och kommunikation på Malmö Högskola.

187: Vad är utbildning på vetenskaplig grund?

Jenny Magnusson, Claes Malmberg & Pablo Tapia Lagunas

Enligt högskolelagen så ska all högre utbildning vila på vetenskaplig grund- men vad betyder det i praktiken? Vad är det vi som arbetar i högskolan, och studenter som går en högskoleutbildning, gör för att utbildningarna ska vila på vetenskaplig grund? I Säljös och Södlings (2006) studie, Utbildning på vetenskaplig grund: röster från fältet, framkommer det att utbildningarnas vetenskapliga grund är fast förankrad bland lärarna och utbildningsanordnarna. Däremot är den inte alltid lika accepterad bland studenterna. Studenter har också svårigheter när det gäller vetenskapliga texter. Detta framkom när Bibliotek & IT vid Malmö högskola gjorde en analys av bibliotekets handledning i informationssökning (Lundgren 2011).
I projektet som vi vill presentera har Centrum för akademiskt lärarskap (AKL) och Bibliotek & IT (BIT) intervjuat bibliotekarier, forskare, lärare och studenter kring vad en utbildning på vetenskaplig grund kan innebära. Vi har inriktat vår studie på hur bibliotekarier, programansvariga (forskare och lärare) och studenter förstår detta och på vad som händer i skärningspunkterna mellan de olika grupperna – hur möts de i en utbildning på vetenskaplig grund?
Några av de centrala frågor som vi ser i vår studie rör:

• hur institutionens och lärarnas forskning kan synliggöras i utbildning
• hur studenter, men även lärare och bibliotekarier, kan bli deltagare i en forskande gemenskap
• hur forskningsanknytning ska bli en naturlig del i undervisningen, inte bara i teori- och metodkurserna
• om bibliotekariernas roll och kompetens behöver förändras för att kunna interagera väl i en utbildning på vetenskaplig grund

För att skapa en forskningsanknuten utbildning behöver dessa frågor konkretiseras genom diskussioner inom institutionerna men inte minst mellan företrädare mellan de olika praktiker som är involverade i högre utbildning. Detta vill vi diskutera med er i detta runda bordet samtal.

Referense

Lundgren, Ib (2011). The student and the information search process: library development using student voices. [PowerPoint-presentation]. Hämtad 17 mars, 2013 from Malmö university: http://www.mah.se/Om-Malmo-hogskola/Bibliotek-och-IT/Projekt/Hogskolebibliotekets-roll-i-en-inkluderande-larandemiljo/ -> Presentation EBLIP 6.
SFS 1992:1434. Högskolelag. Stockholm: Utbildningsdepartmentet.
Säljö, Roger. & Södling, Maria. (2006). Utbildning på vetenskaplig grund: röster från fältet. Stockholm: Högskoleverket.

188: Användning av MOOC-verktyg i en campuskurs om objektorienterad programmering och design

Håkan Jonsson

Vi har genomfört ett försök där nätverksbaserade MOOC-verktyg och en variant av undervisningsmetoden som går ut på att "vända på klassrummet" införts i en sedan flera år väletablerad campuskurs i programmering för ingenjörsstudenter. Kursen, som i 10 års tid haft det traditionella upplägg man även finner inom andra universitets ingenjörsskolor och som består av föreläsningar, laborationsuppgifter och avslutande skriftlig tentamen, får alltid mycket goda vitsord av studenter och inblandade lärare. Trots det klarar många studenter inte examinationen. De uppskattar enligt utvärderingar kursen, men de lär sig inte i den omfattning de förväntas lära sig. Syftet med vårt försök var att undersöka hur dessa nya undervisningssätt och inlärningsstöd påverkar undervisningen och studenternas inlärning i en grundkurs om objektorienterad programmering och design för förstaårsstudenter.

Att "vända på klassrummet " (Bergmann och Sams, 2012) är en etablerad undervisningsmetod från åtminstone början av 90-talet som baseras på s k Blended Learning (Bonk och Graham, 2006). Istället för att gå på föreläsningar lär sig studenterna kursinnehållet på egen hand genom att titta på inspelade videosekvenser på nätet. På schemalagd tid löser studenterna, stöttade av läraren, sen uppgifter i anslutning till kursinnehållet. I vår variant innefattade de schemalagda tillfällena även Peer Instruction (Simon m.fl., 2010), där studenter och lärare tillsammans diskuterar och raffinerar uppgiftslösningar, och Just-in-Time Teaching (Novak m.fl., 1999) där läraren anpassar tillfällets upplägg och ger feedback efter hur studenternas egna förberedelser gått. Det tekniska MOOC-verktyg vi använde var ett webbaserat system (scalable-learning.com) för att organisera och göra det möjligt för studenter att följa "interaktiva föreläsningar" bestående av korta videoinspelningar av kursmaterial i vilka automatiserade flervalsfrågor flätats in. Dessutom distribuerades undervisningsmaterial via en websida.

Försöket genomfördes med samma kursupplägg och schema som tidigare, förutom att föreläsningspassen gjorts om till träningspass med uppgiftslösning. Kursinnehåll, laborationsuppgifter, läsanvisningar, examinationssätt och annat förändrades inte. Under pågående kurs delades powerpointbilderna från kursens gamla föreläsningar upp i bitar (totalt 150 stycken) som spelades in med en skärminspelningsprogramvara där läraren (utan att vara i bild) pratade till bilderna och testkörde programexempel. Bland powerpointbilderna infogades rutor med kryssfrågor om innehållet.

Det nya upplägget utvärderades sen med hjälp av studentenkäter, examinationsresultat och statistik ur det webbaserade systemet. Jämförelse gjordes med en kontrollgrupp. I stort verkar såväl inlärning som examinationsresultat ha förbättrats något. En rigorös utvärdering görs dock och resultaten från denna kommer att presenteras under konferensen tillsammans med våra erfarenheter och insikter om hur en sådan här förändring av en programmeringskurs kan göras.

190: Innovationspiloter – studenter ökar innovationsförmågan hos företag

Peter Törlind

INTRODUKTION

Enligt examensmålen för en civilingenjör skall studenterna få en insikt i aktuellt utvecklings- och forskningsarbete och ha en förmåga att självständigt och kreativt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och därigenom bidra till kunskapsutveckling. Samtidigt bör utbildningen ha en bra arbetslivsanknytning. Ett sätt att sammanföra forskning och arbetslivsanknytning är Innnovationspiloterna (http://www.innovationspiloterna.se) framtaget i forskningsprojektet PIEp där utvalda toppstudenter genomför ett åtta veckors betalt sommarjobb med stöd av forskare med syfte att öka innovationsförmågan hos företag och organisationer.

GENOMFÖRANDE

Arbetet för studenterna inleds med en utbildningshelg där studenterna tränas i PIEps metoder samt facilitering. I projektet jobbar studenterna i par (helst en design och en ekonomistudent) och coachas under hela arbetet av en senior PIEp forskare. Genom användningen av ett privat socialt nätverk kunde studenterna kommunicera statusen i sin process för alla inblandade.

Projektet på företaget inleds med en analysfas på 2-3 veckor som består av intervjuer efter en föreskriven guide, en enkät kring kreativt klimat, samt en innovationsnivåanalys. Resultatet från analysen presenteras och diskuteras för att sedan sammanställas i en handlingsplan för ökad innovationsförmåga.

Sedan påbörjas ett förändringsarbete på 5-6 veckor vilket görs genom att studenterna faciliterar workshops där metoderna specialanpassats för varje företag. Arbetet avslutas med att studenterna lämnar över en sammanställning av analysen, dokumentation från genomförda workshops samt en uppdaterad handlingsplan. Innovationspiloterna avslutas i september/oktober med en träff med möjlighet att utbyta erfarenheter med andra deltagande företag och studenter.

RESULTAT

Det kvantitativa resultatet från Innovationspiloterna 2012-13 kan sammanfattas som att 44 studenter har varit involverade i 29 företag och genomfört ca 14000 timmars praktiskt innovationsarbete. Studenterna har genomfört ca 600 kvalitativa företagsintervjuer med ca 1200 enkätsvar och ca 60 workshops med i snitt 12 deltagare. Vid en uppföljning av resultaten från innovationspiloterna var alla företag mycket nöjda med det arbete som studenterna genomförde och en gemensam faktor var att arbetet har haft en stark katalyserande inverkan för att påbörja ett förändringsarbete.

SAMMANFATTNING

Innovationspiloterna bygger på forskning om hur man framgångsrikt bedriver förändring för ökad innovationsförmåga. Tack vare finansiering från Vinnova kunde forskningsresultat paketeras och lärts ut till studenter som i sin tur har initierat en förändringsprocess hos 29 företag i Sverige med en arbetsinsats på mer än 100 manmånader. Något som skulle vara mycket svårt för de inblandade forskarna att genomföra själva. Användandet av det privata sociala nätverket under projektet upplevdes som mycket positivt då det gjorde att studenterna kunde nå flera, dela med sig och se vad andra gjorde.

Därmed har den forskning som tagits fram i PIEp verkligen använts för förändringsarbete i svensk industri, samtidigt har en stor mängd studenter fått en insikt om aktuell forskning och fått implementera den i industrin med tätt samarbete med forskare.

191: Handleda handledarna

Mats Lintrup

BAKGRUND OCH GENOMFÖRANDE
Uppsatshandledning är en väsentlig förutsättning för och del av studenternas kandidat- eller magisterexamen. På sjuksköterskeprogrammet (180 hp) ges dels en yrkesexamen (sjuksköterskeexamen) samt en kandidatexamen. Examensarbetet/uppsatskursen på sjuksköterskeprogrammet på BTH omfattar 15 hp och involverar lärare och doktorander med minst en magisterexamen att handleda studenterna. Någon formell utbildning i att handleda uppsatser har dock varken krävts eller tidigare tillhandahållits på institutionen.

För att öka handledarnas kompetens anordnades 2012-2013 en kurs i ”uppsatshandledning för högskolelärare” (4 hp) på institutionen. Kursen gavs på arbetstid och var upplagd med fyra studieträffar med en månads mellanrum. Förutom studieträffar och diskussionsgrupper innehöll kursen tre skriftliga inlämningsuppgifter samt en avslutande skriftligt examinationsuppgift som var obligatoriska för de som ville få ut 4 hp på kursen. Det var även möjligt att följa kursen utan att ta ut några poäng. Det var 30 lärare och doktorander som följde kursen, varav 27 lämnade in inlämningsuppgifter och 19 fullföljde hela kursen.

En skriftlig och anonym utvärderingsenkät avslutade kursen. Enkäten visade att 19 av de 25 som besvarade enkäten gav kursen betyget bra eller mycket bra som sammanfattande omdöme, 5 gav kursen betyget godkänt medan 1 svarade att kursen varit dålig. Överlag fick kursen och kursens upplägg bra betyg och endast själva examinationsuppgiften ansågs mindre bra.

Utöver kursen anordnas nu regelbundet vid institutionen tre gånger varje termin ”handledning på handledning” som ett diskussionsforum där examinatorer och handledare träffas och kan diskutera allmänna och generella problem i uppsatser och uppsatshandledning.

DISKUSSION
En formell kurs i uppsatshandledning kan vara ett sätt att stärka handledarna och handledarrollen i uppsatshandledning. Erfarenheterna från den kurs som getts vid Institutionen för hälsa på BTH visar att kursen uppskattats av såväl erfarna handledare som nybörjare. Utvärderingen visade att upplägget av och omfattningen på kursen var ”lagom”, medan själva examinationsuppgiften kan utvecklas och göras tydligare. Utbildning är viktig för att få en gemensam plattform, inte bara för en likriktning, men även som en gemensam grund när diskussionsforumet bedrivs. Dock är en kurs en punktinsats, även om den upprepas. Diskussionsforumet behöver finnas för att upprätthålla kontinuitet i den löpande handledningen. De regelbundet återkommande träffarna mellan handledare och examinatorer utgör en bra grund för gemensamma diskussioner om studenternas uppsatser och gör det dels möjligt att höja kvaliteten på examensarbetena och dels för att undvika missförstånd mellan handledare och examinatorer.

192: Att erbjuda pedagogisk kompetensutveckling via deltagande i en cMOOC - erfarenheter från lärare och deltagare

Maria Kvarnström, Maria Hedberg, Lotta Åbjörnsson & Lars Uhlin

Det finns en snabbt ökande "marknad" av fritt tillgängliga kurser online;så som olika typer av MOOC:s. En del kurser som finns om undervisning och lärande är väl genomarbetade både vad gäller innehåll och utformning, och bygger på öppna lärresurser (OER). Erfarenheter från öppna kurser visar dock att många deltagare inte slutför kurserna. Detta kan bero på många faktorer, att möjligheten till samarbete saknas kan vara en av dem. Samarbete med andra har visat sig ge positiva effekter på lärandeprocessen (Swan, 2002) vilket i sin tur skapar bättre förutsättningar för fullföljande av studierna.
En öppen kurs har fördelar såsom den internationella arenan och möten över discipliner. Att erbjuda lärare vid Karolinska Institutet (KI) möjligheten att delta i en öppen kurs med tillägg av samverkan med andra KI-lärare samt handledare som stöd ger ett mervärde för dessa deltagare jämfört med de deltagarna som enbart deltar i den öppna kursen.

Den kurs som har använts är Flexible Distance and Open Learning (FDOL) http://fdol.wordpress.com som har karaktären av en cMOOC, dvs bygger på "connectivism" som grundidé (Yuan & Powell, 2013). Deltagarna från KI deltog fullt ut i kursens aktiviteter inklusive PBL grupper med deltagare från hela världen. Med utgångspunkt i FDOL kursens innehåll, upplägg och aktiviteter skapades en kursbeskrivning anpassad för KI inklusive kriterier för godkänd kurs. För deltagare från KI utfärdades intyg efter genomförd kurs, motsvarande fem eller två veckors studier beroende på graden av deltagande. För deltagarna i den öppna kursen ingick ingen bedömning utan endast intyg om deltagande.

Vi vill dela och diskutera våra erfarenheter och resultat av att använda en befintlig öppen kurs som en del i den behörighetsgivande utbildningen i högskolepedagogik. Vi kommer att kort beskriva deltagarnas erfarenheter från studier i en öppen miljö, hur vi utformat stödet till deltagarnas lärande och hur deltagarna bedömdes. Våra resultat visar att öppna lärandemiljöer och samarbete med kollegor från andra länder kan ge nya dimensioner till fortsatt professionell utveckling. Vi anser att det finns en stor potential för att öppna upp former för högskolepedagogisk kompetensutveckling för lärare inom högre utbildning och det finns många sätt att använda befintliga öppna kurser. Vi hoppas att vårt seminarium kommer att öppna för en kreativ diskussion av möjligheter.

Yuan, L., Powell, S. (2013). MOOCs and Open education: Implications for Higher Education. JISC, CETIS.
Swan, K. (2002). Building communities in online courses: the importance of interaction. Education,Communication and Information, 2(1), 23-49.

196: Doctoral Colleges, added-value and their leadership

Annika Egan Sjölander & Kirk Sullivan

Doctoral Research Colleges, and Research Schools are currently in vogue. They are, however, not new. Perk (2007) pointed out that a "dimension of structural change in how institutions are adapting to the new world order of doctoral education is the development of Graduate Schools, which have long existed in the USA and are now starting to appear across Europe" (p. 28), and Kelm (2004) pointed out that: "European doctoral education has been undergoing changes over the last few years. The first important change scholars report on is a general trend towards more structured or organized doctoral education" (p. 38). These changes have happened and are happening in Sweden. These new ways of structuring doctoral training have gained support as the importance of the value-added component of the research degree has grown (Boud & Tennant, 2006; Burton et al. 2009; Neumann, 2005). This paper is grounded in both the literature and professional praxis, and asks whether Doctoral Research Schools can be motivated on teaching and learning grounds (c.f. political grounds). This question is implicitly two-fold: first do these schools provide something extra that supports learning, and second, do doctoral students outside these units and in particularly small departments have a more difficult time achieving the goals as those doctoral students learning in doctoral schools? Sara Worthington, professor of law at Cambridge University recently said: "Research students need more than a good supervisor; they need deep engagement in the full breadth of their discipline. That can only happen in an environment where there is a critical mass of teachers and like-qualified students" (Fazackerley, 2012) and as Fenge (2012) lifts, cohortness can support the creation of "a community of practice (Wenger 1998) that facilitates and supports learning, in a way that would not happen on other doctoral routes which do not offer wider learning contexts outside of individual supervision" (p. 408). We argue that doctoral schools may ameliorate poor, inadequate supervision, but are not necessary for doctoral learning nor for achieving the value-added elements of the doctoral degree. We also argue that for doctoral schools to assure teaching and learning to the highest quality, including the value-added elements that are of increasing value for achieving employment outside of the academy,it requires that those who coordinate and run these schools are experienced successful researchers and supervisors with an in depth understanding of doctoral learning and the importance of value-added elements beyond the discipline.

References

Boud, D., and Tennant, M. (2006). Putting doctoral education to work: challenges to academic practice. Higher Education Research and Development 25, 293–306.

Burton, C.R., Duxbury, J., French, B., Monks, R., and Carter, B. (2009). Re-visioning the doctoral research degree in nursing in the United Kingdom, Nurse Education Today, 29: 423–431

Fazackerley, A. (2012, 5 November). Concentrating research funding on top universities threatens smaller institutions The Guardian Monday 5 November 2012 http://www.guardian.co.uk/education/2012/nov/05/research-funding-concentrated-top-universities. Last accessed 15 December 2013.

Fenge, L.-A. (2012). Enhancing the doctoral journey: the role of group supervision in supporting collaborative learning and creativity, Studies in Higher Education, 37: 401-414.

Kehm, B. M. (2004). Developing doctoral degrees and qualifications in Europe: good practice and issues of concern — a comparative analysis. In J. Sadlak (Ed.) Studies on Higher Education (Bucharest, UNESCO).

Neumann, R., (2005). Doctoral differences: professional doctorates and PhDs compared. Journal of Higher Education Policy and Management 27: 173–188.

Perk, C. (2007). Redefining the Doctorate. York, UK: The Higher Education Academy.

Wenger, E. (1998). Communities of practice: Learning, meaning and identity. Cambridge: Cambridge University Press.

197: Den gode universitetsläraren - bilder om och av universitetslärare

Lena Manderstedt

Skola och universitet har som lärande organisationer varit omstridda under senare tid. De motstridiga krav som ställs på lärare har undersökts och vad som beskriver en bra lärare i skolan finns det god kännedom om. Omfattande forskningen har bedrivits i forskningsprojektet ”Läraren i samhällsomvandlingen 1940-2003 - Den goda läraren som diskursiv konstruktion på olika samhälleliga arenor” (Englund m.fl. 2012). Se även Wiklund 2006, Sjöberg 2010. Bilden av lärare i skönlitteratur har också undersökts (Fagerström, 2005, Ursing 2004). Men bilden av universitetsläraren tiger stilla.
Lärosäten framställs visionärt som det moderna projektets, utvecklingens och tillväxtens högborg och universitetslärares pedagogiska kompetens efterfrågas allt mer. Ofta är genomgången högskolepedagogisk kurs samt pedagogisk meritportfölj en förutsättning för tillsvidareanställning.
Syftet i denna pågående pilotstudie är att undersöka universitetslärares och doktoranders diskursiva själv- och idealbild genom följande frågeställningar:

- Vilken kunskaps- och lärandesyn förespråkas i materialet och hur relateras den till egenskaper hos universitetsläraren?
- Hur framträder synen på myndighetsuppdraget?
- Vilka visionära uttryck påvisas om det egna lärandet, utvecklingen som lärare och som personlig resurs i en lärande organisation?

Materialet består av 22 pedagogiska meritportföljer insamlade som examinationsuppgifter i en högskolepedagogisk kurs våren 2013, samt kursplan och studieguide för samma kurs. Materialet analyseras genom diskurs- respektive dokumentanalys. Dokumentanalysen baseras på en modifierad modell för skolforskning (Berg, 2003).
Det teoretiska ramverket har konstruerats utifrån diskursteorin som företräds främst av Foucault (2003; 1993; 1980; 1970), teori från den kritiska diskurs¬analysen (Fairclough 2003; 1995; 1992; 1989) samt läroplansteoretiska perspektiv av Linde (2000; 2006) och Englund (2008; 2005; 1986). Kunskapsteoretiska perspektiv anläggs också (Säljö 2012, Stensmo, 2007.
Det preliminära resultatet visar att vikten av en sociokulturell och konstruktivistisk lärmiljö framhålls, medan föreläsningsformen inte problematiseras. Universitetsläraren ska entusiasmera, ha goda relationer till studenterna och skapa interaktion, genom exempelvis frågestunder efter föreläsningen eller organiserade grupparbeten. Myndighetsuppdraget tycks vara oklart och en bristande kunskap om bedömning och examination framträder. Visionerna rör mestadels den egna ämneskompetensen och kunskap ifråga om IKT-verktyg, medan lärarrollen och den personliga resursen i organisationen tonas ned. Sannolikt beror de skevheter som resultaten uppvisar på att kursdeltagarnas erfarenheter bara delvis korrelerar med förväntningar i kursplan och studiehandledning.
Projektet kommer att utvecklas genom ytterligare material från högskolepedagogiska kurser samt analys av andra högskolepedagogiska artefakter. Det kommer att visa hur bilden av ”den goda universitetsläraren” splittras i en mångfald av innebörder som bidrar till hur vi konstruerar lärosäten som en lärande organisation.

198: Svensk praxis och bedömningskriterier kring pedagogisk skicklighet – i internationell och kritisk belysning

Annika Bergviken Rensfeldt

Frågan om hur pedagogisk skicklighet, pedagogisk excellens och liknande, ska följas upp, har blivit en prioriterad uppgift inom högskolevärlden på senare år. I takt med att resultat- och prestationskrav ökat både för utbildning och forskning, så ska pedagogisk skicklighet också svara mot fler syften och behov (Teichler, 2003). På det sättet kan man hävda att definitionerna kring pedagogisk skicklighet inte är enkelt bestämbara eftersom högskolevärlden förändras och prioriterar olika. Samtidigt har det utvecklas en väletablerad praxis kring bedömningskriterier och stödaktiviteter som idag växer och omfattar alltfler resurser och verksamheter (Macfarlane, 2011). Inte minst spelar orienteringen Scholarship of Teaching and Learning roll för denna etablering.

Syftet med denna workshop är att jämföra och diskutera svenska lärosätens kriterier för bedömning av pedagogisk skicklighet genom att ställa dem mot internationell forskning. Jämförelsen ska aktualisera vad som blivit praxis i svenskt sammanhang, och granska hur den relaterar till forskningsfältet. Workshopen ska också ägna intresse åt hur högskolepedagogiska verksamheter tar tillvara och kan forskningsförankra sin egen verksamhet. Främst vänder sig workshopen till verksamma inom högskolepedagogiska verksamheter, pedagogiskt sakkunniga, och lärare.

Frågan om pedagogisk skicklighet och pedagogisk excellens diskuteras på basis av tre typer av resurser; 1) resultaten av en egen kunskapsinventering kring den internationella forskningen kring teaching excellence, 2) en kartläggning över svenska lärosätens kriterier för bedömning av pedagogisk skicklighet (PIL/Ryegård, 2013, bilaga 2, 16 sidor), samt 3), workshopdeltagarnas egna erfarenheter av praxis inom området.

Workshopen består av tre delar; en kortare presentation av kunskapsinventeringen (inklusive ramverk och frågor för gruppdiskussionen), därefter gruppdiskussioner där de svenska bedömningskriterierna jämförs, också relativt kunskapsinventeringen, samt en gemensam diskussion kring jämförelsen och områdets forskningsförankring, med förslag kring konstruktiva handlingsmöjligheter.

Den egna kunskapsinventeringen omfattar åren 2000 till 2013, och utnyttjar engelskspråkiga Referense, med nyckelordskombinationer kring teaching excellence, teaching awards, excellence, promotion, och higher education. Google Scholar och Summon Super search utnyttjades för databassökningar, liksom en snöbollsmetod där valda Referenses Referense utnyttjades. 54 Referense valdes ut, innehållande rapporter (från forskningsinstitut osv.), peer-reviewade artiklar och böcker, ofta lokalt utvecklade (se även Tight, 2012). Området utmärks särskilt av två författaer, Graham Gibbs och Andrew Skelton. Skeltons (2003, 2007) ramverk och kritiska orientering har också utnyttjas i denna kunskapsinventering, kompletterat med aspekter från Gunn & Fisks (2013) forskningsöversikt. En särskild diskussion förs kring kunskapsinventeringar som resurs för att utveckla högskolepedagogisk verksamhet.

199: Kursdesign för lärande: Hur vi motiverar studenter att arbeta hårt med rätt saker under hela kursen, individuellt och i grupp.

Olle Hage

Nationalekonomiutbildningen vid Luleå tekniska universitet var en av två nationalekonomiutbildningar som fick betyget ”Mycket hög kvalitet” vid Högskoleverkets senaste kvalitetsutvärdering (2012). Vi anser att ett viktigt skäl till detta är att vi bedrivit ett långsiktigt arbete med att utveckla våra kurser med studerandeaktiva former. Den här presentationen handlar om hur vi har skapat det på våra introduktionskurser.

I mitten av 90-talet var dessa kurser väldigt traditionella med storföreläsningar och övningslektioner där läraren stod i centrum. Syftet med övningslektionerna var att läraren tillsammans (med förbereda studenter) skulle reda ut svårigheter och diskutera svagheter i modeller och konsekvenser för samhället. Av två skäl fungerade dock dessa övningslektioner dåligt. Till att börja var frånvaron hög och dessutom var det få studenter som hade försökt lösa problemen. Detta innebar helt enkelt att läraren löste problemen och att diskussion uteblev. Följaktligen var det få (cirka 50 %) som klarade första tentan.

Inspirerad av Gibbs (1998) började vi designa om introduktionskurserna mot mer studentaktivitet. Enligt Gibbs skulle detta leda till en bättre inlärning utan att öka lärarens arbetsinsats. Med tiden har vår modell utvecklats i flertalet steg. Numera ser kurserna ut enligt följande. Kurserna är indelade i fyra block där respektive block inleds med ett mindre prov (dugga) som följs av cirka tre storföreläsningar (>200 studenter) där vi förklarar teorier och modeller samt avslutas med ett obligatoriskt seminarium (25 studenter). Kursen avslutas med tentamen och en efterföljande tentavisning. För att motivera studenterna till aktivt deltagande har vi utformat ett bonussystem.

Duggorna görs individuellt på internet och rättas automatiskt. Syftet med duggorna är främst att motivera studenterna att läsa boken innan föreläsningen, vilket är centralt för studenternas inlärning (Löfgren, 1998). Kursutvärderingar visar också att studenterna läser boken mer (både före och efter föreläsningen). Inför seminarierna ska studenterna i mindre grupper lösa tillämpningsövningar för att sedan redovisa lösningarna för sina klasskamrater och läraren. Resultatet av detta blev en succé. Deltagandet bland studenterna steg, det bildades studiegrupper, studenterna hade också verkligen försökt lösa problemen, de fick en snabb och kontinuerlig återkoppling, det gick nu att föra en vettig diskussion om modeller och dess begränsningar, vi hinner nu också behandla betydligt fler problem. Resultatet visade sig också på tentamen. På första tentan har genomströmningen stigit till cirka 80 %.

Kursutvärdering visar också att studenterna tycker att kursdesignenen är lyckad. En vanlig kommentar är: ”väldigt jobbig kurs men lärorik”.

Referense

Gibbs, G. (1998). Workshop på Luleå tekniska universitet. Hösten 1998.
Löfgren, C. (1998). Time to study student. Umeå economic studies, No. 466. Umeå: Umeå universitet.

200: Lära ut perspektiv på psykologi: utveckling av en modell för att resa mellan tankestilar

Ingrid Schéle, Niclas Kaiser, Stefan Holmström, Camilla Hakelind & Eva Magnusson

I akademins uppdrag ligger att utbilda i och stå för kritiskt tänkande och granskande. Sådant kritiskt tänkande kan i princip ske i tre plan: Inom ett ämnes övergripande paradigm sker granskningar i regel med ämnets egna verktyg för granskning – rådande regler för god kvalitet. Samtidigt kan ett ämnes olika inriktningar skilja sig åt inom paradigmet, och att granska en inriktning med en annan inriktnings måttstock kan ge därför ge viktiga nya perspektiv. Ett kritiskt utifrånperspektiv, till sist, kan användas för genomlysa ett ämnes förgivettaganden och därmed tillföra nya kvalitetsmått. Detta förutsätter kunskap om hur ett rådande paradigm inom ett ämne begränsar eller möjliggör tänkandet inom ämnet, inklusive dess förgivettaganden.

Vi, forskande lärare gruppen Genus och Intersektionalitet vid psykologprogrammen (GIPP) har ställt oss själva och kollegor frågorna – hur förmedlar och underlättar vi för kritiskt tänkande i undervisningen och vilka typer av kritik ställs i fokus? Tio forskande lärare vid institutionen för psykologi intervjuades. Bilen av en generellt positiv hållning till reflexivitet framkom tydligt, men även att frågan om vilka olika former av kritik som ska främjas inte är helt enkel, vare sig rent teoretiskt eller vad gäller ansvarsfördelning. Fokus lades på att lära studenter granska psykologi med ämnets egna verktyg, medan kritiska verktyg från utanför ämnet uppfattades som viktigt men utanför det egna ansvarsområdet. Med utgångspunkt från dessa resultat och GIPP-gruppens egna diskussioner skapades en modell för att visa hur användandet av olika kritiska verktyg kan ses som en process snarare än åtskilda aktiviteter. Den framtagna modellen har sin utgångspunkt i att, oavsett ursprungsinriktningen, finns behovet av att byta perspektiv. Vi kallar det ”resa mellan tankestilar” och betonar just aktiviteten (resan). Att pröva andra tankestilar är en aktivitet som förhoppningsvis skiljer sig från ”lära sig kritiskt tänkande” och inkluderar alltid att det är forskaren/läraren/studenten som själv (med stöd) gör resan/perspektivbytet. ”Inom-perspektivet” handlar om kritik med hjälp av den egna inriktningens begrepp, antaganden och metoder. ”Mellan-perspektivet” om kritik med hjälp av närliggande inriktningars begrepp, antaganden och metoder. ”Genom-perspektivet” om kritik med hjälp av ämnen som kan uttala sig om andra ämnen. Denna modell är tänkt att underlätta resan mellan tankestilarna/perspektiven och resultera i att studenter och lärare oftare byter verktyg för sitt kritiska tänkande. Den presenterade modellen har hittills prövats i undervisning inom bl.a. Kognitiv Beteendeterapi, familjeterapi och konsultationsmetodik, med preliminärt positiva resultat (se beskrivning i poster). Det som nu krävs är att empiriskt studera modellens användbarhet i det universitetspedagogiska fältet.

201: En alternativ process för handledarskap av examensarbeten genom handledarpar och grupphandledning

Maria Åkesson & Michel Thomsen

Handledning av examensarbeten är en praktik som har betydelse för såväl kvaliteten på examensarbeten som för studenters upplevda kvalitet av sin utbildning. Handledning av examensarbeten praktiseras ofta i dialog mellan handledare och uppsatsförfattare. Relationen handledare – författare är då vanligen en relation mellan en enskild lärare (individ) som handledare och student/studenter. Detta fungerar i många fall bra, men innebär också en relativt sluten process med begränsad interaktion utanför handledar – student relationen. Inom informatikämnet har vi prövat en alternativ modell för handledarskap av examensarbeten på kandidatnivå. Vi arbetar med en modell då vi handleder i par som handleder flera examensarbeten i grupp enligt en strukturerad process. Denna process har vi utarbetat och reviderat i flera cykler. Jämte denna alternativa process och sätt att bedriva handledarskap för examensarbeten har vi genomfört ett arbete för att fastställa konkreta och bedömningsbara kriterier för kvalitet i examensarbeten. De effekter vi uppnått är dels att fler studenter klarar sina examensarbeten inom utsatt tid, men också att de som behöver mer tid också i ökad utsträckning kommer till avslut med sitt examensarbete. I (dåvarande) HSVs utvärdering av ämnet informatik fick vi omdömet mycket hög kvalitet avseende samtliga mål under utvärdering. Vår bedömning är att denna process bidragit till det utfallet och vi är därför angelägna om att dela med oss av vår erfarenhet.

202: En öppen utbildning

Johan Leitet

Många av de LMS som används vid universitet och högskolor idag är stängda system. Stängda så tillvida att för att kunna ta del av lärmaterialet i kurser så behöver man ofta vara registrerad och antagen student. Detta innebär problem vad det gäller samarbete mellan lärare på olika kurser och försvårar studentens möjlighet att bilda sig en uppfattning om framtida studier tillika repetition av tidigare genomförda kurser. Vad händer om vi utmanar föreställningen om att enbart studenter ska ha tillgång till kursmaterialet och istället skapar en plattform som i första hand förespråkar helt öppna kurser och skapandet av kursmaterial som distribueras med öppna licensmodeller?

Sedan höstterminen 2013 ges Webbprogrammerarutbildningen vid Linnéuniversitetet som en öppen utbildning där även de som inte är registrerade studenter kan följa utbildningen från första introduktionstillfället fram till kursens sista föreläsning, detta helt utan krav på inloggning eller registrering.
Beslutet att bygga en egen plattform och erbjuda allt kursmaterial fritt har gett många positiva följder. Bland annat har förenklad administration, ökad studenttillströmning, ökad insyn för lärare så väl som studenter och bättre samverkan med näringsliv och organisationer observerats.

203: Change laboratory as a tool for collaborative sustainable pedagogical development

Claire Englund

This purpose of this presentation is to describe the introduction of a Change Laboratory model for development in an online Pharmacy program at Umeå University. The Change Laboratory is a method designed by Engeström et al. (1996) for developing work practices by practitioners. In this context it is used to facilitate collaborative sustainable change among a group of teachers working on an interdepartmental Pharmacy program.

The Pharmacy programme concerned is delivered almost entirely online and the design of the program was considered innovative and effective in its use of technology and attention to quality aspects of learning at its introduction 2003. Although the program is regularly revised, pedagogical development has to a large extent stagnated and revisions made do not take into account the affordances offered by new technologies and current research on technology enriched teaching and learning. Further, the programme has been extended and modified to include new professional qualifications and roles, resulting in a need to reconsider the facilitation of professional identity in the program.

The Change Laboratory was introduced early spring 2014 and its aim is to create a collaborative, sustainable climate of pedagogical development among the teachers on the program. The teaching culture of the program is very much that of individual subject experts who design and deliver their courses without collaborative teamwork with colleagues. Organisational and strategic questions are dealt with by the Program Board, at best after consultation with teachers. There is a lack of incentive to work collaboratively, further compounded by the fact that teachers belong to different faculties and departments and experience lack of agency where program development is concerned.

The teachers will meet once per week for ten weeks during the spring, with the researcher acting as interventionist. Sessions are recorded and interactions analysed continuously. Online materials and policy documents collected autumn 2013 are used as mirror data in the meeting.

The implementation of a Change Laboratory model for collaborative pedagogical development also has great possibilities for application in the wider field of professional development, where teachers are frequently offered courses for individual competency development but rarely provided with the opportunity to take part in professional development as part of a collaborative team.

Results from the implementation of the Change Laboratory model carried out spring 2014 will be presented and the implications for sustainable, collaborative development and professional development activities will be discussed.

Reference

Engeström, Y., Virkkunen, J., Helle, M., Pihlaja, J., & Poikela, R. (1996). The change laboratory as a tool for transforming work. Lifelong Learning in Europe, 1(2), 10-17.

204: Att bedöma pedagogisk skicklighet – erfarenheter från en kurs för pedagogiskt sakkunniga

Fredrik Oldsjö, Thomas Olsson, Åsa Ryegård, Katarina Winka & Karin Apelgren

Sveriges lärosäten har stor frihet att lokalt reglera anställningar och befordringsvägar för lärare. Utöver Högskoleförordningens övergripande ramar tillämpas respektive lärosätes anställningsordning och ibland även fakultetsvisa tilläggsinstruktioner. För att säkerställa objektiva och kvalitetssäkra bedömningar har det blivit allt vanligare att anlita externa pedagogiskt sakkunniga. Men, eftersom kriterierna för pedagogisk skicklighet varierar över landet och även tillämpas på olika sätt, är de sakkunnigas uppgift sällan enkel.

Vid fyra tillfällen har vi arrangerat en nationell kurs för personer som är intresserade av att bedöma pedagogisk skicklighet. Kursen ägs inte av något enskilt lärosäte utan har genomförts med olika "värdlärosäten" som mötesplats. Vi som ger kursen är själva aktiva som pedagogiskt sakkunniga och har samarbetat inom olika projekt rörande pedagogisk skicklighet sedan länge (Ryegård et al. 2010).

Syftet med kursen är att öka möjligheten att bedöma pedagogisk skicklighet lokalt genom att utbilda pedagogiskt sakkunniga nationellt. Under kursen läser varje deltagare minst fem pedagogiska portföljer och skriver två sakkunnigutlåtanden. Arbetet sker både individuellt och i grupp. Kursledarna fungerar som mentorer för mindre grupper under hela kursen. Under hösten 2013 genomfördes en enkät till tidigare kursdeltagare (88 % svarsfrekvens) för att utvärdera kursens eventuella effekter för deltagarna och deras lärosäten.

Hela 60 % av de svarande hade agerat pedagogiskt sakkunnig sedan kursen slutfördes, de flesta av dem vid flera tillfällen. Majoriteten av uppdragen låg utanför den sakkunniges eget ämnesområde, vilket sällan är fallet vid bedömningar av vetenskaplig skicklighet. De som haft bedömningsuppdrag upplevde att kursen varit mycket värdefull för deras förmåga att bedöma pedagogisk skicklighet. Särskilt lyfter de fram att kursen gett nya perspektiv och tolkningsmöjligheter samt en modell för bedömningarna. De har även fått större förståelse för Scholarship of Teaching and Learning samt ökat självförtroende som sakkunnig. Deltagarnas syn på kursens strategiska betydelse för deras organisationer varierade och återspeglar delvis deras egna positioner i organisationen. Vissa säger att kursen hjälpt dem öka medvetenheten bland kollegor, andra hävdar att kursen har varit en bidragande orsak till införandet av strategiska satsningar, typ pedagogiska karriärvägar, vid deras lärosäten. Ytterligare några anser att kursen är strategiskt viktig för betydelsen av pedagogisk skicklighet i Sverige. I denna presentation kommer vi att utgå från resultaten i utvärderingen samt våra egna erfarenheter från kursen för att diskutera behovet av nationell samsyn när det gäller bedömning av pedagogisk skicklighet.

Referense

Ryegård, Å., Apelgren, K. & Olsson, T. (2010). Att belägga, bedöma och belöna pedagogisk skicklighet. Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling, Uppsala universitet.

205: En praxisgemenskap för lärare

Dan Borglund & Ann-Sofie Henriksson

Syftet med detta projekt är att utforska och bepröva en strategi för att etablera en väl fungerande och uthållig praxisgemenskap för en större grupp lärare (eng. community of practice, se Elmgren & Henriksson, 2010 samt Lave & Wenger, 1999). Strategin är att införa en ny kontextuell metanivå som alla lärare, oavsett erfarenhet, grupptillhörighet och tidigare praxis, kan relatera till och tillsammans utvecklas ifrån. Denna metanivå utgörs av ett mer övergripande perspektiv på undervisningen som fokuserar på faktorer som i forskning befunnits gynna ett djuplärande hos studenterna (Bain, 2004). Baserat på denna strategi är projektets övergripande mål att

1. lärarna upplever att de är en del av en praxisgemenskap som stimulerar dialog, lärande och utveckling utifrån den befintliga verksamheten,
2. det finns ett strukturerat arbetssätt som stödjer praxisgemenskapens uthållighet och utveckling efter projektets slut,
3. arbetet i praxisgemenskapen har resulterat i konkreta och realiserbara idéer till kurs- och/eller programutveckling vid institutionen

Projektet har utgått från antagandet att gruppen redan har den kompetens som krävs för sin egen utveckling, det vill säga att den under rätt förutsättningar har förmåga till utveckling, självreglering och växt.

Metoden för att skapa ett bra underlag för gemensamma diskussioner kring kursutveckling är en enkät som syftar till att fånga huruvida de faktorer som enligt forskning gynnar lärande finns representerade i kursen. Enkäten har benämnts LEQ – Learning Experience Questionnaire, och är en vidareutveckling av CEQ, Course Experience Questionnaire (Ramsden, 2003). Studenternas respons visualiseras i form av ett ”footprint” som sedan kan analyseras djupare utifrån fritextsvar. De specifika mål och behov av aktiviteter enkäten och diskussionerna i kollegiet har identifierat har sedan lett till att en workshopserie har utvecklats i dialog med gruppen. Projektet har utvärderats med hjälp av en inledande och en avslutande enkät som fokuserar på var lärargruppen befinner sig i förhållande till projektets målsättning, samt intervjuer med fokusgrupper för att få en djupare förståelse för de trender som framkommer i enkäterna.

Enkäten har hittills använts i 20 kurser inom ett civilingenjörsprogram samt på 5 högskolepedagogiska kurser.

Resultaten visar att enkäten bidrar till att identifiera faktorer som är av stor betydelse för lärandet och att verktyget uppfattas som stödjande och inte kontrollerande, vilket leder till bra diskussioner och att relevanta utvecklingsområden för lärarlaget kan identifieras.

206: E-portfölj för dokumentation av pedagogiska meriter?

Per Andersson & Annika Käck

Måste en lärares pedagogiska portfölj vara i skriftlig form eller kan den se ut på annat sätt? Kan man som lärare skapa en digital portfölj, eller E-portfoilo som det också benämns, och vilka för- respektive nackdelar skulle det medföra?

Vid många lärosäten är dokumentation av pedagogiska meriter ett hett ämne idag, både för att synliggöra lärares pedagogiska skicklighet och för olika typer av meritering. Det införs pedagogiska meriteringsmodeller i olika former och för det mesta lämnas dokumentationen in skriftligt i form av en pedagogisk portfölj i pappersformat.

Vad är då en E-portfolio, eller digital portfölj, och vad är fördelarna?

"An e-portfolio is a digitized collection of artifacts, including demonstrations, resources, and accomplishments that represent an individual, group, community, organization, or institution. This collection can be comprised of text-based, graphic, or multimedia elements archived on a Web site or on other electronic media such as a CD-ROM or DVD. An e-portfolio is more than a simple collection, however; it can also serve as an administrative tool to manage and organize work created with different applications and control who can see or discuss the work."
(Lorenzo, G., Ittelson, J. 2005)

En digital portfölj kan alltså inrymma många typer av material och det kan finnas både pedagogiska och administrativa fördelar. Det finns möjlighet att direkt publicera innehållet samt att föra diskussioner runt innehållet.

Under 2014 har vi arbetat med E-portfolio i olika sammanhang, bl.a. i ett projekt kallat Pedagogisk Digital Kompetens (PDK), samt vid fortbildningskurser för lärare vid Umeå och Stockholms universitet.

Vi har tittat på flera verktyg, några som inte är speciellt framtagna gör att vara E-portfolioverktyg som Joomla, Wordpress och Google Apps. Vi har även arbetat med ett speciellt E-portfolioverktyg kallat Mahara som är Open Source och fritt tillgängligt sätta upp för de lärosäten som är intresserade.

Syftet med denna workshop är att visa på konkreta exempel på hur man kan arbeta med digitala portföljer samt delge några av de erfarenheter vi gjort under arbetet i våra kurser och projekt med digitala pedagogiska portföljer. Dessa exempel tillsammans med våra erfarenheter utgör underlag till en diskussion om för- resp. nackdelar med digitala portföljer för att dokumentera pedagogiska meriter. Under workshopen finns det även möjlighet att själva prova arbete i E-portfolioverktyget Mahara.

Referense
Lorenzo, G., Ittelson, J. (2005). An Overview of E-Portfolios. ELI Paper 1: 2005. July 2005
E-portfolio, UPL. 2014. http://dev2.upc.umu.se/eportfolio/ (Hämtad 2014-02-13).
Mahara. 2014. http://www.mahara.org (Hämtad 2014-02-13).
Pedagogisk Digital Kompetens. 2014. http://www.epedagogik.eu (Hämtad 2014-02-13).

207: Mot en professionalisering av det pedagogiska ledarskapet vid Umeå universitet

Sven Eriksson and Per-Olov Ågren

Under tio års tid har Universitetspedagogik och lärandestöd (tidigare Universitetspedagogiskt centrum) aktivt bidragit till att stödja studierektorer, programansvariga och motsvarande i deras utövande av uppdraget som pedagogiskt ansvariga. Detta har gjorts dels genom ett nätverk benämnt SPA (seminarieserien för pedagogiskt ansvariga), dels genom en kurs för pedagogiskt ansvariga. Båda aktiviteterna har också ambitionen att leda till en ökad professionalisering av det pedagogiska ledarskapet vid Umeå universitetet.
På denna poster presenteras dessa båda aktiviteter.

208: Dialogseminarier för att kvalificera ett samtalsuppdrag!?

Kerstin Bladini

Vid speciallärarprogrammet vid Karlstads universitet har vi bedrivit ett utvecklingsarbete i vilket vi prövat att kvalificera speciallärarnas uppdrag som kvalificerade samtalspartners. Syftet vara att pröva dialogseminarieformen för att fördjupa de blivande speciallärarnas yrkeskunnande. Tidigare erfarenheter av metahandledning visade att det tog lång tid innan studenterna lyfte genuina och personliga frågor i handledningssamtalet. Genom utvecklingsarbetet ville vi bidra till att de blivande speciallärarna som kvalificerade samtalspartners utvecklade sin förmåga att hålla uppsikt över de egna intentionerna samt utvecklade sin lyhördhet inför sig själv samt de andra parterna i samtalet.
Dialogseminarierna genomfördes i grupp med en lärare som samtalsledare vid fyra närträffar. Dialogseminarierna förbereddes genom att studenterna fick en kort ofta skönlitterär text, en impulstext som de uppmanades att läsa med pennan i handen. De anteckningar som studenterna gjort under sin läsning utgjorde råmaterial för en text som de skrev. Samtalsledaren kopierade upp allas texter så att alla deltagare hade allas texter när seminariet började. Texterna läses högt och efter varje textläsning följde en runda där var och en fick delge gruppen sina tankar och associationer. Efter varje dialogseminarium upprättades ett idéprotokoll.
Den teoretiska hemvisten för vårt utvecklingsarbete är hämtat från utvecklandet av dialogseminarier vid Yrkeskunnande och teknologi vid KTH i Stockholm med Bo Göranzon och Maria Hammarén som centrala personer.
Det empiriska underlaget till denna studie kommer från en grupp studenter som vi följde under en termin. Underlaget består av tre delar, en enkät innan, studenternas texter till dialogseminarierna samt ett paper som studenterna skrev i slutet av terminen.
Resultatet visar att deltagande i dialogseminarier tycks ha bidragit till att; utveckla studenternas reflektionsförmåga, öka deras förmåga att lyssna såväl inåt som utåt, knyta förbindelser mellan det personliga och det professionella, utveckla deras yrkesspråk och kanske deras omdömesförmåga.
Resultatet tyder på att dialogseminarier kan bidra till att kvalificera det kvalificerade samtalsuppdraget. Som nästa utvecklingsområde ska vi fördjupa arbetet med idéprotokollen och tillhörande bakgrundstexter. Kanske kan studenterna få arbeta med en egen text om någon aspekt av deras yrkeskunnande knutit till det kvalificerade samtalsuppdraget som de fördjupar och arbetar vidare med under hela terminen.
En sammanfattning
Inom ramen för en professionsutbildning, speciallärarprogrammet, har vi prövat att arbeta med en form av dialogseminarier för att kvalificera ett samtalsuppdrag. Under fyra dialogseminarier har studenter tillsammans med en samtalsledare träffats runt egna och andras texter. Texter som har fungerat som inspiration för gemensam reflektion i syfte att fördjupa yrkeskunnandet.

209: Learning to write through learning about writing: an intervention study

Åsa Gustafson & Ulrika Schmauch

In today's mass higher education teachers have limited possibilities to give support to individual students. However there are both financial as well as juridical reasons to teach academic writing in order to increase the number of graduating students. This is an on-going discussion within the field of academic literacies. With results from an intervention study among sociology/social psychology students we describe possible ways of making implicit generic skills in relation to writing more explicit. Our teaching tried to socialize students into the academic writing culture with the aim to learn to write by learning about writing. As academic cultures are specific to their departmental and disciplinary context we have used examples from text produced at or own department students learned to write guided by teachers with knowledge of disciplinary content as well as culture. The intervention consisted of three parts. 1) Student groups analysing wordings in texts 2) teachers giving specific examples from text at seminars 3) rubrics. The results indicate that both point one and three ameliorated students writing but not without the complement of face-to-face time with concrete wording examples from teachers. The beneficiaries of the proposed model are both individual students, especially those from non-academic contexts, as well as the educational organization itself that increases the number of graduating students. It thereby strengthens the possibility to offer continued quality education with scarce resources.
Keywords: Mass higher education, Academic writing, Intervention study, Teaching writing.

210: Seminarium – en uppfinning med historia

Lisa Öberg

Begreppet seminarium kan på svenska stå för två olika läroinstitutioner, antingen präst- och lärarseminarier (eng. seminary) eller en bestämd form för gruppaktivitet i akademisk forskning och utbildning (eng. seminar). Presentationen handlar om den senare formen av seminarium. Det institutionaliserade seminariet, som kreativt och demokratiskt vetenskapligt samtal, uppfanns i tysk lärdomsmiljö under senare delen av 1700-talet. Under 1800-talet spreds seminarieformen, som en metod för akademiskt lärande och skapande, från Tyskland till andra länder. Först under 1900-talet har seminarieformen integrerats i svensk högre utbildning, och då framför allt inom humaniora och samhällsvetenskap. Presentationen visar på sambandet mellan konventioner för nutida seminariepraktik och det historiska ursprunget, men också på seminarieformens förändring och diversifiering under influens från modernt näringsliv och politiska rörelser. Där har nya former för seminarier utvecklats som även används i högre utbildning. Den teoretiska basen för presentationen är hämtad från vetenskapshistorisk spridningsteori, och från John Durham Peters välkända teori om två grundläggande kommunikationsformer, dissemination och dialogue, eller spridning och dialog.

211: Teaching Planners Plan? An Educational Project in the Making

Lars Larsson

These methods are taught at our Bachelor Planning Programme at Umeå University. It could be argued that our students are not fully equipped for the planning profession, since the methods mentioned provide analytical tools – not tools for making informed and productive syntheses.

Aim
To map and implement teaching practices that will allow for developed synthetic capacities among students at our planning programme.

Planning and planners
Fischler (2012, s.110) provides a challenging description of planning:
"Urban planning deals primarily with the spatial organization of society, the relationship of people to their environment, the allocation of land to human purposes, and the design of the built environment and its infrastructure. [...] Urban planning is a means to rationalize (i.e., make more efficient and more legitimate) the processes whereby individuals, households, companies, communities, etc. use land and other resources to sustain themselves in cities and regions."

In this complex and dynamic context, planners operate "at the interface of knowledge and action" (Campbell 2012, s.135), being challenged with "the making of judgments about appropriate forms of intervention [...] in real time, when precise consequences are unknown and hindsight is impossible" (Campbell 2012, s.136).
This uncertainty can be analysed through asking the following questions (Campbell 2012, s.138):

- What is going on here? Needs descriptive knowledge
- Why is it like that? Analytical knowledge
- What to do? Prescriptive knowledge
- What ought to be done? Normative knowledge

Our programme is biased towards descriptive and analytical knowledge, as indicated initially. Prescriptive and normative knowledge are catered for to a much lesser extent.

Campbell (2012) notes that: "both the positivist and postpositivist positions are framed around a concern with analysis – understanding how the world is or might be interpreted – not from a concern with synthesis – how to arrive at judgements about how the world ought to be" (Campbell 2012, s.140).
This arriving at judgements is a weak aspect of our programme. It needs to be strengthened, starting with an educational project at Umeå University.

Project input
The poster will develop and present these thoughts and ambitions towards stronger synthesising capacities among our planning students. It will invite conference visitors to discuss and provide further input (orally and written format) to the educational project.

212: Rum för seminarium

Lisa Öberg

Forskningen om de fysiska, rumsliga förutsättningarna för läraktiviteter i grupp i högre utbildning är mycket begränsad. Den presenterade undersökningen är ett försök att peka på fysiska förutsättningar för olika typer av läraktiviteter i seminarieform, och relevanta forskningsområden. Utifrån två exempel görs en kontrastiv analys som visar på förhållanden mellan det fysiska rummet och läraktiviteter i två olika seminarierum, det ena i en äldre byggnad och det andra i ett nybyggt hus. Det empiriska materialet består av intervjuer med arkitekter med lång erfarenhet av planering av lokaler för högskolor och universitet, samt erfarenhetsbaserad kunskap hos akademiska lärare. Den teoretiska basen i undersökningen hämtas bland annat från J J Gibsons teori om "affordances", erbjudanden, till läraktiviteter, och från rumssyntaktisk analys. Ett program för Karolinska Institutets ombyggnader av grupprum presenteras som ett exempel på en pågående process mot mer flexibla lokaler för seminarier. Presentationen bygger på bilder och illustrationer.

213: Formal and Informal Power in the Leadership for Curriculum Change in Nordic Engineering Education

Anna-Karin Högfeldt, Emma Strömberg, Anders Berglund, Anna Jerbrant

Since 2008, a yearly joint project between program directors (PD's)(1) within Nordic Five Tech (2) has been carried out in order to share insights and experiences of course content, pedagogical initiatives and educational leadership issues (Munkebo et al, 2011). Through this so called N5T Peer Evaluation project, the project team behind the scenes, comprising of educational leaders, developers, teachers and researchers, became aware that there are several aspects concerning leadership and education development issues that are highly relevant to analyze further. One of the fascinating things with the design and development of educational programs, built for a professional degree such as engineering education, is that you strive for complex and trans disciplinary outcomes in an organization with quite rigid disciplinary structures. Compared with high performing industries, where knowledge is produced in a context, is problem oriented and trans disciplinary ("Mode 2") Gibbons (1994) argue that universities have "out-moded disciplinary structures" ("Mode 1"). Becher & Trowler (2001) refers to Gibbons and quote a mechanical engineer stating: "I have more in common with the mathematicians who study fluid mechanics that [sic!] I have with other engineers who study combustion – though combustion is my main research topic".

The main result/finding, from our studies in 2012-2013, is that two distinct aspects of leadership, formal and informal power, affect how successful you are as a PD to carry out your tasks under these conditions. Will you be able to work with an integrative approach, and having strategies where teachers from different disciplines will collaborate and be responsible for the progression of knowledge and skills over the years within your study program? Or will you end up with a hands-off mentality to what other teachers/professors do in their courses - "It is actually rather hard with these things, I have tried with sustainable development but the teachers are very stressed and have no time." – resulting at most in the development of single modules or a new course. The formal power, as we have come to define it through our studies, refers to the official mandate and financial resources a PD has in order to take different actions for leading and developing education. In discussions among the N5T universities and in literature on academic leadership, this aspect of power seems like what normally comes in mind, when speaking about power – especially when you lack formal power. But is it enough to have high formal power in order to lead the design and development of engineering education? Or even, is this at all a good starting point?

(1) In this study we refer to Program Directors as persons with an academic position who have the mission to lead and develop a study program leading to bachelor's or master's engineering degrees .
(2) N5T – Nordice Five Tech: A strategic alliance with the five largest technical universities within the Nordic countries, namely Aalto university, Chalmers University of Technology, Norwegian Technical University, DTU and KTH [fix!)